

ann radcliffe

1154

ann radcliffe
misterele din udolpho

★★

«În limitele convenției goticului, Ann Radcliffe a creat un model narativ mult mai complex decât ar părea la prima vedere. Recunoscând că, sub poizghița strălucitoare a vieții ordonate și raționale, se ascund pericolele „misterului”, ale sensibilității excesive, ea a deschis prozei secolului următor o perspectivă despre care, într-o definiție foarte potrivită, autorul *Biicului deșertăciunilor* va spune că „a dus spre orizontul cel mai adânc al naturii: acela al lumii lăuntrice a omului”... Asemenea eroinelor lui Richardson și Jane Austen, Emily e obligată să facă față unor încercări – în esență de factură socială și morală – pe care nu le poate înfrunța decât condusă de propriile-i sentimente. E prizoniera unui tiran: orfană, despărțită cu sila de bărbatul pe care îl iubește (dar care se ivește rar, asemenea unei umbre aproape nedeslușite, în amintirea ei), ea rămâne singură, victimă a încercărilor lui Montoni de a-i fura moștenirea. Temă obișnuită în romanele sentimentaliste, dar care capătă o intensitate teribilă datorită identității unchiului scelerat: el, un brigand, castelul său – o fortăreață a bandiților. Ticăloșia răpitorilor de zestre din cărțile sentimentaliste se transformă aici în crimă, în înțelesul cel mai exact al cuvintului.»

DAN GRIGORESCU

ann radcliffe

editura minerva

Vol. I—II, Lei 16

Ilustrația copertei : Val Munteanu

ann radcliffe
misterele din udolpho

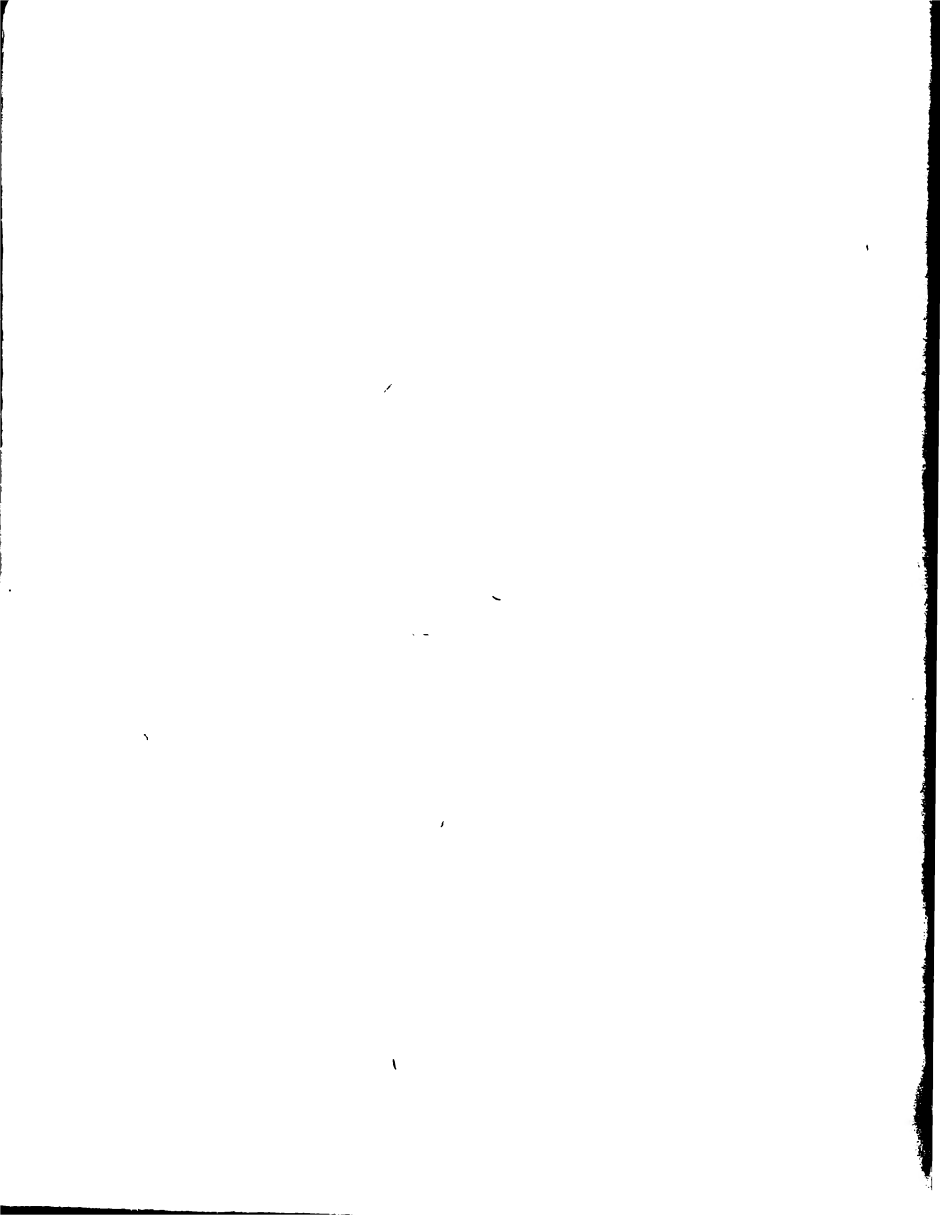
★★

ROMANUL GOTIC ENGLEZ

TRADUCERE DE CRISTINA VONGHIZAS

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI ● 1983

EDITURA MINERVA ● BUCUREȘTI

CARTEA A III-A

CAPITOLUL I

*Am să vă spun în ce loc să pînziți,
Și să cunoașteți clipa potrivită
Căci totul trebuie-mplinit la noapte.*

SHAKESPEARE — *Macbeth*

A doua zi, Emily rămase surprinsă auzind că Annette știa că doamna Montoni era ținută închisă în camera de deasupra portalului, și că aflase de vizita ei plănuită acolo în cursul serii. Nu-i venea să creadă că un lucru, pe care Barnardine îi ceruse ei atît de stăruitor să-l țină ascuns, i-l împărtășise singur unei ființe atît de vorbărețe ca Annette ; dar acesta părea să fie adevărul : o însărcinase acum cu un mesaj privitor la întrevvederea plănuită. Îi cerea lui Emily să-l întâlnească pe terasă, neînsotită de nimeni, cu puțin după miezul nopții, cînd el o va duce în locul făgăduit ; Emily șovăia însă să-i dea ascultare, căci mii de temeri vagi îi năpădiră mintea, aceleași temeri care o chinuseră în noaptea trecută, ea neștiind dacă să țină seama de ele sau să le înlăture. Se gîndi de multe ori că poate Barnardine o înșelase, în cele ce-i destăinuise despre doamna Montoni, și că poate era de fapt ucigașul ei ; și că urmase porunca lui Montoni, pentru a o atrage în vreun plan disperat al acestuia. Bănuiala cum-

plită că doamna Montoni nu mai era în viață venea astfel însoțită de una și mai înfricoșătoare, cu privire la ea însăși. Dacă uciderea mătușii ei fusese săvârșită doar din ură, fără legătură cu vreun profit, ceea ce nu părea să stea la baza actelor lui Montoni, țelul său nu va fi atins decât atunci când va fi moartă și nepoata ei, Montoni știind că urma să-i revină ei averea soției sale. Emily își aminti cum o înștiințase că proprietățile în litigiu din Franța îi vor reveni ei, dacă doamna Montoni ar fi murit fără să le încredințeze soțului ei; și stăruința îndârjită a mătușii ei făcea să fie foarte probabil ca pînă la urmă ea să le fi păstrat. În această clipă, amintindu-și de atitudinea lui Barnardine din seara trecută, fu convinsă acum de ceea ce atunci i se păruse doar, și anume că exprima un triumf plin de răutate. Se înfioră la gîndul acesta, care îi confirma temerile, și se hotărî să nu se ducă la întîlnirea de pe terasă. Dar curînd după aceea, bănuielile acestea i se părură exagerări lipsite de noimă ale unei minți temătoare și istovite, neputînd să-l creadă pe Montoni în stare de atîta perversitate încît să ia cu bună știință viața soției și nepoatei sale. Se muștră pentru a-și fi lăsat imaginația romantică s-o împingă atît de departe de granițele posibilului și luă hotărîrea de a se strădui să și-o țină în friu, căci altminteri va ajunge în pragul nebuniei. Cu toate acestea, șovăia în fața gîndului de a se întîlni cu Barnardine pe terasă la miezul nopții; și totuși dorința de a scăpa de groaznica nesiguranță cu privire la soarta mătușii ei, de a o vedea și de a-i alina suferințele, o menținea în nehotărîre.

— Dar cum e cu putință, Annette, să pot ajunge pe terasă la ora aceea tîrzie? întrebă ea, regăsindu-și cumpățul; străjile mă vor opri și signor Montoni va fi pe dată anunțat.

— Oh, ma'mselle! totul a fost bine plănuir, răspunse Annette. Mi-a spus Bernardine. Mi-a dat cheia asta; și mi-a spus că ea descuie ușa de la capătul coridorului

cu bolți care dă la capătul fortăreței dinspre răsărit, așa că n-o să trebuiască să treceți pe lângă nici unul din oamenii de strajă. Mi-a mai cerut să vă spun și că de data asta v-a cerut să veniți pe terasă, ca să vă ducă la locul dorit, nemaifiind astfel nevoie să deschidă ușile mari ale holului, care scîrțîie atît de tare.

Emily se mai liniști puțin auzind această lămurire dată lui Annette, care părea să fie sinceră.

— Dar de ce trebuie să vin singură, Annette ? întrebă ea.

— Păi, tocmai asta l-am întrebat și eu, ma'mselle. I-am zis : „De ce tinăra mea stăpînă să vină singură ? O să vin și eu cu ea, neapărat. Ce rău pot face eu ?“ Dar el a zis : „Nu... nu, să faci cum îți spun“, pe tonul lui ursuz. „Ba să știi, i-am zis eu, că mi-au fost încredințate și mie taine tot atît de mari ca aceasta și știu să păstrez un secret.“ Dar el tot nu voia să spună decît „Nu... nu.“ „Atunci, i-am zis, ca să ai încredere în mine, am să-ți destăinuiesc un mare secret, care mi-a fost spus acum o lună și despre care nu mi-a ieșit pînă acum nici o vorbă de pe buze — așa că nu are rost să-ți fie teamă să-mi spui.“ Dar totul a fost zadarnic. Atunci, ma'mselle, am mers pînă într-acolo încît i-am oferit un frumos țechin nou-nouț, pe care Ludovico mi l-a dat ca amintire și de care nu m-aș fi despărțit pentru nimic în lume ; dar și asta a fost în zadar ! Ce pricină ar putea avea ? Dar eu știu, conîță, pe cine vă duceți să vedeți.

— Barnardine ți-a spus cumva și asta ?

— El ! Nu, ma'mselle, nici gînd de așa ceva.

Emily stăruia să afle cine îi spusese ; dar Annette îi dovedi că știe să păstreze o taină.

În tot restul zilei, Emily își frămîntă mintea cu tot felul de îndoieli și temeri, nehotărîtă dacă să se întilnească cu Barnardine pe fortificații și să se lase condusă de el cine știe unde. Gîndurile pline de compasiune pentru mătușa ei și neliniștea în privința ei însăși îi schimbau

pe rînd hotărîrea, așa că noaptea cobori fără ca ea să fi decis ce o să facă. Auzi ornicul castelului bătînd ora unsprezece, apoi douăsprezece, și încă mai șovăia. Totuși, venise timpul să ia o hotărîre : și atunci grija pentru mătușa ei îi birui toate temerile ; rugînd-o pe Annette s-o însoțească pînă la ușa de afară a galeriei boltite și s-o aștepte acolo pînă se va întoarce, ieși din camera ei. Castelul era cufundat în liniște ; sala cea mare, unde se petrecuse de curînd o dispută îngrozitoare, îi trimitea acum doar ecoul înăbușit al pașilor celor două siluete care se furișau cu teamă printre coloane ; singura lumină venea de la lumînarea pe care o duceau cu ele. Emily, înșelată de umbrele lungi ale coloanelor și de licăririle ce jucau printre ele, se oprea adesea, părăindu-i-se că zărește pe cineva mișcîndu-se în întunericul îndepărtat ; și în timp ce trecea pe lîngă coloane, se temea să-și întoarcă ochii spre ele, așteptîndu-se aproape să vadă o siluetă desprinzîndu-se din umbra lor cuprinzătoare. Ajunse la galeria boltită fără să se fi oprit din drum, dar descuie ușa de afară cu o mîină tremurîndă ; și poruncindu-i Annettei să nu plece de acolo și s-o lase puțin întredeschisă, ca s-o audă dacă va striga, îi lăsă lumînarea, pe care nu îndrăznea s-o ia cu ea, din cauza străjilor ; și, singură, păși pe terasa întunecoasă. Era atîta liniște, încît se temu ca nu cumva pașii ei ușori să fie auziți de străjile din depărtare ; înaintă cu grijă spre locul unde se întîlnise în seara trecută cu Barnardine, căutînd să prindă orice zgomot și cercetînd cu privirea prin întuneric ca să-l zărească. În cele din urmă tresări, auzind un glas gros în apropiere, și se opri, nefiind sigură dacă era el ; dar glasul se auzi din nou, și atunci recunoscă timbrul cavernos al lui Barnardine, care venise la timpul stabilit și stătea la locul convenit, rezemat de zidul fortificației. O muștră că nu venise mai devreme și îi spuse că o aștepta de aproape o jumătate de oră ; Emily nu-i răspunse nimic,

și atunci el îi ceru să-l urmeze, și o porni spre ușa prin care intrase el pe terasă.

În timp ce o descuia, ea își întoarse privirea spre ușa prin care venise și, zărind raza lumînării strecurându-se printr-o deschizătură îngustă, se încredință că Annette mai era încă acolo. Dar depărtarea era prea mare, și Emily nu se simți prea încurajată, mai cu seamă după ce părăsi terasa ; și pe cînd Barnardine descuia ușa, înfățișarea lugubră a coridorului care îi apărură la lumina unei torțe arzînd pe podea, o făcu să tremure de teamă ; refuză să mai meargă singură și ceru să fie însoțită de Annette. Barnardine se împotrivi însă cu hotărîre, adăugînd tot felul de argumente iscusite, care să stîrnească mila și curiozitatea lui Emily față de soarta mătusei ei, încît în cele din urmă se învoi să-l urmeze singură prin ușa aceea.

Atunci Barnardine luă torța și o conduce de-a lungul coridorului, la capătul căruia descuie o altă ușa și coborîră cîteva trepte într-o capelă ; cînd Barnardine ridică torța ca s-o lumineze, Emily își dădu seama că era în ruine ; și își aminti pe dată, cu teamă, ce-i povestise mai înainte Annette în această privință. Privi înspăimîntată zidurile aproape fără acoperiș, înverzite de umezeală, și ascuțișurile gotice ale ferestrelor, unde iedera și vița sălbatică luaseră de mult locul geamurilor și se cățărau înfășurîndu-se printre capitellurile sparte ale unor coloane care susținuseră cîndva tavanul. Barnardine se poticni pe podeaua crăpată, iar glasul lui, cînd slobozi brusc o sudalmă, răsună în ecouri cavernoase cu atît mai îngrozitor. Emily își simți inima cît un purice ; dar îl urmă mai departe, pînă cînd coti din ceea ce fusese încăperea principală a capelei.

— În jos pe treptele astea, doamnă, zise Barnardine, și începu să coboare o scară ce părea să ducă în pivniță.

Emily se opri însă în capul scării și întrebă cu glas tremurat încotro o conducea.

— Spre portal, vorbi Barnardine.

— Nu putem merge prin capelă la portal ? întrebă Emily.

— Nu, signora, căci pe acolo dăm în curtea interioară, și ușa aceea nu vreau s-o descui. Pe aici însă ajungem îndată în curtea exterioară.

Emily mai șovăia încă ; se temea să meargă mai departe, dar în același timp nu voia să-l infurie pe Barnardine dacă refuza să continue drumul.

— Haide, doamnă, zise omul, care aproape ajunsese în josul scării, grăbiți-vă puțin ; nu pot să aștept aici toată noaptea.

— Încotro duc treptele acestea ? întrebă Emily, încă șovăitoare.

— Spre portal, repetă Barnardine pe un ton ținșos ; dar să știți că nu mai aștept.

Spunînd acestea, porni mai departe cu torța. Iar Emily, temîndu-se să nu-i provoace și mai mult mînia dacă mai zăbovea, îl urmă fără tragere de inimă. La capătul treptelor, o luară printr-un coridor măgînînd pivnițele, din ale căror ziduri picura apa, iar din pricina aerului umed, torța ardea atît de slab, încît Emily se aștepta în fiecare clipă s-o vadă stingîndu-se ; și Barnardine abia își găsea drumul. Cu cît înaintau, aerul era tot mai umed, iar Barnardine, de teamă ca torța să nu se stingă, se opri o clipă să-i potrivească flacăra. Cît timp rămase rezemat de niște porți de fier de pe coridor, Emily văzu la lumina flăcării pîlpînde bolțile pivnițelor și, chiar lingă ea, grămezi de pămînt ce păreau să înconjoare un mormînt deschis. Un astfel de lucru într-un asemenea loc ar fi tulburat-o oricînd ; dar acum o izbi o bruscă presimțire, că acesta era mormîntul nefericitei ei mătuși și că fătarnicul Barnardine o ducea și pe ea spre pierzanie. Locul întunecos și înspăimîntător în care o adusese părea să îndreptățească acest gînd ; era un loc potrivit pentru crimă, un lăcaș al morții, unde putea fi săvîrșită o faptă

însăpămîntătoare, fără a lăsa vreo urmă vizibilă. Emily era atît de copleşită de spaimă, încît o clipă nu ştiu ce ar putea să facă. Apoi îşi zise că zadarnic ar încerca să scape de Barnardine luînd-o la fugă, deoarece drumul lung şi ocolit pe care îl străbătuse îl va ajuta pe el, care cunoştea toate cotiturile, s-o ajungă din urmă, în vreme ce slăbiciunea ei nu-i va îngădui să alerge repede prea multă vreme. Totodată, se temea să-l minie dezvăluindu-şi bănuielile, ceea ce n-ar fi întîrziat să se întimplă dacă ar fi refuzat să-l urmeze mai departe ; şi cum era de pe acum în puterea lui, se hotărî să meargă mai departe, înăbuşîndu-şi, pe cît era cu putinţă, temerile şi să-l urmeze în tăcere pînă unde avea de gînd s-o ducă. Palidă de groază şi nelinişte, îl aştepta acum pe Barnardine să potrivească torţa ; şi cum privirea îi alunecă din nou spre groapă, nu se putu împiedica să nu-l întrebze pentru cine era pregătită. El îşi întoarse privirea de la torţă şi o privi drept în ochi, fără a spune o vorbă. Emily repetă cu glas slab întrebarea ; dar omul, ridicînd torţa, nu scoase un cuvînt şi porni mai departe. Ea îl urmă, tremurînd, pînă la al doilea şir de trepte, şi după ce le urcară, pătrunseră printr-o uşă în prima curte a castelului. În timp ce o străbăteau, lumina torţei dezvăluia zidurile înalte şi negre din jurul lor, pe vîrfurile cărora crescuseră tot felul de ierburi şi tufişuri înalte, din puţinul pămînt pripăşit printre pietrele măcinate de vreme ; contraforturile impunătoare, avînd ici şi colo printre ele zăbrele înguste, care îngăduiau aerului să circule prin curte ; porţile masive de fier care dădeau spre castel, ale cărui turle se iveau pe deasupra ; şi, de partea cealaltă, uriaşele turnuri şi arcada portalului. În acest decor, Barnardine, înalt şi voinic, cu torţa în mînă forma o imagine de neuitat. Omul era îmbrăcat într-o manta neagră, foarte lungă de sub care abia se zăreau un fel de ghetete scunde, mai degrabă nişte sandale legate de picior, şi doar vîrfurile unui paloş lat, pe care de obicei îl purta atîrnat de o curea prinsă la umăr. Pe cap

avea o bonetă mare de catifea, aducînd oarecum cu un turban, avînd într-o parte o pană scurtă ; trăsăturile chipului trădau vigoare, iar cutele ce-i brăzdau fața dovedeau viclenie, întunecată de o permanentă nemulțumire.

Vederea curții, totuși, o mai însufletea pe Emily care, în timp ce o străbătea spre portal, începu să spere că nu era vorba decît de propriile ei temeri, și nu de o trădare a lui Barnardine. Privi cu îngrijorare în sus, la prima fereastră care se ivi deasupra arcadei semețe a grilajului ; dar era întunecată. Îl întrebă dacă acolo era camera în care se afla închisă doamna Montoni ; dar vorbise încet și, după cît se pare, Barnardine nu auzi întrebarea, căci nu-i dădu nici un răspuns ; îndată după aceea intrară prin ușa laterală a porții, ajungînd la picioarele unei scări înguste, care urca în spirală spre unul din turnuri.

— Sus, la capătul scării, zace signora, zise Barnardine.

— Zace ! repetă Emily cu glas stins, începînd să urce.

— Zace în camera de sus, încheie Barnardine.

În timp ce urcau, vîntul, strecurîndu-se prin crăpăturile înguste ale zidului, făcu să pîlpiie torța, care aruncă o lumină mai puternică pe chipul întunecat și sepulcral al lui Barnardine, dezvăluind totodată pustietatea locului — zidurile zgrunțuroase de piatră, scara în spirală, înnegrită de vreme și o armură străveche, cu vizor de fier, atîrnată de perete, pîrînd a fi un trofeu luat într-o bătălie de demult.

Ajunseră pe un palier, și atunci Barnardine îi zise :

— Puteți aștepta aici, doamnă, pînă mă duc sus și-i spun signorei că ați venit ; și spunînd acestea, virî cheia în ușa unei încăperi.

— Nu-i nevoie, se grăbi să spună Emily ; mătușa mea se va bucura să mă vadă.

— Nu sînt prea sigur, i-o întoarse Barnardine și, arătînd spre încăperea pe care o deschisese, urmă : intrați aici, doamnă, pînă mă duc eu sus.

Emily, surprinsă și destul de speriată, nu îndrăzni să-l mai contrazică ; dar, văzîndu-l că pleca luînd torța, îi spuse să nu o lase pe întuneric. El se uită împrejur și, văzînd un sfeșnic pe trepte, îl aprinse și i-l dădu lui Emily, care intră în cameră, o încăpere veche și destul de mare, iar el închise ușa. Ascultînd neliniștită pașii ce se îndepărtau, i se păru că el cobora, în loc să urce, treptele. Dar rafalele de vînt, șuierînd în jurul portalului, n-o lăsau să audă deslușit vreun zgomot. Totuși, rămase să asculte și, neauzînd sunet de pași în odaia de deasupra, unde el îi spusese că s-ar afla doamna Montoni, neliniștea îi spori, deși se gîndi că grosimea podelei din această clădire solidă împiedica orice sunet să ajungă pînă la ea, de deasupra. În clipa următoare, cînd vîntul se opri, desluși pașii lui Barnardine coborînd în curte și i se păru că-i aude chiar și glasul ; dar o nouă rafală de vînt acoperi orice alte sunete ; Emily, ca să se încredințeze de ceea ce auzise, se îndreptă spre ușă, dar încercînd s-o deschidă, își dădu seama că era încuiată. Toate spaimele îngrozitoare care o chinuiseră mai înainte se năpustiră acum cu o forță îndoită asupra-i ; nu le mai vedea ca exagerările unei firi slabe, ci păreau s-o avertizeze asupra soartei ce-o aștepta. Nu se mai îndoia acum că doamna Montoni fusese ucisă, poate chiar în odaia aceasta ; sau că ea însăși fusese adusă aici cu același scop. Înfățișarea, purtarea și vorbele lui Barnardine, cînd se referise la mătușa ei, îi întăreau cele mai cumplite temeri. Cîteva clipe nu izbuti să se gîndească la nici un mijloc care ar putea-o ajuta să scape. Asculta încordată, dar nu auzi pași nici pe trepte, și nici în odaia de deasupra ; i se păru, totuși, că deslușește din nou glasul lui Barnardine, răsunînd jos, și se apropie de o fereastră zăbreilită ce dădea spre curte, ca să se încredințeze. Aici auzi limpede

glasul lui răgușit între rafalele vîntului care bătea, dar se pierdu din nou atît de repede, încît nu putu prinde înțelesul vorbelor ; apoi zări lumina unei torțe, părăind să iasă din portalul de dedesubt, care licări în curte ; și umbra prelungă a unui bărbat, stînd sub arcadă, apăru pe dalele curții. Era o umbră atît de lungă, încît Emily își zise că era a lui Barnardine ; dar alte glasuri groase, purtate de vînt, o convinseseră curînd că nu era singur și că însoțitorul său nu părea a fi un om predispus la îndurare.

Cînd își reveni din groaza pricinuită de situația în care se afla, ridică lumina ca să vadă dacă exista vreo altă ieșire din odaie ca să poată scăpa. Era o încăpere spațioasă, cu pereții îmbrăcați în lemn brut de stejar, fără nici o fereastră în afară de cea zăbreliată de lîngă care se îndepărtase și fără nici o altă ușă în afară de cea prin care intrase. Lumina slabă a lumînării nu-i îngăduia să o vadă, în toată întinderea ei ; nu zări nici o mobilă, în afară doar de un scaun de fier fixat în mijlocul odăii, deasupra căruia atîrna din tavan, prins de un lanț, un inel de fier. După ce le cercetă cîteva clipe cu uimire și groază, observă apoi pe jos niște bare de fier, de care era vădit că se prindeau picioarele, iar pe brațele scaunului se vedeau inele din același metal. Tot examinîndu-le, nu putu să nu-și dea seama că erau instrumente de tortură ; își spuse că vreun biet nenorocit fusese cîndva legat în scaun și lăsat acolo să moară de foame. Gîndul o îngheță ; dar în clipa următoare o fulgeră dureros ideea că poate chiar mătusa ei fusese una din victime și că ea însăși ar putea să devină următoarea ! Simți o durere ascuțită, de parcă ar fi izbit-o ceva în moalele capului, și abia mai putu să țină sfeșnicul ; și, căutînd în jur un reazem, se așeză fără să-și dea seama chiar pe scaunul de fier ; dar, cînd înțelese unde se așezase, sări din el îngrozită și se repezi într-un colț îndepărtat al odăii. Aici căută din nou ceva pe care să se așeze, dar nu văzu

decît o draperie neagră, coborînd din tavan pînă în podea, de-a lungul unui întreg perete al camerei. Deşi se simţea sfîrşită, înfăţişarea draperiei o izbi şi se opri s-o cerceteze cu uimire şi teamă.

Părea să ascundă o firidă a încăperii ; Emily ar fi vrut, şi totuşi se temea, să ridice draperia şi să descopere ce acoperea ; de două ori se opri, amintindu-şi de cumplitul spectacol pe care mîna ei cutezătoare îl dezvăluise într-o încăpere a castelului, pînă cînd, spunîndu-şi că ascundea probabil cadavrul mătuşii ei ucise, o apucă într-o clipă de disperare şi o trase deoparte. În dosul ei apăru într-adevăr un cadavru, întins pe un fel de banchetă scundă, înroşită de sînge omenesc, ca şi podeaua de sub ea. Trăsăturile, strîmbate de moarte, erau sinistre şi oribile ; pe faţă se vedeau mai multe răni livide. Emily, aplecîndu-se peste cadavru, încercă să-l cerceteze cu ochii lacomi, disperaţi ; dar în clipa următoare, sfeşnicul îi scăpă din mînă şi ea se prăbuşi în nesimţire la picioarele banchetei.

Cînd îşi reveni în simţire, se pomeni înconjurată de o mulţime de oameni, printre care şi Barnardine, care o ridicară de jos şi apoi o purtară pe braţe de-a lungul camerei. Auzea tot ce se petrecea, dar sfîrşeala ce-o cuprinsese nu-i îngăduia să scoată un cuvînt, să se mişte şi nici măcar să simtă teamă. O duseră în jos, pe scara pe care urcase, şi cînd ajunseră în faţa arcadei se opriră ; unul dintre oameni, luînd torţa de la Barnardine, deschise o uşă mai mică, tăiată în poarta cea mare ; odată afară în drum, lumina torţei lăsa să se vadă o ceată de bărbaţi călare. Fie că aerul proaspăt o învioră, fie că ceea ce vedea acum îi trezi spaima, căci Emily îşi regăsi glasul şi făcu o sfortare zadarnică de a scăpa din mîinile bandiţilor care o ţineau.

Între timp, Barnardine ceru răstit să i se dea torţa, glasuri îndepărtate îi răspunseră, dar în aceeaşi clipă o lumină ţîşni peste curtea castelului. Barnardine răcnî din

nou după torță, și oamenii o trecură în grabă pe Emily prin porțiță. La o mică depărtare, în umbra zidurilor castelului, ea văzu cum omul care luase lumina de la Barnardine o întindea altuia, care se căznea să schimbe șaua de pe cal ; în jurul lui se adunaseră mai mulți călăreți, pe ale căror trăsături aspre căzu din plin lumina torței ; în timp ce pământul plin de hîrtoape de sub ei, zidurile de alături, cu smocurile de iarbă crescute pe creste, și turnul crenelat, cu orologiu, de deasupra apăreau în lumina roșcată a torței, fortificațiile mai îndepărtate și pădurile de jos rămîneau cufundate în beznă.

— Pentru ce mai pierdeți timpul aici ? răcni Barnardine și începu să ocărăască, apropiindu-se de călăreți. Grăbiți-vă ! Grăbiți-vă !

— Șaua e gata într-o clipă, spuse omul care o lega și pe care Barnardine îl ocări iarăși că-și pierduse pînă acum vremea ; iar Emily, care striga cu glas slab după ajutor, fu purtată în mare grabă spre cai ; bandiții continuă să se certe, nehotărîndu-se pe care s-o așeze, cel destinat ei nefiind încă gata. În acel moment, pe porțile cele mari țîșniră mai multe lumini, și ea auzi îndată glasul ascuțit al Annettei, acoperindu-le pe ale altor cîtorva persoane ce se apropiau. În aceeași clipă îl zări pe Montoni și Cavigni, urmați de cîțiva inși care păreau și ei bandiți ; dar Emily nu se mai uita acum la ei cu spaimă, ci cu speranță ; nu mai tremura la gîndul primejdiilor ce-o puteau pîndi în castel, de unde pînă mai adineauri dorise cu atîta disperare să scape. Primejdiile care o amenințau din afară nu-i lăsau loc pentru nici o altă spaimă.

Între cele două cete se iscă o scurtă luptă și curînd se văzu că oamenii lui Montoni izbîndiseră ; bandiții călare, dîndu-și seama că erau mai puțini și nefiind, după cît se pare, prea interesați în treaba pe care o făptuiau, o porniră în galop, în timp ce Barnardine fugise destul de departe ca să se piardă în întuneric. Emily fu dusă înapoi în castel ; în timp ce străbătea din nou curțile, amintirea

celor văzute în odaia de lângă portal îi reveni în minte în toată grozăvia ; și când, curînd după aceea, auzi poarta cum era zăvorîtă, închizînd-o din nou între zidurile castelului, se înfioră și, aproape uitînd de primejdia din care scăpase, se gîndi că dincolo de acele zidurile nu se afla nimic mai prețios decît libertatea și pacea.

Montoni îi porunci lui Emily să-l aștepte în salonul lambrizat cu lemn de cedru, unde veni și el îndată și îi porunci cu glas sever să-i spună ce se întîmplase. Cu toate că îl privea cu groază, socotindu-l ucigașul matusii ei, și abia mai știa ce răspundea la întrebările lui stăruitoare, vorbele ei și felul de a fi îl convinseră că nu luase parte de bună voie la ultima întîmplare ; și când apărură slujitorii, cărora le poruncise să vină ca să-i poată întreba despre cele petrecute și să-i descopere pe complici, îi spuse lui Emily că poate să se retragă.

Trecu o bună bucată de vreme pînă cînd Emily putu, limpezindu-și gîndurile involburate, să-și amintească unele din întîmplările prin care trecuse. Apoi, din nou, își aminti de cadavrul ascuns după draperia din camera portalului și scoase un geamăt care o înspăimîntă pe Annette, cu atît mai mult cu cît Emily se feri să-i potolească curiozitatea ; căci se temea să-i încredințeze o taină atît de teribilă, ca nu cumva, datorită vreunei vorbe scăpate, să-și atragă răzbunarea imediată a lui Montoni.

Silită astfel să păstreze în gînd întreaga grozăvie a tainei care o apăsa, mintea păru să i se clatine sub această povară atît de grea. Se uita adesea cu o privire ciudată și rătăcită la Annette și, cînd aceasta îi vorbea, fie că nu o auzea, fie răspundea fără noimă. Urmău lungi răstimpuri de apatie ; Annette vorbea mereu, dar glasul acesteia nu părea să ajungă pînă la auzul mult frămîntatei Emily, care ședea tăcută, cu ochii țintă, scoțînd doar din cînd în cînd cite un suspin adînc, dar fără a putea plînge.

Înspăimîntată de starea ei, Annette se duse în cele din urmă să-l înștiințeze pe Montoni, care tocmai dăduse

drumul slujitorilor fără să fi descoperit ceva în legătură cu faptele cercetate. Aflînd de la Annette în ce stare se găsea Emily, se grăbi s-o urmeze în camera acesteia.

Auzind glasul lui Montoni, Emily își întoarse privirea și o licărire de recunoaștere păru să-i treacă prin ochi ; căci se ridică îndată de pe scaun și se îndreptă încet spre un colț îndepărtat al încăperii. El îi vorbi cu un glas ceva mai blind, deosebit de felul aspru obișnuit, dar Emily se uita la el cu un aer pe jumătate curios și pe jumătate speriat, spunînd „da“ la orice ar fi întreat-o. În mintea ei părea să nu fi rămas nici o altă impresie în afară de frică.

Annette nu-i putu da nici o lămurire în legătură cu această stare ; și Montoni, după ce încercă cîtăva vreme s-o facă pe Emily să vorbească, se retrase, dar îi porunci Annettei să rămînă cu ea peste noapte și să-l înștiințeze a doua zi dimineața cum se simțea.

După plecarea lui, Emily se apropie și întrebă cine venise s-o tulbure. Annette îi spuse că fusese signor — signor Montoni. Emily repetă de cîteva ori numele, ca și cum nu și-ar fi amintit ; apoi, cu un geamăt brusc, recăzu în apatie.

Annette o conduse cu oarecare greutate spre pat, pe care Emily îl cercetă cu o privire neliniștită și înspăimîntată, înainte de a se întinde pe el ; și apoi, pârînd nespuse de tulburată și înfiorată, făcu un gest spre Annette, care, și mai înspăimîntată acum, se grăbi spre ușă, să cheme încă o slujnică și să-i ceară să rămînă peste noapte cu ele ; dar Emily, crezînd că pleacă, o strigă și, cu glas rugător, îi ceru să n-o părăsească și ea.

— Căci de cînd a murit tatăl meu, adăugă suspinînd, toată lumea mă părăsește.

— Tatăl dumneavoastră, ma'mselle ! exclamă Annette ; dar el a murit înainte ca dumneavoastră să mă cunoașteți pe mine.

— Aşa-i, într-adevăr ! se învoi Emily ; şi' lacrimile începură să-i curgă.

Plînse multă vreme în tăcere ; după care se linişti şi somnul o cuprinse, căci Annette dăduse dovadă de multă înţelepciune şi n-o întrerupsese din plîns. Fata aceasta, pe cit de simplă, pe atît de iubitoare, îşi birui acum temerile de a rămîne singură în cameră cu stăpîna ei şi o veghe Emily toată noaptea.

CAPITOLELE II—IV

[A doua zi, Emily încearcă să vorbească cu Montoni, dar acesta amână întrevederea. În miez de noapte, ea aude niște gemete slabe și apoi zărește o siluetă care se oprește sub fereastra camerei ei.

După încă două zile, în care Emily își întărește bănuielile că Montoni devenise un fel de căpitan de *condottieri*, acesta acceptă s-o primească și să stea de vorbă cu ea. Află astfel că mătușa ei nu era moartă, ci doar bolnavă și închisă într-un turn al castelului. Emily îl înduplecă pe Montoni s-o readucă în vechea ei odaie, dar în noaptea aceea doamna Montoni moare în brațele lui Emily.]

CAPITOLUL V

*Bătut-a miezul nopții ; ascultă-al morții clopot
Sunindu-și rar bătaia ! auzi sonorul dangăt ?
Se-oprește acum ; și iarăși pornește să răsune
Purtind pe-aripi de vînt chemarea-i gravă.*

MASON

Cînd Montoni află despre moartea soției sale și înțelese că ea murise fără să-i dea semnătura de care avea atîta nevoie pentru a-și pune în aplicare planurile, nici un sentiment de cuviință nu-l mai putu împiedica să-și exprime indignarea. Emily avu grijă să nu se afle în prezența lui și stătu de veghe două zile și două nopți, cu mici întreruperi, lingă trupul neînsuflețit al mătușii ei. Profund impresionată de soarta nefericită a acestei femei, uită de toate greșelile ei, de felul nedrept și autoritar cum se purtase cu ea ; amintindu-și doar de suferințele îndurate, se gîndi la mătușa ei cu milă și duioșie. Uneori, totuși, nu se putea împiedica să nu mediteze la strania orbire a mătușii ei de a se căsători cu Montoni, împrejurare ce-i fusese fatală și care o amestecase și pe ea însăși într-un șir încurcat de nenorociri, din care nu vedea nici un mijloc de scăpare. Dar privea acum această împrejurare mai mult cu tristețe decît cu mînie, mai mult deplîngînd-o decît reproșîndu-i-o mătușii ei.

Emily nu fu tulburată în atitudinea ei pioasă de Montoni, care evita nu numai camera unde fuseseră depuse rămășițele pămîntești ale soției sale, ci și acea parte a castelului din apropierea ei, ca și cum s-ar fi temut să nu se molipsească de moarte. Părea să nu se fi dat nici o dispoziție în legătură cu înmormîntarea, și Emily începu să se teamă că memoria doamnei Montoni va primi o nouă jignire ; dar temerile îi fură risipite în seara celei de-a doua zile, cînd Annette o înștiință că înmormîntarea urma să aibă loc în noaptea aceea. Știa că Montoni nu va asista ; și Emily se gîndea cu durere că rămășițele pămîntești ale nefericitei mătuși vor trece în mormînt, neputrecute de rude sau prieteni, cu ceremonialul cuvenit ; încît se hotărî ca nici un considerent să n-o împiedice să-și îndeplinească această îndatorire. Dacă n-ar fi luat hotărîrea, ar fi pregetat poate să însoțească rămășițele ei pămîntești pînă în cripta rece, spre care urmau s-o poarte niște inși cu o înfățișare aducînd mai degrabă a ucigași ; și încă la ceasul din miez de noapte, tăcut și singuratic, pe care Montoni îl alesese, ca să încredințeze, dacă se putea, uitării trupul fără viață al unei femei, pe care purtarea lui, în cel mai bun caz aspră, o trimisese în mormînt.

Cutremurată de groază și durere, Emily pregăti, ajutată de Annette, trupul pentru înmormîntare ; după ce îl înfășurară și îl acoperiră cu un lîntoliu, rămaseră de veghe lingă el pînă după miezul nopții, cînd auziră apropiindu-se pașii acelor care urmau să-l ducă la mormînt. Cu greu își putu stăpîni Emily emoția cînd ușa camerei fu dată de perete și chipurile întunecate ale acelor oameni se zăriră la lumina torțelor ; și doi dintre ei, fără o vorbă, ridicară moarta pe umeri, în timp ce al treilea o luă înainte cu torța și coborîră cu toții spre mormînt, unde va în cripta cea mai de jos a capelei din interiorul castelului.

Trebuiră să străbată două curți interioare, către aripa de răsărit a castelului, care, lipită de capelă, era de asemenea ruinată ; dar liniștea și întunericul din aceste curți nu o mai impresionau acum pe Emily, frământată de gânduri mai triste ; aproape că nici nu auzi țipătul înăbușit și lugrubu al bufniței, cuibărită printre crenelurile acoperite de iederă ale ruinelor, și nici nu zări liliacul filfindu-i tăcut prin față. Dar când, după ce pătrunseră în capelă și trecură printre coloanele năruite ale stranelor, oamenii se opriră în capul unor trepte ce coborau spre o ușă scundă și boltită, iar tovarășul lor se duse s-o deschidă. ea zări nedeslușit dincolo un abis de întuneric și văzu trupul neînsuflețit al mătușii ei dus în jos pe aceste trepte, iar pe omul cu înfățișare de tilhar stînd cu torța în mînă pentru a-l primi — atunci tot curajul îi pieri, copleșit de durere și spaimă. Se întoarse să se sprijine de Annette, care era înghețată și tremura la fel ca și ea ; și zăbovi atît de mult în capul scării, încît lumina torței de-abia mai pîlpiia pe coloanele capelei, iar oamenii aproape că nu se mai zăreau. Atunci, întunericul din jurul ei trezindu-i alte spaime, iar simțămîntul datoriei dominîndu-i împotrivirea, coborî în criptă, pe urmele ecoului trezit de pașii oamenilor și ale razei palide ce răzbătea prin beznă, pînă cînd scîrțîitul ascuțit al unei uși îndepărtate, deschisă pentru a primi moarta, o înspăimîntă din nou.

O clipă se opri, dar imediat își continuă drumul și văzu printre arcade, la oarecare distanță, cum așezau jos corpul neînsuflețit, la marginea unei gropi deschise, unde se aflau și alți cîțiva oameni de-ai lui Montoni, împreună cu un preot, pe care nu-l observă pînă nu începu slujba de înmormîntare ; atunci, ridicîndu-și ochii din pămînt, zări figura venerabilă a călugărului și îi auzi glasul domol, solemn și în același timp mișcător, psalmodiind slujba morților. În clipa cînd coborîră trupul în mormînt, doar penelul negru al unui Domenichino ar fi izbutit, poate,

să zugrăvească această scenă. Trăsăturile crude și îmbrăcăminte neîngrijită a acelor *condottieri*, care se aplecau cu torțele spre groapa ce primea trupul neînsuflețit, contrastau cu figura venerabilă a călugărului în straie lungi și negre, cu gluga dată pe spate de pe fața-i palidă, pe care pîlpîiturile torței scoteau la iveală expresia de durere îndulcită de compasiune și cîteva şuvițe de păr cărunt atîrnîndu-i pe temple. Alături de el se afla silueta mai gingașă a lui Emily, care se sprijinea de Annette, ținîndu-și capul pe jumătate întors într-o parte, acoperit de un văl subțire ; iar chipul ei blînd și frumos trăda o durere atît de solemnă, încît nu mai lăsa loc lacrimilor, în timp ce privea cum este coborîtă prea timpuriu în pămînt ultima ei rudă și prietenă. Licăririle de lumină printre bolțile criptei, unde, ici și colo, pămîntul proaspăt săpat arăta că și alți morți mai fuseseră de curînd îngroapați, ca și bezna ce se așternea mai departe — toate acestea erau de ajuns să aducă în imaginația privitorului scene și mai îngrozitoare decît aceea de la mormîntul nefericitei și năpăstuitei doamne Montoni.

Cînd slujba luă sfîrșit, călugărul o privi pe Emily cu multă uimire și luare-aminte, de parcă ar fi vrut să-i vorbească, dar se stăpîni din pricina acelor *condottieri*, care o luaseră acum înainte și se distrau cu glume pe seama ordinului său religios ; bătrînul călugăr le îndura în tăcere, dornic să ajungă cu bine la schitul său, pe cînd Emily le asculta cu teamă, ba chiar cu groază. Cînd ajunseră în curte, călugărul o binecuvîntă și, după ce o privi lung, cu nespuse milă, se întoarse spre portal, unde-l aștepta unul dintre oameni cu o torță ; în timp ce Annette, aprinzînd o altă torță, o conduse pe Emily spre odaia ei.

Înfățișarea călugărului și privirea lui plină de milă și duioșie, treziră interesul lui Emily ; e drept că la rugămintea ei stăruitoare se învoise Montoni să cheme un preot care să îndeplinească ultimele ritualuri pentru soția lui ce se săvîrșise din viață, dar Emily nu știa nimic

despre acest preot, în afară de ce-i spusese Annette, și anume că aparținea unei mănăstiri din munți, la câteva mile depărtare. Starețul, care-l privea pe Montoni și pe oamenii lui nu numai cu aversiune dar și cu spaimă, nu vrusese probabil să-l minie refuzându-i cererea, și da aceea poruncise unui călugăr să officieze la înmormântare ; iar acesta, din bunătate creștinească, își stăpînise aversiunea de a intra între zidurile unui asemenea castel, dornic să îndeplinească ceea ce socotea de datoria sa ; și, capela fiind construită pe pămînt sfințit, nu se împotrivise să fie îngropate în criptă rămășițele pămîntești ale nefericitei doamne Montoni.

Trecură câteva zile, pe care Emily le petrecu într-o izolare totală, chinuită atît de spaimă pentru soarta ei, cît și de durere pentru aceea care plecase dintre cei vii. În cele din urmă, se hotărî să încerce din nou să-l convingă pe Montoni s-o lase să se întoarcă în Franța. Pentru ce scopuri ținea el s-o rețină, aproape că nici nu îndrăznea să-și închipuie ; dar era neîndoielnic că aceasta îi era vrerea, și hotărîrea cu care se împotrivise mai înainte la plecarea ei îi dădea prea puține speranțe că acum s-ar învoi. Numai groaza pe care i-o inspira prezența lui o făcu să amîne zi de zi abordarea subiectului ; în cele din urmă, o trezi din starea aceasta de pasivitate chiar un mesaj din partea lui, cerîndu-i să vină la el la o anumită oră. Emily începu să spere că poate va renunța, acum cînd mătușa ei nu mai trăia, la autoritatea pe care și-o atribuisese abuziv asupra ei ; dar amintindu-și că proprietățile, care stîrniseră atîtea dispute, erau acum ale ei, se temu că Montoni va folosi cine știe ce stratagemă pentru a le dobîndi și că o va ține prizonieră pînă va reuși. Gîndul acesta, în loc s-o demoralizeze, îi trezi toate forțele latente ale curajului ; iar averea, la care ar fi renunțat de bună voie pentru a dobîndi liniște pentru mătușa ei, acum cu prețul nici unei suferințe nu mai voia să i-o lase lui Montoni. Era hotărîtă să păstreze aceste proprietăți și de dragul lui

Valancourt, căci ele urmau să le ofere bunăstarea cu care să asigure viața lor lipsită de griji în viitor. Planurile acestea o înduioșară și se gândi cu emoție la clipa plăcută când, cu generozitate drăgăstoasă, îi va putea spune lui Valancourt că îi aparțineau lui. Văzu în închipuire zîmbetul luminînd chipul lui — privirea drăgăstoasă exprimîndu-i bucuria și mulțumirea ; și în această clipă fu încredințată că va putea înfrunta orice suferințe pe care i le-ar putea pregăti spiritul diabolic al lui Montoni. Amintindu-și pentru prima dată de la moartea matusii ei, de actele ce atestau dreptul ei de proprietate, se hotărî să le caute de îndată ce întrevvederea cu Montoni va lua sfîrșit.

Cu aceste hotărîri în minte, se duse să-l întîlnească la ora stabilită și așteptă să vadă care-i erau intențiile, înainte de a-și reînnoi cererea. În încăpere se mai afla Orsini, precum și un alt ofițer, și stăteau lingă o masă acoperită cu hîrtii, pe care se părea că Montoni le examinează.

— Am trimis după tine, Emily, zise el, ridicînd capul, ca să fii martoră într-o tranzacție pe care o închei cu prietenul meu Orsino. Tot ceea ce ți se cere este doar să-ți pui semnătura pe acest document.

După care ridică o hîrtie, citi mormăind cîteva rînduri și, punîndu-i-o pe masă în față, îi oferi o pană de scris. Ea o luă și era gata să-și aștearnă iscălitura — cînd într-o străfulgerare îi trecu prin minte planul lui Montoni ; se înfioră, lăsă pana să-i cadă, și declară că nu va semna ceva ce nu citise. Montoni se prefăcu a rîde de pretențiile ei și, luînd iar hîrtia în mînă, se prefăcu a-i citi ce scria acolo ; dar Emily, care mai tremura încă la gîndul primejdiei prin care trecuse, surprinsă de propria ei credulitate, care fusese pe punctul s-o trădeze, refuză cu hotărîre să semneze orice fel de document. Montoni se mai prefăcu o vreme că rîde de refuzul ei ; dar cînd își dădu seama, din stăruința ei neclintită, că Emily îi înțelesese planurile, își schimbă atitudinea și îi ceru să-l urmeze în odaia alăturată. Acolo îi spuse că dorise să-i

scutească pe amîndoi de o ceartă inutilă, într-o chestiune în care acțiunea lui era și dreaptă, și legală ; și de aceea se străduise s-o convingă, mai degrabă, decît s-o silească să-și facă datoria față de el.

— Eu, ca soț al răposatei doamne Montoni, adăugă el, moștenesc tot ceea ce posedă ea ; proprietățile, pe care ea mi le-a refuzat cît era în viață, nu-mi mai pot fi tăgăduite ; pentru fericirea ta, ar fi bine să nu te lași amăgită de acea afirmație prostească pe care ți-a făcut-o în prezența mea — că aceste proprietăți vor fi ale tale, dacă va muri fără să mi le lase mie. Știa încă de atunci că nu avea nici o putere să mi le conteste după moartea ei ; și cred că ai destulă judecată ca să nu mă minii formulînd asupra lor pretenții nejustificate. Nu e în obiceiul meu să fiu lingusitor, și de aceea vei înțelege că e sinceră lauda pe care ți-o aduc cînd îți spun că judecata ta e deasupra celei a femeilor în general ; și că nu ai nici unul din cursurile care marchează adesea caracterul femeiesc — cum ar fi avariția și dorința de putere, împingîndu-le adesea pe femei în postura de a contrazice și a sîcii, atunci cînd nu pot să cucerească. Dacă ești așa cum te cunosc eu, știu că privești cu dispreț suveran aceste cusururi obișnuite ale femeilor.

Montoni se întrerupse, iar Emily rămase tăcută, în așteptare ; căci îi știa prea bine viclenia, pentru a-și închipui că ar recurge la asemenea linguşeli dacă nu i-ar sluji interesele sale ; și cu toate că nu pomenise de vanitate printre slăbiciunile femeilor, era limpede că o socotea predominantă, din moment ce sacrificase vanității ei firea și inteligența tuturor femeilor.

— Așa stînd lucrurile, urmă Montoni, nu pot crede că te vei împotrivi acolo unde nu poți cuceri ; sau că vei dori să cucerești, ori să rîvnești la vreun bun, cînd nu ai dreptul de partea ta. Socot că se cuvine, totuși, să-ți fac cunoscute amîndouă situațiile ce ar decurge din hotărîrea

ta. Dacă adopți o atitudine justă în această problemă, ți se va îngădui în scurtă vreme să te întorci în Franța ; dar, dacă faci greșeala de a te lăsa amăgită de spusele răposatei mele soții, vei rămîne prizoniera mea pînă cînd te vei convinge de greșeala pe care o săvîrșești.

Emily îi răspunse cu glas calm :

— Nu sînt atît de ignorantă, signor, asupra legilor în această chestiune, încît să mă las amăgită de spusele oricui. Legea, în cazul de care e vorba, îmi acordă mie proprietățile, și n-am să-mi anulez drepturile cu propria mea mîină.

— Se pare că m-am înșelat în privința ta, replică Montoni cu asprime. Vorbești cu cutezanță și cu înfumurare despre un subiect pe care nu-l înțelegi. Încă o dată îți spun, sînt gata să-ți iert rătăcirea din ignoranță ; slăbiciunea minții femeiești de care, se pare, nu ești scutită, face necesară oarecare îngăduință : dar dacă stărui în această rătăcire — ~~vei~~ avea toate motivele să te temi de dreptatea mea.

— De dreptatea dumneavoastră, signor, răspunse Emily, n-am de ce mă teme — n-am decît de nădăjduit din partea ei.

Montoni se uită la ea cu mînie, pîrînd să cugete ce să-i răspundă.

— Văd că dai dovadă de o minte destul de slabă, reluă el, dacă acorzi crezare acelor afirmații fără rost de care am pomenit ! Îmi pare rău pentru tine ; în ceea ce mă privește, nu are nici o însemnătate. Credulitatea ta nu te va pedepsi decît pe tine : și trebuie să te compătimesc pentru mintea ta slabă, întrucît îți va pricinui toate suferințele pe care mă silești să ți le pregătesc.

— Poate că veți vedea, signor, zise Emily cu o demnitate plină de liniște, că tăria minții mele este pe măsura dreptății cauzei mele ; și că știu să îndur cu curaj, atunci cînd este vorba să mă împotrivesc opresiunii.

— Vorbești ca o eroină, zise Montoni cu dispreț ; vom vedea dacă vei putea să și suferi ca ea.

Emily nu mai scoase nici un cuvânt, și el ieși din odaie.

Amintindu-și că se împotrivise cu atîta tărie numai de dragul lui Valancourt, ea zîmbi acum mulțumită, fără a-i păsa de suferințele cu care era amenințată ; se grăbi spre ascunzătoarea în care mătușa ei ținea actele privitoare la proprietăți și le găsi, precum îi destăinuisese aceasta ; și, deoarece nu cunoștea un loc mai bun unde să le ascundă, le puse la loc fără să le cerceteze, de teamă de a nu fi descoperită în timp ce le răsfoia.

Se întoarse iarăși în singurătatea camerei ei, și începu să depeze în gînd ultima discuție cu Montoni, gîndindu-se ce suferințe o așteptau din partea lui, pentru împotrivirea ei. Dar puterea lui nu-i mai părea atît de teribilă ca mai înainte. Simțea în inimă o sacră mulțumire, la gîndul că se putea împotrivi cu tărie nedreptăților, fiind chiar mîndră să sufere în tăcere răul, într-o cauză care apăra și interesele lui Valancourt. Pentru prima dată își simți pe deplin superioritatea asupra lui Montoni, disprețuindu-i autoritatea de care, pînă acum, se temuse.

Cum ședea așa pe gînduri, auzi niște hohote de rîs de pe terasă și, ducîndu-se la fereastră, văzu, cu nespusă uimire, trei doamne îmbrăcate în rochii venețiene de gală trecînd împreună cu mai mulți domni. Surprinsă, rămase la fereastră, riscînd chiar să fie observată, pînă cînd grupul trecu dedesubtul ferestrei ; și atunci, cînd una dintre străine privi în sus, ea desluși trăsăturile signorei Livona ; era chiar signora ale cărei maniere o încîntaseră atît de mult a doua zi după sosirea la Veneția, și pe care o cunoscuse atunci la masa lui Montoni. Descoperirea îi pricinui o mare bucurie, dar și oarecare îndoială ; căci era o bucurie și o mîngiere să știi că cineva cu o fire atît de amabilă cum părea signora Livona se afla în apropiere ; și totuși era uimitor să se afle la castel, în împrejurările de față ; iar după veselia pe care o arăta.

Emily fu cuprinsă de o bănuială dureroasă în legătură cu caracterul acestei doamne. Dar era un gând atît de nepotrivit cu manierele fascinante ale signorei Livona şi i se păru atît de departe de realitate cînd îşi aminti cum se purtase ea atunci, încît îl izgoni aproape imediat din minte.

Cînd apăru Annette, o întrebă totuşi cine erau acei străini ; iar aceasta era tot atît de ahtiată să-i povestească, pe cît era Emily de dornică să afle.

— Tocmai au sosit, ma'mselle, zise Anette, împreună cu doi domni din Veneţia, şi m-am bucurat că văd din nou chipuri binevoitoare şi prietenoase. Dar de ce-or fi venit ? Trebuie să-şi fi ieşit de-a binelea din minţi ca să vină de bunăvoie într-un loc ca ăsta ! Şi totuşi, au venit nesilite după cum se veselesc, de asta sînt încredinţată.

— Poate că au fost luate prizoniere ? zise Emily.

— Prizoniere ! exclamă Annette ; nu, ma'mselle, cituşi de puţin, căci îmi amintesc foarte bine de una din ele de la Veneţia. A venit de două sau de trei ori la signor, ştiţi, ma'mselle ; şi se spunea, dar eu n-am crezut o vorbă, că signor o plăcea mai mult decît s-ar fi cuvenit. „Atunci de ce, am zis eu, s-o aducă la stăpîna mea ?“ „Asta aşa e“, mi-a răspuns Ludovico ; dar avea aerul că ştie mai multe.

Emily o rugă pe Annette să încerce să afle cine erau acele doamne, precum şi orice altceva despre ele ; apoi schimbă vorba, şi începu să-şi amintească de îndepărtata Franţă.

— Ah, ma'mselle ! n-o s-o mai vedem niciodată ! zise Annette, aproape cu lacrimi în ochi. Am credinţa că o să rămîn pentru totdeauna departe de ea.

Emily încercă s-o aline şi s-o îmbărbăteze cu o speranţă în care nici ea nu prea credea.

— Cum... cum aţi putut, ma'mselle, să părăsiţi Franţa şi pe monsieur Valancourt ? zise Annette, suspinînd. Eu... eu sînt sigură că, dacă l-aş fi avut pe Ludovico în Franţa, n-aş fi plecat niciodată de acolo.

— Atunci de ce te plîngi că ai plecat din Franța ? o întrebă Emily, încercînd să zîmbească ; căci, de-ai fi rămas acolo, nu l-ai fi întîlnit pe Ludovico !

— Ah, ma'mselle ! singurul lucru pe care-l doresc este să scap din castelul ăsta îngrozitor, să vă slujesc în Franța, și nu mi-ar mai păsa de nimic !

— Îți mulțumesc, buna mea Annette, pentru grija ta plină de afecțiune. Va veni o vreme, nădăjduiesc, cînd îți vei aminti cu plăcere că ți-ai exprimat această dorință.

Annette plecă la treburile ei, iar Emily căută să-și izgonească grijile alinîndu-și sufletul cu imaginile unui volum de poezii. În curînd însă trebui să recunoască dominația, cu neputință de înlăturat, a împrejurărilor asupra gustului și minții ; și că ai nevoie de tihna spiritului, ca să fii simțitor chiar și la plăcerile abstracte ale intelectului pur. Entuziasmul geniului, cu toate scenele pe care le zugrăvea, îi părea acum rece și searbăd. Meditînd asupra cărții din fața ei, exclamă fără să vrea : „Sînt oare acestea pasajele care mi-au aprins de atîtea ori imaginația, făcîndu-mă să mă înfior de plăcere ? În ce constă farmecul ? — Era în mintea mea, sau în imaginația poetului ? Cred că în amîndouă“, își spuse ea, oprindu-se. „Dar focul din sufletul poetului este zadarnic, dacă în mintea cititorului corzile simțirii nu sînt acordate cu ale sale, indiferent de gradul puterii sale de înțelegere.“

Emily ar fi continuat cu acest șir de gînduri, pentru că o scutea de reflexii mai dureroase ; dar își dădu seama din nou că gîndurile nu pot fi întotdeauna controlate prin voință, iar ale ei se întorceau mereu la propria-i situație.

Seara, nevrînd să se aventureze într-o plimbare pînă la fortificații, unde s-ar fi expus privirilor impertinente ale tovarășilor lui Montoni, se mulțumi să facă vreo cîțiva pași prin galeria care trecea pe lîngă camera ei ; dar ajungînd la capătul ei, desluși în depărtare zgomot de veselie și ris. Dar nu era veselia cumpătată a unor oameni voioși, ci o izbucnire sălbatică de dezmăț ; și părea să

vină din acea parte a castelului unde se afla de obicei Montoni. Asemenea veselie în aceste momente, cînd mătuşa ei nu murise decît de cîteva zile, o izbiră şi o impresionară la culme, oricît ar fi fost de conforme cu purtarea lui Montoni din ultima vreme.

Ascultînd mai departe, i se păru că distinge şi glasuri de femei în hohotele de rîs, şi aceasta îi întări bănuielile cele mai rele cu privire la caracterul signorei Livona şi al însoţitoarelor ei. Era limpede că nu fuseseră aduse aici cu sila ; şi Emily se gîndi că era singură în aceste pustietăţi izolate din Apenini, înconjurată de bărbaţi pe care nu-i socotea decît nişte ticăloşi, împreună cu însoţitoarele lor, în mijlocul unor scene de desfrîu din faţa cărora sufletul ei se dădea înapoi cu dezgust. Şi în acest moment, cînd scenele din prezent şi din viitor i se înfăţişau închipuirii, imaginea lui Valancourt îşi slăbi influenţa asupra ei, şi spaima îi zdruncină hotărîrea. Crezu că înţelege întreaga grozăvie a răzbunării pe care i-o pregătea Montoni şi se înfioră în faţa miniei lui nemiloase. Aproape că se hotărî să renunţe de îndată la proprietăţile în litigiu, dacă i-ar cere-o din nou, numai să-şi poată redobîndi siguranţa şi libertatea ; dar imediat, amintirea lui Valancourt i se strecură iarăşi în inimă, lăsînd-o frămîntată de îndoieli.

Continuă să se plimbe prin galerie pînă cînd inserarea îşi aruncă umbra melancolică prin ferestrele cu vitralii şi întunecă şi mai mult pereţii lambrisaţi cu lemn de stejar din jurul ei ; pe cînd capătul îndepărtat al coridorului era atît de cufundat în întuneric, încît se desluşea doar datorită licăririi de lumină ce se strecura prin fereastră.

De-a lungul sălilor boltite şi al coridoarelor de dedesubt răsuna din cînd în cînd, destul de slab, ecoul hohotelor de rîs, ajungînd pînă în acest colţ îndepărtat al castelului ; iar după ce se stîngea, liniştea care urma îi părea şi mai lugubră. Totuşi, nevrînd încă să se întoarcă în odaia ei izolată, unde Annette încă nu venise, Emily continuă să se plimbe prin galerie. Trecînd pe lîngă uşa

camerei unde îndrăznise cîndva să ridice vîlul ce-i descoperise un spectacol atît de înfricoșător, încît după aceea își amintea întotdeauna de el cu o groază de nedescris, această amintire îi reveni brusc. Și aduse cu ea gînduri mai teribile decît cele pricinuite de purtarea lui Montoni din ultima vreme ; și grăbindu-se să plece din galerie cît mai avea puterea s-o facă, auzi deodată niște pași în urma ei. Putea să fie ai Annettei ; dar întorcînd cu teamă capul să se uite, văzu prin întuneric o siluetă înaltă ce se apropia, și atunci toate grozăviile din camera aceea îi năvăliră în minte. În clipa următoare se pomeni prinsă de brațe și auzi un glas profund murmurîndu-i tot felul de cuvinte la ureche.

Cînd avu destulă putere să vorbească, ori chiar să deslușească vorbele, întrebă cine o oprise din drum.

— Eu sînt, răspunse glasul ; de ce te-ai speriat atît de tare ?

Emily privi chipul celui care vorbea ; dar lumina slabă care venea prin fereastra înaltă din capătul galeriei nu-i îngădui să-i deosebească trăsăturile.

— Oricine ai fi, zise Emily cu glas tremurat, pentru numele lui Dumnezeu, dă-mi drumul !

— Încîntătoarea mea Emily, grăi bărbatul, de ce vrei să te închizi în acest colț izolat, cînd jos e atîta veselie ? Vino cu mine în salonul îmbrăcat în lemn de cedru, unde vei fi podoaba cea mai fermecătoare a petrecerii ; să știi că n-ai să regreti.

Emily nu vru să-i răspundă nimic și se zbătu să scape din strînsoarea lui.

— Făgăduiește-mi că ai să vii, urmă el, și îți dau imediat drumul ; dar mai întîi trebuie să-mi dăruiești o răsplată pentru că-ți dau drumul.

— Cine ești dumneata ? întrebă Emily pe un ton în care se amesteca spaima și indignarea, continuînd să se zbată, ca să scape ; cine ești dumneata, care ai cruzimea să mă insulti astfel ?

— De ce zici că sînt crud ? întrebă necunoscutul ; vreau să te scot din singurătatea tristă în care stai și să te duc jos la o petrecere veselă. Nu mă cunoști ?

Emily își aminti acum vag că era unul dintre ofițerii care se aflau cu Montoni, cînd se dusesese la el în dimineata acestei zile.

— Îți mulțumesc pentru intenția dumitale plină de amabilitate, răspunse ea, părînd să nu-l înțeleagă, dar nu doresc nimic altceva decît să-mi dai drumul.

— Fermecătoare Emily ! stăruie el, renunță la acest capriciu prostesc care te ține în singurătate și vino cu mine la petrecere și o să pui în umbră frumusețile de acolo ; singură numai tu meriți să fii iubită de mine.

Încercă să-i sărute mîna ; dar imboldul puternic al indignării îi dădu puterea de a se smuci, și fugi spre camera ei. Închise ușa înainte ca el s-o ajungă ; după ce o zăvorî, se prăbuși pe un scaun, copleșită de spaimă și de efortul făcut ; îi auzi glasul și încercările de a deschide ușa, dar rămase pe scaun, neavînd puterea de a se ridica. În cele din urmă îl auzi îndepărtîndu-se și rămase multă vreme cu urechea la pîndă ; se simți oarecum ușurată cînd nu mai auzi nici un zgomot, dar deodată își aminti de ușa ce dădea spre scara de serviciu, pe unde ar putea să intre la ea, căci se încuia numai din afară. Atunci se apucă s-o înțepenească, așa cum făcuse și altă dată. Avea acum impresia limpede că Montoni își și pusese în aplicare planul de răzbunare, retrăgîndu-i protecția, și regretă nesăbuința cu care înfruntase puterea unui astfel de om. I se părea acum că-i va fi cu neputință să-și păstreze proprietățile ; și pentru a-și păstra viața, poate chiar omocarea, se hotărî, dacă va scăpa din grozăviile acestei nopți, să renunțe a doua zi la orice pretenție asupra proprietăților, cu condiția ca Montoni s-o lase să plece din Udolpho.

După ce luă această hotărîre, mintea i se mai liniști, deși mai asculta cu înfiorare și tresărea adesea la tot felul de sunete închipuite ce i se păreau că vin dinspre scară.

Stătu astfel pe întuneric câteva ore, în care timp Annette tot nu-și făcu apariția, și atunci începu să aibă temeri serioase în privința ei; dar, neîndrăznind să se aventureze jos în castel, trebui să rămână în nesiguranță, tot întrebându-se ce s-o fi întâmplat cu Annette că întârzia să vină.

Din când în când se furișa la ușa dinspre scară, ca să asculte dacă nu se apropiau pașii cuiva, dar nici un zgomot nu o mai sperie; hotărîndu-se să vegheze toată noaptea, se întinse puțin pe patul întunecat și trist, scăldînd perna cu lacrimi nevinovate. Se gîndi la părinții ei morți, și apoi la Valancourt care era atît de departe, chemîndu-i adesea; și liniștea adîncă ce domnea acum se potrivea cu gîndurile triste ce-o frămîntau.

Pe cînd stătea astfel, urechea ei prinse deodată notele unei muzici îndepărtate, pe care o ascultă cu luare aminte; și în curînd își dădu seama că era chiar instrumentul pe care-l mai auzise și înainte, la miezul nopții; se ridică atunci și se îndreptă cu pași ușori spre fereastră, unde sunetele păreau să se înalțe dintr-o încăpere aflată dedesubt.

După câteva clipe melodia duioasă fu însoțită de un glas atît de înflăcărat, încît era cu neputință să crezi că reprezintă doar o tristețe închipuită. I se părea că mai auzise cîndva aceste accente duioase, cu totul deosebite; dar că nu era doar închipuire, trebuia să fie, în cel mai bun caz, o amintire foarte vagă. Amintirea aceasta i se scria în suflet, în mijlocul frămîntărilor ce-o torturau, ca o muzică cîerească, alinînd-o și dîndu-i curaj: „Plăcută ca adierea primăverii, care suspină la urechea vîntătorului cînd se trezește din vise frumoase, auzind muzica îngînată de duhurile dealurilor.“¹

Dar cum ar putea fi descrisă emoția ei, atunci cînd auzi, interpretată cu gustul și simplitatea celui mai sincer

¹ Ossian.

simțămînt, una din ariile populare din provincia ei natală, pe care o ascultase de atîtea ori cu încîntare în copilărie și pe care o auzise de atîtea ori repetată de tatăl ei ! La auzul acestui binecunoscut cîntec, pe care nu-l mai ascultase pînă acum decît în țara ei natală, simți cum i se topește inima, iar amintirile vremurilor trecute o năpădiră. Priveliștile plăcute, liniștite din Gasconia, blindețea și bunătațea părinților ei, savoarea și simplitatea vieții din trecut — toate îi reveniră în minte, formînd o imagine atît de dulce și de luminoasă, în contrast atît de izbitor cu scenele, personajele și primejdiile care o înconjurau acum, încît gîndul nu mai putu zăbovi asupra trecutului și reveni la suferințele care o torturau acum.

Începu să suspine și să plîngă în hohote ; nu mai putea asculta melodia care de atîtea ori o fermecase și o liniștise, și se retrase de la fereastră într-un colț îndepărtat al camerei. Dar și de acolo muzica se mai auzea ; apoi ritmul se schimbă, și melodia următoare o atrase iar la fereastră — era aceeași melodie pe care o auzise de mult în cabana de pescuit din Gasconia. Datorită, poate, și misterului care însoțise atunci această melodie, îi lăsase o impresie atît de profundă în amintire, încît n-o mai uitase niciodată pe de-a întregul de atunci ; iar felul cum era cîntată acum o convinse, oricît de stranie putea să pară împrejurarea, că era aceeași voce pe care o auzise atunci. Surpriza făcu loc curînd altor sentimente ; un gînd îi fulgeră prin minte, scoțînd la iveală alte nădejdi care îi redeșteptară curajul. Totuși, speranțele acestea erau atît de noi, de neașteptate, de uimitoare, încît nu îndrăzni să le dea crezare, dar nici nu se putu hotărî să le izgonească. Se așeză lângă fereastră, ținîndu-și răsufarea, copleșită pe rînd de speranță și de teamă. Curînd se ridică, se aplecă pe fereastră, ca să poată prinde un sunet mai apropiat, ascultă, nevenindu-i să creadă, și șopti încet numele lui Valancourt, iar apoi se așeză din nou pe scaun. Da, credea acum că Valancourt era aproape de ea, și îi

reveniră în minte împrejurările care o încredințară că glasul pe care-l auzise era al lui. Își aminti ce-i spusese el de mai multe ori, și anume că obișnuia adeseori să vină înainte de a o cunoaște la cabana de pescuit, unde ea îi ascultase mai înainte glasul și cîntecul și unde văzuse scrise cu creionul sonete închinat e ei ; tot acolo îl și cunoscuse într-un mod atît de neașteptat. Toate acestea o făceau să creadă, ba chiar să aibă certitudinea, că el era muzicantul care o încîntase mai înainte și autorul versurilor care exprimau admirația sa atît de tandră ; căci, cine altul ar putea fi ? În momentul acela, nu putuse să-și închipuie cine era autorul ; dar după ce îl cunoscuse pe Valancourt și el îi spusese că venea adesea la cabana de pescuit, se convinsese că el era autorul sonetelor.

Cînd aceste gînduri îi trecură prin minte, bucuria, teama și duioșia îi năpădiră inima ; se rezemă iar de ferăstră, ca să prindă melodia ce-i putea întări ori spulbera speranțele, deși nu-și amintea să-l fi auzit vreodată cîntînd din voce. Dar iată că, pe neașteptate, glasul și instrumentul tăcură.

Se gîndi o clipă dacă să se încumete să-i vorbească. Dar neîndrăznind să-i pomenească numele, căci nu era sigură că era el, și totuși prea dornică să afle adevărul, nu avu inima să lase să-i scape prilejul și întrebă, strigă de la fereastră : „Cîntecul acesta e din Gasconia ?“ Așteptarea-i înfrigurată nu fu răsplătită prin nici un răspuns ; totul rămase tăcut. Nerăbdarea sporindu-i odată cu teama, repetă întrebarea ; iar iarăși nu se auzi nici un sunet, în afară de suspinul vîntului printre crenelurile de deasupra ; și atunci Emily încercă să se mîngîie cu gîndul că străinul, oricine ar fi fost, se retrăsese înainte ca ea să fi strigat, pînă unde nu mai putea răzbi glasul ei, pe care, era convinsă, dacă Valancourt l-ar fi auzit și l-ar fi recunoscut, i-ar fi răspuns imediat. Apoi se gîndi că era poate vorba de prudență, și nu doar de îndepărtarea întîmplătoare

de la fereastră, care-l silise să tacă. Pe dată, această presupunere îi schimbă brusc nădejdea și bucuria în spaimă și durere ; căci, dacă Valancourt se afla în castel, era foarte probabil prizonier, luat împreună cu câțiva compatrioți de-ai săi, dintre cei ce luptau în momentul acela în războaiele cu Italia ; sau poate fusese prins când încercase să ajungă pînă la ea. Chiar dacă îi recunoscuse glasul, poate că se temuse, în aceste împrejurări, să-i răspundă, căci era neîndoielnic închis și păzit.

Lucrul pe care-l nădăjduse mai înainte din tot sufletul, acum îi pricinuia spaimă — spaimă de a afla că Valancourt se afla în apropierea ei ; și, deși ar fi dorit să scape de teama pentru siguranța lui, în sinea ei speranța de a-l vedea curînd se lupta cu această teamă.

Rămase ascultînd la fereastră pînă cînd văzduhul începu să se răcorească, iar la răsărit, vîrfurile înalte ale muntelui prinse să licărească în lumina zorilor ; atunci, doborîtă de neliniște, se întinse în pat, dar îi fu cu neputință să adoarmă ; căci bucuria, dragostea, îndoiala și teama o tulburară toată noaptea. Acum se ridica din pat și deschidea fereastra să asculte ; acum se plimba prin odaie cu pași nerăbdători, ca pînă la urmă să se întoarcă descumpănită în pat. Niciodată orele nu păruă să se tîrască atît de greu ca cele din noaptea aceasta de neastîmpăr ; și tot timpul nădăjduia că Annette își va face apariția și va pune capăt acestei așteptări chinuitoare.

CAPITOLUL VI

[În dimineața următoare, **Annette** o înștiințează pe **Emily** că **Montoni** împreună cu prietenii săi au chefuit toată noaptea. Ea mai află și că în castel ar exista câțiva prizonieri, ținuți pentru a se obține prețul de răscumpărare, și **Emily** nutrește speranța că s-ar putea ca și **Valancourt** să se afle printre ei.

Castelul este pe punctul de a fi asediat de inamicii lui **Montoni**, și acesta hotărăște s-o trimită pe **Emily**, sub paza lui **Bertrand** și **Ugo**, doi slujitori credincioși, la căsuța unui om de încredere de-al lui, un țăran din **Toscana**, unde ajung cu bine după o zi și o noapte de drum.]

CAPITOLUL VII

*Nimic în jur decît prilej de tihnă,
Dumbrăvi şi pajişti adormite-n soare,
Cu flori ce moşăie în adierea lină,
Plină de maci, cu maluri înverzite,
Cu iarba necălcată de animale.
Nenumărate pîrîiaşe clipocesc
Purtîndu-şi grabnic licăritul apei,
Bolborosind prin soarele poienii,
Dar frămîntarea lor e doar un murmur.*

THOMSON

Dimineata, cînd Emily deschise fereastra, rămase uimită de minunăţia priveliştii din jur. Căsuţa era aproape ascunsă printre arborii din pădure, în cea mai mare parte castani, precum şi cîţiva chiparoşi, zade şi sicomori. Pe sub ramurile umbroase ce se întindeau mult, se zăreau spre miazănoapte şi răsărit Apeninii împăduriţi, ridicîndu-se ca într-un amfiteatru maestuos, nu întunecaţi de coroanele pinilor, cum fusese obişnuită să-i vadă, ci cu virfurile semeţe încoronate de păduri bătrîne de castani, stejari şi platani, aurite acum de culorile bogate ale toamnei ; pădurile acestea coborau apoi pînă jos în vale, ca o hlamidă întreruptă doar arareori de cîte un colţ îndrăzneţ de stîncă ce ieşea în afară şi re-

flecta razele piezișe. La poalele munților se întindeau vile ce înconjurau cîte o vilă grațioasă a nobililor toscani, apoi, mai jos, se vedeau pante acoperite cu crînguri de măsline, duzi, portocali și lămii. Cîmpia ce se întindea apoi mai departe își învăluia belșugul roadelor într-un joc de culori ce se topeau armonios sub soarele Italiei. Strugurii, cu ciorchinii roșii izbucnind dintre frunzele ruginii, atîrnau în ghirlande bogate de pe ramurile smochinilor și cireșilor, în timp ce pășunile pline de prospețime cum rareori mai văzuse Emily, se înșirau pe malurile unui pîriu ; coborînd din munți, pîriul șerpua de-a lungul întregii priveliști, pe care o oglindea, pînă spre un golf la mare. Acolo, departe spre apus, marea se unea cu cerul, într-o nuanță de un purpuriu plin de dulceață ; puteai ghici unde se termina marea și unde începea cerul doar cînd trecea cîte o corabie, și o rază de soare îi lumina pînzele, undeva la marginea zării.

Căsuța, pe care pădurea o apăra de razele prea puternice ale soarelui, fiind mîngîiată doar de lumina înserării, era acoperită în întregime de viță de vie, și de ramurile smochinilor ; iar florile de iasomie erau mai mari și mai parfumate decît văzuse vreodată Emily pînă atunci. Ciorchinii strugurilor copti atîrnau chiar lîngă ferestruica odăii ei. Pajiștea ce se întindea pe sub copaci era presărată cu nenumărate flori sălbatice și tot felul de ierburi aromate, iar pe malul celălalt al pîriului, care răspîndea răcoare pe sub copacii umbroși, creșteau lămii și portocali, care deși se înălțau în fața ferestrei ei, nu-i îngrădeau perspectiva, ci mai degrabă, prin verdele lor întunecat, îi sporeau efectul ; și Emily văzu acest loc ca un umbrar înmiresmat, transmițîndu-i pe nesimțite, prin farmecul lui, ceva din propria-i seninătate.

În curînd o chemă să-și ia gustarea de dimineață fiica țaranului, o fată de vreo șaptesprezece ani, cu înfățișare plăcută ; după cum observă Emily cu bucurie, fata părea să aibă o fire deschisă și bună, deși pe chipu-

rile celorlalți din casă se citeau, mai mult sau mai puțin, cele mai rele metehne — cruzime, ferocitate, viclenie și fățarnicie — mai cu seamă pe chipul țăranului și al soției sale. Tinăra Maddelina vorbea puțin, dar tot ce spunea o făcea cu glas blînd și cu un aer de modestie și bunăvoință care o cuceră pe Emily. Gustarea o luă împreună cu Dorina, la o masă separată, în timp ce Ugo și Bertrand mîncau șuncă de Toscana și beau vin, împreună cu gazda lor, în fața ușii ; și cînd terminară de mîncat, Ugo se ridică în grabă, cerînd să i se aducă pe dată catîrul. Emily află astfel că Ugo urma să se întoarcă la Udolpho, în timp ce Bertrand rămînea în căsuță, fapt care, deși nu o surprinse, o întristă.

După plecarea lui Ugo, Emily ar fi vrut tare mult să se preumbe prin pădurea învecinată ; dar cînd i se spuse că nu avea voie să se îndepărteze de casă fără a fi însoțită de Bertrand, se retrase în odaia ei. Acolo, cînd ochii i se îndreptară spre Apeninii falnici, își aminti ce teribilă înfățișare aveau și prin ce grozăvii trecuse ea în seara trecută, mai ales cînd Bertrand se trădase că nu este decît un ucigaș ; și aceste amintiri îi treziră nenumărate imagini, și întrucît ele o ajutau să nu se mai gîndească la starea ei de acum, stăruî o vreme asupra lor și apoi le potrivi în versurile ce urmează, mulțumită de a fi descoperit un mijloc nevinovat prin care să-și amăgească o oră de nefericire.

PELERINUL

Încet, peste-Apenini, cu trudă,
Un pelerin străbate drumul,
Să ducă la Fecioara din Loretto
Modest prinos al sărăciei sale.
Pe vîrf de munte-amurgul rece moare,
În valea, jos, adoarme-n întuneric ;
Acum și cea din urmă rază a zilei
Se stinge-ncet spre-apusul melancolic.

Deasupra capului oftează pinii
Cînd adierea nopții-i înfioară ;
Piriul, jos, în van lovește stîncă.
Pe culme pelerinul se oprește,
Apoi spre vale-și mină grabnic pașii,
Căci vede parcă crucea unui pustnic
La care să-și găsească adăpostul
În peșteră, lingă un foc de vreascuri,
Pe pat de frunze, să adoarmă-n tihnă.
Nefericitul ! se înșală-amarnic !
Tîlharul după stîncă îl pîndește ;
Nici luma nu vrea să-i arunce umbra
Pe drum, ca să salveze pelerinul.
Mergînd așa, cînta un imn de seară,
Un imn prin care își afla odihna.
Sălbatic hoțul se repede-asupră-i !
Scăldat în sînge, moare pelerinul.
Dar sufletul său blind nu-ncercă ura,
Ci, pentru ucigaș, înalță-o rugă !

Preferînd singurătatea odăii tovărășiei celorlalți, Emily luă prînzul sus, și Maddelina fu lăsată să servească ; iar din vorbele ei simple află că țaranul și nevasta lui stăteau de multă vreme în această casă, pe care le-o cumpărase Montoni ca răsplată pentru un serviciu făcut cu mulți ani în urmă de Marco, cu care Carlo, intendentul de la castel, era într-un fel rudă.

— Atît de mulți ani, signora sînt de atunci, adăugă Maddelina, înceit cu nici nu știu cînd s-a întîmplat ; dar știu că tata i-a făcut lui signor un mare bine, căci mama îi spunea adesea că i s-a dat prea puțin, doar această căsuță, din ce-ar fi trebuit să capete.

Emily ascultă cu amărăciune cele spuse, căci păreau să dezvăluie lucruri înfricoșătoare despre caracterul lui Marco — despre ce serviciu ar putea fi vorba, astfel răsplatit de Montoni, decît unul criminal ; și, dacă așa

stăteau lucrurile, ea avea destule motive să creadă că îi fusese încredințată în vederea unor scopuri sinistre.

— N-ai auzit vreodată câți ani au trecut, o întrebă Emily, care se gîndea la dispariția signorei Laurentini de la Udolpho, de cînd tatăl tău i-a făcut serviciul de care ai pomenit ?

— Era cu puțin timp înainte de a veni să stea în casa asta, signora, răspunse Maddelina, și cred că a fost cam acum optsprezece ani.

Era aproape în vremea cînd se spune că a dispărut signora Laurentini ; și Emily își spuse că Marco își adusese aportul la acea întîmplare misterioasă și, poate, chiar fusese amestecat într-o crimă ! Gîndul acesta îngrozitor o cufundă într-o stare de meditație atît de profundă, încît nici nu văzu cînd Maddelina ieși din odaie ; rămase multă vreme fără să-și dea seama de nimic din jurul ei. În cele din urmă își găsi ușurarea în lacrimi ; după ce se lăsă în voia lor, se liniști puțin și încetă să mai tremure la gîndul unor nenorociri ce s-ar putea nici să nu vină ; și, cu multă hotărîre, căută să-și întoarcă gîndurile de la propria-i nefericire. Amintindu-și de cele cîteva cărți pe care, deși plecase în mare grabă de la Udolpho, izbutise să le vîre între puținele ei lucruri, se așeză cu o carte în mînă lîngă fereastră ; și privirea îi rătăcea adesea de la rîndurile de pe pagină spre priveliștea plăcută de afară, și treptat frumusețea din jur îi domoli sufletul, învăluindu-l într-o blîndă melancolie.

Rămase singură pînă seara și urmări cum soarele cobora pe cer în amurg, cu întregu-i alai de lumini și umbre de pe munți, strălucind pe marea îndepărtată și pe pînzele corăbiilor și coborînd apoi în valuri. Atunci, în ceasul de taină al înserării, gîndurile ei ogoite se întoarseră spre Valancourt ; își aminti iarăși de toate amănuntele legate de muzica auzită în miez de noapte, fiind tot mai convinsă că bănuiala ei era îndreptățită

și că sârmanul era ținut prizonier la castel ; și fiind acum încredințată că glasul lui îl auzise atunci, gîndul i se întoarse la sinistrul castel cu un sentiment de durere și, în aceste clipe, chiar cu părere de rău.

Înviorată de aerul răcoros și înmiresmat, cu sufletul domolit într-o stare de blîndă melancolie, la care contribuia și murmurul liniștit al pîrfului de jos și freamătul ușor al pădurii din jur, rămase la fereastră mult timp după apusul soarelui, privind cum valea se cufunda în întuneric, pînă cînd nu se mai văzu decît conturul măreț al munților din apropiere, aruncîndu-și umbrele asupra zării. În curînd însă răsări luna, și lumina ei învăluî priveliștea, îmblînzind-o, la fel cum timpul așternîndu-se asupra scenelor vieții din trecut, îndulcește aspectele mai aspre și aruncă peste tot umbra estompată a contemplării îndepărtate. Scenele din La Vallée din primii ani ai vieții, cînd era ocrotită și iubită de părinți, pe care la rîndul ei îi iubea, îi apăreau de o frumusețe înduioșătoare, ca și imaginea din fața ei, și îi trezeau comparații dureroase.

Nevrînd să dea iarăși peste comportarea necioplită a soției țaranului, renunță la cină și rămase în odaia ei, deplîngîndu-și soarta deznădăjduită și plină de primejdii ; tot gîndindu-se la ea, i se spulberară și ultimele rămășițe de curaj ; și ajunse astfel într-o asemenea deprimare, încît ar fi fost bucuroasă să i se ia povara grea a vieții care o apăsa de atîta vreme și se rugă cerului să o cheme lîngă părinții ei.

Istovită de plîns, în cele din urmă se culcă pe pat și adormi ; dar fu curînd trezită de o bătaie în ușa și, tresărind înspăimîntată, auzi un glas care o chema. În închipuirea ei speriată îi apărură imaginea lui Bertrand cu un pumnal în mînă, așa că nu cuteză să deschidă sau să răspundă ; ascultă nefăcînd nici un zgomot, dar cum glasul, îi tot repeta numele în șoaptă, ea întrebă cine este.

— Eu sînt, signora, răspunse glasul, pe care acum il recunosc a fi al Maddelinei ; vă rog să deschideți u a — nu vă fie teamă, eu sînt.

—  i ce te aduce at t de t rziu, Maddelina ?  ntreb  Emily, l s nd-o să intre.

— Sst ! signora, pentru Dumnezeu, sst ! Dacă sîntem auzite, n-or să m  ierte niciodată. Tata, mama  i Bertrand s-au dus cu to ii la culcare, urmă Maddelina,  nchiz nd încetîșor u a pe dinăuntru  i  naint nd în odaie ; iar eu v-am adus ceva pentru cină, căci n-a i îmbucat n m c. Iată ni te struguri, c teva smochine  i o jumătate de cană cu vin.

Emily  i mulțumi, dar  i exprimă teama că bunătatea ei ar putea s-o m nie pe Dorina, c nd va vedea lipsa fructelor.

— A a că, ia-le înapoi, Maddelina, adăugă Emily ; mai curînd mă voi lipsi de ele, dec t să  tiu că fapta ta bună ar putea să- i adună neajunsuri din partea mamei tale.

— Oh, signora, nu-i nici o primejdie despre partea asta, răspunse Maddelina ; mama n-o să vadă că lipsesc ni te fructe, căci le-am pus deoparte din propria mea cină. O să mă simt tare nefericită dacă refuza i să le lua i, signora.

Emily era atât de mi cat  de bunătatea pe care i-o arăta fata, încît cităva vreme nu putu scoate o vorbă ;  i Maddelina o privi în tăcere, pin  c nd,  n eleg nd gre it pricina emo iei ei, zise :

— Să nu mai pl nge i, signora ! E adevărat, mama e uneori pu in cam sup r cioas , dar  i trece repede — a a că nu mai pune i totul la inimă. De multe ori mă oc r  te  i pe mine ; dar m-am obi nuit  i rabd ;  i după asta, dacă pot să mă duc în pădure  i să c nt, uit repede totul.

Emily, z mb nd printre lacrimi,  i spuse Maddelinei că era o fată bună,  i apoi primi bun t  ile aduse. Tare

ar, fi vrut să afle dacă Bertrand și Dorina vorbiseră ceva despre Montoni, ori despre ce-o aștepta pe ea, în prezența Maddelinei; dar i se părea urît să silească nevinovata copilă la o faptă atît de mîrșavă încît să trădeze niște vorbe tainice schimbate între părinții ei. Cînd fata se pregătea să plece, Emily o rugă să vină la ea ori de cîte ori va putea fără s-o supere pe mama ei; și Maddelina, după ce-i făgădui că așa va face, se furișă înapoi spre camera ei.

Trecură astfel cîteva zile, în răstimpul cărora Emily rămase în odaia ei, bucurîndu-se doar de tovărășia Maddelinei, a cărei înfățișare și a cărei purtare blindă o linișteau mai mult decît orice întîmplare de multe luni încoace. Începuse să-i placă odaia ei umbroasă și atrăgătoare, simțind înăuntru acel simțămînt de securitate pe care-l purtăm de obicei căminului nostru. Și în vremea asta, nemaifiind tulburată de alte împrejurări neplăcute sau spăimîntătoare, își regăsi și ea liniștea, putînd astfel să-și petreacă orele citind; printre cărțile ei găsi și schițele neterminate ale unor priveliști, cîteva foi albe de hîrtie, precum și instrumentele de desen; și putu astfel să se delecteze fixînd pe hîrtie cîteva colțuri mai frumoase ale ținutului ce se întindea în fața ferestrei, combinîndu-le în scene cărora închipuirea și gustul ei le atribuiau o ultimă grație. În aceste schițe, ea introducea și diferite grupuri ce se potriveau cu priveliștea, pe care o însuflețeau, și adesea izbutea să înfățișeze, cu limpezime, cîte o povestire simplă și mișcătoare; și, cu o lacrimă lunecîndu-i peste suferințele zugerăvite de imaginație, uita, o clipă, de suferințele ei adevărate. Astfel își amăgea cu inocență ceasurile grele de nefericire și, cu răbdare și blîndețe, aștepta ce-i va aduce ziua de miine.

Într-o seară frumoasă, urmînd unei zile înăbușitoare, Emily se hotărî să iasă la plimbare, deși știa că Bertrand

o va însoți, și, împreună cu Maddelina, părăsi căsuța, urmată de Bertrand, care o lăsa să-și aleagă singură drumul. Era răcoare și liniște, și Emily nu se putea stăpîni să admire cu încîntare ținutul din jur. Cît de minunat i se părea și albastrul luminos al văzduhului înalt care, pălind spre marginea zării, se topea încet în amurgul auriu ! Nu mai puțin minunate erau nuanțele variate și coloritul cald al Apeninilor, în timp ce soarele ce apunea își arunca flăcările peste marginile lor zimțuite Emily urmă cursul pîriului, pe sub umbrele ce întunecau malul înverzit. Pe malul celălalt, pășunile erau însuflețite de cirezi de vite cu frumoasele lor spinări sidefii ; mai departe se vedeau crînguri de lămii și portocali, cu ramurile încărcate de roade, atît de multe încît se luau aproape la întrecere cu frunzele. Își continuă drumul spre mare, care oglindea lumina caldă a amurgului, în timp ce stîncile care se ridicau de pe faleză primeau scînteierile ultimelor raze. Valea se termina la dreapta printr-un promontoriu înalt, cu vîrfurile atîrînd deasupra valurilor, pe care se înălțau ruinele unui turn care sluzea acum de far ; crenelurile lui năruite, ca și aripile întinse ale unei păsări ce se rotea în jurul lui, erau încă luminate de razele piezișe ale soarelui, deși discul portocaliu coborîse acum sub marginea zării, în timp ce temelia ruinei, stîncă pe care era așezată și valurile de la picioarele ei erau învăluite în primele umbre ale înserării.

Ajunșînd lîngă promontoriu, Emily admiră cu uimire stîncile grandioase de-a lungul țărmurilor pustii, unele acoperite de pîlcuri de pini, iar altele arătîndu-și rîpele golașe de piatră cenușie, ici-colo acoperite cu mirt și alte ierburi înmiresmate. Marea dormea într-o liniște deplină ; valurile se spărgeau de țărm într-un murmur stins, încrețindu-se în unduiri line, în timp ce fața ei oglindea cu blîndețe splendoarea apusului trandafiriu.

Și în timp ce privea marea, Emily se gîndea la Franța și la vremurile din trecut, dorind, oh ! dorind atît de arzător și de zadarnic ! ca valurile ei s-o ducă spre îndepărtatul ținut natal !

„Ah ! corabia aceea, își zise ea, corabia ce lunecă atît de maiestos, cu pînzele întinse reflectate în apă, poate că se îndreaptă spre Franța ! Fericită — fericită corabie !“ O urmări, profund mișcată, pînă cînd înserarea cenușie întunecă depărtările și i-o ascunse privirii. Valurile ce se izbeau de țărm la picioarele ei într-un murmur melancolic o înduioșară pînă la lacrimi ; era singurul zgomot care întrerupea tăcerea, pînă cînd, furișîndu-se parcă pe țărmul șerpuit, un cor de glasuri se înalță în văzduh. Emily stătu o clipă locului, vrînd să audă mai bine, dar îi era teamă să nu fie zărită ; și pentru prima dată se uită îndărăt după Bertrand, cău-tînd ocrotire, și-l văzu urmînd-o la o mică depărtare, împreună cu încă cineva. Liniștindu-se, ea făcu vreo cîțiva pași spre locul de unde se auzeau cîntecele, pără-rînd să se înalțe din dosul unui promontoriu înalt ce înainta de-a curmezișul țărmului. Muzica se opri o clipă, și apoi glasul unei femei începu un fel de melopee. Emily grăbi pașul și, ocolind stîncă, văzu, în golful larg ce se deschidea mai încolo, împădurit de la malul apei pînă în vîrfurile falezei, două cete de țărani ; unii stăteau așezați în umbră, iar ceilalți la marginea apei, în picioare, în jurul fetei care cînta și care ținea în mînă o cunună de flori, pregătindu-se parcă s-o arunce în valuri.

Emily, ascultînd uimită, cu luare-aminte, desluși următoarea invocare, rostită în limba atît de pură și elegantă a celor din Toscana și acompaniată de cîteva instrumente pastorale.

O, nimfă ! ce plutești pe unda verde,
Cînd doarme-adînc Neptun sub clar de lună
În leagănul cîntărilor duioase,
Ridică-te din peștera-ți de perle !

Căci inserarea își aruncă umbra
Și în cîrînd va răsări și luna,
Lucind pe-aceste țărături ale mării
Și-nvăluind văzduhul în tăcere.

Atunci înalță-ți glasul peste unde
Și furișază-te pe țărmul tainic,
Fă s-amuțească briza, și-n tăcere
Trezește vraja blindă-a scoicii tale.

Ecoul coastei dulce să-ți răspundă,
Tristețea inimii duios s-aline
Și-n zîmbet să-i arate viitorul,
Din peștera-ți de perle, te ridică !

(Corul) *Te ridică !*

(Glasuri răzlețe) *Te ridică !*

După ce glasurile tinere din jurul ei repetară ultimele cuvinte, ghirlanda de flori fu aruncată în valuri, iar cîrul, ajungînd treptat doar să îngîne melodia, se stinse în tăcere.

— Ce poate să însemne asta, Maddelina ? întrebă Emily, trezindu-se din vraja în care o cufundase muzica.

— E ajunul unei sărbători, signora, răspunse Maddelina, și țăranii se desfată cu tot felul de jocuri.

— Dar era vorba de o nimfă a mării, zise Emily. Cum de-au ajuns oamenii aceștia să se gîndească la o nimfă a mării ?

— Oh, signora, răspunse Maddelina, înțelegînd greșit uimirea lui Emily, nimeni nu crede într-adevăr în astfel de eresuri, dar în cîntecele noastre bătrînești e vorba de ele, și la petreceri le cîntăm, și uneori aruncăm cununi de flori în mare.

Emily fusese învățată din copilărie să venereze Florența, ca un adevărat sălaș al literaturii și artelor frumoase; dar că înclinarea către clasicism ajungea pînă și la oamenii de la țară îi provocă uimire și admirație. Înfățișarea pastorală a tinerelor fete îi atrase apoi atenția. Erau îmbrăcate într-o fustă foarte scurtă și largă, de un verde auriu, cu o bluză de mătase albă; mînecele largi erau prinse la umeri cu panglici și buchete de flori. Părul, căzîndu-le în inele pe ceafă, era și el împodobit cu flori sau cu cîte o pălăriuță de pai, așezată puțin pe spate și pe o parte, de sub care chipurile lor apăreau pline de o veselie sprintară. După ce cîntecul se isprăvi, cîteva fete se apropiară de Emily și, poftind-o să vină în mijlocul lor, îi oferiră, ei și Maddelinei — pe care o cunoșteau — struguri și smochine.

Emily le mulțumi pentru bunăvoința lor, încîntată de blîndețea și grația purtărilor, care păreau foarte firești; iar cînd Bertrand, curînd după aceea, se apropie și îi aminti că trebuie să plece degrabă, un țaran, cu o sticlă în mînă, îl imbie să bea; o ispită la care Bertrand rareori putea să reziste.

— Las-o pe domnișoara să se alătore dansului, prietene, zise țaranul, iar noi între timp o să golim sticla asta; văd că tocmai începe dansul. Haide, băieți, dați-i drumul la tamburine și flaute!

Muzica se porni veselă; țărani mai tineri formară o horă, la care Emily s-ar fi alăturat cu dragă inimă, dacă starea ei sufletească ar fi fost tot atît de veselă. Maddelina însă se porni să joace de îndată; și Emily, privind cu plăcere și bunăvoință la grupul acela fericit, uită o clipă de necazurile ei. Dar gîndurile triste îi re-

veniră în minte, în timp ce ședea puțin mai la o parte, ascultînd muzica dulce, pe care adierea mării o purta pe aripile ei, și privind cum luna își furișa lumina tremurătoare peste valuri și pe crestele împădurite ale copacilor ce se înălțau pe aceste țărmuri toscane.

Bertrand fusese atît de încîntat de prima sticlă, încît începu și pe a doua, și abia într-un tîrziu Emily, nu fără oarecare teamă, o porni înapoi spre căsuță.

După seara aceea, își făcu obiceiul să se plimbe mereu cu Maddelina, dar niciodată neînsoțită și de Bertrand ; încetul cu încetul, își găsi pacea sufletească, atît cît îi îngăduiau împrejurările în care se afla. Liniștea în care trăia acum îi sporea nădejtile că nu fusese trimisă aici cu cine știe ce scopuri funeste ; și dacă n-ar fi crezut că Valancourt se afla poate și el la Udolpho, i-ar fi plăcut să rămînă în căsuța din pădure pînă cînd i s-ar fi ivit prilejul să se întoarcă în țara-i natală. Era însă mai nedumerită ca oricînd în privința motivului care îl determinase pe Montoni s-o trimită în Toscana, căci nu credea că o făcuse din grijă pentru siguranța ei.

Trecuse o bună bucată de vreme de la sosirea ei în căsuță, cînd își aminti că, în graba plecării de la Udolpho, uitase actele pe care i le încredințase răposata ei mătușă, privitoare la proprietățile din Languedoc ; dar, deși acest lucru îi pricinui multă neliniște, nutrea nădejdea că nu vor putea fi găsite de Montoni în cotlonul unde fuseseră ascunse.

CAPITOLUL VIII

[Printr-o scrisoare anonimă. Montoni îl denunță pe contele Morano că uneltește împotriva statului și izbuște astfel să provoace arestarea acestuia. Între timp, asediatorii castelului Udolpho se retrag, și Montoni poruncește ca Emily să fie adusă din nou la castel.

Cedînd insistențelor și amenințărilor lui Montoni, Emily semnează în cele din urmă actul prin care renunță la toate bunurile moștenite de la mătușa ei, în favoarea lui, în schimbul făgăduielii de a o elibera și de a o trimite imediat înapoi în Franța. Montoni însă își calcă făgăduiala, spunîndu-i că o va trimite mai tîrziu, după ce va intra în posesia proprietăților.

În seara aceleiași zile, ea aude pe unul din prizonieri cîntînd un vechi cîntec francez, și își închipuie că ar putea fi vorba de Valancourt.]

CAPITOLUL IX

*În țara cea tristă și rece-a Laponiei,
De lant de zile-ngropată-n zăpezi,
Când soarele intră-n a Racului zodie
Și vîntul spre nord se retrage în peșteri ;
Din munți se pornesc năvalnic spre vale
Torente, și iarba-nverzește pe dealuri,
Copacii dau frunză, cîmpiile flori,
Pîraiele limpezi sclipesc printre văi,
În inimi tresaltă bucuria, iubirea.*

BEATTIE

Zilele următoare Emily le petrecu în nesiguranță, căci Ludovico nu putu afla de la ostași decît că exista un prizonier în încăperea pe care ea i-o descrisese și că era un francez prins într-o încăierare, împreună cu un grup de compatrioți de-ai săi. Între timp, Emily scăpase de persecuțiile lui Bertolini și Verezzi, închizîndu-se în camera ei, de unde ieșea numai uneori, pe seară, cînd se încumeta să se plimbe pe coridorul alăturat. Montoni părea să-și respecte ultima făgăduială, deși pe prima și-o încălcase ; căci doar datorită protecției lui se bucura ea de liniștea de acum ; și de un lucru era ea sigură, și anume că nu voia să plece din castel pînă nu va dobindi o certitudine în privința lui Valancourt ; și aștep-

tarea nu-i cerea nici un sacrificiu, deoarece încă nu se ivise un prilej de a putea evada.

În a patra zi, Ludovico o înștiință că s-ar putea să-l vadă pe prizonier, întrucît în noaptea următoare avea să fie de strajă un ostaș pe care el îl cunoștea bine. Și, într-adevăr, nu fu înșelat în așteptări ; căci, prefăcîndu-se că vrea să-i ducă o cană cu apă, intră în închisoare, deși din prudență nu-i mărturisi strajei adevăratul motiv al vizitei, fiind astfel silit să schimbe doar cîteva vorbe cu prizonierul.

Emily aștepta în odaia ei să fie înștiințată ce aflate, căci Ludovico făgăduise s-o însoțească seara pe Annette pe coridor ; unde, după cîteva ceasuri numărate cu nerăbdare, sosi. Emily, după ce îngînă numele lui Valancourt, nu mai putu scoate nici o vorbă, rămînînd într-o așteptare înfrigurată.

— Cavalerul n-a vrut să-și dezvăluie numele, signora, vorbi Ludovico ; dar cînd i l-am spus pe-al dumneavoastră, a părut coplesit de bucurie, deși n-a fost atît de mirat pe cît mă așteptam.

— Așadar, își amintește de mine ? exclamă ea.

— Oh ! e neîndoielnic, domnul Valancourt, zise Annette, privind nerăbdătoare spre Ludovico ; acesta îi înțelese privirea și se adresă lui Emily :

— Da, doamnă, cavalerul își amintește de dumneavoastră și sînt încredințat că vă stimează mult, după cum mi-am îngăduit să-i spun că și dumneavoastră îl stimați. Atunci m-a întrebat cum de-ați aflat că e la castel și dacă dumneavoastră m-ați trimis să stau de vorbă cu el. La prima întrebare n-am știut să-i răspund, dar la a doua i-am răspuns ; și atunci a părut din nou bucuros. Era atît de bucuros, încît mi-a fost teamă că se va trăda față de straja de la ușă.

— Dar cum arată, Ludovico ? îl întrerupse Emily ; nu pare trist și bolnav de atîta stat în temniță ?

— Păi, cît despre tristețe, n-am văzut nici urmă de așa ceva, doamnă ; în momentele petrecute cu el, mi s-a părut în cea mai bună dispoziție în care am văzut vreodată pe cineva, chipul îi era tot o mare bucurie, așa că de-ar fi să judec după asta, se simțea foarte bine ; dar nu l-am întrebat.

— Nu mi-a trimis nici o vorbă ? întreabă Emily.

— Ba da, signora, și v-a mai trimis încă ceva, răspunse Ludovico, căutîndu-se prin buzunare. Nădăjduiesc că nu l-am pierdut ! adăugă el. Cavalerul zicea că v-ar fi scris, doamnă, dacă ar fi avut pană și cerneală, și că v-ar fi trimis o scrisoare foarte lungă, dar tocmai atunci straja a intrat înăuntru — noroc însă că a apucat să-mi dea asta mai înainte.

Și Ludovico scoase din sîn o miniatură, pe care Emily o luă cu mîna tremurătoare ; era portretul ei, al lui Emily — portretul pe care mama ei îl pierduse în chip atît de ciudat la cabana de pescuit din La Vallée.

Lacrimi de bucurie și dragoste îi umplură ochii, în timp ce Ludovico urmă :

— Spune-i stăpînei tale, a zis cavalerul în vreme ce-mi dădea portretul, că imaginea m-a întovărășit și a fost singura mea mîngiere în vremurile de restriște. Spune-i că ăm ținut portretul ei la inimă, și că i-l trimit ca semn al unei afecțiuni care nu se va stinge niciodată ; că, de n-ar fi să i-l dăruiesc ei, nu m-aș despărți de el pentru tot aurul din lume ; și că acum mă despart numai cu speranța că-l voi căpăta curînd din mîna ei. Spune-i... Tocmai atunci, signora, straja a intrat și cavalerul n-a mai spus nimic ; dar mai înainte mă rugase să pun la cale o întrevedere cu dumneavoastră ; și cînd i-am spus că nu prea credeam să pot convinge straja să mă ajute, mi-a răspuns că s-ar putea să nu fie atît de greu pe cît îmi închipuiam ; și m-a rugat să-i aduc răspunsul dumneavoastră, făgăduind să spună mai multe atunci. Cred, doamnă, că asta e tot.

— Vai, Ludovico, cum aş putea să te răsplătesc pentru rîvna ta ? se căină Emily ; mai cu seamă că acum nici nu am mijloacele s-o fac. Cînd o să-l poţi vedea din nou pe cavaler ?

— Nu prea ştiu nici eu, signora, răspunse el. Depinde de cine o să fie de strajă ; şi numai vreo doi dintre ei sînt oameni cărora le-aş putea cere îngăduinţa să intru în închisoare.

— Nu-i nevoie să-ţi mai spun, Ludovico, urmă Emily, că ţin să-l vezi pe cavaler cît mai curînd ; şi cînd o să-l vezi, să-i spui că am primit portretul şi că simţămintele mele sînt cele pe care le doreşte. Spune-i că am suferit mult şi încă mai sufăr.

Se opri.

— Dar nu trebuie să-i spun că vreţi să-l vedeţi, doamnă ? întrebă Ludovico.

— Sigur că vreau, răspunse Emily.

— Dar unde, signora, şi cînd ?

— Depinde de împrejurări, răspunse Emily ; locul şi ora vor fi stabilite potrivit prilejurilor ce se vor ivi pentru el.

— Cît priveşte locul, ma'mselle, se amestecă şi Annette, nu există alt loc în castel mai ferit decît coridorul ăsta unde o să-l putem vedea, să ştiţi ; iar cît despre timp — cel mai bine ar fi atunci cînd dorm toţi signorii, dacă asta se întîmplă vreodată !

— Poţi să-i spui toate acestea cavalerului, Ludovico, întrerupse Emily limbuţia Annettei ; şi lasă-l pe el să hotărască. Spune-i că inima mi-e neschimbată. Dar, mai presus de toate, caută să vorbeşti cu el cît mai curînd cu putinţă ; şi, Ludovico, cred că nu mai e nevoie să-ţi spun cu cîtă nerăbdare am să te aştept.

După ce-i ură noapte bună, Ludovico coborî scara ; iar Emily se duse să se culce, dar nu să şi doarmă, căci acum bucuria o ţinea tot atît de trează pe cît o ţinuse înaintea întristarea. Montoni şi castelul său nu-i mai apă-

reau ca imaginea înfricoșătoare a unui vrăjitor, și ea rătăcea din nou printr-o lume de fericire nepieritoare :

...Cînd, în plină vară
Prin codri-ndepărtați, sub clar de lună,
Ori peste creasta argintie-a unui val,
Se intrupează zine diafane.

Trecu o săptămînă pînă cînd Ludovico izbuti să intre iarăși în închisoare ; căci pînă atunci străjile fuseseră tot oameni în care nu putea avea încredere, temîndu-se să nu le trezească bănuiala dacă le-ar fi cerut să-l vadă pe prizonier. În răstimp o încunoștiință pe Emily despre tot felul de grozăvii ce se petreceau la castel : încăierări, certuri și beții mai crunte ca oricînd ; și din cîteva spuse ale lui, ea se îndoia acum nu numai că Montoni ar avea de gînd vreodată s-o elibereze, dar se temea chiar că urzea anumite planuri în privința ei — la fel cum se temuse mai înainte. Numele ei era adesea pomenit în discuțiile dintre Bertolini și Verezzi, și află că în aceste împrejurări ei nu se prea înțelegeau. Montoni pierduse mari sume de bani la Verezzi, așa încît exista cumplita posibilitate ca el să i-o dea pe ea, în schimbul datoriei ; dar întrucît ea nu avea de unde să știe că mai înainte el încurajase și speranțele lui Bertolini în privința ei, după un serviciu însemnat ce-i făcuse acesta, nu înțelegea aceste certuri dintre Bertolini și Verezzi. Pricina lor nu părea să aibă, totuși, prea mare importanță căci ea era încredințată că dezastrul se apropia sub multe forme și îl ruga tot mai fierbinte pe Ludovico să plănuiască o evadare și să se străduiască să-l vadă din nou pe prizonier.

În cele din urmă, Ludovico o înștiință că-l vizitase iar pe **cavaler**, care-l îndemnase să se încreadă în paznicul închisorii, de la care mai avusese cîteva dovezi de bunăvoință și care făgăduise să-l lase iarăși înăuntru timp

de jumătate de oră în seara următoare, când Montoni și tovarășii săi vor chefui.

— A fost binevoitor, firește, adăugă Ludovico ; dar Sebastian știe că nu riscă nimic dându-i drumul, căci cavalerul ar trebui să fie într-adevăr tare iscusit să poată trece dincolo de grățiile și porțile ferecate ale castelului. Dar cavalerul mi-a cerut, signora, să vă rog să-i îngăduiți să vă vadă în noaptea asta, măcar o clipă, căci nu mai poate trăi știindu-vă sub același acoperiș și neputînd să vă privească chipul. Ceasul, a zis el, nu poate să vi-l spună întocmai, întrucît va fi hotărît de împrejurări (după cum ați spus și dumneavoastră, signora) ; iar locul a zis să-l statorniciți singură, cunoscînd mai bine unde nu ar fi cu primejdie.

Emily era acum atît de tulburată de perspectiva apropiată de a-l întîlni pe Valancourt, încît o bună bucată de timp nu putu să-i dea nici un răspuns lui Ludovico sau să se gîndească la un loc de întîlnire ; cînd izbuti să cugete, tot nu văzu vreunul mai ferit de primejdie decît coridorul de lîngă odaia ei, pe care era silită să n-o părăsească de teama de a nu întîlni pe vreunul din oaspeții lui Montoni în drum spre camerele lor ; și lăsa deoparte opreliștile ridicate de buna-cuviință, acum cînd era vorba de o primejdie serioasă. Rămase de aceea statornicit că va întîlni cavalerul pe coridor, la acea oră din noapte pe care Ludovico, făgăduînd că va sta de veghe, o va socoti cea mai ferită. Iar Emily, cum e ușor de închipuit, se lăsa pradă, în răstimp, unui tumult de speranță și bucurie, de neliniște și nerăbdare. Nici-odată de cînd se afla la castel nu privise cu mai multă încîntare ca în seara aceasta soarele apunînd pe după munți, amurgul și inserarea învăluînd natura. Număra bătăile orologiului și asculta pașii străjilor cînd se schimba garda, bucurîndu-se că a mai trecut încă o oră. „Oh, Valancourt ! își spunea ea, după tot ce-am suferit, după îndelungata noastră despărțire, cînd credeam că

n-am să te mai văd niciodată — ne întâlnim totuși din nou ! Oh, după atâtea suferințe, neliniști și spaime îndurate, să nu mă las copleșită acum de bucurie !” În aceste momente nu putea să simtă nici măcar părere de rău sau tristețe pentru chestiunile obișnuite — chiar și gândul că renunțase la proprietățile ce ar fi asigurat bunăstarea ei și lui Valancourt pentru tot restul vieții nu arunca decât o umbră trecătoare asupra stării ei de încântare. Gândul la Valancourt, speranța că îl va vedea atât de curînd îi umplea inima.

În cele din urmă orologiul bătu miezul nopții ; Emily deschise ușa, să asculte dacă nu se auzea vreun zgomot prin castel, și nu-i ajunse la ureche decât larmă și risete îndepărtate, undeva la capătul galeriei. Își spuse că Montoni și oaspeții săi petreceau. „Cheful o să țină toată noaptea, se gândi ea ; și Valancourt va fi în curînd aici.” Închise la loc cu grijă ușa și începu să măsoare odaia cu pași nerăbdători, ducîndu-se mereu la fereastră, ca să pîndească sunetul lăutei ; dar totul era cufundat în tăcere. Frămîntarea îi creștea din ce în ce mai mult ; în cele din urmă nu mai putu să stea în picioare și se așeză lîngă fereastră. Annette, pe care o ținea lîngă ea, sporovăia ca de obicei ; dar Emily aproape că nici n-o auzea ce spune ; în sfîrșit, se ridică în picioare la fereastră și desluși cum o mîină pricepută atîngea coardele lăutei și apoi răsună glasul, pe care-l auzise și mai înainte.

Vibrînd în ele dragostea și dorul,
Insuflă-n inimi doar simțiri duiosae ;
Din cînd în cînd, o strună gravă, sacră,
Răsună ca un imn cîntat de îngeri !

Emily plînse, cuprinsă de bucurie și dragoste ; iar cînd strunele tăcură, socoti că era un semnal, înștiințînd-o că Valancourt se pregătea să părăsească închisoarea. Curînd după aceea auzi pași pe coridor ; erau pașii sprinteni ai speranței ; deschizînd ușa odăii, ea

înaintă pentru a-l întâmpina pe Valancourt, dar în clipa următoare se prăbuși în brațele unui străin. Glasul lui — înfățișarea lui o convinseseră într-o clipă că nu era Valancourt, și își pierdu cunoștința.

Revenindu-și, se văzu sprijinită de străin, care o privea cu nespusă duioșie și neliniște. Ea nu izbutea să scoată o vorbă sau să-l întrebe ceva ; nu puse întrebări, ci izbucni în lacrimi, desprinzându-se din brațele lui ; atunci pe chipul lui se citi surpriza și dezamăgirea, și el se întoarse spre Ludovico, de parcă i-ar fi cerut o lămurire. Și de îndată lămurirea, pe care Ludovico nu i-o putea da, i-o dădu Annette.

— Oh, domnule ! zise ea, cu glasul întretăiat de suspine ; oh, domnule, nu ești dumneata cavalerul. Noi îl așteptam pe domnul Valancourt, dar după cât se pare, nu ești acela ! Oh, Ludovico ! cum de-ai putut să ne înșeli astfel ? Sărmana mea stăpînă nu-și va reveni niciodată !

Necunoscutul, care acum părea foarte tulburat, încercă să spună ceva, dar nu reuși să scoată o vorbă ; și apoi, lovindu-se cu palma peste frunte, de parcă l-ar fi copleșit deznădejdea, o porni spre celălalt capăt al coridorului.

Deodată, Annette își șterse lacrimile și i se adresă lui Ludovico :

— Dar poate că, la urma urmei, este un alt cavaler. Iar cavalerul Valancourt poate că se mai află acolo jos. Emily înălță capul.

— Nu, replică Ludovico, domnul Valancourt n-a fost niciodată acolo jos, dacă acest gentilom nu e el. Dacă ați fi avut amabilitatea, i se adresă Ludovico străinului, să-mi spuneți numele dumneavoastră, greșeala ar fi putut să fie evitată.

— Foarte adevărat, se învoi, străinul, vorbind într-o italienească stricată ; dar era de cea mai mare importanță pentru mine ca numele meu să nu fie aflat de

Montoni. — Doamnă, adăugă el, adresându-i-se lui Emily pe franțuzește, vă rog să-mi îngăduiți să-mi cer iertare pentru suferința pe care v-am pricinuit-o și să vă destăinuiesc numai dumneavoastră numele meu și împrejurările care au dus la această eroare. Sînt francez ; — sînt un compatriot al dumneavoastră ; — și acum ne întîlnim în țară străină.

Emily încercă să-și vină în fire ; șovăia însă dacă să-i îndeplinească rugămintea. În cele din urmă, poruncindu-i lui Ludovico să aștepte pe scară și reținînd-o cu ea pe Annette, îi declară necunoscutului că Annette înțelegea prea puțin italienește și îl rugă să spună ce are de spus în această limbă. Drept care se retraseră mai departe pe coridor, și el începu să vorbească după ce suspină adînc :

— Dumneavoastră, doamnă, nu sînteți o străină pentru mine, deși, din nefericire, eu rămîn un necunoscut pentru dumneavoastră. Numele meu este Du Pont ; sînt francez, din Gasconia, provincia dumneavoastră natală, vă admir de multă vreme și — de ce m-aș preface ? — vă iubesc de multă vreme. Se întrerupse o clipă, dar după aceea continuă : Familia mea, doamnă, probabil că vă este cunoscută, căci locuiam la cîteva leghé de La Vallée și am avut uneori fericirea de a vă întîlni în vizitele făcute prin vecini. N-am să vă supăr repetîndu-vă cît de mult mă gîndeam la dumneavoastră ; cît de mult îmi plăcea să rătăcesc prin locurile pe unde vă plimbați ; de cîte ori am vizitat cabana de pescuit unde vă plăcea să mergeți și cît am deplîns împrejurările care mi-au interzis pe atunci să vă dezvălui afecțiunea mea. N-am să vă explic cum am cedat ispitei și am intrat în stăpînirea unei comori neprețuite pentru mine ; a unei comori pe care i-am încredințat-o acum cîteva zile mesagerului dumneavoastră, cu speranțe foarte diferite de cele de acum. N-am să vă povestesc nimic despre aceste

împrejurări, căci știu, că nu-mi vor fi de nici un folos ; vă cer doar iertare și vă rog să-mi înapoiați portretul pe care cu atîta nechibzuință vi l-am dat. Generozitatea dumneavoastră va ierta acest furt și îmi veți înapoia portretul. Nelegiuirea mea mi-a fost pedeapsă ; căci portretul pe care l-am furat mi-a întreținut o pasiune care va continua să-mi fie chinul.

Emily îl întrerupse :

— Domnule, cred că pot lăsa pe seama integrității dumneavoastră să hotărîți dacă, după tot ce a reieșit în privința domnului Valancourt, ar trebui să vă înapoiez portretul. Veți recunoaște, cred, că n-ar fi vorba de generozitate ; și îmi îngăduiți să adaug că ar însemna să-mi fac mie însămi o nedreptate. Trebuie să mă socotesc onorată de buna dumneavoastră părere, dar — și aici ea șovăi — eroarea din această seară mă scutește să spun mai mult.

— Ba nu, doamnă — vai, nu ! exclamă străinul ; și, după un lung răstimp, urmă : Dar va trebui să-mi îngăduiți să vă arăt dezinteresarea, dacă nu dragostea mea, și să acceptați serviciile pe care vi le ofer. Și totuși, vai ! ce servicii vă pot oferi ? Sînt și eu prizonier, și sufăr ca și dumneavoastră. Dar oricît de dragă mi-ar fi libertatea, n-aș căuta-o nici cu jumătate din riscurile pe care le-aș înfrunta pentru a vă elibera pe dumneavoastră din această vizuină a răului. Acceptați serviciile pe care vi le oferă un prieten ; nu-mi refuzați răsplata de a fi încercat, cel puțin, să merit mulțumirile dumneavoastră.

— Le meritați încă de pe acum, domnule, zise Emily ; dorința dumneavoastră merită cele mai calde mulțumiri. Dar mă veți scuza dacă vă reamintesc de primejdiile la care vă expuneți prelungind această întreprindere. Va fi o mare mîngîiere pentru mine să-mi amintesc, indiferent dacă încercările dumneavoastră prietenești de a mă elibera vor izbîndi sau nu, că am

un compatriot care dorește cu atîta generozitate să mă ocrotească.

Domnul Du Pont îi luă mîna, pe care ea abia dacă încercă să și-o retragă, și o duse respectuos la buze.

— Permiteți-mi să-mi exprim și dorința cea mai fierbinte pentru fericirea dumneavoastră, zise el, și să mă socot norocos că nutresc o afecțiune, chiar dacă nu o pot cuceri pe a dumneavoastră.

Dar pe cînd rostea aceste cuvinte, Emily auzi zgomot dinspre odaia ei și, întorcîndu-se, văzu ușa de la scară deschizîndu-se și un bărbat năvălind pe coridor.

— Te învăț eu s-o cucerești, răcni el, înaintînd pe coridor ; și, scoțînd un pumnal, se repezi spre Du Pont, care era neînarmat ; dar făcînd un pas înapoi, acesta evită lovitura și apoi sări asupra lui Verezzi, smulgîndu-i pumnalul. În timp ce se luptau, Emily, urmată de Annette, o luă la fugă pe coridor, strigînd după Ludovico, care dispăruse de pe scară ; și pe cînd înainta, înspăimîntată și neștiind ce să facă, un zgomot îndepărtat pă-rînd să se înalțe din holul de dedesubt, îi aminti de primejdia ce o amenința ; trimițînd-o înainte pe Annette în căutarea lui Ludovico, se întoarse atunci în locul unde Du Pont și Verezzi se luptau pe viață și pe moarte. Acolo se hotăra propria ei soartă, precum și soarta lui Du Pont ; și nețînînd seama de împrejurarea de acum, ea dorea totuși izbînda lui oricum, chiar dacă nu l-ar fi detestat pe Verezzi și nu s-ar fi temut de el. Se prăbuși pe un scaun, implorîndu-i să înceteze lupta, cînd în cele din urmă Du Pont îl trînti la pămînt pe Verezzi, care rămase acolo, amețit de violența căzăturii ; și atunci Emily îl rugă pe Du Pont să fugă din odaie, înainte de a apărea Montoni sau oamenii săi. Dar el nu se învoi să plece și s-o lase fără apărare ; și în timp ce Emily, înspăimîntată acum mai mult pentru el decît pentru sine, urma să-l conjure, auzi pași urcînd pe scara secretă.

— Oh, sînteți pierdut ! strigă ea ; vin oamenii la Montoni !

Du Pont nu răspunse nimic, mulțumindu-se s-o sprijine pe Emily, pe cînd, cu un aer ferm și hotărît, îi aștepta să apară. În clipa următoare, însă, pe palier apăru singur Ludovico. Cercetînd cu o privire grăbită odaia, zise :

— Urmați-mă, dacă țineți la viață ; nu avem nici o clipă de pierdut.

Emily îl întrebă ce se întîmplase și încotro trebuiau să meargă.

— Nu pot să vă spun acum, signora, răspunse Ludovico. Dar fugiți ! fugiți repede !

Îl urmă de îndată, urmată de domnul Du Pont, pe scară în jos și apoi printr-un coridor boltit, cînd deodată își aminti de Annette și întrebă de ea.

— Ne așteaptă puțin mai încolo, signora, zise Ludovico, aproape gîfîind de atîta grabă. Porțile au fost deschise acum cîteva clipe, pentru niște oaspeți care tocmai au sosit din munți ; mi-e teamă însă că vor fi închise înainte de a putea ajunge noi la ele ! Prin ușa asta, signora, adăugă Ludovico, coborînd luminarea ; aveți grijă, sînt două trepte aici.

Emily îl urmă, tremurînd și mai tare după ce înțelese că evadarea din castel depindea de clipa de față ; în timp ce Du Pont o sprijinea și se străduia, pe cît putea, s-o îmbărbăteze.

— Vorbiți mai încet, signor, îl preveni Ludovico ; în coridoarele astea vocile răsună prin tot castelul.

— Ai grijă de luminare, strigă Emily ; mergi atît de repede încît o să se stingă.

Ludovico deschise acum altă ușa, unde dădura peste Annette ; și coborîră apoi cu toții cîteva trepte, pînă într-un coridor care, spuse Ludovico, înconjura curtea interioară a castelului și dădea apoi în curtea exterioară. Pe cînd înaintau, Emily se simți speriată de o larmă ne-

deslușită, dar totuși destul de răsunătoare, ce părea să vină din curtea interioară.

— Să știți, signora, o lămuri Ludovico, că singura noastră nădejde e tocmai această larmă ; în timp ce oamenii lui signor au grijă de oaspeții proaspăt sosiți, poate că vom izbuti să trecem neobservați pe poartă. Dar, sst ! adăugă el, cînd se apropiară de ușa ce dădea în curtea exterioară : cred că ar fi bine să rămîneți aici o clipă, pînă mă duc să văd dacă porțile sînt deschise și dacă e drumul liber. Și să stingeți lumînarea, signor, dacă o să mă auziți vorbind, urmă Ludovico, înmînîndu-i lui Du Pont lumînarea. Și să nu faceți nici un zgomot.

Spunînd acestea, păși în curte și ei închiseră ușa, ascultînd cu îngrijorare pașii lui îndepărtîndu-se. Dar nu se auzea nici un glas din curtea exterioară pe unde înainta, cu toate că din curtea interioară se înălța zvon neconținut de glasuri.

— În curînd vom fi dincolo de ziduri, vorbi în șoaptă Du Pont către Emily ; încă puțin, doamnă, și totul va fi bine.

Dar în clipa aceea îl auziră pe Ludovico vorbind cu glas tare, precum și vocea altui bărbat răspunzîndu-i, și Du Pont stinse imediat lumînarea.

— Ah ! e prea tîrziu ! exclamă Emily. Ce se va alege de noi ?

Ascultară din nou, și atunci își dădură seama că Ludovico vorbea cu o strajă ; dar glasurile lor fură auzite și de cățelul favorit al lui Emily, care o urmăse din camera ei și care acum începu să latre.

— Ciinele are să ne trădeze ! zise Du Pont ; am să încerc să-l țin.

— Mi-e teamă că ne-a și trădat ! răspunse Emily.

Du Pont totuși îl prinse ; și ascultînd ce se mai întîmpla afară, îl auziră pe Ludovico spunînd :

— Păzesc eu porțile între timp.

— Așteaptă puțin, îi răspunse straja, și n-o să mai ai bătaie de cap ; caii or să fie duși în grajdurile de afară, și apoi porțile vor fi închise, și atunci am să-mi pot părăsi postul.

— Nu-i nici o bătaie de cap, prietene, zise Ludovico ; ai să-mi faci și tu un bine, altă dată. Du-te, hai du-te și adu vinul ; altfel, toți pierde-vară ăștia care tocmai au sosit n-o să ne lase nimic.

Straja șovăia, dar apoi strigă către oamenii din curtea cealaltă de ce nu trimiți caii afară, ca să poată fi închise porțile ; dar ei erau prea ocupați ca să țină seama de el, chiar dacă-i auziseră glasul.

— Vai, vai ! exclamă Ludovico, știu ei ce fac : și-l împart între ei. Dacă aștepți pînă or să scoată caii, ei or să bea tot vinul. Eu mi-am luat partea ; dar dacă nu-ți pasă de-a ta, nu vād de ce n-aș lua-o tot eu.

— Stai, stai ; ce atîta zor, strigă straja ; ai grijă o clipă, că mă întorc îndată.

— Nu te grăbi, îi zise Ludovico cu nepăsare ; am mai stat eu de strajă. Dar ai putea să-mi lași pușca ta, căci dacă ar fi atacat castelul, știi, aș putea apăra intrarea ca un erou.

— Ia-o, prietene, i-o oferi straja ; iată, ține-o — a trecut prin multe, dar nu cred că poate face mare lucru pentru apărarea castelului. Am să-ți povestesc lucruri grozave despre pușca asta.

— Mai bine mi le povestești după ce bei vinul, zise Ludovico. Iată-i că încep să iasă din curte.

— Mă duc să bem vinul, zise straja, pornind grăbit. Mă întorc îndată.

— Nu te grăbi, n-am nici un zor, răspunse Ludovico și o și porni în grabă, cînd deodată straja se întoarce.

— Încotro așa grăbit, prietene — încotro așa grăbit ? zise acesta din urmă. Cum ! așa stai de pază ? După cum vād, trebuie să rămîn la post.

— Bine că te-ai întors, se porni să turuie Ludovico, fiindcă altfel veneam după tine ; voiam să te previn, dacă vrei să bei vin de Toscana, să te duci la Sebastian, căci el îl împarte ; vinul pe care-l are Frederico nu face doi bani. Dar după câte văd, n-o să capeți de nici unul, căci iată-i că ies cu toții.

— Pe legea mea, așa-i, zise straja, și o luă din nou la goană.

Ludovico, acum liber, se grăbi spre ușa coridorului, unde Emily tremura de emoție, așteptându-l să încheie cu bine discuția aceasta atât de lungă ; când le spuse că drumul era slobod, îl urmară spre porți fără să mai zăbovească o clipă ; Ludovico avu grijă să pună mina între timp pe doi cai care se răzlețiseră din cea de-a doua curte și pășteau firele rare de iarbă ce creșteau printre pietrele curții interioare.

Trecură neobservați prin temutele porți și o apucară pe drumul ce șerpuia prin pădure ; Emily, domnul Du Pont și Anette o porniseră pe jos, în timp ce Ludovico încălecase pe un cal și-l ducea de căpăstru pe celălalt. Când îi ajunse din urmă, se opriră pînă cînd Emily și Annette se urcară pe spinarea cailor, împreună cu cei doi protectori ai lor ; după care, cu Ludovico în frunte, o porniră pe cît de repede le îngăduia drumul povîrnit, călăuzindu-se doar după lumina slabă a lunii ce abia răsărise.

Emily era atât de uimită de neașteptata lor evadare, încît abia îi venea să creadă că nu visează ; și totuși, se îndoia foarte că aventura se va termina cu bine — îndoială care părea destul de îndreptățită ; căci înainte de a ieși din pădure, auziră strigăte purtate de vînt, iar cînd pădurea se termină, văzură numeroase luminițe mișcîndu-se în jurul castelului ce se înălța deasupra. Du Pont dădu bice calului și izbuti, cu oarecare greutate, să-l mîne mai repede.

— Ah ! sărmanul cal, murmură Ludovico ; e destul de obosit, fiindcă a umblat toată ziua. Dar, signor, acum tre-

buie să gonim ; căci iată, luminile au pornit pe urmele noastre.

Și Ludovico dădu și el bice calului său, astfel că amîndoi caii porniră în plin galop ; cînd priviră din nou înapoi, luminile erau atît de departe încît abia se mai zăreau, iar glasurile amuțiseră. Atunci călătorii își domoliră goana ; și, sfătuindu-se încotro să se îndrepte, hotărîră să coboare în Toscana și să încerce să ajungă pe malul Mediteranei, de unde se vor putea îmbarca spre Franța. Du Pont avea de gînd s-o însoțească pînă acolo pe Emily, dacă va afla că regimentul cu care venise în Italia se întorsese în țara sa natală.

Erau acum pe drumul pe care Emily îl străbătuse cu Ugo și Bertrand ; dar Ludovico, singurul dintre ei care cunoștea trecătorile din munți, spuse că puțin mai departe se făcea un drum care-i va duce mai repede în Toscana ; și că la cîteva leghe depărtare vor da peste un tîrg unde vor putea face rost de cele trebuincioase călătoriei.

— Nădăjduiesc însă, adăugă el, că nu vom da peste niscaiva bande răzlețe de tîlhari ; știu că vreo cîteva au trecut granița. În orice caz, am pușca și mă voi folosi de ea dacă ne vom întîlni cu vreunul dintre briganzi. Aveți vreo armă, signor ?

— Da, răspunse Du Pont ; am pumnalul ticălosului care a vrut să mă înjunghie. Dar hai mai bine să ne bucurăm că am scăpat din Udolpho și nu să ne frămîntăm cu gîndul la primejdii care s-ar putea să nu vină niciodată.

Luna se ridicase acum deasupra pădurilor de pe coastele văii înguste prin care treceau, și le lumina destul de bine drumul, ca să poată ocoli bolovanii și pietroaiele de pe potecă. Mergeau acum agale, într-o tăcere deplină, căci nu își reveniseră cu totul din uluiala pricinuită de evadarea lor neașteptată. Emily, îndeosebi, era cufundată într-un fel de calmă reverie, pe care frumusețea tihnită a priveliștii înconjurătoare și freamătul ușor al adierii nocturne prin frunzișul de deasupra nu i-o întrerupeau. Se gîndea cu

speranță la Valancourt și la Franța ; și poate că s-ar fi gîndit și cu bucurie, dacă întîmplările din prima parte a nopții nu i-ar fi hărțuit prea mult gîndurile, neîngăduindu-i un simțămînt atît de plin de vioiciune. Pe de altă parte, Emily constituia singura preocupare a gîndurilor melancolice ale lui Du Pont ; totuși, alături de deprimarea sa, pricinuită de dezamăgirea suferită, simțea și o dulce încîntare avînd-o lîngă el pe Emily, deși nu schimbau nici o vorbă. Annette se gîndea la această minunată fugă, la agitația ce domnea acum la castel și ce furioși erau Montoni și oamenii săi, descoperindu-le evadarea ; se gîndea și la țara ei natală, unde nădăjduia să se întoarcă ; și, de asemenea, la căsătoria cu Ludovico, nemaivăzînd nici o piedică în calea ei, căci sărăcia nu o socotea o piedică. Cît despre Ludovico, era bucuros că o salvase pe Annette a sa și pe signora Emily din primejdiile care le înconjuraseră ; se gîndea că scăpase și el din mijlocul unor oameni ale căror purtări îi făceau de multă vreme silă ; la libertatea pe care i-o dăruise domnului Du Pont ; la perspectiva de a trăi fericit alături de ființa iubită ; și, nu în ultimul rînd, la dibăcia cu care înșelase straja și dirijase întreaga acțiune.

Astfel, fiecare cu gîndurile sale, mai trecu încă o oră, răstimp în care nu se auzi decît, din cînd în cînd, cîte o întrebare a lui Du Pont asupra drumului, sau cîte o remarcă făcută de Annette în legătură cu ceea ce se zărea nedeslușit în întuneric. În cele din urmă, niște lumini licăriră pe coasta muntelui, și Ludovico își exprimă convingerea că era tirgul de care le vorbise ; în timp ce tovarășii săi de drum, mulțumiți de această asigurare, se confundară din nou în tăcere, Annette fu prima care o întrerupse :

— Dumnezeuule ! exclamă ea, dar ce-o să ne facem de bani, în cursul călătoriei ? După cîte știi, nici eu și nici stăpîna mea nu avem nici un bănuț ; signor Montoni a avut grijă de asta !

Vorbele acestea pricinuiră mare îngrijorare, căci și Du Pont fusese prădat de aproape toți banii pe care-i avea cînd fusese luat prizonier ; ce-i rămăsese îi dăduse strajei ca să-l lase din cînd în cînd să iasă din odaia în care era închis ; iar Ludovico, care de o vreme nu mai căpătase nimic din simbria ce i se cuvenea, abia avea atîția bani cît să poată cumpăra ceva de mîncare în primul oraș unde vor ajunge.

Strîmtorarea îi descurajă foarte tare, căci însemna să rămînă în munți ; or, chiar și într-un orașel nu se puteau socoti în siguranță, scăpați de Montoni. Totuși, călătorii nu aveau altă cale decît să meargă mai departe și să înfrunte viitorul ; și își urmară drumul prin pustietăți sălbatice și văi întunecoase, unde prin ramurile copacilor doar cînd și cînd mai răzbătea cîte o rază de lună ; pustietăți atît de izolate, încît îți venea să crezi că picior de om nu călcase pe acolo. Chiar și cărarea pe care mergeau întărea această impresie ; iarba înaltă și tot felul de tufișuri încilcite arătau cît de rar călca prin acele locuri picior de călător.

În cele din urmă, în depărtare se auzi dangătul unei tălângi și curînd după aceea behăit de oi ; își dădură seama atunci că se aflau aproape de o locuință omenească ; căci luminile socotite de Ludovico de a arăta apropierea unui oraș fuseseră de mult ascunse de munți. Înviorați de speranță, grăbiră pasul prin trecătoarea îngustă în care se aflau și curînd ajunseră într-una din acele pășuni din Apenini care aduc cu o scenă din Arcadia, frumusețea și simplitatea ei formînd un contrast plin de gingășie cu măreția munților înzăpeziți ce se înalță deasupra.

Zorii zilei care licăreau acum la marginea zării le îngăduiră să întrevadă, la o mică depărtare, pe culmea unui deal ce părea să privească „pe sub pleoapele întredeschise ale zorilor“, orașelul pe care îl căutau, unde în curînd și ajunseră. Nu fără greutate găsiră o casă care să le ofere adăpost pentru ei și pentru cai. Emily n-ar fi vrut să rămînă mai mult decît era nevoie ca să îmbrace ceva.

Înfățișarea ei stîrni oarecare uimire ; era fără pălărie, căci înainte de a părăsi castelul nu avusese timp să-și ia decît un voal ; și din nou regretă lipsa banilor, fără de care îi era cu neputință să obțină acest obiect de îmbrăcăminte atît de trebuincios.

Ludovico, scotocind în pungă, găsi conținutul ei neîdestulător chiar și pentru o simplă gustare ; și atunci Du Pont se încumetă să-i mărturisească stăpînului casei cu o înfățișare de om simplu și einstit, care era situația lor adevărată, rugîndu-l să-i ajute să-și urmeze călătoria ; și omul făgădui să-i ajute pe cît putea, după ce află că fuseseră prizonierii lui Montoni, pe care avea destule motive să-l urască, și că evadaseră de la castelul lui. Dar deși se învoi să le dea cai odihniți, care să-i ducă pînă în orașul următor, era prea sărac ca să-i împrumute cu bani. Și își deplîngeau iarăși sărăcia, cînd Ludovico, care dusesese caii oboșiți în șopronul ce le sluzea de grajd, intră în odaie aproape scos din minți de o bucurie pe care în curînd o împărtășiră și ceilalți. Dînd la o parte șaua de pe unul din cai, găsise sub ea o pungă cu bani ; neîndoielnic, era prada unuia dintre *condottieri*, revenit dintr-o expediție de jaf tocmai înainte de plecarea lor din castel ; calul, îndepărtîndu-se de stăpînul său cînd acesta își vedea de băutură, dusesse cu el punga pe care tilharul o socotea răsplata faptei sale.

Numărînd banii, Du Pont găsi că erau mai mult decît îdestulători pentru a-i duce pe toți în Franța ; și se hotărî s-o însoțească pe Emily, indiferent ce va afla de soarta regimentului său ; căci deși avea încredere în cinstea lui Ludovico, atît cît îl cunoștea, nu putea îndura totuși gîndul de a o lăsa în grija lui pe toată durata călătoriei ; și poate că nu avea nici destulă voință pentru a-și refuza primejdioasa plăcere de a se afla în preajma ei.

Se sfătui acum cu ei asupra portului spre care să se îndrepte ; Ludovico cunoscînd mai bine ținutul, spuse că Livorno era cel mai apropiat port de oarecare însemnătate ;

și Du Pont îl socotea, de asemenea, cel mai potrivit, din toată Italia, pentru planul lor, căci de acolo plecau neconținut corăbii sub toate pavilioanele. Se hotărîră așadar s-o pornească într-acolo.

După ce Emily își cumpără o pălărioară de pai, din acelea cum purtau țărâncile din Toscana, și alte cîteva mici lucruri trebuincioase călătoriei, și după ce își schimbă caii oboșiți cu alții în stare să-i ducă mai departe, porniră iarăși la drum, la ceasul cînd soarele se înălța deasupra munților ; și după ce străbătură timp de cîteva ceasuri regiunea aceea romantică, începură să coboare în valea rîului Arno. Emily putu să admire aici toate frumusețile peisajului silvan și pastoral laolaltă, împodobit cu vilele elegante ale nobililor florentini și desfășurînd în fața ochilor tot felul de ogoare și livezi. Cît de vii erau culorile arbuștilor ce acopereau coastele și ale pădurilor ce se întindeau pe pantele munților ! Și mai cu seamă cît de minunat apărea conturul Apeninilor, văluriți, îmblinziți acum față de sălbăticia din regiunile interioare ! În depărtare, spre răsărit, Emily desluși Florența, cu turele ce se înălțau în zarea însoțită și cu cîmpia luxuriantă întinzîndu-se pînă la poalele Apeninilor, presărată cu grădini și vile magnifice, sau cu crînguri de lămii și portocali, cu vii, lanuri de grîu și plantații de măsline și duzi ; în timp ce, spre apus, valea se deschidea spre țarmul Mediteranei, atît de îndepărtată, încît nu putea fi decît bănuită, prin linia albăstruie ce mărginea zarea și prin ușoara abureală ce se ridica din valuri în văzduhul de deasupra.

Cu cîtă bucurie salută Emily valurile ce-aveau s-o poarte îndărăt spre țara ei natală, a cărei amintire îi pricinui, totuși, o strîngere de inimă ; căci nu mai avea acolo un cămin care s-o primească, rude care să-i ureze bun venit, ci se ducea, ca un pelerin rătăcit, să plîngă pe jalnicul loc unde cel care *era* părintele ei zăcea îngropat. Și nu se putu înveseli nici cînd se gîndi cît timp va mai trece, poate, pînă va izbuti să-l vadă pe Valancourt, care

putea să fie cu regimentul său în cine știe ce parte îndepărtată a Franței, și că, atunci cînd se vor întîlni, vor sta să deplingă ticăloșia pe care Montoni izbutise s-o ducă la capăt ; și totuși, simțea o plăcere nespusă la gîndul de a fi iarăși în aceeași țară cu Valancourt, chiar dacă nu va putea să-l vadă.

Se făcuse acum amiază, și zăpușeala îi sili pe călători să caute un adăpost la umbră, unde să se poată odihni citeva ore ; iar tufișurile din jur, pline de struguri sălbatici, smeură și smochine, le făgăduiau o gustare reconfortantă. Curînd după aceea, lăsară drumul și pătrunseră într-un crîng unde frunzișul des oprea razele soarelui și unde un izvor țîșnind din stîncă, răcorea aerul ; după ce descălecară și lăsară caii să pască, Annette și Ludovico se duseră să culeagă fructe din desișul înconjurător, de unde se întoarseră în curînd cu mîinile pline. Călătorii, așezați în umbra crîngului de pini și chiparoși, pe o pajiște presărată cu flori înmiresmate, cum Emily nu mai văzuse niciodată, nici chiar în Pirinei, își luară masa frugală și admirară cu o nouă încîntare, pe sub umbra deasă a pinilor uriași, priveliștea însorită ce se întindea pînă la malul mării.

Treptat, Emily și Du Pont se pierdură în gînduri și rămaseră tăcuți ; dar Annette era plină de veselie și gura nu-i mai tăcea ; Ludovico era și el vesel, fără a uita însă distanța respectuoasă ce se cuvenea însoțitorilor săi. După ce isprăviră masa, Du Pont o sfătui pe Emily să caute puțină odihnă în orele acestea de zăpușeală și, îndemnîndu-i și pe slujitori să facă la fel, zise că el va sta de veghe între timp ; dar Ludovico se oferă să-l scutească de această grijă ; și cîtă vreme Emily și Annette, obosite de călătorie, se vor odihni, el va sta de strajă cu pușca sa.

Cînd Emily, întremată de somn, se trezi, îl găsi pe străjer dormind dus, iar pe Du Pont treaz, însă pierdut în gînduri triste. Cum soarele era încă prea sus pentru a le îngădui să-și continue călătoria și cum se cuvenea să-l lase

pe Ludovico, după toată truda și grijile de care avusese parte, să-și termine somnul, Emily se folosi de prilej ca să-l întrebe pe Du Pont prin ce întâmplare fusese luat prizonier de Montoni ; iar el, încântat de interesul pe care i-l arăta și de prilejul de a-i vorbi despre sine, se grăbi să-i împlinească rugămintea.

— Am venit în Italia, doamnă, zise Du Pont, în slujba patriei mele. Într-o încăierare din munți, trupa noastră, angajată într-o luptă cu bandele lui Montoni, a fost înfrântă, iar eu, împreună cu câțiva camarazi ai mei, am fost luat prizonier. Când mi s-a adus la cunoștință al cui prizonier eram, numele de Montoni m-a izbit ; căci mi-am amintit că doamna Cheron, mătușa dumneavoastră, se căsătorise cu un italian cu acest nume și că dumneavoastră i-ați însoțit în Italia. Totuși, abia după câțiva vreme mi-am dat seama că era unul și același Montoni și că vă aflați, doamnă, sub același acoperiș cu mine. N-am să vă plictisesc descriindu-vă emoția mea la această descoperire, mulțumită unei străji ; era un om căruia îi câștigasem bunăvoința și îmi acorda multe favoruri ; dar cel la care țineam foarte mult era destul de primejdios pentru el, și stăruia în refuzul de a vă transmite o scrisoare, sau măcar știre despre situația mea ; căci se temea să nu fie descoperit și pedepsit de Montoni. Totuși, mi-a îngăduit să vă văd de mai multe ori. Păreți uimită, doamnă, dar am să mă explic. Sănătatea și moralul mi-erău zdruncinate din lipsă de aer și mișcare ; și pînă la urmă, fie din milă, fie din lăcomie de bani, straja mi-a îngăduit să mă plimb pe terasă.

Emily asculta acum cu atenție încordată povestirea lui Du Pont, care continuă :

— Acordîndu-mi această favoare, știa că nu trebuia să se teamă că aş putea evada din castel, care era păzit strașnic, iar terasa cea mai apropiată se înălța deasupra unei prăpăstii adînci. Mi-a mai arătat, urmă Du Pont, o ușă mascată de lemnul de cedru al încăperii în care eram închis, și pe care m-a învățat cum s-o deschid ; ușa aceea,

dînd într-un coridor tăiat în grosimea zidului care se întindea pînă hăt departe de-a lungul castelului, se deschidea în cele din urmă într-un ungher întunecos al fortificației dinspre răsărit. După aceea, am aflat că există multe asemenea culoare ascunse în zidurile enorme ale castelului, făcute fără îndoială, pentru a putea scăpa din castel în timp de război. Pe această cale, în miez de noapte, m-am furișat adesea pe terasă, unde călcam cu cea mai mare grijă, ca nu cumva pașii să-mi fie auziți de străjile ce păzeau locurile mai îndepărtate ; iar acest capăt al castelului, fiind apărat de ziduri înalte, nu era păzit de nimeni. Într-una din aceste plimbări nocturne, am zărit lumină la o fereastră ce domina fortificația ; după cum am observat imediat, era chiar deasupra odăii în care eram ținut închis. M-am gîndit că poate dumneavoastră stăteați în acea încăpere ; și, în speranța de a vă vedea, m-am așezat în fața ferestrei.

Emily, amintindu-și de umbra ce apăruse mai înainte pe terasă, pricinuindu-i atîta spaimă, exclamă :

— Deci, dumneavoastră ați fost, domnule Du Pont, cel care m-ați făcut să mă sperii atît de prosteste ! În vremea aceea eram atît de slăbită de suferință îndelungată, încît mă înspăimînta orice.

Du Pont, după ce își exprimă părerea de rău că o speriasese, adăugă :

— Cum ședeam pe zidul din fața ferestrei dumneavoastră, gîndul la situația tristă în care vă aflați, și în care mă aflu și eu, m-a făcut fără voie să scot din coardele lăutei sunete jalnice, care v-au atras, îmi închipui, la fereastră. Și așa am văzut o ființă despre care mi-am închipuit că erați dumneavoastră. Oh ! n-am să vă destăinui emoția pe care am simțit-o în clipa aceea ; doream să vorbesc, dar prudența m-a împiedicat să spun un cuvînt, pînă cînd pașii straiei ce se apropia m-au silit să părăsesc locul. A mai trecut cîtva timp pînă am avut un alt prilej de a ieși să mă plimb, căci nu puteam părăsi temnița decît

atunci cînd îi venea rîndul să mă păzească omul cu care mă înțelesesem. Între timp, m-am încredințat, din cîteva vorbe spuse de el, că odaia dumneavoastră era aceea de deasupra mea ; și cînd am avut din nou prilejul să ies, am revenit în fața ferestrei dumneavoastră, unde v-am zărit din nou, dar fără a îndrăzni să vă vorbesc. V-am făcut un semn cu mîna, dar atunci ați dispărut brusc ; și, uitînd de orice prudență, am dat iarăși glas durerii din sufletul meu ; ați apărut din nou — ați vorbit — v-am auzit timbrul atît de cunoscut al glasului ! și în clipa aceea cred că prudența m-ar fi părăsit din nou, dacă n-aș fi auzit pașii unei străji ce se apropia ; m-am grăbit să părăsesc locul, dar omul apucase să mă vadă. S-a luat după mine pe terasă și era gata să mă ajungă din urmă, așa încît am fost silit să folosesc un șiretlic, destul de caraghios, ca să scap. Auzisem că mulți dintre acești oameni sînt tare superstițioși și atunci am scos un sunet ciudat, în speranța că următorul meu îl va lua drept ceva supranatural și nu mă va mai urmări. Din fericire pentru mine, am reușit ; omul, se pare, suferea de epilepsie, și spaima pe care i-o pricinuiseram îi declanșă o criză, așa încît am putut să-mi asigur retragerea. Întrucît mi-am dat seama din ce primejdie scăpasem, și cum apariția mea a dus la întărirea pazei în rîndul străjilor, n-am mai avut după aceea prilejul să mă mai plimb pe terasă ; dar în tăcerea nopții, mă amăgeam adesea cu vechea lăută, dăruită de o strajă, la care mă acompaniam uneori cu glasul, trebuie să recunosc că în speranța de a mă face auzit de dumneavoastră. Dar abia cu cîteva seri în urmă speranța mi-a fost împlinită ; mi s-a părut că aud un glas purtat de vînt, care mă chema ; dar chiar și atunci, m-am temut să răspund, ca nu cumva să mă audă straja ce mă păzea la ușa temniței. Am avut oare dreptate, doamnă, în această împrejurare — dumneavoastră ați fost aceea care a vorbit ?

— Da, zise Emily, scăpîndu-i un oftat ; ați avut dreptate.

Du Pont, dîndu-și seama că-i trezise simțămintele dureroase cu această întrebare, schimbă vorba.

— Într-una din plimbările mele prin culoarul ascuns de care v-am pomenit, am auzit o discuție neobișnuită, zise el.

— În culoarul ascuns ! repetă Emily, uimită.

— Da, am auzit-o în culoarul acela ascuns, urmă Du Pont, dar provenea dintr-o încăpere mărginită de zidul prin care trecea culoarul, iar zidul era acolo mai subțire și oarecum năruit, încît am putut auzi limpede fiecare cuvînt rostit în cealaltă parte. Din întîmplare, Montoni și tovarășii săi erau adunați în odaie, și Montoni a început să le spună povestea neobișnuită a fostei stăpîne a castelului. A pomenit, într-adevăr, de împrejurări uimitoare, și dacă erau adevărate, numai conștiința lui putea să știe ; mă tem însă că mințea. Dar dumneavoastră, doamnă, ați auzit fără îndoială această relatare, pe care el anume a făcut-o cunoscută, privind soarta stranie a acelei doamne.

— Da, domnule, adevări Emily ; dar văd că dumneavoastră o puneți la îndoială.

— O puneam la îndoială înainte de perioada de care vorbesc, răspunse Du Pont ; dar unele împrejurări, pomenite de Montoni, au contribuit în mare parte să-mi trezească bănuielile. Relatarea pe care am auzit-o atunci aproape m-a convins că era un ucigaș. Tremuram pentru dumneavoastră ; cu atît mai mult, cu cît îi auzisem pe tovarășii săi pomenindu-vă numele într-un fel care dovedea că siguranța vă era amenințată ; știind însă că oamenii cei mai ticăloși sînt adesea și cei mai superstițioși, m-am hotărît să încerc a le trezi conștiința și a-i împiedica de la săvîrșirea nelegiurii de care mă temeam. Ascultînd spusele lui Montoni, am căutat, în părțile cele mai însemnate ale relatării sale, să-mi alătur glasul, repetînd ultimele cuvinte pe un ton schimbat, cavernos.

— Dar nu vă era teamă că s-ar putea să fiți descoperit ? întrebă Emily.

— Nu-mi era teamă, o încredință Du Pont ; știam că, dacă Montoni ar fi bănuit de existența acestui culoar secret, nu m-ar fi închis în încăperea în care dădea culoarul. Mai știam și din alte izvoare că îl ignora. Cîtăva vreme părură să nu-mi audă glasul ; dar pînă la urmă au fost atît de speriați, încît au părăsit încăperea ; și auzindu-l pe Montoni cum le porunceă slujitorilor să cerceteze odaia mea, m-am întors în temniță, care se afla foarte departe de acest capăt al culoarului.

— Îmi amintesc foarte bine că am auzit despre discuția de care pomeniți, zise Emily ; glasul acela i-a înspăimîntat de moarte pe oamenii lui Montoni, și trebuie să recunosc că eram destul de slăbită ca s-o împărtășesc și eu.

Domnul Du Pont și Emily vorbiră în felul acesta mai departe despre Montoni, și apoi despre Franța și despre amănuntele călătoriei lor. Emily îi destăinuî că avea de gînd să se retragă la o mănăstire din Languedoc, unde fusese cîndva primită cu multă bunătate și de unde îi va scrie rudei sale, domnul Quesnel, înștiințîndu-l unde se găsea. Se gîndea să rămînă acolo și să aștepte pînă cînd La Vallée va reintra în stăpînirea ei și nădăjduia să aibă un venit destul de mare, ca să se poată întoarce să trăiască acolo. Du Pont îi spuse acum că proprietățile de care Montoni încercase s-o jefuiască nu erau definitiv pierdute și o felicită din nou că scăpase din ghearele lui Montoni, neavînd el nici o îndoială că intenționa s-o sechestreze pe viață. Posibilitatea de a recăpăta proprietățile mătusei ei, pentru ea și Valancourt, îi umplu inima de o bucurie cum nu mai cunoscuse de multe luni ; dar se strădui s-o ascundă de domnul Du Pont, ca să nu-i trezească amintiri chinuitoare despre rivalul său.

Continuară să stea de vorbă pînă cînd soarele începu să se lase spre asfințit, cînd Du Pont îl trezi pe Ludovico și porniră îndată la drum. Coborînd treptat pe pantele tot mai joase ale văii, ajunseră pe malul rîului Arno și își urmară drumul, pe o distanță de multe mile, pe malurile

lui acoperite de pășuni, încântați de priveliștea din jur și de farmecul valurilor pline de armonie. În depărtare se auzea cîntecul vesel al țăranilor în mijlocul viilor și se zăreau razele soarelui ce apunea poleind cu aur valurile riului; amurgul se lăsă în cele din urmă, învăluind în purpură munții, care se cufundară apoi în noapte. Și iată că *lucciola*, licuriciul din Toscana, începu să scînteieze prin frunziș, în timp ce greierele își trimitea țîrîtu-i subțire, mai răsunător decît în miezul zilei, alegînd acest ceas cînd cărăbușul, cu un sunet mai puțin strident,

sună-

Din goarna-i mică, răgușită,
De cîte ori se-malță seara pe cărare,
În calea pelerinului nepăsător ¹.

Călătorii trecură cu bacul riul Arno, la lumina lumii; și aflînd că pînă la Pisa nu mai erau decît citeva mîle în josul riului, ar fi vrut să-și continue drumul într-acolo cu o barcă; dar cum nu găsiră nici una, se îndreptară călare, pe caii obosiți, spre orașul ce se zărea. Cu cît se apropiau, valea se lărgea într-o cîmpie presărată cu vii, lanuri de grîu, livezi de măslini și duzi; dar se făcu tîrziu cînd ajunseră la porțile orașului, și Emily rămase surprinsă auzînd forfotă și acorduri muzicale și văzînd străzile mișunînd de cete vesele; își putea închipui aproape că se afla la Veneția; numai că lipsea marea sub clar de lună, lipseau gondolele pe valuri, lipseau palatele lui Palladio, care să-i vrăjească imaginația și s-o transforme într-o poveste cu zîne. Riul Arno străbătea orașul, dar peste apele lui nu picura muzică din balcoane; se auzeau doar glasurile agitate ale marinarilor de la bordul corăbiilor ce tocmai sosiseră din Mediterana; scîrțîitul jalnic al ancorei și fluierul ascuțit al șefului de echipaj; — sunete care, încet-încet, se cufundară în tăcere. Ele îi amintiră însă lui Du

¹ Collins.

Pont să întrebe de vreo corabie care urma să plece în curînd din acest port spre Franța, scutindu-i astfel să se mai ducă la Livorno. De aceea, de îndată ce Emily ajunse la han, el se grăbi spre chei, unde întrebă în dreapta și în stînga ; dar, cu toate străduințele lui și ale lui Ludovico, nu aflară de nici o corabie care pleca spre Franța, așa că se înapoiară la han. Acolo Du Pont încercă să afle vești despre regimentul său, dar nu căpătă nici o lămurire în această privință. Drumeții se retraseră curînd la culcare să-și refacă puterile după oboseala zilei, și a doua zi se treziră devreme ; și fără a mai zăbovi să admire monumentele orașului sau celebrul său turn înclinat, își urmară călătoria, profitînd de orele mai răcoroase. Era un ținut nespus de frumos, plin de vii, grîne și măslini ; Apeninii nu mai apăreau privirii înfricoșători, și nici măcar măreți, domolindu-se în peisajul silvan și pastoral ; iar Emily, în timp ce coborau pe pantele line, privi cu încîntare spre portul Livorno, cu golful său larg plin de corăbii și încununat de dealuri minunate.

Intrînd în oraș, nu mică îi fu mirarea cînd văzu că străzile erau înțesate cu oameni în straiile tuturor neamurilor ; o scenă ce-i amintea de un bal mascat la Veneția, ca acela la care asistase în timpul carnavalului. Dar aici era zarvă fără veselie și zgomot în loc de muzică ; în timp ce eleganță nu găseai decît în siluetele unduitoare ale dealurilor din împrejurimi.

Îndată după sosirea lor, domnul Du Pont coborî pe chei, unde văzu mai multe corăbii franceze și află că una din ele urma să pornească în cîteva zile spre Marsilia ; de unde vor putea găsi cu ușurință o altă corabie, care să-i treacă peste golful Lyon, către Narbonne, pe coastă, la cîteva leghe doar de orașul ce adăpostea mănăstirea unde dorea Emily să se retragă. Așadar, se învoi imediat cu căpitanul corăbiei să-i ducă pînă în Marsilia, și Emily se bucură să audă că plecarea spre Franța era asigurată. Scăpase acum de spaima că-i urmărea Montoni ; și nădejdea de a-și reve-

dea în curînd pămîntul natal — pămîntul pe care se afla Valancourt — îi trezi în suflet o veselie cum nu mai simțise dinainte de moartea tatălui ei. Tot aici, la Livorno, Du Pont află că regimentul său se imbarcase pentru Franța ; împrejurare care îi pricinui o mare mulțumire, căci putea acum s-o însoțească pe Emily cu sufletul liniștit, fără să se teamă de supărarea comandantului. În timpul acestor zile, el avu grijă să nu o tulbure amintindu-i de pasiunea sa ; iar ea, dacă nu putea să-l iubească, se văzu constrînsă să-l stimeze și să-l compătimizească. Du Pont căuta s-o înveselească arătîndu-i împrejurimile orașului ; și se plimbau adesea împreună pe țărmul mării și pe cheiurile pe care se îmbulzeau mulțimile ; acolo Emily asistă de multe ori la sosirea și plecarea unor corăbii, luînd parte la bucuria întîlnirii dintre prieteni și uneori vărsînd cîte o lacrimă de compasiune pentru tristețea celor ce se despărțeau.

. : :

CAPITOLUL X

*Oh ! bucuria
Unui gând ce se-nfiripă-n minte
Și colorează cald închipuirea
De neștiute lucruri, toate noi,
Și toate minunate !*

Mistere

Să ne întoarcem acum puțin în Languedoc, amintindu-ne de contele de Villefort, nobilul care moștenise o proprietate a marchizului de Villeroi, aflată lângă mănăstirea St. Claire. Se cuvine să menționăm că acest castel era nelocuit pe vremea când St. Aubert și fiica sa trăiau în vecinătate, și St. Aubert a fost foarte afectat descoperind că se afla atât de aproape de Château-le-Blanc, un loc despre care bătrînul La Voisin făcuse mai tîrziu unele aluzii ce treziseră curiozitatea lui Emily.

Era la începutul anului 1584, anul în care murise St. Aubert, când Francis Beauveau, conte de Villefort, a intrat în stăpînirea clădirilor și a întinsului domeniu numit Château-le-Blanc, situat în provincia Languedoc, pe țărmul Mediteranei. Această moșie, care timp de cîteva secole aparținuse familiei sale, îi revenea acum la moartea vărului său, marchizul de Villeroi, care fusese în ultima vreme un om cu purtări rezervate și cu o fire austeră ; îm-

prejurare care, împreună cu îndatoririle sale ce-l chemau adesea pe cîmpul de luptă, împiedicase orice legături mai strînse cu vărul său, contele de Villefort. Mulți ani nu știuseră aproape nimic unul de celălalt, și contele aflate despre moartea lui, care se petrecuse într-o regiune îndepărtată a Franței, și primise documentele ce-l îndrituiau să stăpînească domeniul Chateau-le-Blanc, dar abia în anul următor se hotărî să se ducă să-și vadă proprietatea, avînd de gînd să-și petreacă toamna acolo. Imagini de la Chateau-le-Blanc îi veneau adesea în minte, pline de farmecul pe care o imaginație bogată îl dă amintirilor din tinerețe ; căci cu mulți ani în urmă, cînd trăia încă marchiza, și la o vîrstă cînd mintea este deosebit de simțitoare la impresii de bucurie și plăcere, vizitase acele locuri ; și cu toate că urmasa apoi o lungă perioadă de zbucium și frămîntări în mijlocul treburilor publice, care adesea degradează inima și viciază gustul, nu încetase să-și amintească cu emoție de priverile umbroase și pline de măreție din Languedoc.

Timp de mulți ani, castelul fusese părăsit de răposatul marchiz ; locuit doar de un bătrîn intendent cu soția sa, fusese lăsat să cadă în ruină. Și dacă acum contele dorea să petreacă lunile de toamnă în Languedoc, o făcea ca să supravegheze repararea castelului, astfel încît să poată locui acolo în condiții bune ; și nici protestele nici lacrimile contesei, căci putea să plîngă cînd voia, nu i-au clintit hotărîrea. Ea se pregăti deci să-i asculte porunca pe care nu o putuse înfringe, renunțînd la reuniunile vesele de la Paris — unde frumusețea ei nu avea rival, cîștigînd admirația la care spiritul nu prea avea pretenții — pentru baldachinul umbros al pădurilor, măreția solitară a munților și solemnitatea sălilor gotice și a galeriilor nesfîrșite prin care nu răsunau decît pașii cîte unui servitor sau clinchetul ritmic al ornicului cel mare — străvechiul orologiu din sala de jos. Căutînd să-și alunge aceste triste gînduri, ea și le alina amintindu-și de veselia culesului viilor pe cîmpiile din Languedoc ; dar vai ! nici o siluetă vaporosă

nu va țopăi pe vesela melodie a dansurilor pariziene, iar serbările rustice ale țăranilor nu puteau oferi satisfacție unei inimi în care pînă și sentimentele obișnuite de bunăvoință căzuseră de mult sub corupția luxului.

Contele avea un fiu și o fiică, copii dintr-o căsătorie anterioară, pe care hotărî să-i ia cu el în sudul Franței ; Henri, care împlinise douăzeci de ani, se înrolase în slujba Franței ; și Blanche, care nu împlinise încă optsprezece ani, stătuse pînă atunci într-o mănăstire, trimisă acolo imediat după cea de-a doua căsătorie a tatălui ei. Ideea aceasta o avusese actuala contesă, care nu avea nici destulă pricepere și nici înclinație pentru a supraveghea educația fiicei sale vitrege ; și teama de a se vedea întrecută în frumusețe o împinsese mai apoi la orice artificiu prin care să-l determine pe conte să prelungească reclusiunea fiicei sale ; iar acum, jignită de moarte, înțelese că el nu va mai ceda în această privință ; totuși se mîngîie oarecum la gîndul că, deși Blanche va părăsi mănăstirea, retragerea la țară îi va feri o vreme frumusețea de ochii lumii.

În dimineața cînd începu călătoria, poștalionul se opri la mănăstire, din ordinul contelui, ca s-o ia pe Blanche ; și inima tinerei fete începu să bată mai tare, bucuroasă de noutatea și libertatea care i se deschideau în față. Cu cît se apropia momentul plecării, nerăbdarea ei sporea ; și ultima noapte, în timpul căreia ea număra bătăile ornicelor, i se păru cea mai lungă din cîte petrecuse vreodată. În cele din urmă se iviră zorii ; sună clopoțelul de dimineață ; auzi călugărițele coborînd din chiliile lor și sări din patul în care se frămîntase, ca să salute ziua cînd va scăpa de austeritatea schitului, intrînd într-o lume de plăceri zîmbitoare și de amabilități binecuvîntate — într-o lume unde, domnea doar plăcerea și bunătatea ! Cînd sună clopotul de la poarta cea mare și imediat se auziră roțile trăsirii, ea alergă, palpitînd toată, la grătile ferestrei, o porni într-un dans aerian de-a lungul galeriei și întîlni o călugăriță trimisă de stareț să o cheme. În clipa

următoare era în salonul de primire, în fața contesei, care i se păru acum un înger ce avea s-o călăuzească spre fericire. Dar sentimentele contesei nu puteau să fie la unison cu cele ale Blanchei, care nu păruse niciodată mai încântătoare ca în această clipă, când chipul ei, însuflețit de surîsul luminos al bucuriei, strălucea de frumusețea fericirii nevinovate.

După ce stătu de vorbă câteva minute cu starea, contesa se ridică să plece. Aceasta era clipa pe care Blanche o așteptase cu atîta nerăbdare, culmea de pe care privea în jos spre țara de basm a fericirii, înfățișându-i-se înaintea ochilor toată vraja ei ; — mai putea, oare, vărsa lacrimi de părere de rău ? Și totuși, putea. Se întoarse cu fața schimbată, plină de mîhnire, spre tinerele ei însoțitoare, care veniseră să-i ureze drum bun, și plînsese ! Chiar și de la maica starea, impunătoare și solemnă, își luă rămas-bun cu o tristețe pe care cu o oră mai înainte nu crezuse că putea s-o simtă ; era o tristețe ușor de înțeles, căci ne despărțim greu, chiar și de lucrurile neplăcute, atunci cînd știm că despărțirea e definitivă. Sărutîndu-le încă o dată pe sărmanele călugărițe, Blanche o urmă pe contesă cu ochii în lacrimi din locurile acelea pe care se așteptase să le părăsească cu zîmbetul pe buze.

Dar prezența tatălui ei și priveliștile care i se înfățișară privirilor îi absorbiră în curînd atenția, risipind umbra pe care regretul plin de duioșie i-o aruncase pe suflet. Neascultînd vorbele schimbate de contesă cu o domnișoară Bearn, prietena ei, Blanche ședea, pierdută într-o plăcută reverie, privind norii ce pluteau lin pe întinderea azurie, ba acoperind soarele și aruncîndu-și umbrele peste priveliștea îndepărtată, ba dezvăluindu-i întreaga strălucire. Călătoria îi pricinuia o încîntare fără margini, căci în fiecare clipă alte scene ale naturii i se deschideau în fața ochilor, iar fantezia ei aduna mereu alte imagini plăcute și frumoase.

Abia în seara celei de-a șaptea zile le apăru călătorilor în fața ochilor Chateau-le-Blanc, a cărui frumusețe romantică impresionează puternic imaginația Blanchei ; privea cu uimire măreția sublimă a Pirineilor, care în cursul zilei se zăriseră undeva departe, și acum se înălțau doar la câteva leghe, cu stîncile lor sălbatice și prăpăstiile adînci, pe care norii înserării, plutind în jur, ba îi dezvăluiau, ba îi acopereau. Ultimele raze ale soarelui ce apunea le țineau creștele înzăpezite cu purpură, trimițînd în părțile mai joase alte culori, în timp ce nuanțele vineții ce umpleau văgăunile umbroase contrastau în modul cel mai viu cu strălucirea luminii. Cîmpiile din Languedoc, cu viile încărcate de frunze ruginii și cu livezile de duzi, migdali și măslini, se întindeau pînă departe, spre miez-noapte și răsărit. Spre miezăzi se zărea Mediterana, limpede ca cristalul și albastră ca cerul pe care-l oglindea, purtînd pe ea corăbii, și pinzele lor albe prindeau razele soarelui și însuflețeau priveliștea. Pe un promontoriu semet, scăldat de apele Mediteranei, se înălța castelul tatălui ei, aproape ascuns vederii de pădurile de pini, pînă spre cîmpie într-o parte ; în timp ce în cealaltă, se întinde pînă hăt departe de-a lungul țarmului.

Pe măsură ce se apropiau, trăsăturile gotice ale acestui castel străvechi apărură pe rînd — mai întîi un turn crenelat înălțîndu-se deasupra copacilor — apoi arcul frînt al unei porți uriașe ascunse în dosul lor ; Blanche aproape că se închipuia apropiindu-se de un castel ca cele din poveștile de odinioară, cu cavaleri privind de pe creneluri în jos la vreun viteaz, care, într-o armură neagră, vine, împreună cu tovarășii săi, să o salveze pe frumoasa domniță pe care o iubește, asuprită de rivalul său ; legende din acelea pe care le citise o dată sau de două ori în biblioteca mănăstirii, unde pe lîngă alte multe lucruri se aflau și aceste relicve ale literaturii romantice.

Trăsurile se opriră în fața unei porți prin care se intra pe domeniul castelului, dar care acum era încuiată ;

clopotul cel mare, slujind odinioară să anunțe sosirea străinilor, fiind de multă vreme căzut din lăcașul său, un slujitor se cățără peste o porțiune a zidului, ca să-i înștiințeze pe cei dinăuntru de sosirea stăpînului lor.

Blanche, rezemată de fereastra trăsorii, se lăsă în voia simțămintelor blinde și duioase pe care i le trezea priveliștea din jur. Soarele dispăruse acum și inserarea începea să întunece munții ; în timp ce marea îndepărtată, reflectînd amurgul roșiatic, apărea ca o linie de lumină mărginind zarea. Briza aducea cu ea murmurul ușor al valurilor spărgîndu-se de țârm, și din cînd în cînd se auzea în depărtare bătaia melancolică a vîslelor. Se lăsase astfel în voia reveriei, în vreme ce toți ceilalți erau preocupați, fiecare, de gîndurile lui. Contesa, amintindu-și cu părere de rău de petrecerile vesele pe care le lăsase la Paris, privea fără chef ceea ce îi păreau a fi păduri mohorîte și pustietăți dezolante ale acestor locuri ; și neavînd nici o poftă să stea închisă într-un vechi castel, era gata să-i fie lehamite de orice. Sentimentele lui Henri erau oarecum asemănătoare cu cele ale contesei ; oftă trist cînd se gîndi la deliciile capitalei și la o doamnă care, după cum își închipuia el, îi aprinsese inima și care, în orice caz, îi fascinasе imaginația ; pentru el, însă, regiunea din jur și felul de viață în care intra aveau cel puțin farmecul noutății, iar regretul era îndulcit de speranțele pline de bucurie ale tinereții.

Porțile fiind în cele din urmă descuiate, trăsura o porni încet pe sub castanii rămuroși care aproape opreau ultimele raze de lumină ale zilei ; înaintau pe ceea ce fusese cîndva un drum, dar care acum, acoperit de o vegetație luxuriantă, nu putea fi decît ghicit, după copacii ce-l mărgineau de fiecare parte, și care șerpuia aproape jumătate de leghe prin pădure, înainte de a ajunge la castel. Era aceeași alee pe unde trecuseră cîndva St. Aubert și Emily, cînd veniseră pe aici, în speranța că vor găsi o casă care să-i găzduiască pentru

noapte, și de unde plecaseră pe dată, speriați de pustietatea locului și de prezența unui om despre care vizitiul își închipuise că era un tilhar.

— Ce loc sinistru ! exclamă contesa, cînd trăsura pătrunse în adîncul pădurii. Negreșit, domnule, n-ai de gînd să ne petrecem toată toamna în locurile acestea sălbatice ! Ar fi trebuit să fi luat cu noi o cupă cu apă uitării, ca amintirea întîmplărilor mai plăcute să nu sporească cel puțin dezolarea naturală a scenelor de aici.

— Împrejurările mi-o impun, doamnă, zise contele ; locurile acestea sălbatice au fost locuite de strămoșii mei.

Trăsura se opri acum la castel, și în ușa sălii celei mari apăru bătrînul intendent, împreună cu servitorii parizieni trimiși dinainte să pregătească încăperile pentru a-și primi stăpînul. Blanche își dădu seama acum că nu tot castelul era construit în stil gotic, ci că avea adăugiri mai recente ; totuși, sala mare și întunecoasă în care pătrunse acum era în întregime gotică ; pe pereți atîrnau tapiserii somptuoase, cu scene din vechi epopei provenșale, deși acum era prea întuneric ca să le poată distinge bine. O imensă fereastră gotică tăiată în zidul din sud, unde se încolăceau clematite și ruguri de măceș, lăsa privirea să treacă peste plantele umbroase spre o pajiște înclinată, și mai departe, spre coroanele copacilor unei păduri întunecoase, cățărată pe muchea promontoriului. Dincolo de ea se zăreau apele Mediteranei, ce se întindeau pînă departe spre miazăzi și răsărit, pierzîndu-se în zarea nemărginită ; în timp ce spre nord-est se învecinau cu țărmurile luxuriante din Languedoc și Provența, bogate în păduri și presărate cu vii și pășuni în pantă ; iar spre sud-vest, cu Pirineii maiestuoși, pe care acum privirea abia mai putea să-i deslușească.

Blanche străbătu sala cea mare și se opri o clipă să admire minunata priveliște, pe care umbra înserării o întuneca, dar nu o ascundea cu totul. Dar fu repede trezită din reveria în care o adusese această scenă, căci

contesa, nemulțumită de tot ce o înconjura și nerăbdătoare să ia o gustare și să se odihnească, porni în grabă mai departe ; ajunseră astfel într-un salon mare, căruiu lambriurile din lemn de cedru, ferestrele înguste și ascuțite și plafonul întunecat din lemn de chiparos sculptat îi dădeau o înfățișare nespus de mohorâtă, și se vedea că scaunele și canapelele de catifea verde, acum spălăcită, mărginite cu auriu, și el acum șters, fuseseră cîndva destinate s-o mai înveselească.

În timp ce contesa întreba cînd le va fi servită o gustare, contele, însoțit de fiul său, se duse să cerceteze o altă parte a castelului ; și Blanche rămase, fără prea multă plăcere, să asiste la nemulțumirea și proasta dispoziție a mamei ei vitrege.

— De cît timp stai în acest loc pustiu ? o întreabă contesa pe bătrîna menajeră, care veni să-și prezinte omagiile.

— Or să fie douăzeci de ani, înălțimea voastră, de praznicul sfîntului Jerome.

— Și cum de-ai trăit aici atît de mult, aproape singură ? După cîte știi, castelul a stat cîtiva ani închis ?

— Da, doamnă, mai mulți ani, după ce răposatul stăpîn, marchizul, a plecat la război ; dar sînt douăzeci de ani de cînd eu și cu bărbatul meu am intrat în serviciul domnului conte. E grozav de mare castelul, și în ultima vreme a fost atît de părăsit, încît ne pierdeam în el, așa că după cîtva timp ne-am dus să stăm într-o căsuță la marginea pădurii, lîngă niște arendași, și veneam aici doar din cînd în cînd, să îngrijim de castel. Cînd stăpînul meu s-a întors în Franța din război, nu i-au mai plăcut locurile astea și n-a mai venit niciodată să stea aici, așa că a fost mulțumit să rămînem noi în căsuță. Vai — vai ! cît de tare s-a schimbat castelul față de ce era odată ! Și ce mult îi plăcea răposatei mele stăpîne să stea aici ! Îmi aduc aminte ca acum de ziua cînd a venit

mireasă, și ce frumos era aici ! Acum, că a fost lăsat în paragină atîta amar de vreme, s-a cam dărâpanat ! Ehei, n-o să mai apuc zile frumoase ca acelea.

Văzînd-o pe contesă oarecum jignită de nesăbuința cu care își arătase regretul pentru vremurile de altădată, bătrîna Dorothée adăugă :

— Dar acum castelul va fi iarăși locuit, și iarăși va fi mare veselie ; fiindcă tot aurul din lume nu m-ar putea sili să stau aici singură.

— N-avea grijă, că asta n-o să se întîmple, zise contesa, nemulțumită că tăcerea ei nu izbutise să curme vorbăria bătrînei țărănci.

La apariția soțului ei, o trimise din salon, și contele începu să povestească pe dată că vizitase o parte a castelului și că găsisse trebuincioase reparații considerabile și chiar unele modificări, înainte de a deveni un loc plăcut.

— Îmi pare rău să aud asta, domnule, spuse contesa.

— De ce, doamnă ?

— Pentru că acest loc nu merită osteneală ; și chiar de-ar fi în paradis, tot ar fi de nesuferit la o asemenea depărtare de Paris.

Contele nu răspunse nimic, dar se îndreptă spre o fereastră.

— Există ferestre, domnule, dar prin ele nu pătrunde nici distracție, nici lumină ; ele nu fac decît să arate o priveliște sălbatică.

— Nu înțeleg, doamnă, zise contele, ce înțelegi prin priveliște sălbatică. Oare cîmpiile acestea, pădurile acestea, sau întinderea aceea frumoasă de apă merită acest nume ?

— Munții cu siguranță merită, domnule, răspunse contesa, arătînd spre Pirinei ; iar castelul acesta, deși nu e o operă a naturii, este, cel puțin după gustul meu, o operă de artă sălbatică.

Contele se făcu roșu la față.

— Acest castel, doamnă, a fost ridicat de strămoșii mei, zise el ; și dă-mi voie să-ți spun că observațiile dumitale de acum nu trădează nici gust și nici maniere.

Blanche, surprinsă de acest schimb de cuvinte care părea să se transforme într-o ceartă serioasă, se ridică să plece din odaie, când apăru camerista mamei ei, iar contesa, poruncind să fie condusă imediat în odaia ei, se retrase însoțită de domnișoara Bearn.

Întrucît nu era încă întuneric deplin, Blanche profită de acest prilej ca să cerceteze și alte locuri ; ieșind din salon, trecu din hol într-o galerie largă, cu perețiidecorați cu pilăstri de marmură, care sprijineau un acoperiș în arcadă, lucrat tot în mozaic. Printr-o fereastră îndepărtată, care părea să fie la capătul galeriei, se zăreau norii purpurii ai înserării ; iar amănuntele priveliștii, peste care cobora înserarea, nu mai apăreau deslușit, ci se topeau unul într-altul, pînă la capătul zării, învăluite într-un cenușiu plin de tristețe.

Galeria se deschidea într-o sală, iar fereastra pe care o zărise printr-o ușă deschisă era chiar a sălii aceleia ; dar cum întunericul se lăsa tot mai repede, ea nu avu decît o imagine imperfectă a acestei încăperi, care părea magnifică și cu o arhitectură modernă, deși fusese lăsată să se degradeze, ori nu fusese niciodată terminată cum se cuvine. Avea multe ferestre, foarte mari, care coborau pînă jos, îngăduindu-i o vedere amplă și pe care Blanche o găsea foarte frumoasă ; rămase cîtăva vreme cercetînd obscuritatea cenușie a acestei priveliști nocturne, populînd-o în imaginație cu păduri și munți, văi și rîuri ; simțămintele ei înălțătoare fiind mai curînd ajutate, decît întrerupte, de lătratul îndepărtat al unui cîine și de briza ce adia prin frunzișul tufișurilor. Cînd și cînd, printre copacii din pădure, se zărea o clipă lumina unei case ; și în cele din urmă se auzi, departe, clopotul de seară al unei mănăstiri, stingîndu-se în văz-

duh. Cînd se scutură de aceste gînduri și părăsi scenele de înçintare țesute în închipuire, întunericul și tăcerea salonului o cam înspăimîntară ; căută degrabă ușa galeriei și, urmînd o bună bucată de timp acest pasaj întunecos, ajunse într-o sală, dar una cu totul diferită de cea pe care-o văzuse mai înainte. La lumina nedeslușită ce pătrundea printr-un portic deschis, înțelegse doar că încăperea avea o arhitectură foarte grațioasă și diafană, și că era pardosită cu marmură albă, iar coloane de asemenea de marmură sprijineau tavanul în arcade, în stil maur. Cît timp Blanche rămase pe treptele porticului, luna răsări deasupra mării și dezvălui treptat, în lumina ei palidă, minunata priveliște ce se întindea în fața ei : o pajiște, acum neîngrijită și năpădită de bălării, cobora spre pădurea care, înconjurînd aproape cu totul castelul, se întindea pînă la o mare distanță pe coastele de sud ale promontoriului, ajungînd apoi la țărmul mării. Dincolo de păduri, spre miazănoapte, se zărea o fișie lungă a cîmpiilor din Languedoc ; iar spre răsărit îi apărură peisajul pe care-l văzuse mai înainte nelămurit, cu turlele unei mănăstiri, luminate de razele lunii, înălțîndu-se peste crînguri întunecoase.

Umbrele nedeslușite care învăluiau priveliștea, valurile unduind în bătaia lunii și murmurul lor ușor, izbindu-se ritmic de țărm — toate acestea înflăcărară gîndurile Blanchei, neobișnuită cu asemenea priveliști.

„Trăiesc de atîta timp pe lume, își zise ea, și niciodată n-am admirat atîta frumusețe — niciodată n-am încercat o asemenea desfătare ! Orice țărăncă de pe domeniul tatălui meu a cunoscut încă din copilărie toate înfățișările naturii, a colindat în voie prin sălbăticia ei romantică ; în timp ce eu am fost ținută într-o mănăstire, departe de aceste imagini frumoase, destinate să încînte ochii și să trezească inimile. Cum pot bieții călugări și sărmanele călugărițe să simtă întreaga ferveare a credinței, dacă n-au văzut niciodată soarele răsărind sau

apunînd ? Niciodată pînă în seara asta n-am știut ce este adevărata credință ; căci niciodată n-am văzut soarele coborînd sub întinderile vaste ale pămîntului. Și mîine, pentru prima dată în viață, am să-l văd răsărind. Oh, cine oare simte nevoie să trăiască la Paris, să privească zidurile înnegrite și străzile murdăre cînd, aici la țară, poate contempla cerul albastru și pămîntul înverzit !"

Acest monolog plin de înflăcărare îi fu întrerupt de un foșnet din sală ; și cum singurătatea locului îi sporea teama, i se păru că zărește ceva mișcîndu-se printre coloane. O clipă, rămase neclintită, uitîndu-se țintă, dar apoi, rușinată de asemenea temeri fără rost, își adună curajul și întrebă cine este.

— Oh, tinăra mea stăpînă, dumneavoastră erați ? grăi bătrîna menajeră, care venise să închidă ferestrele.

Dar felul cum rostise aceste cuvinte, mai mult în șoaptă, o nedumeri pe Blanche, care zise :

— Pari speriată, Dorothee, ce s-a întîmplat ?

— Nu, nu speriată, ma'mselle, răspunse Dorothee, șovăind și încercînd să pară liniștită ; dar sînt bătrîna și — tresar la orice. Iar cum Blanche zîmbi la vorbele ei, bătrîna urmă : Sînt bucuroasă că domnul conte a venit să stea iarăși la castel, ma'mselle, căci de mulți ani e cam pustiu și trist pe-aici ; acum locul va arăta din nou cum arăta pe vremea cînd trăia sărmana mea stăpînă.

Blanche o întrebă de cît timp murise marchiza.

— Vai, stăpînă, începu Dorothee, atît de mult, încît am încetat să mai număr anii ! Castelul, zic eu, de atunci a rămas ca un loc cernit ; și sînt încredințată că și vasalii stăpînului meu simt la fel. Dar v-ați rătăcit, ma'mselle — să vă conduc în cealaltă parte a castelului ?

Blanche vru să afle de cîtă vreme fusese construită acea latură a edificiului.

— Îndată după căsătoria stăpînului, domnișoară, răspunse Dorothee. Castelul era și așa destul de mare, și fără

această adăugire, căci multe încăperi din vechea clădire rămîneau chiar și atunci nefolosite, iar stăpînul meu trăia ca un adevărat prinț ; dar socotea că vechea locuință e cam mohorită, și așa și este !

Blanche îi ceru acum s-o conducă în partea locuită a castelului ; dar cum coridoarele erau cufundate în întuneric, Dorothee o conduse pe afară, pe marginea peluzei, pînă în cealaltă parte a castelului, unde, deschizînd o ușă ce dădea în holul cel mare, o întîlniră pe domnișoara Bearn.

— Unde-ai stat atîta timp ? o întrebă ea. Începusem să cred că ți s-a întîmplat vreo aventură minunată și că uriașul din castelul acesta vrăjit, ori fantoma care fără îndoială că-l bîntuie, te-a dus printr-o trapă într-o galerie subterană, de unde n-o să te mai poți întoarce.

— Nu, răspunse Blanche rîzînd ; dar se pare că-ți plac atît de mult aventurile, încît te las pe dumneata să le trăiești.

— Ei bine, mi-ar plăcea să le trăiesc, însă numai dacă aș fi apoi lăsată să le povestesc.

— Scumpă domnișoară Bearn, zise Henri, întîlnind-o în ușa salonului, nici o fantomă din zilele noastre n-ăr fi atît de înspăimîntătoare încît să-ți impună tăcerea. Fantomele noastre sînt prea manierate ca să condamne o femeie la un purgatoriu mai aspru decît al lor, oricare ar fi el.

Domnișoara Bearn răspunse doar printr-un hohot de rîs ; și cum contele tocmai intra în odaie, se servi cîna, în timpul căreia el vorbi prea puțin, părăind să fie cu gîndurile în altă parte și făcînd de cîteva ori observația că locul se schimbase mult de cînd îl văzuse ultima dată.

— Mulți ani au trecut de atunci, zise el ; și deși, în linii mari, priveliștea nu s-a schimbat, îmi trezește senzații cu totul diferite de cele din trecut.

— Oare toate aceste scene pe care le vedem, întrebă Blanche, ți-au părut vreodată mai frumoase decît acum ? Mie mi se pare că e cu neputință.

Contele, privind-o cu un zîmbet melancolic, zise :

— Cîndva erau pentru mine tot atît de frumoase cum sînt pentru tine acum ; privescîndu-te nu s-a schimbat, doar timpul m-a schimbat pe mine ; căci imaginația, care dă viață culorilor din natură, mi se ofilește treptat ! Dacă după ani și ani, draga mea Blanche, vei revedea aceste locuri, poate îți vei aminti și de simțămintele tatălui tău, și le vei înțelege.

Blanche, impresionată de vorbele lui, rămase tăcută ; și gîndindu-se că peste ani și ani cel care vorbise acum nu va mai fi, ochii ei, plecați în jos, se umplură de lacrimi. Întinse mîna spre tatăl ei, care, zîmbind drăgăstos, se ridică de pe scaun și se apropie de o fereastră, ca să-și ascundă emoția.

Oboseala zilei fusese însă foarte mare, și cu toții se despărțiră devreme ; cînd Blanche se retrase, printr-o galerie lungă de stejar, spre odaia ei, pereții înalți, ferestrele lungi cu înfățișare vetustă și, ca urmare, aerul acela trist, nu o împăcară cu izolarea în această veche clădire. Mobila era și ea veche ; așternutul de pe pat era de damasc albastru, mărginit cu dantelă aurie decolorată, și spătarul patului se ridica asemenea unui baldachin, de unde coborau draperii ca ale corturilor reprezentate uneori în vechi tablouri și semănînd, de fapt, foarte mult cu cele de pe tapiseria decolorată cu care era îmbrăcată odaia. Pentru Blanche, fiecare obiect de aici era subiect de curiozitate ; și, luînd lumînarea din mîna cameristei, pentru a cerceta tapiseria, își dădu seama că reprezenta scene din războiul trioan, deși țesătura decolorată deforma puțin întîmplările.

Începu să rîdă cînd văzu cît de fără noimă păreau toate, pînă cînd își aminti că mîinile care țesuseră tapi-

seria, ca și poetul ale cărui gânduri înflăcărate ele încercaseră să le exprime, erau țărână, și atunci prin minte îi trecură gânduri triste și aproape că îi veni să plîngă.

După ce-i dădu cameristei poruncă s-o trezească înainte de răsăritul soarelui, o lăsă să plece ; și apoi, pentru a-și risipi tristețea cu care gândurile de dinainte îi învăluiseră sufletul, deschise una din ferestrele înalte și se simți pe dată înviorată de înfățișarea naturii. Pămîntul întunecat, văzduhul, marea — totul era neclintit. Pe seninul adînc al cerului pluteau lin cîțiva nori subțiri, și printre ei stelele ba păreau să tremure, ba își trimiteau strălucirea și mai pură. Gîndurile Blanchei se înălțară fără voie spre ziditorul cereșc al tuturor acestor lucruri sublime pe care le contempla, și șopti o rugă mai plină de evlavie decît rostise vreodată sub acoperișul boltit al mănăstirii. Rămase la fereastră pînă cînd miezul nopții își întinse umbrele peste întreaga natură. Atunci se duse să se culce pe pat și, „cu gînduri fericite la ziua de mîine“, se lăsă învăluită de somnul lin care le e dat numai celor sănătoși și nevinovați.

CAPITOLELE XI — XII

[În urma unei furtuni pe mare, corabia pe care se aflau Emily, Du Pont, Annette și Ludovico eșuează în golful de lângă Château-le-Blanc. Conte de Villefort îi găzduiește cu multă prietenie și descoperă că el și Du Pont sînt vechi cunoștințe. Emily vrea să se retragă la mănăstirea din apropiere, dar Blanche se atașează de ea și o invită să-și prelungească șederea la castel.

Emily își dă seama în curînd că acesta era castelul pe lângă care trecuse mai demult, după moartea tatălui ei. Bătrîna servitoare, Dorothée, îi mărturisește că muzica ce se aude uneori în miez de noapte a început să se audă cu mulți ani în urmă, după moartea fostei ei stăpîne.

După cîteva zile, Emily se retrage la mănăstirea din vecinătatea castelului.]

CAPITOLUL XIII

*Cînd talazul ce-atîrnă pîrcă din nori,
Umflat de furtună, de corabie se sparge,
Albă-i puntea de spumă ; vîntul, puternic,
Urlă pe catarge și şuieră prin pînze ;
Istoviți, marinarii îngheață de spaimă ;
Iar moartea-i pîndește de pe fiecare val.*

HOMER

Între timp, Blanche, lăsată mereu singură, tînjea după tovărășia noii sale prietene, dornică să se desfete împreună cu ea de frumoasele priveliști din împrejurimi. Nu avea acum pe nimeni în fața căruia să-și poată exprima admirația și căruia să-i comunice bucuriile ; nici un ochi care să scînteieze la zîmbetul ei, nici un chip care să reflecte fericirea ei ; deveni nepăsătoare, îngîndurată. Contele, dîndu-și seama de nemulțumirea ei, îi făcu bucuros pe plac și îi reaminti lui Emily că făgăduise să-i viziteze. Numai că tăcerea lui Valancourt, prelungită acum cu mult peste timpul cît i-ar fi trebuit unei scrisori să ajungă de la Estuvière, o apăsă pe Emily ; frămîntată de grijă, nu mai dorea să vadă pe nimeni, astfel încît tare ar fi amînat invitația pînă cînd sufletul ei își va găsi liniștea. Totuși, deoarece contele și ai lui stăruiau ca ea să vină, și deoarece

împrejurările ce-o făceau să dorească singurătatea nu puteau fi explicate, refuzul ei ar fi părut un capriciu, și nu putea să-l prelungească fără a-și ofensa prietenii a căror stimă o prețuia. De aceea, în cele din urmă Emily veni pentru a doua oară la Chateau-le-Blanc. Aici, atitudinea prietenoasă a contelui de Villefort o încurajă să-i relateze despre situația proprietăților lăsate de răposata ei mătușă, cerindu-i sfatul asupra mijloacelor de a le redobîndi. Contele era încredințat că legea va hotărî în favoarea ei ; și, sfătuind-o să recurgă la justiție, se oferî, în primul rînd, să-i scrie unui om al legii din Avignon, pe a cărui opinie socotea că se putea bizui. Bunăvoința lui fu primită cu multă recunoștință de Emily ; și, alinată de amabilitatea ce i se arăta zilnic, s-ar fi simțit din nou fericită, dacă ar fi avut știre că Valancourt era sănătos și nutrea pentru ea aceleași simțăminte. Se afla acum de peste o săptămînă la castel, și tot nu primise vreo veste de la el ; și, știind că, dacă el nu se găsea la reședința fratelui său, cu greu i-ar fi ajuns scrisoarea ei, nu se putea stăpîni să nu fie cuprinsă de îndoieli și temeri care îi tulburau liniștea. Se gîndea mereu la tot ce s-ar fi putut întîmpla de cînd ea fusese pentru prima dată dusă la Udolpho ; și gîndurile îi erau uneori atît de copleșite de teama că Valancourt nu mai era în viață, sau că nu se mai gîndea la ea, încît îi era greu să îndure chiar și tovărășia Blanchei ; și atunci ședea ore întregi, singură în odaia ei, cînd îndatoririle mondene i-o îngăduiau fără a părea lipsită de curtoazie.

Într-unul din aceste ceasuri de singurătate, deschise o cutie cu cîteva scrisori de la Valancourt, împreună cu cîteva desene făcute de ea în timpul șederii în Toscana ; acestea din urmă nu o mai interesau ; dar în scrisori căuta acum, lăsîndu-se pradă melancoliei, duioșia care o mîngîiasă de atîtea ori, făcînd-o să uite o clipă depărtarea ce-o separa de autorul lor. Acum, însă, scrisorile avură alt efect : afecțiunea exprimată în ele o impresionă atît de tare încît,

gîndindu-se că poate timpul și absența o spulberase și fiind copleșită pînă și de vederea scrisului care îi readuse atîtea amintiri dureroase, nu izbuti s-o termine nici pe prima pe care o deschisese ; ședea dusă pe gînduri, cu obrazul rezemat de braț și cu ochii scăldați în lacrimi, cînd bătrîna Dorothée intră în odaie s-o anunțe că masa va fi servită cu o oră mai devreme decît de obicei. Emily tresări cînd o văzu și strînse în grabă scrisorile, dar nu mai înainte ca Dorothée să-i fi văzut tulburarea și ochii înlăcrimați.

— Ah, ma'mselle ! vorbi ea, sînteți atît de tînără și aveți totuși o pricină de întristare ! ?

Emily încercă să zîmbească, dar nu fu în stare să scoată o vorbă.

— Vai, domnișoară ! cînd o să ajungeți de vîrsta mea, n-o să mai plîngeți pentru orice fleac ; — căci nu-mi vine să cred că aveți pricină adevărată de întristare !

— Nu, Dorothée ; nimic important, răspunse Emily. Dorothée, aplecîndu-se să ridice ceva ce căzuse jos dintre hîrtii, exclamă deodată :

— Sfîntă Fecioară ! ce vād ?

Și apoi, tremurînd toată, se așeză pe un scaun lîngă masă.

— Ce-ai văzut ? o întrebă Emily uitîndu-se în jur, speriată de felul de a fi al femeii.

— E chiar ea ! zise Dorothée ; chiar ea ! întocmai cum arăta înainte de a muri !

Emily, și mai neliniștită, crezu că biata bătrînă vorbea aiurea ; o imploră totuși să-i explice despre ce era vorba.

— Chipul acesta ! zise ea ; unde l-ați găsit doamnă ? — E chiar binecuvîntata mea străbună !

Și așeză pe masă miniatura pe care Emily o găsise demult printre hîrțiile pe care tatăl ei o rugase să le distrugă și peste care îl văzuse cîndva vărsînd lacrimi pline de duiosie și afecțiune ; și amintindu-și cum purtarea lui de atunci o nedumerise, fu cuprinsă de o asemenea emoție,

încît se stăpîni să pună întrebări la care se temea să capete răspuns ; nu putu decît s-o întrebe dacă imaginea din portret semăna cu răposata marchiză.

— Oh, ma'mselle ! zise aceasta, cum vă închipuiți că mi-a sărit inima în clipa cînd am văzut-o, dacă n-ar fi fost leit imaginea stăpînei mele ? Ah ! adăugă ea ridicînd miniatura, sint ochii ei albaștri — atît de frumoși de blinzi ! și privirea ei cum am văzut-o adesea, cînd rămînea pe gînduri ; și apoi lacrimile i se furișau pe obraji — dar nu se plîngea niciodată ! Privirea asta a ei, atît de blîndă și resemnată, îmi rupea inima și mă făcea s-o iubesc atît de tare !

— Dorothée, zise Emily cu glas solemn, aș vrea să știu pricina durerii ei — mai mult, poate, decît îți pot închipui ; și te rog să-mi îndeplinești rugămintea, căci nu e doar curiozitate obișnuită.

Spunînd acestea, Emily își amintea de hîrțiile printre care fusese găsită miniatura, fiind aproape sigură că o priveau pe marchiza de Villeroi ; dar odată cu bănuiala, se întrebă dacă se cuvenea să cerceteze mai departe într-o chestiune ce s-ar putea dovedi aceeași cu împrăjirea pe care tatăl ei se străduise cu atîta grijă să i-o ascundă. Curiozitatea ei în legătură cu marchiza, oricît de mare ar fi fost, probabil că și-ar fi înăbușit-o, cum făcuse mai înainte cînd zărise fără voie cîteva cuvinte teribile în hîrțiile tatălui ei, ce i se întipăriseră în memorie, dacă ar fi fost incredințată că povestea acestei doamne avea legătură cu hîrțiile acelea, sau dacă amănuntele, pe care probabil că le va povesti Dorothée, erau cuprinse în porunca dată de tatăl ei. Ceea ce era cunoscut de bătrîna menajeră nu putea fi o taină pentru multe alte persoane ; și deoarece părea îndoielnic ca St. Aubert să încerce să-i ascundă ceea ce ea putea afla prin mijloace obișnuite, trase în cele din urmă concluzia că, dacă hîrțiile aveau legătură cu povestea marchizei, nu împrăjările pe care le putea dezvălui Dorothée erau acelea pe care el le socotise atît de importante, încît să

dorească a le ascunde ; de aceea, ea nu mai şovăi în încercările de a-şi domoli curiozitatea.

— Ah, ma'mselle ! zise Dorothée, e o poveste tare tristă şi nu poate fi spusă acum ; — dar ce zic eu ? — n-am s-o spun niciodată. Au trecut mulţi ani de cînd s-a întîmplat ; şi nu mi-a plăcut niciodată să flecăresc despre marchiză — doar cu bărbatul meu mai vorbeam. El trăia la castel pe atunci, ca şi mine, şi ştia de la mine o mulţime de amănunte pe care nu le bănuia nimeni ; căci am stat lingă stăpîna mea cît a bolit ea înainte a se prăpădi şi am văzut şi am auzit cît şi stăpînul, ba chiar mai multe. A fost o sfîntă ! cite a mai îndurat ! Cînd a murit, am crezut că mor şi eu odată cu ea.

— Dorothée, o întrerupse Emily, tot ce-mi vei spune, poţi să fii sigură că nu voi dezvălui niciodată. Îţi repet, am pricini serioase să aflu anumite amănunte despre ea şi mă leg să nu pomenesc nici un cuvînt din ce vei socoti că trebuie să rămînă o taină.

Dorothée păru surprinsă de seriozitatea cu care vorbea Emily şi, după ce o privi cîteva clipe în tăcere, începu :

— Domnişoară ! înfăţişarea pe care o aveţi vă susţine rugămintea — semănaţi atît de mult cu scumpa mea stăpînă, încît parcă o văd aievea în faţa ochilor ; de-aţi fi fiica ei, şi nu mi-aţi aminti mai mult de ea ! Dar masa va fi în curînd gata ; n-ar fi mai bine să coborîţi ?

— Întîi să-mi făgăduieşti că-mi vei îndeplini dorinţa, îi aminti Emily.

— Dar eu zic că ar trebui mai întîi, ma'mselle, să-mi destăinuieşti cum de-a ajuns portretul acesta în miinile dumneavoastră ; şi de asemenea, ce pricină aveţi să aflaţi povestea stăpînei mele ?

— Oh, nu, Dorothée, răspunse Emily, conştiinţă că nu putea face aşa ceva ; am şi eu pricinile mele să păstrez tăcerea asupra acestor lucruri, cel puţin pînă voi afla mai mult ; dar, ţine seama, nu-ţi făgăduiesc că voi vorbi despre ele. Să nu crezi, aşadar, că după ce îmi vei îndestula cu-

rizitatea, la rîndul meu o voi mulțumi pe a ta. Ceea ce socot că se cuvine să ascund nu mă privește numai pe mine, căci altminteri n-aș pregeta atîta să dezvălui. Așa că încrede-te în onoarea mea, și numai ea să te îndemne să-mi dezvălui ceea ce-ți cer.

— Ei bine, doamnă ! vorbi Dorothée după o lungă tăcere, în timpul căreia o cercetă cu privirea pe Emily, văd că țineți atît de mult — și portretul acesta, și chipul dumneavoastră, mă fac să cred că sînteți îndreptățită să aflați — încît am să mă încred în dumneavoastră și am să vă spun lucruri pe care nu le-am spus nimănui, în afară de bărbatul meu, deși mai sînt oameni care le bănuiau. Am să vă povestesc și cum a murit stăpîna mea, și citeva din bănuielile mele ; dar mai întîi să-mi făgăduiți, pe toți sfinții...

Emily, întrerupînd-o, îi făgădui solemn să nu dezvăluie niciodată, fără învoirea lui Dorothée, ceea ce îi va încredința.

— Dar iată, ma'mselle, că sună clopotul pentru masă, zise Dorothée ; trebuie să plec.

— Cînd am să te mai văd ? o întrebă Emily.

— Dorothée rămase puțin pe gînduri și apoi răspunse :

— Păi, doamnă, s-ar putea să trezesc bănuieli, dacă stau atîta timp în odaia dumneavoastră ; și mi-ar părea rău ; așa că am să vin atunci cînd socotesc că n-o să mă vadă nimeni. Peste zi nu prea am timp liber, iar eu am multe de povestit ; așa că, dacă vreți, am să vin după ce se culcă toți ai casei.

— Îmi convine de minune, zise Emily ; atunci, să nu uîți, diseară...

— Oh, bine că mi-am amintit, o întrerupse Dorothée. Mă tem că n-o să pot veni diseară, doamnă ; căci va fi serbarea culesului viilor și o să se facă tîrziu pînă cînd slujitorii or să se ducă la culcare ; căci odată pornit dansul, oamenii or s-o tot țină așa, în răcoarea nopții, pînă dimineața. Cel puțin, așa era pe vremea mea.

— Ah ! e serbarea culesului ? zise Emily, oftînd adînc ; căci își amintise că tocmai în seara acestei serbări, cu un an în urmă, St. Aubert și cu ea sosiseră lîngă Château-le-Blanc ; tăcu o clipă, copleșită de această bruscă amintire, și apoi, revenindu-și, adăugă : Dar serbarea se va ține în pădure, în aer liber ; așa că nu va fi nevoie să iei parte și o să poți veni la mine cu ușurință.

Dorothee îi răspunse că se obișnuise să ia parte și ea la serbarea culesului și că n-ar fi vrut să lipsească nici de data asta.

— Dar dacă pot să scap, doamnă, am să vin, îi făgădui ea.

Emily se grăbi apoi spre sufragerie, unde contele se purtă cu acea curtoazie proprie adevăratei demnități, pe care rareori o împărtășea și contesa, deși cu Emily făcea o excepție față de atitudinea obișnuită. Dar dacă ea păstra prea puține din virtuțile decorative, cultiva alte calități socotite se pare de contesă neprețuite : renunțînd la grația modestiei, știa în schimb de minune cum să folosească privirea arogantă. În purtările ei exista prea puțin din blîndețea stăpînită care dă atîta farmec unei femei ; dar se pricepea uneori să se prefacă atît de plină de vioiciune, încît triumfa asupra oricărei persoane din preajmă. La țară, totuși, umbla de obicei cu o înfățișare de moliciune distinsă, fiind aproape gata să leșine cînd favorita ei îi citea vreo povestire mai tristă ; dar nu-și schimba cîtuși de puțin înfățișarea cînd vreo făptură vie în suferință îi cerșea mila, și inima nu-i tresărea de dorința de a dărui alinare. Era străină de cea mai nobilă bogăție a sufletului omenesc — bunăvoința ei nu a trezit niciodată un suris pe chipul suferinței.

Pe seară, contele împreună cu toată familia sa, în afară de contesă și de domnișoara Bearn, se duseră în pădure să asiste la serbarea țaranilor. Locul ales era o poiană, unde copacii se dădeau în lături, încercuind cu un zid înalt luminișul pe care-l umbreau. Printre ramurile lor,

fusese atârnată viță încărcată cu ciorchini de struguri copti, în ghirlande pitorești ; sub ele se înșirau mese pline cu tot felul de fructe, vin, brinză și alte bucate țărănești, și scaune pentru conte și familia sa. La o mică depărtare fuseseră puse lavițe pentru țăranii mai bătrâni, deși mulți dintre ei se băgau în joc, căci imediat după apusul soarelui începu dansul ; și iată o mulțime de bărbați de șaizeci de ani dănțuind cu tot focul și cu mare voieșie, ca cei de șaisprezece.

Muzicanții, care se așezaseră pe iarbă la rădăcina unui copac, păreau să fie tot mai însuflețiți de sunetul propriilor lor instrumente, mai cu seamă flaute și un soi de ghitare lungi. În spatele lor stătea în picioare un băietan cu o tamburină, jucînd pe loc, iar din cînd în cînd, scuturînd cu mare veselie tamburina, se băga în joc printre ceilalți dansatori ; și mișcările lui caraghioase stîrneau hohote de rîs, scoțînd parcă și mai mult în evidență spiritul rustic al scenei.

Contele era încîntat de veselia oamenilor, la care dărnicia sa contribuisese într-o mare măsură ; cît despre Blanche, intră și ea în joc, împreună cu un tînăr gentilom care făcea parte dintre invitații tatălui ei. Du Pont o invită și el pe Emily ; dar prea îi era trist sufletul ca să poată lua parte la această serbare, care îi amintea de cea din anul trecut, cînd tatăl ei trăia, și de toate întîmplările triste ce au urmat.

Copleșită de amintiri, Emily părăsi în cele din urmă poiana și porni încet prin pădure ; sunetele înăbușite ale muzicii, plutind în depărtare, îi alinară treptat gîndurile triste. Luna arunca o lumină blîndă printre ramurile copacilor ; aerul era înmiresmat și răcoros ; iar Emily, dusă pe gînduri, pășea mai departe fără să știe încotro, pînă cînd își dădu seama că sunetele se stinseră de mult în depărtare și că o tăcere înfricoșătoare se așternuse în jur, în afară de cîte o privighetoare. care uncori amăgea tăcerea cu

În cele din urmă, se pomeni chiar pe alea pe care, în seara cînd sosise împreună cu tatăl ei, Michael încercase s-o străbată, pentru a găsi un adăpost, și care era tot atît de neîngrijită și pustie ca și atunci ; căci contele fusese prea absorbit de alte reparații, pentru a mai porunci să se curețe și această alee ; și drumul era plin de hîrtoape, iar ramurile încîlcite ale copacilor astupau vederea.

Cum stătea astfel și se uita în jur, amintindu-și de emoțiile pe care le încercase cîndva aici, i se redeşteptă în minte imaginea acelei făpturi ce se furișase printre copaci și nu răspunsese chemărilor repetate ale lui Michael ; și simți ceva din teama care o cuprinsese atunci, căci nu era greu de crezut că această pădure adîncă adăpostea uneori tîlhari ; de aceea, se întoarse și o porni în grabă spre poiana unde îi lăsase pe dansatori, cînd deodată auzi niște pași apropiindu-se pe alee ; își dădu seama că era încă departe de țărani din poiană, căci nu le auzea glasurile și nici sunetul muzicii, și grăbi pasul ; dar cei ce o urmăreau păreau s-o ajungă repede din urmă ; în cele din urmă, desluși glasul lui Henri, și încetini pasul pînă cînd acesta se apropie. El rămase tare mirat s-o întâlnească atît de departe de ceilalți ; și cînd ea spuse că lumina dulce a lunii o ademenise mai departe decît avusese de gînd să meargă, o exclamație izbucni de pe buzele însoțitorului lui Henri, și lui Emily i se păru că-l aude pe Valancourt vorbind ! Era într-adevăr el ! și întîlnirea se petrecu astfel cum nu e greu de închipuit, între două ființe care țineau atît de mult unul la altul și care fuseseră atîta vreme despărțite.

În desfătarea acestor clipe, Emily uită de toate suferințele din trecut ; iar Valancourt părea să fi uitat că mai există altcineva pe lume în afară de Emily ; în timp ce Henri privea scena în tăcere și cu multă uimire.

Valancourt îi puse o mie de întrebări despre ea și despre Montoni, la care nu era vreme de dat răspuns ; dar ea află

că scrisoarea ei fusese trimisă la Paris, în timp ce el era în drum spre Gasconia ; unde, în cele din urmă, află de sosirea ei în Franța ; și o porni imediat spre Languedoc. Ajunsese prea târziu la mănăstirea de unde îi trimisese ea scrisoarea, căci spre marea lui dezamăgire, porțile se închiseră pentru noapte ; și socotind că nu o va putea vedea pe Emily pînă a doua zi, se întorcea spre micul han unde trăsesese, cu gîndul de a-i scrie, cînd se întîlnise cu Henri, cu care fusese bun prieten la Paris și care îl condusese la ea, deși se resemnase în sinea sa că nu o va vedea pînă a doua zi.

Emily, împreună cu Valancourt și Henri, se întoarse acum în poiană ; unde Henri îl prezentă pe Valancourt contelui ; și Emily avu impresia că acesta nu îl primi cu amabilitatea sa obișnuită, deși se părea că nu sînt străini unul de celălalt. Valancourt fu poftit, totuși, să li se alăture la distracțiile din seara aceea ; și după ce prezentă contelui omagiile sale, în timp ce dansatorii își continuau petrecerea, el se așeză lângă Emily și putură să stea de vorbă în voie. Luminile atîrnate printre crengile copacilor sub care ședeau îi îngăduiau lui Emily să vadă mai bine chipul pe care de atîtea ori încercase să și-l amintească în lipsă, și își dădu seama cu părere de rău că era puțin diferit de cel pe care îl văzuse ultima dată. Avea în el aceeași sclipire a inteligenței și același foc ; dar pierduse mult din simplitatea și ceva din bunăvoința sinceră care îl caracterizau de obicei. Rămînea, totuși, un chip interesant ; dar Emily crezu că observă, uneori, cum neliniștea îi contracta trăsăturile și tristețea i le împietrea și alteori cădea într-o stare de reverie, din care părea imediat dornic să fugă, izgonind cine știe ce gînd ; în timp ce alteori, cînd își ațintea ochii spre Emily, un soi de groază părea să-i copleșească brusc trăsăturile. În ceea ce o privea pe ea, însă, Valancourt observa aceeași bunătate și aceeași frumusețe simplă care îl încîntaseră de cînd o cunoscuse. Culoarea din obraji mai pălise puțin, dar îi rămăsese întreaga dulceață ; și devenise mai atrăgătoare ca oricînd, datorită

expresiei ușoare de melancolie care i se așternea uneori pe chip, luptându-se cu surisul.

O rugă să-i povestească împrejurările mai importante care se petrecuseră după ce plecase din Franța ; și fu cuprins pe rînd de sentimente de milă și indignare cînd auzi cît suferise ea din pricina ticăloșiei lui Montoni. De mai multe ori, amintind de purtarea lui, dar mai curînd avînd grijă să atenueze decît să-i exagereze vina, îl vedea deodată că sare de pe locul lui și face cîtiva pași, de parcă s-ar fi învinuit sau ar fi fost copleșit de resentimente. În cele cîteva cuvinte pe care el i le adresează, vorbe doar de suferințele ei ; și nu dădu deloc atenție împrejurărilor, pe care Emily avu grijă să le facă cît mai deslușite, în care pierduse proprietățile doamnei Montoni și ce puține șanse avea să le redobîndească. În cele din urmă, Valancourt căzu pe gînduri ; dar apoi păru să fie cuprins de un chin lăuntric ; și se îndepărtă iarăși de lîngă ea. Cînd se întoarse, ea își dădu seama că era palid și cu ochii în lacrimi și îl rugă dragăstos să se liniștească.

— Suferințele mele au trecut acum, zise ea, căci am scăpat de tirania lui Montoni ; și te văd sănătos — lasă-mă de asemenea să te văd fericit.

Valancourt era mai frămîntat ca oricînd.

— Nu sînt demn de tine, Emily, zise el pînă la urmă. Nu sînt demn de tine.

Emily rămase mai impresionată de felul cum rostise el aceste cuvinte, decît de înțelesul lor. Își pironi asupra lui privirea, îndurerată și întrebătoare.

— Nu te uita așa la mine, urmă el, întorcînd capul și strîngînd-o de mîină. Nu pot să îndur privirea ta.

— Aș fi vrut să te întreb, vorbe Emily pe un ton blînd dar care-i trăda neliniștea, ce vor să spună vorbele tale, dar văd că întrebarea te-ar tulbura prea tare acum. Să vorbim despre altceva. Miine, poate, ai să te mai liniștești. Acum, privește pădurea în lumina lunii și turnurile care se deslușesc în depărtare. Pe vremuri îți plăcea să admiri

priveștiile frumoase ale naturii ; și te-am auzit adesea spunînd că darul celor nefericiți de a găsi mîngîiere în priveștiile sublime, pe care nu ni le pot interzice nici oprimarea și nici sărăcia, este binecuvîntarea inocenților.

Valancourt păru profund impresionat.

— Da, spuse el, aveam cîndva gustul plăcerilor nevinovate și alese — aveam cîndva o inimă neprihănită ! Apoi, oprindu-se o clipă, adăugă : Ții minte călătoria pe care am făcut-o împreună în Pirinei ?

— Crezi că o pot uita ? exclamă Emily.

— Eu aș vrea să pot ! răspunse el ; — a fost cea mai fericită perioadă din viața mea ; pe atunci iubeam, cu entuziasm, tot ceea ce era într-adevăr mareț și bun.

Trecură cîteva clipe pînă cînd Emily putu să-și înăbușe lacrimile și să-și stăpînească emoția.

— Dacă tu vrei să uiți călătoria aceea, zise ea, ar trebui să vreau și eu negreșit s-o uit. Se opri, și apoi adăugă : Mă faci să mă simt tare nenorocită ; dar nu e timpul să întreb mai mult. Și totuși, cum aș putea să cred, chiar și numai o clipă, că ești mai puțin demn de stima mea decît înainte ? Am destulă încredere în sinceritatea ta ca să cred că, atunci cînd am să-ți cer o explicație, o să mi-o dai.

— Da, grăi Valancourt ; da, Emily ; nu mi-am pierdut încă sinceritatea. Dacă aș fi pierdut-o, aș fi știut să-mi disimulez sentimentele cînd am aflat despre suferințele tale — despre virtuțile tale ; pe cînd eu... dar n-am să spun mai mult. Nu aveam de gînd să spun nici atît — m-am pomenit fără voie învînuindu-mă. Spune-mi, Emily, că n-o să uiți călătoria aceea — că nu vrei s-o uiți — și voi fi liniștit. N-aș vrea să pierd această amintire pentru nimic în lume.

— Cum spui acum una, și pe urmă alta ! zise Emily ; dar mi-e teamă că am putea fi auziți. Să știi că amintirea mea va depinde de a ta : mă voi strădui s-o uit sau să mi-o amintesc, după cum vei face tu. Și-acum, să mergem să-l regăsim pe conte.

— Spune-mi mai întâi, zise Valancourt, că mă ierți, pentru că te-am făcut o clipă să te simți nenorocită în seara aceasta, și că tot ai să mă mai iubești.

— Te iert din toată inima, îi răspunse Emily. Iar dacă voi continua sau nu să te iubesc, asta o știi singur mai bine, căci îți dai seama dacă meriți stima mea. Deocamdată, cred că o meriți. Nu e nevoie să-ți spun, adăugă ea observându-i întristarea, cât m-ar durea să cred altfel... — Tînăra aceasta care se apropie este fiica contelui.

Valancourt și Emily se duseră acum lângă Blanche și în curînd tot grupul, căci li se alăturase contele, fiul său și cavalerul Du Pont, se așeză la un ospăț, sub frunzișul plăcut al arborilor. La o altă masă, ședeau cîțiva dintre arendașii mai venerabili ai contelui. Era o masă sărbătorească — pentru toți, în afară de Valancourt și Emily. Cînd contele se retrase la castel, nu-l pofti și pe Valancourt să-i însoțească, așa că acesta își luă rămas bun de la Emily și se îndreptă spre hanul său solitar. La rîndul ei, se retrase și ea curînd în odaie, unde rămase să chibzuiască, neliniștită și îngrijorată, la atitudinea lui și la felul cum se purtase contele cu el. Era atît de îngîndurată, încît uită de Dorothee și de întîlnirea lor, pînă spre dimineață; cînd, dîndu-și seama că bătrîna nu va mai veni, își îngădui cîteva ceasuri de odihnă.

A doua zi, se întîlni întîmplător cu contele, într-una din plimbările lui, și începură să vorbească despre serbarea din seara trecută, discuție care le oferî prilejul să pomenească despre Valancourt.

— Este un tînăr talentat, zise contele; l-ai cunoscut dinainte, după cîte vîd? Iar cînd Emily adevări, el urmă: Mi-a fost prezentat la Paris și mi-a plăcut foarte mult la prima noastră întîlnire.

Se opri, iar Emily prinse să tremure, între dorința de a afla mai multe și teama de a nu-i arăta contelui cît de interesată este de acest subiect.

— Aș putea să te întreb, zise el în cele din urmă, de cînd îl cunoști pe domnul Valancourt ?

— Îmi permițezi să aflu și eu pricina acestei întrebări, domnule ? zise ea ; și atunci vă voi răspunde imediat.

— Firește, zise contele ; și e un lucru drept. Am să-ți spun. Nu pot să nu constat că domnul Valancourt te admiră. Bineînțeles, lucrul nu are nimic extraordinar : oricine te vede nu poate să facă altfel. Să nu crezi că acestea sînt doar laude obișnuite : vorbesc sincer. De ceea ce mă tem, însă, este că-l socotești un admirator privilegiat !

— De ce vă temeți de asta, domnule ? îl întreabă Emily, căutînd să-și ascundă emoția.

— Pentru că, răspunse contele, nu-l socotesc demn de favoarea dumitale.

Emily, profund răscolită, îl rugă să-i explice mai lămurit.

— Am să-ți explic, zise el, dacă ai să mă crezi că nimic altceva decît interesul puternic pentru binele dumitale m-a putut îndemna la această afirmație.

— Se cuvine s-o cred, domnule, replică Emily.

— Dar hai să ne așezăm sub copacii aceștia, continuă contele, văzîndu-i paloarea chipului. Iată o bancă — stai și odihnește-te. Se așezară, și contele urmă : Multe tinere fete, în situația dumitale, ar putea socoti purtarea mea cu această ocazie, și cunoscîndu-te de atîta puțină vreme, mai degrabă insolentă, decît prietenoasă. Dar din cîte am observat, studiîndu-ți firea și inteligența, nu mă tem că vei lua această atitudine. Cunoștința noastră este de scurtă durată, dar destul de lungă ca să te stimez și să simt un viu interes pentru fericirea dumitale. Meriți să fii foarte fericită, și sînt încredințat că vei fi.

Emily oftă ușor și se înclină, mulțumindu-i. După o scurtă pauză, contele urmă : •

— Sînt într-o situație neplăcută ; dar intrucît îți vreau binele, prilejul de a-ți fi de folos mă face să nu țin seama de considerente mai neînsemnate. Vrei să-mi povestești cum

l-ai cunoscut pe cavalerul Valancourt, dacă subiectul nu e prea dureros ?

Emily îi povesteşte pe scurt întâmplarea, relatîndu-i că se cunoscuseră în prezenţa tatălui ei ; şi apoi îl rugă stăruitor să nu şovăie în a-i împărtăşi ceea ce ştia ; contele îşi dădu seama de emoţia intensă cu care se lupta ea şi, privind-o cu compasiune şi duioşie, se întrebă cum să-i comunice ceea ce avea de spus fără s-o îndurereze prea tare.

— Cavalerul Valancourt şi cu fiul meu, zise el, s-au cunoscut în casa unui camarad ofiţer, unde l-am cunoscut şi eu, şi l-am invitat la mine ori de cîte ori i-ar fi fost voia. Nu ştiam pe atunci că se împrietenise cu o ceată de pierdevară, o ruşine a speciei umane, care trăiau din jafuri şi îşi petreceau viaţa într-un desfriu neîncetat. Întrucît cunoşteam pe cîţiva dintre membrii familiei cavalerului care trăiau la Paris, îmi închipuisem că era o garanţie suficientă pentru a-l primi în casa mea. Dar văd că nu te simţi bine ; mai degrabă aş renunţa la acest subiect.

— Nu, domnule, zise Emily ; vă rog să continuaţi. Sînt doar profund întristată.

— *Doar !* sublinie contele, cu înţeles. În orice caz, am să continui. Curînd am aflat că părtaşii lui la viaţa de stricăciune îl tîrseră spre mari cheltuieli şi că el nu avea nici puterea şi nici intenţia să se despartă de ei. Pierdea mari sume de bani la masa de joc ; a prins patima jocului ; şi s-a ruinat. I-am căutat prietenii, şi le-am vorbit cu blîndeţe despre această situaţie, şi ei mi-au destăinuit că l-au dojenit pînă s-au săturat. Mai tîrziu am aflat că, ţinînd seama de talentele lui la jocurile de noroc, care îl făceau să cîştige cînd nu dădea peste vreun trişor iscusit, banda aceea l-a iniţiat în tainele îndeletnicirilor lor, dîndu-i şi o parte din profiturile lor.

— Cu neputinţă ! exclamă Emily ; dar, iertaţi-mă, domnule, nu ştiu ce spun ; puneţi-o pe seama tulburării mele. Nu pot, nu pot crede că aţi fost corect informat. Neîndoielnic, cavalerul are duşmani care l-au ponegrit.

— Aș fi fericit să pot crede astfel, răspunse contele : dar nu pot. Nimic, în afară de certitudine și de grija pentru binele dumatăle, n-ar fi putut să mă îndemne la relatarea unor lucruri atât de neplăcute.

Emily tăcu. Își aduse aminte de ceea ce îi spusese Valancourt în seara trecută, dezvăluind muștrările lui de conștiință și părînd să adeverească istorisirea contelui. Totuși, nu avea destulă tărie să accepte această convingere ; inima îi era sfîșiată de chinuri doar la simpla bănuială a vinovăției lui și nu putea îndura s-a creadă. După o lungă tăcere, contele spuse :

— Îmi dau seama că nu ești convinsă și te înțeleg. E nevoie să aduc o dovadă în sprijinul celor afirmate ; dar n-o pot face, fără a primejdui pe cineva care mi-e foarte drag.

— Care e primejdia de care vă temeți, domnule ? zise Emily. Dacă îmi este în putere să o împiedic, vă puteți încrede fără grijă în onoarea mea.

— Pe onoarea dumatăle știu că mă pot bizui, zise contele ; dar mă pot oare încrede în tăria dumatăle ? Crezi că poți rezista stăruințelor unui admirator privilegiat cînd pledează distrus în fața cuiva care-i răpește fericirea ?

— Nu voi fi expusă unei astfel de ispite, domnule, zise Emily cu o mîndrie plină de modestie : căci nu pot să-l mai socot privilegiat pe cineva pe care nu-l mai stimez. Îmi dau, totuși, din toată inima, cuvîntul.

Lacrimile însă nu prea se potriveau cu prima afirmație : și ea simțea că doar trecerea timpului și strădanii mari vor putea șterge o afecțiune ce se formase pe temelia stimei virtuoaase și crescuse ajutată de obișnuință și greutate.

— Mă voi încrede atunci în dumneata, zise contele ; căci convingerea este neapărat trebuincioasă pentru liniștea dumatăle viitoare, și nu poate fi dobîndită, după cîte văd, fără această încredere. Fiul meu a văzut de multe ori, cu propriii săi ochi, cît de greșită era purtarea cavalerului ; și era foarte aproape să fie tîrît și el în greșală. A fost,

de fapt, împins să săvârșească multe fapte nesocotite, dar l-am salvat de la vinovăție și ruină. Judecă deci, domnișoară St. Aubert, dacă un tată, care era pe cale de a-și pierde singurul fiu din pricina pildei cavalerului, nu are, din convingere, motiv să-i prevină pe cei pe care-i stimează, ca să nu-și încredințeze fericirea pe asemenea mâini. L-am văzut eu însumi pe cavaler luînd parte la jocuri de noroc pe mize mari, alături de oameni de care aproape mă înfioram cînd îi priveam. Și dacă tot te mai îndoiești, poți să-l întrebi pe fiul meu.

— Nu mă pot îndoi de ceea ce ați văzut cu ochii dumneavoastră, replică Emily, copleșită de durere ; sau de afirmațiile pe care le faceți. Dar poate că Valancourt a fost doar tîrît într-o nesăbuiță trecătoare, care nu se va mai repeta niciodată. Dacă ați fi cunoscut cît de corecte erau principiile lui mai înainte, ați înțelege cît de greu îmi vine să cred acum că m-am înșelat.

— Din păcate, observă contele, ne este greu să credem ceea ce ne face să ne simțim nefericiți. Dar n-am să te amăgesc cu lingușeli și speranțe false. Știm cu toții cît de tare poate subjugă viciul jocurilor de noroc și cît de greu poți să scapi de această obișnuință. Cavalerul ar putea, eventual, să-și revină pentru un timp ; dar va recădea curînd în rătăcire — căci teamă mi-e nu numai că lanțurile obișnuinței vor fi mai puternice, dar și că moralul său e depravat. Și — de ce ți-aș ascunde că jocul nu este singurul său viciu ? — cavalerul pare să aibă înclinare pentru orice plăcere vicioasă.

Contele șovăi și se opri, în timp ce Emily se străduia să-și țină firea, așteptînd cu și mai mare tulburare ceea ce avea să urmeze. Tăcerea se prelungi, în timpul căreia contele păru să se frămînte foarte tare. În cele din urmă spuse :

— Ar fi doar o dovadă de cruzime din partea mea să am delicatețea de a păstra tăcerea — așa că am să te înștiințez că nesăbuița cavalerului l-a adus de două ori în închi-

sorile Parisului ; de unde a fost eliberat în cele din urmă, după cum mi s-a spus dintr-un izvor pe care nu-l pun la îndoială, de către o binecunoscută contesă din Paris, cu care continua să stea împreună atunci când am plecat eu din Paris.

Și iarăși se opri ; dar uitîndu-se la Emily, o văzu schimbată la față, gata să cadă de pe bancă. O prinse la timp, dar ea își pierduse cunoștința, și contele începu să strige după ajutor. Se aflau însă prea departe pentru a fi auziți de slujitorii de la castel, iar lui îi era teamă s-o lase singură și să se ducă după ajutor, dar nu știa cum l-ar putea obține altminteri ; pînă cînd, zări o fîntînă în apropiere ; o rezemă atunci pe Emily de copacul sub care șezuse și se duse după apă. Iarăși se găsi în încurcătură, căci nu avea nimic prin preajmă în care să-i aducă apă ; dar în timp ce se uita la ea tot mai îngrijorat, i se păru că începea să revină la viață.

Trecu mult însă pînă să-și revină cu totul, și atunci se pomeni sprijinită — nu de conte — ci de însuși Valancourt, care o privea cu teamă și îngrijorare și care îi vorbea cu glasul tremurînd de neliniște. La auzul glasului său atît de binecunoscut, ea ridică ochii ; dar îi închise imediat și iarăși își pierdu cunoștința.

Contele, cu o privire întrucîtva severă, îi făcu semn să se retragă ; dar cavalerul nu făcea decît să ofteze adînc și să rostească numele lui Emily, ducîndu-i iar apă la buze. Cînd contele își repetă gestul, însoțindu-l și de cuvinte, Valancourt îi răspunse cu o privire de adîncă indignare, refuzînd s-o părăsească pe Emily pînă cînd nu-și va reveni, sau s-o lase, măcar o clipă, în grija altuia. Imediat însă conștiința păru să-l înștiințeze asupra discuției ce avusese loc între conte și Emily, și privirea îl fulgeră cu indignare ; dar, repede înăbușită, ea fu urmată de expresia unui chin profund, la vederea căruia contele îl privi mai degrabă cu milă decît cu ostilitate, iar Emily, revenindu-și, rămase atît de impresionată, încît izbucni în lacrimi ; dar

și le înăbuși repede și, străduindu-se să-și ascundă starea de slăbiciune, se ridică, îi mulțumi contelui și lui Henri, care intrase în grădină împreună cu Valancourt, pentru grija pe care i-o arătaseră și o porni spre castel fără să-l ia în seamă pe Valancourt ; care, cu inima strînsă văzîndu-i purtarea, exclamă cu glas slab :

— Doamne ! cum de-am meritat așa ceva ? Ce s-o fi spus oare despre mine încît să provoace această schimbare ?

Emily, fără să răspundă, dar cu o emoție crescîndă, grăbi pasul.

— Ce te-a tulburat astfel, Emily ? zise el, continuînd să meargă alături de ea. Stai cîteva clipe de vorbă cu mine, te implor ; mă faci să mă simt tare nenorocit !

Cu toate că aceste vorbe fură rostite cu glas scăzut, contele le auzi și îi răspunse imediat că domnișoara St. Aubert nu se simțea în stare în momentul acela să poarte o conversație, dar că îi făgăduia că ea îl va primi pe domnul Valancourt a doua zi, dacă se va simți mai bine.

Valancourt se făcu roșu la față ; îl privi cu aroganță pe conte, și apoi pe Emily cu o expresie întii de uimire, apoi de durere și în fine implorînd-o, din ochi, și ea îl înțelese și nu-i putu rezista ; de aceea, spuse încet :

— Mîine am să mă simt mai bine și, dacă vrei să accepți permisiunea domnului conte, am să te primesc atunci.

— Să mă primești ! exclamă Valancourt, aruncînd contelui o privire în care se amesteca trufia cu indignarea ; dar apoi, pîrînd să-și vină în fire, adăugă : Dar am să vin, doamnă ; am să accept *permisiunea* domnului conte.

Cînd ajunseră la ușa castelului, el șovăi o clipă, căci indignarea îi trecuse ; și apoi, cu o privire de duioșie și durere atît de elocventă, încît îi frînse inima lui Emily, își luă rămas bun și, înclinîndu-se ușor spre conte, dispăru.

Emily se retrase în odaia ei, cu inima mai grea decît o simțise vreodată pînă atunci. Se strădui să-și amintească tot ce-i spusese contele, să chibzuiască în ce măsură puteau

fi adevărate faptele de care el era convins și să hotărască asupra atitudinii ei viitoare față de Valancourt. Dar cînd încercă să se gîndească, mintea refuză să i se mai supună, și nu putu face altceva decît să-și simtă nefericirea. O clipă crezu chiar că Valancourt nu era același cu omul pe care-l iubise cu atîta duioșie — încît doar gîndindu-se la el izbutise să reziste în vremurile de restriște, mîngîindu-se cu speranța unor zile mai fericite — ci un om de nimic, depravat, pe care trebuia să se obișnuiască a-l privi cu dispreț — dacă nu-l va putea uita. Apoi, neputînd îndura un asemenea gînd, îl respinse, căci nu-l putea crede capabil de o purtare ca cea pe care o descrisese contele ; își zise că el îi fusese descris nefavorabil de vreun dușman viclean ; și în unele momente punea la îndoială chiar și integritatea contelui, bănuindu-l de cine știe ce motive egoiste care-l împingea s-o despartă de Valancourt. Dar rătăcirea aceasta nu dură decît o clipă ; despre caracterul contelui îl auzise vorbind pe Du Pont și multe alte persoane, și avusese și ea prilejul să-l observe, și astfel judecata o ajută să alunge această bănuială. Chiar dacă n-ar fi avut încredere în conte, părea să nu existe nici un motiv care să-l determine la o purtare atît de perfidă și de crudă. Și gîndindu-se mai bine, i se spulberă și speranța că Valancourt îi fusese doar descris contelui în aceste culori negre — deoarece contele îi destăinuise că vorbea în primul rînd din propriile sale observații și din experiența fiului său. Așadar, trebuia să se despartă de Valancourt, pentru totdeauna ! — căci ce fericire sau tihnă ar putea ea aștepta de la un om ale cărui gusturi degenerază în înclinații josnice și căruia viciul îi devenise obișnuință ? un om pe care nu mai putea să-l stimeze, deși amintirea felului său de a fi de odinioară și obișnuința îndelungată de a-l iubi o vor împiedica multă vreme să-l disprețuiască !

„O, Valancourt ! ar fi vrut să exclame, după ce am fost despărțiți atîta vreme, ne revedem doar pentru a fi nenorociți ! — doar pentru a ne despărți pentru totdeauna !“

În tot tumultul din sufletul ei, cît de bine își amintea de aparenta candoare și simplitate a purtării lui din seara trecută ; și, dacă ar fi îndrăznit să se încreadă în inima ei, atitudinea lui i-ar fi trezit mari speranțe. Totuși, nu se putea hotărî să-l alunge pentru totdeauna, înainte de a avea și alte dovezi despre purtările sale nevrednice ; dar nu vedea cum ar fi cu putință să le obțină — în împrejurarea că existau într-adevăr și dovezi în favoarea lui. Asupra unui lucru însă trebuia să se hotărască ; și era aproape decisă să se călăuzească, în părerea pe care și-o va face, numai după felul cum va primi Valancourt aluziile ei cu privire la purtarea lui din ultimul timp.

Astfel trecură orele pînă la masa de prînz ; cînd Emily, luptînd împotriva durerii ce-i sfîșia inima, își șterse lacrimile și coborî alături de ceilalți la masă ; în timpul căreia contele o trată cu cele mai gingașe atenții, pe cînd contesa și domnișoara Bearn, după ce se uitară o clipă surprinse la înfățișarea ei abătută, începură ca de obicei să flecărească ; iar Blanche o întrebă din ochi pe prietena ei, care nu putu decît să-i răspundă cu un surîs trist.

După prînz, Emily se retrase cît putu mai repede, urmată de Blanche ; și cînd aceasta o întrebă stăruitor ce se întîmplase, nu fu în stare să-i răspundă și o rugă s-o cruțe și să nu mai insiste în privința motivului deprimării ei. Îi venea greu acum să stea de vorbă despre orice, încît pînă la urmă renunță ; iar Blanche o lăsă în pace, îndurîndu-se de suferința pe care vedea că nu-i stă în putință s-o aline.

În sinea ei, Emily se hotărîse ca, într-o zi sau două, să se întoarcă la mănăstire ; căci în starea de spirit în care se afla acum, îi era greu să suporte tovarășia oricui, mai cu seamă a contesei și a domnișoarei Bearn. În singurătatea mănăstirii, susținută și de bunătatea stareței, nădăjduia să-și regăsească liniștea sufletească, putînd să primească astfel resemnată ceea ce, vedea ea limpede acum, se va întîmpla în curînd.

Dacă l-ar fi pierdut pe Valancourt prin moarte, sau dacă l-ar fi văzut căsătorindu-se cu o altă femeie, se gîndi ea, i-ar fi pricinuit mai puțină durere decît convingerea ticăloșiei lui, care-l va duce la pierzanie, răpindu-i pînă și imaginea pe care de atîta timp și-o făurise în inima ei. Aceste gînduri dureroase îi fură întrerupte o clipă de un bilet pe care i-l trimisese Valancourt, scris într-o evidentă tulburare sufletească, prin care o ruga să-i permită s-o vadă în seara aceea, și nu în dimineața următoare — dar rugămintea lui îi pricinui o frămîntare atît de mare, încît nu fu în stare să-i răspundă. Ar fi vrut să-l vadă, ca să sfirșească cu starea ei de nesiguranță, dar se temea de întîlnire ; și neputînd să hotărască singură, în cele din urmă îi ceru o întrevvedere de cîteva clipe contelui în bibliotecă ; unde îi înmînă biletul și îi ceru sfatul. După ce-l citi, contele o sfătui că, dacă se simțea destul de bine ca să suporte întrevvederea, ar fi mai bine să aibă loc în seara aceea, întrucît le-ar aduce ușurare amîndurora.

— Afecțiunea lui pentru dumneata nu poate fi pusă la îndoială, adăugă contele ; pare atît de abătut, iar dumneata, buna mea prietenă, ești atît de mîhnită — încît cu cît mai repede se lămuresc lucrurile, cu atît mai bine.

Emily îi răspunse așadar lui Valancourt că îl va primi ; și apoi făcu apel la toată tăria și calmul ei ca să îndure scena ce se apropia — o scenă atît de dureros diferită de aceea la care se așteptase !

CARTEA A IV-A.

CAPITOLELE I — II

[În întrevederea pe care o are cu Valancourt, Emily îi comunică hotărîrea ei de a se despărți definitiv de el, hotărîre pe care acesta, cu toată disperarea și remușcările lui, nu poate să i-o zdruncine. A doua zi ei se mai întîlnesc încă o dată și își iau un ultim rămas bun.]

CAPITOLUL III

*Dar nu-i lucru firesc, nici sunet
Știut pe-acest pământ !...*

SHAKESPEARE — *Furtuna*

Ne întoarcem acum la Montoni, a cărui furie și a cărui dezamăgire se risipiră curînd în preocupări mai actuale decît cele pricinuite de nefericita Emily. Prădăciunile sale depășind limitele obișnuite, și atingînd proporții pe care nici șovăiala senatului de negustori al Veneției de atunci și nici speranța că vor primi ajutorul lui nu le îngăduia să închidă ochii asupra lor — s-a luat hotărîrea să i se ia puterea și în același timp să i se dea pedeapsa pentru fărădelegile săvîrșite. În timp ce trupele destul de numeroase așteptau ordinul să pornească spre Udolpho, un tînăr ofițer, îndemnat în parte de resentimentul pentru cine știe ce prejudiciu adus de Montoni și în parte de speranța de a se distinge, ceru o întrevvedere cu dregătorul care conducea această acțiune. Îi arătă acestuia că, prin poziția sa, castelul Udolpho era prea puternic pentru a fi cucerit prin luptă deschisă, decît după operații deosebit de anevoioase ; că Montoni își dovedise în ultimul timp priceperea de a adăuga la întărirea fortificațiilor toate avantajele unui comandant destoinic ; că

trupe atît de numeroase ca cele destinate expediției nu se puteau apropia de Udolpho fără știrea lui ; și că nu era spre cîntea republicii să folosească o parte atît de mare din forțele ei regulate, timp de o perioadă atît de lungă cît va dura asediul castelului Udolpho, pentru a ataca o mînă de bandiți. Scopul expediției, socotea el, ar putea fi atins mult mai sigur și mai repede îmbinînd șiretenia cu forța. Există posibilitatea de a da peste Montoni, împreună cu banda sa, în afara zidurilor castelului și de a-i ataca atunci ; sau puteau să se apropie de fortăreață cu fereală, așa cum se mișcă cetele mai mici și să profite fie de trădarea, fie de neglijența vreunuia din bandă, năpustindu-se pe neașteptate asupra tuturor, chiar în castelul Udolpho.

Sfatul a fost ascultat cu seriozitate, și ofițerul care îl dăduse primi comanda trupelor pe care le ceruse în acest scop. Primele lui eforturi se mărginiă deci la pregătirea uneltirilor. Așteptă în apropiere de Udolpho pînă cînd își asigură sprijinul unor *condottieri*, dintre care nici unul nu șovăia la gîndul de a-l pedepsi pe tiranicul lor stăpîn și de a-și asigura iertarea din partea senatului republicii. Află de asemenea numărul trupelor lui Montoni, care sporise mult după ultimele succese repurtate. În curînd, planul fu încheiat.

Apropiindu-se cu oamenii săi și primind parola și alte forme de sprijin de la prietenii pe care și-i făcuseră în castel, izbûti pe de o parte să-l surprindă cu o ceată de ostași pe Montoni și ofițeri săi chiar în încăperile lor, iar pe de altă parte să cucerească cu alți oameni întreaga garnizoană, după o luptă destul de ușoară. Printre cei capturați împreună cu Montoni se afla și Orsino, ucigașul, care i se alăturase de cînd venise prima dată la Udolpho ; locul unde se ascundea acesta fusese dezvăluit senatului de către contele Morano, după încercarea lui nereușită de a o elibera de acolo pe Emily. De fapt, scopul expediției fusese în parte de a-l prinde pe Orsino, întrucît

ucisese un membru al senatului ; și succesul ei îi mulțumi într-atît pe senatori, încît Morano fu imediat eliberat, cu toate bănuielile politice pe care Montoni, prin învinuiri secrete, le stîrnise împotriva lui. Fapta de arme fusese săvîrșită atît de repede și de ușor încît nu atrase curiozitatea și nici măcar nu-și găsi loc în vreunul din documentele publicate ale epocii ; astfel încît Emily, care rămăsese în Languedoc, nu află nimic despre înfrîngerea și totala umilire a fostului ei prigonitor.

Toată ființa ei era acum preocupată de frămîntări pe care nici un efort de voință nu fusese în stare să le potolească. Iar contele de Villefort, care încercase din toată inima să i le aline prin tot felul de atenții, o lăsa uneori în singurătatea pe care și-o dorea ; alteleori o ducea la petreceri în casele unor prieteni și o ferea cît putea mai mult de întrebările iscoditoare și de muștrările contesei. O invita adesea la plimbări împreună cu el și fiica sa, în timpul cărora purta numai discuții potrivite cu gustul ei, fără a avea aerul că o face dinadins, străduindu-se astfel să-i abată treptat gîndurile de la amărăciunea care o chinuia și să-i trezească alte preocupări. Emily, care vedea în el prietenul și ocrotitorul luminat al tinereții ei, începu curînd să nutrească pentru conte afecțiunea tandră a unei fiice, iar pentru tînăra ei prietenă Blanche, a cărei bunătate și simplitate compensa lipsa unor calități mai strălucite, să aibă simțăminte de soră.

Avea să mai treacă multă vreme pînă cînd își va abate destul gîndurile de la Valancourt, pentru a asculta povestirea făgăduită de bătrîna Dorothee, care-i trezise cîndva atît de tare curiozitatea ; dar, în cele din urmă, Dorothee îi aduse aminte și Emily o rugă să vină în noaptea aceea în odaia ei.

Dar mintea îi era atît de prinsă de alte gînduri, încît curiozitatea îi slăbi ; și bătaia în ușa a lui Dorothee, îndată după miezul nopții, o surprinse de parcă n-ar fi așteptat-o.

— Iată-mă, în sfârșit, domnișoară, zise ea ; mă întreb de ce mi-or fi tremurînd atît de tare bătrînele mele picioare în noaptea asta. De vreo două ori era să cad jos.

Emily o așeză pe un scaun și o lăsă să-și vină în fire înainte de a începe să-i spună povestea care o adusese acolo.

— Vai ! zise Dorothée, cred că gîndul ăsta m-a tulburat atît. Venind încoace, am trecut și pe lîngă odaia în care a murit scumpa mea stăpînă ; și era atîta tăcere, și beznă în jurul meu, încît aproape mi s-a părut c-o văd, așa cum era ea pe patul de moarte.

Emily își trase un scaun lîngă Dorothée, care urmă :

— Sînt aproape douăzeci de ani de cînd doamna marchiză a venit ca mireasă la castel. Oh ! îmi aduc aminte ca acum cum arăta cînd a intrat în sala cea mare, unde noi, slujitorii, stăteam adunați ca să-i urăm bun venit ; și ce fericit părea domnul marchiz ! Ah ! cine-ar fi crezut atunci ? — Dar, cum spuneam, ma'mselle, mi s-a părut că marchiza, cu tot aerul ei dulce, nu părea fericită în sinea ei ; asta i-am și spus bărbatului meu, și el zicea că e doar o închipuire. Așa că n-am mai scos un cuvînt, dar am luat aminte. Doamna marchiză avea pe atunci vîrsta dumneavoastră și, după cum mi se pare, chiar semăna foarte mult. Ei, și domnul marchiz ținea pe atunci casa deschisă și dădea petreceri cum nu s-a mai văzut, și era atîta veselie, cum n-a mai fost niciodată de-atunci la castel. Eu eram mai tînără pe vremea aceea, ma'mselle, decît acum, și eram cea mai veselă dintre toți. Îmi aduc aminte cum am dansat odată cu Philip, major-domul, și aveam o rochie trandafirie cu panglici galbene și o bonetă, nu ca cele care se poartă acum, ci foarte plisată și cu panglicuțe de jur împrejur. Îmi ședea într-adevăr foarte bine : — domnul marchiz mi-a și spus-o. Ah ! pe atunci era un om atît de bun — cine ar fi crezut că el...

— Dar marchiza, Dorothée, zise Emily ; îmi vorbeai despre ea.

— Oh, da, despre doamna marchiză ; mi se părea că nu era prea fericită în sinea ei ; și odată, curînd după căsătorie, am surprins-o plîngînd în odaia ei ; dar cînd m-a văzut, și-a șters ochii și s-a prefăcut că zîmbește. N-am îndrăznit atunci s-o întreb ce se întîmplase ; dar a doua oară cînd am văzut-o plîngînd, am întreat-o, și am văzut că nu i-a plăcut — așa că n-am mai zis nimic. Am aflat, mai tîrziu cum stăteau lucrurile. Tatăl ei, se pare, o silise să se mărite cu domnul marchiz pentru banii lui ; dar exista un alt nobil, sau un cavaler, pe care ea îl plăcea și care o iubea foarte mult ; și ea se tot frămînta pentru că îl pierduse, așa cred ; dar nu mi-a spus-o niciodată. Stăpîna mea încerca mereu să-și ascundă lacrimile în fața marchizului ; și nu o dată am văzut-o, după ce stătuse tare mîhnită, cum fața îi devenea liniștită și dulce cînd intra el în odaie ! Dar stăpînului i se năzărea deodată, și atunci se întuneca și parcă-l rodea ceva, și uneori era foarte pornit împotriva stăpînei mele. Asta o mîhnea tare mult, după cum vedeam, fiindcă ea nu s-ar fi plîns pentru nimic în lume ; și încerca cu atîta blîndețe să-i facă pe plac și să-i descrețească fruntea, încît mi se rupea inima. Dar el era om aprig și uneori o cam repezea ; și atunci, cînd vedea că totul e zadarnic, buna mea stăpînă se ducea în odaia ei și plîngea ! — o auzeam din anticameră, sărmana de ea ! dar rareori mă încumetam să mă duc la ea. Îmi ziceam uneori că stăpînul era gelos. Firește, stăpîna mea era foarte admirată, dar avea sufletul prea curat ca să merite să fie bănuită. Printre atîția și atîția cavaleri care veneau pe la castel, că unul pe care întotdeauna l-am socotit potrivit pentru stăpîna mea ; era nespus de curtenitor și foarte inimos ; și părea să aibă atîta gingășie în tot ce făcea sau spunea. Îmi dădeam seama că, de cîte ori era de față, marchizul părea mai întunecat și stăpîna mea mai gînditoare ; și

mi-a intrat în cap că acesta era cavalerul cu care ar fi trebuit să se căsătorească, dar n-am putut afla cu siguranță.

— Care era numele cavalerului, Dorothée ? întrebă Emily.

— Oh, asta n-am să v-o destăinuiesc, ma'mselle, căci s-ar putea să ne ajungă o mare năpastă. Am auzit odată de la cineva, care între timp a murit, că marchiza nu era după lege soția marchizului, fiindcă se căsătorise mai înainte în taină cu gentilomul la care ținea atât de mult, și i-a fost teamă să-i mărturisească tatălui ei, care era un om cu inima de piatră ; dar nu cred că e adevărat și pot să vă spun că n-am dat niciodată crezare vorbelor ăstora. După cum vă spuneam, marchizul umbla tot timpul întunecat când cavalerul de care vorbeam era la castel ; și pînă la urmă, tare nefericită era stăpîna mea din pricina purtării lui aspre. Cu vremea, el n-a mai chemat oaspeți la castel și a silit-o să trăiască aproape fără nici un suflet de om lîngă ea. Eu eram singura ei slujitoare și vedeam cît suferă ; dar nu se plîngea niciodată. După ce a trecut așa aproape un an, stăpîna mea s-a îmbolnăvit, și am crezut că din pricina supărării îndelungate — dar vai ! mă tem că era ceva mult mai rău.

— Mai rău, Dorothée ? se minună Emily. Este oare cu putință ?

— Mă tem că da, domnișoară ; au fost lucruri ciudate. Dar am să spun doar ce s-a întîmplat. Domnul marchiz...

— Ssst, Dorothée, ce sunete sînt astea ? întrebă Emily.

Dorothée se schimbă la față ; și pe cînd amîndouă tăcură ca să asculte, auziră în liniștea nopții o muzică de o neobișnuită dulceață.

— Sînt sigură că am mai auzit glasul acesta ! zise în cele din urmă Emily.

! — Eu l-am auzit adesea și la aceeași oră, vorbi Dorothée cu glas solemn ; și dacă duhurile cîntă — atunci nu mă îndoiesc că este muzica unuia dintre dăuri !

Pe măsură ce sunetele se auzeau mai aproape, Emily le recunoscuse, fiind aceleași pe care le auzise la moartea tatălui ei ; și fie din pricină că-i aminteau de acel eveniment trist, fie că o cuprinsese o spaimă superstițioasă, oricum se simți atît de impresionată, încît aproape că-și pierdu cunoștința.

— Cred că v-am mai spus, domnișoară, urmă Dorothée, că prima dată cînd am auzit muzica asta a fost curînd după moartea stăpînei mele. Ce bine îmi amintesc de noaptea aceea !

— Ia aminte ! începe iar ! zise Emily ; să deschidem fereastra și să ascultăm.

O deschiseră ; dar sunetele se pierdură treptat în depărtare, și totul rămase din nou învăluit în tăcere ; de parcă le-ar fi absorbit pădurea ; și coroanele copacilor se deslușeau pe cerul senin, în timp ce restul privești era învăluit de întunericul nopții, îngăduind totuși ochiului să zărească vag cîte ceva în grădina de dedesubt.

Emily se rezemă de fereastră, privind cu spaimă și neliniște la bezna de dedesubt, și apoi la bolta senină de deasupra, luminată doar de stele, iar Dorothée, cu glas scăzut, își depănă mai departe povestea.

— Așa cum ziceam, ma'mselle, îmi aduc bine aminte cînd am auzit prima dată muzica asta. Era într-o noapte, la puțină vreme după moartea stăpînei mele, și rămăsesem trează mai tîrziu ca de obicei ; și nu știu cum s-a făcut, dar mă gîndisem mult la biata mea stăpînă și la noaptea de jale cînd se prăpădise. Castelul era cufundat în tăcere, și, cum odaia în care mă aflam era destul de departe de ceilalți slujitori și mă tot gîndisem numai la lucruri triste, tare abătută mai eram, și mă simțeam singură și părăsită, și trăgeam întruna cu urechea doar-doar oi auzi vreun sunet în castel ; căci după cum bine știți,

ma'mselle, cînd îi auzi pe alții mișcîndu-se prin jur, parcă nu mai ți-e așa de frică. Dar toți slujitorii se culcaseră, și eu stăteam și mă tot gîndeam, pînă cînd mi s-a făcut frică și să mă uit în jur prin odaie, și chipul sărmanei mele stăpîne îmi venea mereu în minte, cum am văzut-o pe patul de moarte; și de cîteva ori mi s-a părut chiar că o văd în fața mea — cînd deodată am auzit muzica aceea dulce ! Părea să vină chiar de sub fereastra mea, și n-am să uit niciodată ce-am simțit. Nu aveam putere să mă mișc de pe scaun. Și-apoi, mi s-a părut că era chiar glasul scumpei mele stăpîne, și mi-au dat lacrimile. O auzisem adesea cîntînd pe cînd mai trăia, și avea un glas cu adevărat frumos ; mă năpădisese de multe ori plînsul auzind-o, cînd ședea în cîte o seară în balcon și cînta la lăută și din voce cîntece atît de triste — oh ! că-ți mergeau la inimă ! Ascultam în anticameră cîte o oră întregă ; uneori, vara, ședea și cînta cu fereastra deschisă, pînă se întuneca de-a binelea ; și cînd intram s-o închid, părea că nici nu-și dă seama cît de tîrziu se făcuse. Dar cum spuneam, domnișoară, urmă Dorothee, cînd am auzit prima dată cîntecul pe care l-am auzit noi acum, am crezut că e glasul răposatei mele stăpîne, și tot așa m-am gîndit ori de cîte ori l-am auzit de atunci încolo. Uneori nu se mai auzea cîteva luni la rînd, dar apoi revenea iarăși.

— Mi se pare lucru de mirare, vorbi Emily, că nimeni nu a descoperit încă cine cîntă.

— Vai, ma'mselle, de-ar fi fost glas de pămîntean, ar fi fost de mult descoperit, dar cine poate avea curajul să urmărească un duh ? Și chiar dacă avea curajul, la ce bun ? — căci duhurile, cum știți, domnișoară, pot lua orice formă, sau nici o formă ; pot fi cînd aici, cînd în cu totul altă parte !

— Te rog să-mi spui mai departe povestea marchizei, zise Emily ; și spune-mi cum a murit.

— Aşa o să fac, domnişoară, zise Dorothée, dar n-ar fi mai bine să plecăm de lângă fereastră ?

— Aerul de afară mă răcoreşte, răspunse Emily ; şi îmi place să aud vîntul furişîndu-se printre copaci şi să mă uit la priveliştea asta învăluită în întuneric. Vorbeai despre domnul marchiz, cînd ne-a întrerupt muzica.

— Da, şi cum vă spuneam, domnul marchiz devenea pe zi ce trece mai posomorît ; şi stăpîna mea era tot mai bolnavă, pînă cînd într-o noapte i-a fost rău de tot. Am fost chemată, şi cînd am ajuns la căpătîiul ei, m-am speriat văzînd-o cum arăta — era atît de schimbată ! Mi-a aruncat o privire jalnică şi mi-a spus să-l chem din nou pe marchiz, căci încă nu venise, şi să-i spun că voia ceva anume să-i vorbească. În cele din urmă a venit şi el ; părea, într-adevăr, foarte mîhnit s-o vadă aşa, dar n-a scos un cuvînt. Stăpîna mea i-a spus că se simţea pe moarte şi că dorea să-i vorbească între patru ochi ; şi atunci am ieşit din odaie, dar n-am să uit niciodată privirea lui cînd am ieşit. Cînd m-am întors, m-am încumetat să-l rog pe stăpînul meu să trimită după un doctor, bănuind că în durerea lui uitase să cheme unul ; dar stăpîna mea a zis că era prea tîrziu. Iar stăpînul, departe de a gîndi la fel ca ea, părea să nu fie prea îngrijorat de suferinţa ei — pînă cînd biata de ea a fost apucată de dureri cumplite ! Oh, n-am să uit niciodată cum mai ţipa ! Atunci stăpînul a trimis un om călare după doctor şi nu-şi mai găsea locul, umblînd prin odaie şi prin tot castelul, cuprins de deznădejde ; iar eu stăteam lângă scumpa mea stăpînă şi făceam tot ce puteam ca să-i mai alin suferinţele. Uneori se mai liniştea puţin ; şi într-unul din aceste momente a trimis din nou după domnul marchiz ; cînd el a venit, am vrut să ies din odaie, dar ea mi-a spus să n-o părăsesc. Oh ! n-am să uit niciodată ce-a urmat — abia dacă pot îndura să mă gîndesc. Stăpînul parcă se mai liniştise puţin, căci stăpîna se purta cu atîta bunătate şi avea atîta grijă să-l mîngie, încît dacă

avusese la început o bănuială, acum era încredințat că greșise. Și părea copleșit la gândul că se purtase rău cu ea, ceea ce o mișcă atât de mult încît își pierdu cunoștința. Atunci l-am scos din odaie ; și s-a dus în bibliotecă, unde s-a trîntit pe jos și a rămas acolo, nevrînd să mai audă de nimic. Cînd stăpîna mea și-a revenit, a întrebat de el ; dar apoi a spus că n-ar putea răbda să-l vadă suferind și ne-a cerut s-o lăsăm să moară în liniște. A murit în brațele mele, ma'mselle, și s-a stins liniștit, ca un copil, căci durerile cele mari trecuseră.

Dorothée se întrerupse și începu să plîngă, și Emily plînsese odată cu ea ; căci era nespus de mișcată de bună-tatea răposatei marchize și de răbdarea plină de blîndețe cu care îndurase totul.

— Cînd a venit doctorul, reluă Dorothée, — vai ! a fost prea tîrziu — a părut foarte mirat s-o vadă, căci curînd după moarte toată fața i s-a înnegrit de te apuca groaza văzînd-o. După ce i-a trimis pe slujitori afară din odaie, mi-a pus cîteva întrebări ciudate despre marchiză ; voia mai ales să știe cum se îmbolnăvisese ; și l-am văzut cum clătina din cap la răspunsurile mele și părea gata să spună mai mult. L-am înțeles foarte bine, dar am păstrat totul în sinea mea și nu i-am povestit decît bărbatului meu, care mi-a poruncit să-mi țin gura. Cîțiva slujitori au bănuît și ei ceva, la fel ca și mine, și zvonuri ciudate au început să umble prin vecinătate, dar nimeni n-a îndrăznit să spună cu glas tare. Cînd stăpînul a aflat că stăpîna s-a stins, s-a încuiat în odaie și n-a vrut să mai vadă pe nimeni, în afară de doctor, care rămînea cu el uneori cîte un ceas întreg ; și după aceea doctorul n-a mai vorbit niciodată cu mine despre marchiză. Cînd a fost îngropată în cimitirul mănăstirii, care nu e prea departe de-aici (dacă ar fi lună, ați putea vedea turlele de aici, ma'mselle), toți vasalii stăpînului meu au venit la înmormîntare ; și nu găseai pe nimeni care să n-aibă ochii înlăcrimați, căci mult bine le făcuse ea săracilor. Și n-am

mai văzut niciodată pe cineva atît de trist cum era domnul marchiz după aceea, și erau zile cînd avea asemenea izbucniri de furie, că ziceam cu toții că-și pierduse mințile. N-a mai stat mult la castel, ci a plecat la regimentul lui ; n-a trecut mult și toți slujitorii de la castel, în afară de bărbatul meu și de mine, au primit înștiințare să plece, căci stăpînul se ducea la război. Nu l-am mai văzut de atunci ; căci nu mai vrea pentru nimic în lume să se întoarcă la castel, cu toate că e un loc atît de frumos ; și n-a mai isprăvit odăile acelea frumoase pe care a pus să le clădească în aripa de apus ; și castelul a fost, ca să spun așa, închis de atunci, pînă la sosirea domnului conte.

— Moartea marchizei mi se pare într-adevăr cu totul neobișnuită, zise Emily, care era dornică să afle mai mult decît îndrăzneala să mărturisească.

— Da, domnișoară, adevări Dorothée, a fost neobișnuită. V-am spus tot ce-am văzut, și vă puteți închipui singură ceea ce cred. Nu pot spune mai mult, pentru că nu vreau să răspîndesc zvonuri care ar putea să-l supere pe domnul conte.

— Ai foarte multă dreptate, zise Emily. Dar, unde a murit marchizul ?

— În nordul Franței, după cîte cred, ma'mselle, răspunse Dorothée. Tare bucuroasă am fost cînd am auzit că vine domnul conte, să stea aici, fiindcă a fost pustiu și trist în ultimii ani la castel ; și se auzeau atîtea zgomote ciudate după moartea stăpînei mele, încît bărbatul meu și cu mine l-am părăsit și ne-am dus să stăm într-o căsuță din apropiere. Și acum, că v-am spus toată povestea asta tristă și tot ce cred eu despre ea, să nu uitați ce mi-ați făgăduit, că n-o să pomeniți nimic despre ea.

— Așa e cum spui, zise Emily ; și am să-mi țin făgăduiala, Dorothée. Am ascultat cu luare-aminte tot ce mi-ai spus și să știi că mă interesează mai mult decît îți închipui. Aș vrea doar să te pot convinge să-mi spui

numele cavalerului pe care-l socoteai atît de demn de marchiză.

Dar Dorothée nu putu să fie înduplecată, și apoi începu iarăși să-i spună lui Emily cît de mult semăna cu răposata marchiză.

— Mai există un tablou al ei, adăugă ea, atîrnat într-o odaie din aripa care a fost închisă. A fost pictat, după cum am auzit, înainte de a se mărita, și seamănă mult mai mult cu dumneavoastră decît miniatura.

Cînd Emily se arătă tare dornică să vadă tabloul, Dorothée răspunse că nu avea încuviințare să deschidă acele încăperi ; dar atunci Emily îi aminti că mai deunăzi contele spusese că va da poruncă să fie deschise ; lucrul acesta o puse pe gînduri pe Dorothée, și apoi îi mărturisi că îi va veni mai ușor dacă va intra în acele încăperi împreună cu Emily ; și în cele din urmă îi făgădui să-i arate tabloul.

Noaptea era prea înaintată și Emily era prea tulburată de relatarea întîmplărilor ce se petrecuseră în acele încăperi, pentru a le mai vizita atunci ; dar îi ceru lui Dorothée să vină iarăși în noaptea următoare, cînd nu le vă vedea nimeni, și să meargă împreună acolo. Pe lîngă dorința de a cerceta portretul, se simțea tare curioasă să vadă camera în care murise marchiza și despre care Dorothée îi spusese că era întocmai, cu patul și mobilierul, ca în ziua cînd marchiza fusese dusă la groapă. Gravitatea simțămintelor pe care i le trezea gîndul de a vedea locurile acelea se potrivea cu starea ei de deprimare datorită dezamăgirii suferite. Lucrurile vesele mai curînd îi sporeau decît îi înlăturau deprimarea ; dar poate că se lăsa prea mult pradă tendințelor ei melancolice și își deplîngea cu nesăbuită nenorocul, pe care nici o virtute de-a ei n-ar fi ajutat-o să-l evite, deși nici un efort de voință nu o putea face să privească cu detașare cîm se distruge acela pe care cîndva îl stimase și îl iubise.

Dorothee îi făgădui să vină în noaptea următoare cu cheile camerelor ; și apoi îi ură noapte bună și plecă. Emily rămase, totuși, la fereastră, meditănd la soarta tristă a marchizei și așteptînd, înfiorată, să răsunе din nou muzica aceea. Dar liniștea nopții rămase netulburată, în afară doar de șoaptele pădurii legănate de vînt, și apoi de clopotul îndepărtat al mănăstirii, bătînd ora unu. Atunci se retrase de la fereastră ; și cum ședea pe marginea patului, lăsîndu-se în voia tristelor ei visări în singurătatea acestei ore prielnice, liniștea fu deodată întreruptă, dar nu de un cîntec, ci de sunete cu totul neobișnuite, care păreau să vină fie din odaia alăturată, fie dintr-una de dedesubt. Cumplita nenorocire care-i fusese povestită, împreună cu împrejurările misterioase despre care se spunea că se petrecuseră după aceea la castel, o impresionaseră atît de tare, încît o clipă fu pradă slăbiciunii superstițioase. Sunetele, totuși, nu reveniră ; și ea se culcă, pentru a uita în somn nefericita poveste pe care o auzise.

CAPITOLUL IV

*E ceasul din noapte tîrzie
În care se cască morminte,
Și duhuri, ce parcă învie,
Pășesc pe aleile sfinte.*

SHAKESPEARE — *Visul unei nopți de vară*

În noaptea următoare, cam pe la aceeași oră, Dorothée veni la Emily în odaie cu cheile de la încăperile ce fuseseră ale răposatei marchize. Acestea se înșirau de-a lungul laturii de nord a castelului, făcînd parte din vechea clădire; și cum odaia lui Emily se afla spre miazăzi, au fost nevoite să străbată o mare parte a castelului, trecînd pe lîngă camerele mai multor membri ai familiei; și Dorothée se ferea să fie observată, căci ar fi putut trezi curiozitatea lor și s-ar fi iscat zvonuri, ceea ce nu ar fi fost pe placul contelui. Îi oeru de aceea lui Emily să mai aștepte jumătate de oră înainte de a porni, ca să fie sigură să slujitorii se duseseră la culcare. Era aproape ora unu cînd castelul se cufundă în sfîrșit în tăcere și Dorothée socoti că puteau să pornească. În răstimp, ea păru tot mai tulburată de întîmplările din trecut de care-și amintea, și gîndul de a intra din nou în încăperile unde se petrecuseră și unde nu mai fusese de atîția ani o impre-

siona. Emily era și ea cuprinsă de neliniște ; dar avea mai degrabă o senzație de gravitate și mai puțină teamă. În cele din urmă se scutură de tăcerea în care le cufundaseră gândurile și așteptarea și părăsiră odaia. La început, Dorothee era aceea care ducea lumina, dar mîna îi tremura atît de tare, de slăbiciunea vîrstei și de spaimă, încît Emily i-o luă din mînă și-i dădu brațul să-și sprijine de el pașii șubrezi.

Fură nevoite să coboare scara cea mare și, după ce străbătură o mare parte a castelului, urcară altă scară, care ducea spre încăperile căutate. Pășiră cu grijă de-a lungul galeriei deschise ce înconjură sala cea mare, în care dădeau camerele contelui, contesei și domnișoarei Blanche ; și de acolo, coborînd pe scara principală, trecură chiar prin sala cea mare. O luară apoi prin sala slujitorilor, unde cîțiva tăciuni de la focul ce fusese aprins mai licăreau încă în cămin și unde masa pe care cinaseră aveau în jur o mulțime de scaune ce le împiedicau drumul, și ajunseră la picioarele scării din dos. Aici bătrîna Dorothee se opri și se uită în jur.

— Hai să tragem cu urechea, zise ea, dacă nu se aude nimic ; ma'mselle, nu auziți vreun glas ?

— Nimic, zise Emily ; și nu cred că cineva mai e treaz în castel, în afară de noi.

— Aveți dreptate, ma'mselle, zise Dorothee, dar n-am mai fost pe-aici atît de tîrziu și, după cîte știu, temerile nu-mi sînt neîntemeiate.

— Dar ce anume știi ? vru să afle Emily.

— Oh, ma'mselle, n-avem timp de vorbă acum ; mai bine să ne grăbim. Ușa aceea, din stînga, este cea pe care trebuie s-o deschidem.

Își urmară drumul și, după ce ajunseră în capul scării, Dorothee vîri cheia în broască.

— Ah, se văită ea, căznindu-se s-o răsucească, au trecut atîția ani de cînd n-a mai fost deschisă, încît mi-e teamă că e întepenită.

Emily avu mai mult noroc, și iată-le intrînd într-o încăpere spațioasă, care părea foarte veche.

— Vai ! exclamă Dorothée intrînd, ultima dată cînd am trecut prin ușa asta — urmam trupul neînsuflețit al stăpînei mele !

Emily, impresionată de spusele ei și de înfățișarea întunecoasă și solemnă a încăperii, rămase tăcută ; străbătură un lung șir de camere, pînă ajunseră într-una mai mare decît celelalte, bogată în vestigii ale unei măreții apuse.

— Să ne odihnim o clipă, domnișoară, vorbi Dorothée cu glas stins, căci acum o să intrăm în odaia în care a murit stăpîna mea ! Ușa aceea dă într-acolo. Ah, ma'mselle, de ce m-ați îndemnat să vin ?

Emily trase unul din fotoliile uriașe cu care era mobilată încăperea și o rugă pe Dorothée să se așeze și să-și vină în fire.

— Cît de bine îmi aduce în minte locul acesta toate întîmplările de atunci ! zise Dorothée. Parcă ieri s-au petrecut toate acele nenorociri !

— Ascultă ! ce zgomot se aude ? o întrerupsé Emily.

Dorothée aproape că sări de pe fotoliu și începu să se uite în jurul odăii, ascultînd amîndouă cu mare luare-aminte ; dar, cum totul rămase tăcut, bătrîna se apucă iarăși să depene amintirile sale triste :

— Salonul acesta, ma'mselle, era pe vremea stăpînei mele cea mai frumoasă încăpere din tot castelul, și totul era aici rinduit după gustul ei. Toate mobilele astea mărețe — dar acum nu puteți vedea aproape nimic din pricina prafului, și lumina e atît de slabă — ah ! cum mai era luminată odaia asta pe vremea cînd trăia stăpîna mea ! Toate mobilele astea minunate au fost aduse de la Paris și au fost făcute după modelul celor de la palatul

Luvru de acolo, în afară de oglinzile acelea mari, care au fost aduse dintr-o țară străină, ca și tapiseria aceea fără seamăn de frumoasă. Cum i s-au mai șters culorile de cînd am văzut-o ultima dată !

— După cîte am înțeles, toate astea se întîmplau acum douăzeci de ani, zise Emily.

— Căm așa, domnișoară, adevări Dorothée, ani pe care nu i-am uitat, dar tot răstimpul de atunci și pînă acum a trecut ca o clipă. Tapiseria aceea îi fermeca pe toți ; ea înfățișează povestirile din nu știu ce carte vestită, dar i-am uitat numele.

Emily se ridică să cerceteze figurile din tapiserie și descoperi, datorită versurilor scrise în limba provençală, cusute sub fiecare scenă, că înfățișau întîmplări din cîteva dintre cele mai vestite și mai vechi romane cava-
lerești.

Acum, după ce-și mai venise în fire, Dorothée se ridică și descuie ușa care dădea spre odaia răposatei marchize, și Emily pătrunse într-o cameră înaltă, în care atîrnau de jur împrejur draperii întunecate, și atît de spațioasă încît lumînarea pe care o ținu ridicată nu-i putea lumina toată întinderea ; iar Dorothée, după ce intră, se lăsă să cadă într-un scaun și, suspinînd adînc, abia cuteza să privească în jur la scena ce-i trezea amintiri atît de dureroase. Mai trecu cîtăva vreme, și Emily putu să zărească în penumbră patul pe care se spunea că murise marchiza. Apoi, înaintînd spre celălalt capăt al odăii, descoperi baldachinul înalt, acoperit cu damasc de un verde închis, cu perdele coborînd pînă la podea ; aveau forma unui cort și erau pe jumătate trase, așa cum fuseseră lăsate cu douăzeci de ani în urmă ; și peste pat era aruncată o cuvertură, ca un lînțoliu de catifea neagră, care atîrna pînă la podea. Ținînd lumînarea deasupra, Emily se înfioră și privi printre perdelele întunecate, așteptîndu-se aproape să vadă un chip omenesc ; și deo-

dată, amintindu-și de groaza pe care o simțise cînd o descoperise pe doamna Montoni muribundă în turnul din Udolpho, curajul o păsări; tocmai se întorcea de la pat, cînd Dorothée, care ajunsese lîngă el, exclamă:

— Sfîntă Fecioară! mi se pare c-o văd pe stăpîna mea întinsă pe lîntoliu — așa cum am văzut-o ultima dată!

Emily, pe care vorbele bătrînei o speriară, se uită din nou fără voie printre perdele, dar nu văzu decît lîntoliul negru; în vremea asta Dorothée se sprijinea de marginea patului, domolindu-și emoția cu lacrimi îmbelșugate.

— Ah! vorbi ea după ce plînsese puțin, aici am stat în noaptea cumplită, ținînd mîna stăpînei mele, ascultîndu-i ultimele cuvinte, și urmărindu-i toată suferința — aici a murit în brațele mele!

— Nu te lăsa pradă amintirilor dureroase, zise Emily; hai să mergem. Arată-mi tabloul despre care mi-ai pomenit, dacă crezi că poți îndura să-l vezi.

— Este atîrnat în alcov, zise Dorothée, ridicîndu-se și îndreptîndu-se spre o ușiță de la capul patului, pe care o deschise; și Emily o urmă cu luminarea în alcovul răposatei marchize.

— Iată-l colo, ma'mselle, grăi Dorothée, arătînd spre portretul unei femei; este chiar ea! întocmai cum arăta cînd a venit prima dată la castel. Vedeți, era ca o floare îmbobocită atunci, așa cum sînteți dumneavoastră acum — și să se prăpădească atît de repede!

Pe cînd Dorothée vorbea, Emily se apucă să cercezeze cu atenție tabloul; găsi că avea o mare asemănare cu miniatura, deși expresia feței era oarecum diferită, dar i se păru că observă întrucîtva aerul melancolic din miniatură.

— Vă rog, ma'mselle, stați lîngă tablou, ca să vă privesc pe amîndouă, o rugă Dorothée.

Și, după ce dorința îi fu îndeplinită, se arată uimită de marea asemănare dintre ele. Emily, la rîndul ei, privindu-l, se gîndi că văzuse cîndva o persoană care semăna cu cea din tablou, dar nu-și putu aduce aminte cine era.

În alcov se găseau multe mărturii ale fostei marchize : o rochie de casă și cîteva piese de îmbrăcăminte erau risipite pe scaune, ca și cum tocmai le-ar fi dezbrăcat. Pe jos era o pereche de papuci negri de satin ; și pe măsuta de toaletă, o pereche de mănuși și un vâl negru, lung, dar cînd Emily îl luă să-l vadă mai bine, i se destrămă în mină de vechi ce era.

— Ah ! exclamă Dorothée, văzînd vâlul, stăpîna mea l-a așezat cu mîna ei acolo ; de atunci n-a mai fost mișcat din loc !

Emily, înfiorată, îl lăsă pe dată să cadă la loc.

— Ce bine îmi aduc aminte cînd și l-a scos, urmă Dorothée ; era în seara dinainte de a se prăpădi ; tocmai se întorsese dintr-o mică plimbare în grădină, pe care am îndemnat-o s-o facă, și părea puțin mai înviorată. I-am spus că arăta mai bine și îmi amintesc de zîmbetul istovit ce i-a apărut pe față ; dar, vai ! nu-și închipuia, și nici eu, că va muri în noaptea aceea.

Dorothée începu din nou să plîngă, luînd vâlul, îl puse deodată peste Emily, care se înfioră toată cînd se pomeni înfășurată în el ; îi ajungea pînă la călcîie și pe cînd se străduia să-l scoată, Dorothée o rugă să-l mai lase o clipă.

— Mi-am zis, adăugă ea, că așa o să semănați tare mult cu scumpa mea stăpînă ; — fie ca viața dumneavoastră, ma'mselle, să fie mai fericită decît a ei !

Emily, după ce-și scoase vâlul, îl așeză la loc pe măsuta de toaletă și se apucă să cerceteze odăița, unde fiecare obiect pe care își punea ochii părea să-i vorbească de marchiză. Într-un mare bovindou cu vitralii se afla o măsută cu un crucifix de argint și o carte de rugăciuni deschisă ; și Emily își aminti cu emoție de obiceiul ei, de

care-i pomenise Dorothée, de a cînta la lăută lingă fereastră, cînd deodată văzu chiar lăuta așezată pe un colț al mesei, ca și cum ar fi fost pusă acolo într-o doară de mîna care de atîtea ori o însufletise.

— Ce loc trist și părăsit e acum ! oftă Dorothée ; după ce scumpa mea stăpînă a murit, n-am mai fost în stare să rînduiesc alcovul, și nici camera ; iar stăpînul meu n-a mai intrat niciodată în aceste odăi ; așa că au rămas întocmai cum au fost în ziua cînd au luat-o pe stăpîna mea s-o ducă la groapă.

Pe cînd Dorothée vorbea, Emily nu-și lua ochii de la lăută : era o lăută spaniolă, neobișnuit de mare ; și apoi, cu o mîna care șovaia, o apucă și își trecu degetele peste strune. Erau dezacordate, dar instrumentul scoase totuși un sunet grav și prelung. Dorothée tresări auzind sunetul binecunoscut și, văzînd lăuta în mîna lui Emily, zise :

— Tare mai ținea doamna marchiză la lăuta asta ! Îmi amintesc cînd a cîntat ultima dată la ea — era în noaptea cînd a murit. Venisem ca de obicei s-o dezbrac ; și, cînd am intrat în odaia de culcare, am auzit din alcov sunetele atît de dulci și, văzînd-o pe stăpîna mea cîntînd, așezată acolo, m-am apropiat ușor de ușă, care era întredeschisă, ca să ascult ; căci deși tristă, tare mai era duioasă muzica ! O vedeam acolo, cu lăuta în mîna, privind în sus ; lacrimile i se prelingeau pe obraji, iar cîntecul era un imn de seară, atît de dulce și atît de solemn ! Glasul parcă îi tremura ; și apoi se oprea o clipă, își ștergea lacrimile și începea din nou, tot mai încet. Oh ! am ascultat-o de multe ori pe stăpîna mea, dar niciodată n-am auzit ceva atît de duios ca acel cîntec ; abia mă puteam stăpîni să nu plîng. Cred că mai înainte își citise rugăciunile, căci cartea de rugăciuni era deschisă pe masă lingă ea — da, uite-o că e tot acolo, deschisă ! Hai să plecăm de aici, ma'mselle, vă rog, adăugă Dorothée, căci e un loc care îmi rupe inima.

După ce se întoarseră în camera de culcare, Emily tinu să mai arunce o privire pe pat ; și când ajunseră în capătul celălalt, lângă ușa deschisă ce dădea spre salon, Emily, în licărirea slabă a luminării, păru să vadă ceva furișându-se în colțul mai întunecat al odăii. Fusesse tare impresionată de tot ce văzuse în jur, căci altminteri împrejurarea, fie ea reală sau imaginară, n-ar fi afectat-o în asemenea măsură ; se strădui să ascundă de Dorothee emoția ce-o încerca, dar femeia își dădu seama că se schimbase la față și o întrebă dacă nu cumva se simțea rău.

— Hai să mergem, vorbi Emily cu glas slab ; aerul din aceste odăi e nesănătos.

Dar când încercă să plece, numai gândul de a trece prin încăperea unde apăruse năluca făcu ca spaima să-i sporească ; și, prea slăbită ca să se mai poată ține pe picioare, se așază pe marginea patului.

Dorothee, închipuindu-și că o mișcase trista poveste și nenorocirea care se întâmplase în acest loc, căuta s-o îmbărbăteze ; și apoi, așezându-se lângă ea pe pat, se apucă să-i destăinuie și alte amănunte, fără să-și dea seama că ar putea astfel să-i sporească emoția, preocupată doar de întâmplare.

— Cu puțin înainte de a se prăpădi stăpina, zise ea, când durerile i se mai potoliseră, m-a chemat la ea ; a întins mîna spre mine și m-am așezat chiar aici — aici unde draperia cade pe pat. Ce bine mi-aduc aminte de privirea ei din clipa aceea — moartea era în ochii ei ! — parc-aș vedea-o acum. Acolo zăcea, ma'mselle — cu fața pe perna de colo ! Cuvertura asta neagră nu era atunci pe pat ; a fost pusă după moartea ei, iar ea a fost așezată deasupra.

Emily se întoarse să privească printre draperiile întunecate, ca și cum ar fi putut să-i vadă chipul. Marginea pernei albe abia se zărea pe lințoliul cel negru ; dar, când ochii i se îndreptară spre lințoliu, i se păru că-l vede

mișcându-se. Fără să poată scoate o vorbă, o apucă de braț pe Dorothée care, surprinsă de gestul ei și de privirea îngrozită, își întoarse ochii de la Emily spre pat ; și într-adevăr, în clipa următoare, văzu și ea lințoliul ridicându-se și căzind din nou la loc.

Emily se ridică vrînd să fugă, dar Dorothée rămase ținută locului, cu privirea ațintită pe pat ; în cele din urmă spuse :

— E doar vîntul care-l mișcă, ma'mselle ! Am lăsat toate ușile deschise ; uite cum pîlpîie și lumînarea — e doar vîntul.

Dar abia rostise aceste cuvinte, cînd lințoliul se mișcă mai mult ca înainte ; și Emily, oarecum rușinată de spaimele ei, se întoarse spre pat, vrînd să se convingă că doar vîntul era pricina spaimei, cînd, în timp ce privea printre draperii, lințoliul se mișcă din nou și, în clipa următoare, o figură omenească se ivi de sub el.

Țipînd de groază, o luară amîndouă la fugă și ieșiră din odaie cît de repede le duceau picioarele tremurînde, lăsînd deschise toate ușile odăilor prin care treceau. Cînd ajunseră în capul scării, Dorothée deschise ușa unei odăi unde dormeau cîteva slujnice și se prăbuși pe pat cu răsufllarea tăiată ; iar Emily, nemaștiînd ce face, nu izbutea aproape deloc să-și ascundă pricina spaimei în fața slujnicelor uimite. Și deși Dorothée, cînd putu să vorbească, încercă să-și rîdă de propria-i spaimă, iar Emily îi urmă pilda, slujnicele se molipsiră repede de spaima lor, și nici în ruptul capului nu putură să fie convinse să mai rămînă peste noapte într-o odaie de lîngă acele încăperi de groază.

După ce Dorothée o conduse pe Emily în odaia ei, începură amîndouă să discute, ceva mai liniștite, despre strania întîmplare la care asistaseră ; Emily aproape că s-ar fi îndoit de simțurile ei, dacă Dorothée nu i-ar fi adevărit cele văzute. Acum îi povestî și de ceea ce văzuse în camera exterioară și o întrebă dacă era sigură

că nici o uşă nu fusese lăsată descuiată, pe unde cineva din afară ar fi putut pătrunde înăuntru. Dorothée îi răspunse că ţinea tot timpul cheile tuturor încăperilor la ea ; şi cînd îşi făcuse rondul prin castel, ca de obicei, ca să vadă dacă totul era în ordine, încercase şi aceste uşi împreună cu celelalte, şi le găsise încuiate. De aceea, era cu neputinţă, adăugă ea, ca cineva să fi putut intra în odăi ; şi chiar dacă ar fi intrat, ea nu credea că se putuse culca şi dormi într-un loc atît de rece şi de singuratic.

Emily socoti atunci că cineva le pîndise cînd se îndreptaseră într-acolo şi, din joacă, le urmărise prin odăi cu gîndul să le sperie ; şi în timp ce ele erau în alcov, avusese prilejul să se vîre în pat.

Dorothée adevăra că s-ar fi putut întîmpla aşa, dar apoi îşi aminti că, intrînd în odaie, răsucise cheia uşii de afară, ca să împiedice pe oricine din familie să-şi dea seama unde se duseseră ; în felul acesta, negreşit nici o altă persoană, în afară de ele, nu se putea afla în cameră ; şi se apucă să susţină că figura fantomatică pe care o văzuse nu avea nimic omenesc, ci era o apariţie înspăimîntătoare.

Emily era nespus de impresionată. De orice natură ar fi fost apariţia pe care o văzuse, omenească sau supranaturală, soarta răposatei marchize era o realitate neîndoieală ; şi această întîmplare neobişnuită, petrecută chiar în locul suferinţelor ei, o tulbură profund pe Emily ; o năpădi o spaimă superstiţioasă, căreia i-ar fi rezistat după descoperirea înşelăciunilor de la Udolpho, dacă n-ar fi aflat de nefericita poveste spusă de Dorothée. Şi chiar o conjură solemn să ascundă întîmplarea din noaptea aceasta şi să nu dea însemnătate spaimei pe care şi-o trădase mai înainte, aşa încît contele să nu fie sîcîit de zvonuri, care neîndoieală vor stîrni nelinişte şi nedumescire printre ai casei.

— Timpul, adăugă ea, poate că va lămuri toate aceste mistere ; pînă atunci, să așteptăm în tăcere.

Dorothée se învoi cu dragă inimă. Dar își amînti deodată că lăsase deschise toate ușile odăilor din aripa de nord ; și nu avea curajul să se întoarcă singură ca s-o încuie cel puțin pe cea exterioară. Emily, făcînd un efort, își stăpîni frica și se offeri s-o însoțească pînă la piciorul scării din spate, și s-o aștepte acolo pînă cînd Dorothée va urca ; iar aceasta, prinzînd astfel curaj, consimți să meargă. Așa că părăsiră amndouă odaia lui Emily.

Nici un zgomot nu tulbura liniștea cît trecură prin săli și galerii ; dar ajungînd la piciorul scării din spate, curajul o părăsi iar pe Dorothée. Totuși, după ce se opriră o clipă să asculte, și nu auziră nici un zgomot de sus, femeia urcă scara, lăsînd-o pe Emily jos ; abia dacă-și aruncă ochii în prima cameră, încuie ușa care închidea întregul șir de odăi și se întoarse la Emily.

Pe cînd pășea prin coridorul care ducea spre sala cea mare, se auzi un fel de vaiet, care părea să vină chiar din sală, și amîndouă se opriră să asculte, cuprinse de o nouă neliniște ; dar Emily desluși îndată glașul Annettei, pe care o găsi străbătînd sala, cu încă o slujnică ; Annette era atît de înspăimîntată de zvonul pe care celelalte slujnice îl răspîdiseră, încît, socotind că nu putea să se afle în siguranță decît lîngă stăpîna ei, se grăbea să se refugieze în camera acesteia. Emily încercă să rîdă și să-i alunge spaima, dar în zadar ; și, înduioșată de temerile ei, se învoi s-o lase peste noapte în odaia ei.

CAPITOLUL V

La castel sosește un grup de oaspeți, printre care și baronul St. Foix, un vechi prieten al contelui, împreună cu fiul său, cavalerul St. Foix, pretendent la mîna lui Blanche. Printre servitori se răspîndește zvonul că în castel ar bîntui fantome, și Ludovico se hotărăște să risipească temerile acestea, rugîndu-l pe conte să-i îngăduie să-și petreacă o noapte stînd de veghe singur în încăperile din aripa de nord, de unde se auzeau uneori sunete ciudate.]

CAPITOLUL VI

*Voi, zei ai liniştii şi-ai somnului adînc !
Ce-aţi luat în blîndă stăpînire-acest castel
Şi toată pacea ce domneşte împrejur,
Iertaţi-mi pana şovăielnică ce-ncearcă
Să cînte ce n-a fost nicicînd cîntat de oameni.*

THOMSON

Contele dădu poruncă să fie deschise încăperile din aripa de nord şi pregătite pentru a-l primi pe Ludovico ; dar Dorothée, amintindu-şi ce văzuse de curînd acolo, se temu să-i dea ascultare ; şi cum nici una dintre celelalte slujnice nu se încumeta să meargă într-acolo, odăile rămaseră închise pînă în momentul cînd Ludovico urma să se retragă acolo pentru noapte, oră pe care toţi ai casei o aşteptau cu nerăbdare.

După cină, Ludovico, chemat de conte, veni în cabinetul acestuia, unde rămaseră împreună aproape jumătate de oră ; şi cînd plecă de acolo, contele îi dădu o sabie.

— Sabia asta a slujit pînă acum în încăierări ale muritorilor, zise contele pe un ton glumeţ ; tu o vei folosi cu cînte, fără îndoială, într-una spirituală. Mîine să nu mai aud că a mai rămas vreo fantomă în castel.

Ludovico o primi cu o plecăciune respectuoasă.

— Porunca vi se va îndeplini, domnule conte, zise el ; mă voi sili ca, după această noapte, nici o stafie să nu mai tulbure pacea castelului.

Se întoarseră apoi în sufragerie, unde oaspeții contelui așteptau să-i însoțească, pe el și pe Ludovico, pînă la ușa încăperilor din aripa de nord ; Dorothée fu chemată să aducă cheile, și i le înmînă lui Ludovico, care porni apoi în frunte, urmat de cei mai mulți dintre cei ce se aflau la castel. Cînd ajunseră la scara din spate, cîteva slujnice se retraseră, neînvaindu-se să meargă mai departe ; ceilalți însă îl urmară pînă în capul scării, unde palierul cel larg le îngădui să se strîngă în jurul său ; Ludovico vîrî atunci cheia în broască, fiind urmărit din priviri cu o curiozitate atît de mare, de parcă ar fi îndeplinit un ritual magic.

Ludovico, neobișnuit cu broasca, nu izbutea să răsucească cheia ; Dorothée, care rămăsese mult în urmă, fu chemată să se apropie și, luînd cheia, descuie imediat ușa și o deschise încet ; dar, după ce aruncă o privire fugară prin odaia întunecoasă, scoase un țipăt și se dădu înapoi. Auzind acest semnal de alarmă, cei mai mulți din ceată se repeziră în jos pe scară ; contele, Henri și Ludovico, lăsați singuri să continue cercetările, intrară în odaie — Ludovico cu sabia trasă, căci se grăbise s-o scoată din teacă ; contele cu lumînarea în mînă ; și Henri cu un coșuleț cu merinde pentru curajosul ce urma să înfrunte taina încăperii.

După ce aruncară în grabă o privire prin prima odaie, unde nimic nu părea să îndrituiască sperietura, trecură în cea de-a doua ; și văzînd și acolo totul în bună rînduială, intrară în a treia încăpere, cu un pas mai domolit. Contele avu acum răgazul să zîmbească de felul cum fusese luat prin surprindere și îl întrebă pe Ludovico în care odaie hotărîse să-și petreacă noaptea.

— Mai sînt cîteva camere, în afară de acestea, excelente, zise Ludovico, arătînd spre o ușă ; și într-una din

ele se pare că se află un pat. Am să-mi petrec noaptea acolo ; și cînd obosesc cu veghea, pot să mă întind puțin.

— Bine, zise contele ; așum, hai să mergem. După cum vezi, în odăile acestea nu e nimic altceva în afară de ziduri mucegăite și mobile hodorogite. Am fost atît de prins cu alte treburi de cînd am venit la castel, încît nu m-am uitat prin ele pînă acum. Ține minte, Ludovico, să-i spui mîine lui Dorothée să deschidă ferestrele acestea. Draperiile de damasc sînt zdrențuite. Am să pun să fie date jos și mobilele acestea vechi îndepărtate.

— Dragă tată, zise Henri, iată un fotoliu cu aurării atît de masive, de parcă e unul din scaunele de ceremonie de la Luvru.

— Da, adevveri contele, oprindu-se o clipă să-l cerceteze, e o poveste cu scaunul acesta, dar n-am timp acum s-o spun — să mergem mai departe. Încăperile acestea sînt mai vaste decît îmi închipuiam ; de mulți ani n-am mai fost pe-aici. Dar unde-i dormitorul de care vorbeai, Ludovico ? — acestea nu sînt decît anticamere la salonul cel mare. Mi le amintesc în toată splendoarea lor.

— Mi s-a spus, domnule conte, răspunse Ludovico, că patul se află într-o odaie care dă în salon, și cu el se termină aceste încăperi.

— Oh, iată și salonul, zise contele, pe cînd intrau în încăperea spațioasă în care se odihniseră Emily și Dorothée.

Rămase aici o clipă, cercetînd relicvele măreției de altădată — tapiseria somptuoasă, canapelele lungi și scunde îmbrăcate în catifea, cu lemnăria bogat sculptată și aurită, podeaua încrustată cu pătrățele mici de marmură fină și acoperită în mijloc cu o piesă de tapiserie foarte bogată, ferestrele cu vitralii și marile oglinzi venețiene, de o mărime și calitate neîntîlnite pe vremea aceea în Franța, care reflectau din toate părțile spațioasa încăpere. Cîndva ele reflectaseră și scene vesele și strălucitoare, căci aceasta fusese sala de gală a castelului și aici marchiza își ținuse

reuniunile care făceau parte din petrecerile ei de nuntă. Dacă bagheta unui magician ar fi putut readuce mulțimile dispărute — numeroși dintre participanți dispăruseră chiar de pe fața pământului — care trecuseră cîndva pe dinaintea acestor oglinzi lucioase, ce imagine diferită față de cea de azi ar fi înfățișat ! Acum, în loc de străluciri de lumini orbitoare și mulțimi elegante și aferate, ele reflectau doar razele unei lumînări pîlpîitoare, pe care contele o ținea în sus și care abia izbutea să arate imaginea a trei siluete solitare cercetînd încăperea și pereții înalți și întunecoși din jurul lor.

— Ah ! exclamă contele către Henri, trezindu-se din reverie, cît de mult s-a schimbat scena aceasta de cînd am văzut-o ultima dată ! Pe atunci eram tînăr ; și marchiza era în viață, în plină înflorire ; și mai erau mulți alții, care azi nu mai sînt ! Acolo se afla orchestra ; iar aici noi dănuiam într-o vîltoare plină de vioiciune — încît pînă și zidurile răsunau de atîta dans ! Acum ele trimit doar ecoul unui glas slăbit — și chiar și acesta nu peste mult timp nu se va mai auzi ! Fiule, ține minte că am fost cîndva tînăr ca și ține, și că vei dispărea și tu ca și înaintașii tăi — ca cei care, cînd cîntau și dansau în această încăpere cîndva veselă, uitau că anii sînt făcuți din clipe și că fiecare pas pe care-l făceau îi ducea tot mai aproape de mormînt. Dar asemenea cugetări sînt zadarnice, aș spune aproape dăunătoare, dacă nu ne învață să ne pregătim pentru veșnicie ; căci altminteri nu fac decît să ne întunece fericirea prezentă, fără să ne călăuzească spre una viitoare. Dar destul cu asta — să mergem mai departe.

Ludovico deschise acum ușa dormitorului, iar contele, intrînd, fu izbit de înfățișarea funebră a draperiilor de culoare închisă. Se apropie de pat cu o emoție gravă și, văzîndu-l acoperit cu lințoliul de catifea neagră, se opri.

— Ce poate să însemne asta ? întrebă el.

— Am auzit, domnule conte, vorbe Ludovico, stînd la picioarele patului și privind printre draperiile baldachi-

nului, că doamna marchiză de Villeroi a murit în camera asta, și că a rămas aici pînă a fost dusă în mormînt ; poate că de asta, signor, a rămas lințoliul aici.

Contele nu răspunse nimic, dar rămase cîteva clipe cufundat în gînduri, vădit tulburat. Apoi, întorcîndu-se spre Ludovico, îl întrebă cu un aer grav dacă tot se mai încumeta să rămînă acolo peste noapte.

— Dacă ai vreo îndoială, adăugă contele, nu te sfii să mărturisești ; am să te dezleg de făgăduiala făcută și n-o să fii în primejdie de a fi luat în zeflema de ceilalți slujitori.

Ludovico tăcea ; mîndria și ceva foarte asemănător cu teama păreau că se luptă în sufletul său. Totuși, mîndria învinse pînă la urmă ; roși, și șovăiala i se risipi.

— Nu, domnule conte, zise el, am să duc la bun sfîrșit ceea ce am început ; vă sînt recunoscător pentru grija ce mi-o arătați. Am să aprind focul în cămin și, cu bunătățile din coșuleț, cred că am să mă simt bine.

— Fie cum spui, zise contele ; dar cum ai să amăgești oboseala nopții, dacă n-ai să dormi ?

— Cînd o să mă simt obosit, domnule conte, răspunse Ludovico, n-o să-mi fie teamă să adorm ; între timp, am o carte cu care să-mi trec vremea.

— Prea bine, zise contele ; nădăjduiesc să nu te tulbure nimic ; dar dacă peste noapte ai pricină de alarmă, vino în odaia mea. Am prea multă încredere în bunul simț și curajul tău ca să cred că te vei speria din nimic, sau că te vei lăsa năpădit de închipuiri din cauza întunericii din cameră sau a singurătății ei. Miine o să-ți mulțumesc pentru a fi îndeplinit această însărcinare importantă ; odăile acestea vor fi atunci deschise, și oamenii mei se vor lămuri că au făcut o greșală. Noapte bună, Ludovico ; aștept să te văd miine dimineață devreme, și adu-ți aminte ce ți-am spus.

— Așa voi face, domnule conte ; noapte bună excelenței voastre ; — îngăduiți-mi să vă conduc cu lumina.

Și, într-adevăr, lumină contelui și lui Henri drumul prin camere pînă la ușa exterioară. Pe palier se afla o luminare, lăsată de unul dintre slujitorii care o luaseră la fugă înspăimîntați ; Henri, luînd-o în mînă, îi ură din nou noapte bună lui Ludovico, iar acesta îi întoarse respectuos urarea, după care închise ușa în urma lor și o încuie. Apoi, retrăgîndu-se în dormitor, cercetă cu de-amănuntul odăile prin care trecea, cu mai multă grijă decît o făcuse mai înainte, căci se temea ca nu cumva unul din oameni să se fi ascuns acolo, ca să-l sperie la noapte. Dar nu era nimeni, în afară de el, în aceste odăi ; și, lăsînd deschise ușile prin care trecea, intră iar în salonul cel mare, care îl cam înspăimîntă datorită imensității și întunecimii tăcute. O clipă rămase în loc, uitîndu-se îndărăt prin lungul șir de odăi prin care trecuse ; și pe cînd se întorcea, văzu o lumină și propriul său chip care se răsfrîngea într-una din oglinzile cele mari, și tresări. Pe luciul ei întunecat mai zări nedeslușit și alte obiecte ; dar nu se opri să le cerceteze, ci se întoarse în grabă în dormitor ; se apucă să se uite cu luare-aminte peste tot și văzînd ușa ce da în alcov, o deschise. Totul era liniștit înăuntru. Privind în jur, ochii îi fură atrași de portretul răposatei marchize, și rămase multă vreme cu privirea ațintită asupra tabloului, cuprins de oarecare uimire ; și apoi, după ce mai cercetă odăița, se întoarse în dormitor, unde aprinse focul în cămin ; flăcările strălucitoare îl mai îmbărbătară, căci întunericul și tăcerea întreruptă doar de rafalele de vînt îi cam slăbiseră curajul. Își trase lîngă foc o măsuță și un scaun, luă o sticlă de vin și ceva de îmbucat din coșuleț și se ospătă. După ce termină de mîncat, așeză sabia pe masă și, cum nu îi era somn, scoase din buzunar cartea despre care vorbise — niște vechi povești provenșale. După ce mai ațîță focul ca să ardă mai bine, potrive flacăra lumînării și își trase scaunul lîngă cămin, începu să citească, și atenția îi fu curînd absorbită cu totul de întîmplările din carte.

Între timp, contele se întorsese în sufragerie, unde se adunaseră toți acei care-l însoțiseră în aripa de nord, cînd o auziseră pe Dorothée țipînd ; și începură să-i pună acum tot felul de întrebări despre încăperile cu pricina. Contele îi cam luă peste picior pe oaspeții săi că fugiseră în mare grabă și că se lăsau stăpîniți de o teamă superstițioasă ; și aceasta duse la întrebarea : oare după ce a părăsit trupul, îi mai este îngăduit vreodată spiritului să se întoarcă pe pămînt ; și dacă da, este oare cu putință ca spiritele să devină vizibile ochilor ? Baronul fu de părere că prima întrebare era probabilă și cea de-a doua posibilă ; și se strădui să justifice această părere, citînd surse respectabile, atît din antichitate cît și din vremuri mai apropiate. Contele, însă, avea în mod hotărît o părere contrară ; de aici, se iscă o lungă discuție, în care obișnuitele argumente asupra acestui subiect fură prezentate de ambele părți cu dibăcie, și discutate cu sinceritate, dar fără ca vreunul din ei să-l convingă pe celălalt. Discuția aceasta produse efecte variate asupra auditoriului. Astfel, deși contele se arăta mult superior baronului în ceea ce privește argumentația, avea mult mai puțini adepți ; căci tendința atît de firească minții omenеști de a fi atrasă de tot ceea ce ar putea să-i extindă facultățile spre perceperea lucrurilor uimitoare și miraculoase, îi împingea pe cei mai mulți din cei de față de partea baronului ; și deși multe din argumentele contelui erau de netăgăduit, oponenții săi credeau că aceasta se datora lipsei lor de cunoștințe într-un domeniu atît de abstract, mai degrabă decît inexistenței unor argumente care să le doboare pe ale lui.

Blanche asculta cu luare aminte, palidă și speriată, pînă cînd privirea zeflemitoare a tatălui ei o făcu să roșească, și atunci căută să nu se gîndească la poveștile superstițioase auzite la mănăstire. În același timp, Emily urmărise cu adîncă atenție discuția asupra acestui subiect, care i se părea foarte interesant ; iar cînd își aminti de apariția ce i se arătase în odaia răposatei marchize, o trecură fiori

de spaimă. De mai multe ori a fost pe punctul să pome-nească ceea ce văzuse ; dar teama de a nu-l supăra pe conte și de a nu fi luată în zefleMEA, o făcu să se stăpî-nească ; aștepta cu nerăbdare rezultatul faptei cutezătoare a lui Ludovico, hotărîtă ca în viitor tăcerea ei să depindă de acest rezultat.

Cînd oaspeții se retraseră pentru a se odihni, și contele se duse să se pregătească și el de culcare, amintirea locu-rilor pustii pe care le vizitase în propriul său castel îl cufundă într-o profundă reverie, dar în cele din urmă o muzică îl trezi din îngîndurarea lui.

— Ce muzică se aude ? îl întrebă pe valetul său. Cine cîntă la ora asta tîrzie ?

Slujitorul nu răspunse nimic ; contele continuă să asculte, și apoi adăugă :

— Văd că nu-i un muzician obișnuit ; atinge instru-mentul cu multă gingășie — cine e, Pierre ?

— Domnule conte, începu omul, șovăitor.

— Cine cîntă la acest instrument ? repetă contele.

— Cum, înălțimea voastră nu știe ? zise valetul.

— Ce vrei să spui ? se întoarse spre el contele, cu o înfățișare severă.

— Nimic, domnule conte, n-am vrut să spun nimic, răspunse omul cu supunere în glas — numai că... muzica asta... se aude adesea la castel cînd bate miezul nopții, și credeam că înălțimea voastră a mai auzit-o și altă dată.

— Muzică ce se aude la castel cînd bate miezul nopții ! Sărmane om ! — și poate că se și dansează după muzica asta, așa-i ?

— Cine cîntă, nu cîntă în castel, așa cred, domnule conte ; sunetele vin din pădure, se spune, deși par atît de aproape ; — dar, la urma urmei, duhurile pot face orice.

— Ah, sărmanul de tine ! zise contele, văd că ești la fel de nătărău ca și ceilalți ; mîine ai să-ți dai seama ce vorbe lipsite de noimă spui. Dar ascultă ! — ce voce-i asta ?

— Oh, domnule conte ! aceasta-i vocea pe care o auzim adesea odată cu muzica.

— Adesea ! exclamă contele. Cît de adesea, mă rog ? E o voce foarte frumoasă.

— Păi, domnule conte, ca să spun drept, eu n-am auzit-o mai mult de două sau trei ori ; dar cei care trăiesc aici mai de mult, au auzit-o destul de des.

— Ce modulație frumoasă ! exclamă contele, continuînd să asculte — și acum, ce dulce se stinge cadența. Cu siguranță că nu-i un muritor de rînd !

— Tocmai așa se și spune, domnule conte, zise valetul ; se spune că nu-i cîntată de un muritor ; și dacă ar fi să-mi destăinui gîndul...

— Liniște ! îi porunci contele, și rămase să asculte pînă cînd melodia se stinse. Foarte ciudat ! adăugă apoi, întorcîndu-se de la fereastră. Închide ferestrele, Pierre.

Pierre se supuse, și curînd după aceea contele îl trimise afară din odaie ; dar muzica îi sărui mult timp în minte, vibrînd îndelung în închipuire, cu tonurile-i dulci și melodioase, în timp ce gîndurile îi erau cuprinse de uimire și nedumerire.

. : : ! : : : : : : : :

CAPITOLUL VII

*Din plin te bucură de somnul dulce ;
Tu n-ai vedenii, nici închipuiri,
Cum au în minte cei muncii de griji ;
De-aceea dormi atît de-adînc.*

SHAKESPEARE — Iuliu Cezar

Contele, care dormise puțin în cursul nopții, se trezi devreme și, dornic să stea de vorbă cu Ludovico, se grăbi să ajungă în aripa de nord ; dar ușa care dădea într-acolo fiind încuiată în seara trecută, se văzu nevoit să bată cu putere pentru a i se deschide. Dar nici bătaia și nici glasul său nu păreau să fie auzite ; ținînd seama de depărtarea de la ușă pînă în dormitor, și de faptul că Ludovico, obosit de veghe, fusese după cît se pare furat de un somn adînc, contele nu fu surprins neprimind nici un răspuns ; și plecînd de la ușă, coborî să se preumbe prin parc.

Era o dimineață cenușie de toamnă. Soarele, răsărind peste Provența, își trimitea lumina palidă, căci razele își croiau cu greu drum prin negura ce se ridica din mare, plutind peste vîrfurile copacilor al căror frunziș avea acum culorile gingașe ale toamnei. Furtuna trecuse, dar valurile tot se mai învolburau, cu creste lungi, înspumate, în

timp ce nici o adiere nu clintea pînzele corăbiilor de lîngă
 țarm ce ridicau ancora să plece în larg. Liniștea melancolică
 a acestei ore era pe placul contelui, care își urmă drumul
 prin pădure, adîncit în gînduri.

Emily se trezi și ea devreme și își făcu plimbarea obiș-
 nuită pe marginea promontoriului ce se înălța deasupra
 Mediteranei. Nu era preocupată acum de întîmplările de
 la castel, căci gîndurile ei se îndreptau spre Valancourt ;
 pe care încă nu ajunsese să-l privească cu nepăsare, deși
 judecata o muștra mereu pentru afecțiunea ce-i stăruia încă
 în inimă, după ce stima față de el se risipise. În amintire
 îi stăruia mereu privirea lui cînd se despărțiseră și glasul
 său cum răsunase cînd își luase ultimul rămas bun ; și cum
 prin cine știe ce asociație îi veni iarăși în gînd, cu o forță
 deosebită, această împrejurare, vărsă lacrimi amare, tul-
 burată de amintiri.

Cînd ajunse la foișor, se așeză pe treptele în ruină,
 urmărind cu o tristă descurajare valurile, pe jumătate
 ascunse de pîclă, cum se rostogoleau spre țarm, împrăștiind
 stropii ușori în jurul stîncilor de jos. Murmurul lor surd
 și pîcla tot mai groasă ce urca în rotocoale pe faleză dădeau
 întregii scene o solemnitate în armonie cu starea ei sufle-
 tească ; și rămase așa, pierdută în amintiri, pînă cînd
 acestea deveniră prea dureroase, și atunci se ridică și
 părăsi locurile. Trecînd pe lîngă porțița ce dădea spre
 foișor, văzu niște litere gravate pe piatra intrării dosnice,
 și se opri să le examineze ; și cu toate că păreau să fi fost
 zgîriate grosolan cu un briceag, caracterele îi erau fami-
 liare. În cele din urmă, recunoscînd scrisul lui Valancourt,
 citi cu emoție următoarele stihuri, intitulate :

EPAVA

E noapte-adîncă ! Pe-acest mal pustiu,
 Sub zidul foișorului înalt,
 Cu tainice-arătări gonind drumeții,
 Mă odihnesc ; și văd jos, în adîncuri,

Ca printre nori, lumina rece-a lunii
Lucind pe valuri. Nevăzut, și vîntul
Cu forță misterioasă umflă unda,
Și' minios mugește jos talazul.
În liniștea dintre rafale-aud
Un glas de duhuri îngînînd încet,
Și-adesea, printre nori, le văd și chipul.
Dar vai ! ce strigăt trist aduce vîntul,
Și-n depărtări ce pînză de corabie
Se-apleacă ? — Se stinge-acum chemarea !
Ah ! marinari sărmani ! — lumina zilei
Nici cînd de-acum n-o veți vedea pe lume !

Aceste versuri dovedeau că Valancourt venise în turnul
foisorului ; că fusese aici, după cît se pare, chiar în noaptea
trecută, întrucît era asemenea celei zugrăvite în versuri,
și că părăsise de curînd clădirea, căci abia de puțin timp
se luminase, și pe întuneric ar fi fost cu neputință să sape
aceste litere. Așa încît se putea să fie încă prin grădină.

Pe cînd gîndurile acestea îi treceau repede prin minte,
ele stîrneau o mulțime de simțăminte contradictorii, care
aproape o copleșiră pe Emily. Dar primul ei imbold o sfătui
să-l ocolească, așa că se îndepărtă de turn și se întoarse cu
pași grăbiți spre castel. În drum, își aminti de muzica pe
care o auzise mai înainte de lîngă turn și de silueta care
apăruse acolo ; și era atît de tulburată, încît înclină să
creadă că atunci îl auzise și îl văzuse pe Valancourt ; dar
alte amănunte de care își aminti o convinseră în curînd
că se înșela. Ajungînd într-un colț al pădurii cu copaci mai
deși, zări un om, care mergea încet prin umbră, la oare-
care depărtare ; și, cu gîndul la Valancourt, tresări și se
opri, închipuindu-și că era el. Omul se apropia acum cu
pași repezi ; și înainte de a putea să-l evite, acesta îi vorbi,
și atunci își dădu seama că era contele, care se arătă
oarecum surprins s-o găsească plimbîndu-se atît de de-

vreme, și chiar o zeflemisi puțin pentru singurătatea pe care o căuta. Dar dîndu-și seama curînd că era vorba de o situație care reclama îngrijorare și nu ironie, își schimbă atitudinea și o dojeni cu afecțiune că se lăsa astfel pradă regretelor zadarnice ; iar ea, deși recunoștea că avea dreptate în tot ce-i spunea, nu-și putu reține lacrimile, și contele schimbă de îndată vorba. Arătîndu-se uimit că nu primise încă răspuns de la prietenul său, avocatul din Avignon, în legătură cu proprietățile răposatei doamne Montoni, se strădui cu un zel prietenos să o înveselească pe Emily, vorbindu-i de speranțele de a-și cîștiga dreptul asupra lor ; dar vai ! ea simțea că proprietățile acelea ar putea contribui prea puțin acum la o viață care pe Valancourt nu-l mai atrăgea.

Cînd reveniră la castel, Emily se retrase în camera ei, iar contele de Villefort se duse la ușa ce dădea spre aripa de nord. Aceasta era tot încuiată ; dar acum, fiind hotărît să-l trezească pe Ludovico, începu să strige mai tare decît înainte ; dar nu-i răspunse decît o tăcere totală ; iar contele, văzînd că toate eforturile de a se face auzit rămîneau zadarnice, în cele din urmă începu să se teamă să nu i se fi întîmplat ceva lui Ludovico, pe care spaima de vreo nălucă să nu-l fi făcut să-și piardă simțurile. Așa că plecă de lîngă ușa, gîndindu-se să cheme slujitorii s-o deschidă cu forța, mai cu seamă că auzea pe unii dintre ei mișcîndu-se prin odăile de jos ale castelului.

La întrebările contelui, dacă îl văzuseră sau îl auziseră pe Ludovico, ei răspunseră, infricoșați, că nimeni nu se încumetase, din seara trecută, în aripa de nord a castelului.

— Înseamnă că doarme buștean, zise contele ; și se află la asemenea depărtare de ușa exterioară, care este încuiată, încît ca să putem intra acolo, va fi nevoie s-o forțăm. Aduceți niște unelte și urmați-mă.

Oamenii rămaseră însă tăcuți și descumpăniți ; abia cînd se adunară toți slujitorii castelului, poruncile contelui fură îndeplinite. Între timp, Dorothee își aminti de o ușă

care dădea într-o galerie ce ducea de la scara principală la ultima anticameră a salonului ; dacă s-ar fi încercat deschiderea ei, s-ar fi ajuns astfel mult mai aproape de dormitor, și Ludovico ar fi putut fi trezit cu ușurință. Așa încît contele se îndreptă într-acolo ; dar strigătele sale la această ușă se dovediră tot atît de zadarnice ca și la ușa mai îndepărtată. Îngrijorat cu adevărat de soarta lui Ludovico, contele era pe cale să izbească el însuși cu unealta adusă în ușă, cînd privirea îi căzu pe neobișnuita lucrătură a acestei uși și se opri înainte de a lovi. La prima vedere, părea să fie de abanos, atît de neagră și de densă îi era fibra și atît de mare luciul ; dar se dovedi a fi doar din lemn de zadă, din aceea care creștea în Provența, pe atunci faimoasă pentru pădurile ei de zadă. Culoarea minunată, și luciul, și lucrătura plină de gingășie a ușii îl hotărîră pe contele să o cruțe, și se întoarse iarăși la ușa ce dădea spre scara din spate ; și după ce o sparseră, contele pătrunse în prima anticameră, urmat de Henri și cîțiva dintre slujitorii mai curajoși, ceilalți așteptînd pe scări și pe palier să vadă ce se va întîmpla.

Liniștea domnea în camerele prin care trecu contele ; și, cînd ajunse în salon, îl strigă cu glas tare pe Ludovico ; după care, neprimind nici un răspuns, deschise ușa dormitorului și intră înăuntru.

Tăcerea adîncă adevări temerile sale în legătură cu Ludovico, căci nu se auzea nici măcar răsufierea unui om adormit ; și obloanele fiind închise, începerea era prea întunecoasă ca să se poată desluși ceva.

Contele îi ceru unui slujitor să le deschidă, și acesta, străbătînd odaia ca să-i îndeplinească porunca, se împiedică de ceva și căzu pe podea ; strigătul său pricinui atîta spaimă printre cei cîțiva slujitori ce se încumetaseră să intre în odaie, încît o luară cu toții la goană, iar contele și Henri rămaseră singuri.

Atunci Henri străbătu odaia și, deschizînd oblonul unei ferestre, văzu că slujitorul se împiedicase de un scaun de

lingă cămin, pe care șezuse Ludovico ; — dar Ludovico însuși nu mai era așezat acolo, și nici nu putea fi văzut nicăieri, în lumina destul de slabă ce pătrundea în încăpere. Conte, acum serios îngrijorat, deschise alte obloane, ca să poată cerceta mai bine ; dar Ludovico nu era de găsit nicăieri, și el rămase câteva clipe descumpănit, abia venindu-i să-și creadă ochilor, pînă cînd, aruncîndu-și privirea spre pat, făcu cîțiva pași într-acolo, să vadă dacă nu cumva era acolo adormit. Dar nu era nimeni în pat ; contele intră apoi în alcov, unde totul rămăsese ca în seara trecută, dar Ludovico nu era nici acolo !

Contele se strădui să-și rețină uimirea, gîndindu-se că Ludovico ar fi putut părăsi camerele în timpul nopții, îngrozit de pustietatea și izolarea lor, ca și de zvonurile ce-i ajunseseră la urechi. Dar, dacă s-ar fi întîmplat așa, omul ar fi căutat în mod firesc să se alătore celorlalți ; însă slujitorii se jurau cu toții că nu-l văzuseră ; iar ușa odăii care dădea în afară fusese găsită încuiată, cu cheia pe dinăuntru. Era limpede deci că nu putuse ieși pe acolo ; și, la o cercetare atentă, toate ușile acelor încăperi care comunicau în afară au fost găsite zăvorîte și încuiate, cu cheile în broască, pe dinăuntru. Conte se gîndi atunci că Ludovico plecase pe fereastră, și le cercetă și pe acestea ; dar cele care se deschideau destul ca să poată trece prin ele un trup de om aveau drugi de fier sau obloane, și nu se găsi nici o urmă care să arate că cineva încercase să treacă prin ele ; și nici nu se putea crede că Ludovico ar fi riscat să-și frîngă gîtul sărind de la o fereastră, cînd putea ieși liniștit pe ușă.

Uluiala contelui nu cunoștea margini ; dar se mai întoarse o dată să cerceteze camera, unde nu se vedea nimic lăsat în neorînduială, în afară de scaunul răsturnat, lîngă care se afla o măsuță ; pe aceasta mai era sabia lui Ludovico, lumînarea, cartea pe care o citise și puțin vin rămas în sticlă. La piciorul mesei se vedea coșulețul cu ceva merinde și câteva lemne.

Henri și slujitorul își arătau pe față uimirea ; și deși contele nu zicea nimic, era o gravitate în purtarea sa care spunea multe. Părea că Ludovico părăsise aceste odăi prin vreun coridor secret, căci contele nu putea crede că era vorba de vreo forță supranaturală ; totuși, dacă exista un asemenea coridor, rămânea de neînțeles de ce să fi ieșit pe acolo ; și la fel de surprinzător era că nu se găsea nici o urmă a trecerii lui. În odăi totul rămăsese în bună ordine, de parcă ar fi ieșit pe ușă, în felul cel mai obișnuit.

Contele însuși se alătură celor care îndepărtau drapelele atârinate în dormitor, salon și una dintre anticamere, pentru a căuta vreo ușă ascunsă în dosul lor ; dar, după o cercetare amănunțită, nu se găsi nici una. În cele din urmă, contele părăsi încăperile, încuind ușa ultimei anticamere și luînd cheia la el, în buzunar. Dădu apoi poruncă să se facă cercetări pentru găsirea lui Ludovico, nu numai în castel, dar și prin împrejurimi ; și retrăgîndu-se împreună cu Henri în cabinetul său, stătura de vorbă multă vreme ; care să fi fost subiectul discuției lor nu se știe, dar din clipa aceea Henri își pierdu mult din voioșie, purtîndu-se deosebit de grav și rezervat ori de cîte ori venea vorba, cu uimire și teamă, de subiectul care tulbura acum întreaga familie a contelui.

Disparația lui Ludovico păru să întărească convingerile anterioare ale baronului Saint Foix cu privire la posibilitatea aparițiilor, deși era greu să se descopere legătura dintre cele două subiecte, sau să se explice acest lucru altfel decît presupunînd că misterul dispariției lui Ludovico, producînd spaimă și trezind curiozitate, făcea mințile mai sensibile și mai ușor de influențat de superstiții, în general. Este însă lucru sigur că de atunci baronul și adepții săi deveniră mai fanatici în credința lor decît înainte, iar groaza slujitorilor de la castel era atît de mare, încît mulți dintre ei îl părăsiră imediat, ceilalți rămînînd doar pînă cînd aveau să fie găsiți alții să-i înlocuiască.

Cercetările cele mai amănunțite făcute pentru găsirea lui Ludovico se dovediră zadarnice ; și după cîteva zile de căutări neobosite, sărmana Annette se lăsă copleșită de disperare, iar ceilalți rămaseră nespūs de impresionați și uluiți.

Emily, pe care soarta nefericită a răposatei marchize, precum și legătura misterioară ce părea să existe între ea și St. Aubert o mișcase profund, fu nemaipomenit de tulburată de această întîmplare neobișnuită ; o îngrijora foarte tare și soarta lui Ludovic, a cărui cinste și a cărui credință meritau atît stîm cît și recunoștința ei. Se gîndea tot mai mult să se întoarcă la mănăstire, unde să-și găsească alinarea ; dar de cîte ori aducea vorba o vedea întristîndu-se cu adevărat pe Blanche, iar contele, pentru care simțea aproape dragostea respectuoasă și admirația unei fiice, îndepărtă cu blîndețe această posibilitate. În cele din urmă, ea îi pomeni cu consimțămîntul lui Dorothée, de apariția pe care o zăriseră în camera răposatei marchize. În orice alt moment, contele ar fi zîmbit auzind asemenea poveste, socotind că era doar plăsmuită în imaginația bolnavă a povestitorului ; dar acum o ascultă pe Emily cu seriozitate ; și, cînd ea sfîrși, îi ceru să-i făgăduiască pe dată că va păstra totul sub tăcere.

— Oricare ar fi pricina și înțelesul acestor întîmplări neobișnuite, adăugă contele, numai timpul, singur, le va putea lămuri. Am să privesc cu multă luare-aminte la tot ce se petrece în castel, și am să fac tot ce este cu putință pentru a descoperi ce s-a întîmplat cu Ludovico. Între timp, trebuie să fim cu mare băgare de seamă și să păstrăm tăcerea. Am să veghez eu însumi într-o noapte în camerele acelea din aripa de nord ; dar despre aceasta nu vom spune nimic pînă în noaptea cînd am de gînd s-o tac.

Apoi contele o chemă pe Dorothée și îi ceru și ei să păstreze tăcerea cu privire la ceea ce văzuse sau avea să mai vadă de o natură neobișnuită ; și bătrîna slușnică îi povesti acum amănuntele morții marchizei de Villeroi,

dintre care pe unele el părea să le cunoască de mai înainte, în timp ce de altele se vedea limpede că era surprins și neliniștit. După ce ascultă ce-i povesti Dorothee, contele se retrase în cabinetul său de lucru, unde rămase câteva ceasuri în singurătate ; cînd apăru din nou, gravitatea purtării lui o surprinse și o alarmă pe Emily, care își păstră însă pentru sine gîndurile.

În săptămîna ce urmă după dispariția lui Ludovico, toți oaspeții contelui își luară rămas bun, în afară de baron, de fiul său, domnul Saint Foix, și de Emily ; aceasta din urmă se văzu curînd pusă în încurcătură și deprimată de sosirea unui alt oaspete, domnul Du Pont, care îi întări hotărîrea de a se retrage cît mai degrabă la mănăstire. Încîntarea care se citea pe chipul lui cînd dădu cu ochii de Emily dovedea că nutrea pentru ea aceeași pasiune arzătoare care îl făcuse mai înainte să plece de la Chateau-le-Blanc. Fu primit cu rezervă de Emily și cu plăcere de conte, care îi adresă un zîmbet ce părea să pledeze în favoarea lui ; și văzînd fisticela ei, el păru plin de nădejde pentru prietenul său.

Dar domnul Du Pont, cu o mai mare pătrundere, păru să-i înțeleagă atitudinea, și chipul își pierdu repede vioiciunea, cuprins de melancolie și descurajare.

A doua zi, totuși, el căută un prilej pentru a-i declara cu ce scop venise și a-și reînnoi atențiile curtenitoare ; declarație primită cu destulă îngrijorare de Emily, care căută să-i aline suferința de a fi respins a doua oară, asigurîndu-l de stima și prietenia ei ; dar văzînd în ce stare îl lăsase, se grăbi să-i arate o compasiune plină de afecțiune. Își dădea acum seama, mai mult decît oricînd, că nu mai putea rămîne la castel, așa încît îl căută imediat pe conte și îl înștiință de intenția ei de a se întoarce la mănăstire.

— Scumpa mea Emily, zise acesta, observ cu multă îngrijorare iluzia pe care o încurajezi — o iluzie firească la cei tineri și simțitori. Inima dumitale a primit o grea

lovitură ; ești încredințată că nu-ți vei reveni niciodată pe de-a întregul ; și vrei să-ți încurajezi această convingere, pînă cînd te vei obișnui cu suferința ; iar această obișnuință îți va subjugă voința și va face ca părerile pe care le vei avea să fie pline de regret și de tristețe. Îngăduie-mi să-ți răpesc această iluzie și să te trezesc arătîndu-ți primejdia în care te afli.

Emily zîmbi trist.

— Știu ce vrei să spunei, stimată domn, zise ea, și sînt pregătită să vă răspund. Simt că în inima mea nu va mai fi vreodată loc pentru o altă afecțiune ; și că nu-și va găsi niciodată liniștea — dacă mi-aș îngădui să mă atașez din nou de cineva.

— Știu că simți toate acestea, vorbi contele ; și mai știu că timpul va vindeca toate acestea, dacă nu te vei complăcea să le păstrezi în singurătate și, iartă-mă, într-o romantică înduioșare — atunci, într-adevăr, timpul nu va face decît să întărească obișnuința. Sînt în mod deosebit îndreptățit să vorbesc despre acest subiect și să-ți înțeleg suferințele, adăugă contele cu un aer solemn, căci am cunoscut ce înseamnă să iubești și să plîngi ființa iubită. Da, urmă el, în timp ce ochii i se umpleau de lacrimi, am suferit ! — dar timpurile acelea au trecut — au trecut de mult ! — și pot să mă gîndesc acum la ele fără emoție.

— Stimată domn, grăi Emily cu sfială, oare ce înseamnă aceste lacrimi ? — mă tem că ele vorbesc o altă limbă și că pledează în favoarea mea.

— Sînt lacrimi de slăbiciune, căci sînt zadarnice, răspunse contele, ștergîndu-și-le ; și aș vrea să te înalți și să fii mai presus de asemenea slăbiciune. Dar ele sînt doar urmele slabe ale unei dureri care, dacă n-ar fi fost înăbușită printr-un efort neîncetat, m-ar fi dus pe marginea nebuliei ! Gîndește-te deci, dacă n-am motive să te previn să nu te lași dusă de îngăduință, care poate avea urmări atît de cumplite și care cu siguranță, dacă nu vei lupta împotriva ei, va întuneca anii care altfel ar putea fi

fericiți. Domnul Du Pont este un om simțitor și plin de gentilețe, care te iubește de multă vreme ; familia și averea sa sînt ireproșabile. După tot ce am spus, nu mai este nevoie să adaug că m-aș bucura să te știu fericită și că domnul Du Pont poate să te facă. Nu plînge, Emily, continuă contele, luînd-o de mîină, căci fericirea îți este hărăzită.

Tăcu o clipă, și apoi adăugă cu glasul ceva mai ferm :

— Nu vreau să te străduiești peste măsură să-ți stăpînești simțămintele ; tot ce-ți cer deocamdată este să nu-ți lași gîndurile să se întoarcă spre trecut ; străduiește-te să fii preocupată de lucruri prezente ; să cauți să-ți spui că este cu putință să mai fii fericită ; și să te gîndești uneori cu îngăduință la sărmanul domn Du Pont, și să nu-l osîndești la deznădejdea din care, draga mea Emily, încerc să te scot acum pe tine.

— Oh ! dragă domnule conte, zise Emily, în timp ce lacrimile continuau să-i curgă din ochi, nu e bine ca bunăvoința și dorințele dumneavoastră să-l amăgească pe domnul Du Pont cu speranța că-i voi putea accepta vreodată mîina. După cîte îmi cunosc eu inima, aceasta nu se va întîmpla niciodată ; dar voi da ascultare îndrumărilor dumneavoastră în toate celelalte privințe și mă voi feri să adopt o părere contrară.

— Lasă în seama mea să-ți înțeleg inima, răspunse contele cu un ușor zîmbet. Dacă îmi faci cînstea să te lași călăuzită de mine în alte privințe, am să-ți iert neîncrederea în ceea ce privește viitoarea dumitale atitudine față de domnul Du Pont. N-am să stărui nici chiar să rămîi la castel, mai mult decît îți e voia ; dar deși mă stăpînesc acum ca să nu mă opun la retragerea dumitale la mănăstire, am să-ți amintesc că prietenia îți impune să nu ne uiți în viitor și să ne vizitezi.

Lacrimi de recunoștință se amestecară cu cele de duioase păreri de rău, în timp ce Emily îi mulțumea contelui pentru numeroasele dovezi de prietenie pe care i le

caduse ; îi tagădui că îi va urma sfaturile în toate privințele, în afară de una singură ; și îl încredință de plăcerea cu care va accepta, cîndva în viitor, invitația contesei și a lui — dacă domnul Du Pont nu va fi la castel.

Contele zîmbi auzindu-i condiția.

— Fie și așa, se învoi el ; dar cum mănăstirea e atît de aproape de castel, fiica mea și cu mine te vom vizita adesea ; și dacă, uneori, vom îndrăzni să aducem cu noi încă un vizitator — ne vei ierta ?

Emily rămase însă abătută și nu spuse nimic.

— Ei bine, reluă contele, n-am să mai reiau discuția și trebuie să-ți cer iertare pentru că am stăruit atît de mult. Te rog însă să mă crezi că am fost îndemnat doar de grija sinceră pentru fericirea dumatăle și aceea a bunului meu prieten, domnul Du Pont.

După ce se despărți de conte, Emily se duse să comunice intenția ei de a pleca și contesei, care își exprimă politicos regretul ; după care, trimise o scrisoare mamei stărete, înștiințînd-o că se întoarce la mănăstire ; și chiar în seara zilei următoare plecă într-acolo. Domnul Du Pont își arată marea părere de rău și o conduse la plecare, iar contele se strădui să-l mîngîie cu speranța că Emily îl va privi cîndva cu ochi mai binevoitori.

Emily se simțea mulțumită să se afle din nou în refugiu liniștit al mănăstirii, unde avu parte iarăși de toată bunătatea maternă a stăretei și de atențiile călugărițelor, care se purtau cu ea ca niște surori. Ajunsese pînă la ele vestea ultimei întîmplări neobișnuite de la castel ; și după cină, în seara sosirii lui Emily, se discută doar despre asta în salonul mănăstirii, unde i se cerură amănunte despre acea neasemuită faptă. Emily vorbi cu multă rezervă despre acest subiect și povesti scurt cîteva împrejurări în legătură cu Ludovico ; dar după părerea aproape a tuturor călugărițelor, dispariția nu putea fi explicată decît prin mijloace supranaturale.

— De atîta timp se erede că e bîntuit castelul, zise o călugăriță cu numele de sora Frances, încît am rămas uimită cînd am auzit de curajul contelui de a locui în el. Fostul stăpîn al castelului, mă tem, a avut anumite păcate de ispășit. Să nădărdum că virtuțile actualului stăpîn îl vor scăpa de pedeapsa datorată greșelilor săvîrșite de cel de dinainte, dacă, într-adevăr, a fost un mare nelegiuit.

— Dar de ce fărădelege a fost bănuït ? întrebă o domnișoară pe nume Feydeau, care stătea în pensiune la mănăstire.

— Să ne rugăm pentru sufletul său ! zise o altă călugăriță, care stătuse pînă acum tăcută și ascultase cu luare-aminte. Dacă a fost un om nelegiuit, pedeapsa primită pe lumea aceasta i-a fost de ajuns.

Rostise aceste cuvinte cu un amestec de înflăcărare și gravitate care o izbi nespus de mult pe Emily ; dar domnișoara Feydeau își repetă întrebarea, fără să ia în seamă ardoarea plină de gravitate a călugăriței.

— N-aș putea spune care a fost nelegiuirea, răspunse sora Frances ; dar am auzit multe zvonuri neobișnuite despre răposatul marchiz de Villeroi ; printre altele, se zice că la scurtă vreme după moartea soției sale, a plecat de la Chateau-le-Blanc și nu s-a mai întors niciodată. Nu eram aici pe vremea aceea, așa încît nu pot vorbi decît din auzite ; și au trecut atîția ani de cînd a murit marchiza, încît puține călugărițe de aici pot spune mai mult.

— Ba eu pot, grăi călugărița care vorbise mai înainte și căreia i se spunea sora Agnes.

— Înseamnă că dumneata, zise mademoiselle Feydeau, cunoști după cît se pare anumite împrejurări, care îți îngăduie să judeci dacă a fost sau nu un nelegiuit și ce fărădelege anume a săvîrșit.

— Da, adevări călugărița. Dar cine oare s-ar încumeta să-mi cerceteze gîndurile — și cine s-ar încumeta să-mi smulgă părerea ? Singurul lui judecător e Dumnezeu, și la acest judecător s-a dus el.

Emily se uită surprinsă la sora Frances, care-i întoarce o privire plină de înțeles.

— N-am făcut decît să-ți cer părerea, zise cu blindețe domnișoara Feydeau ; dacă subiectul este neplăcut pentru dumneata, atunci renunț.

— Neplăcut ! repetă călugărița cu glas apăsător. Vorbim într-o doară ; nu cîntărim cuvintele pe care le folosim ; *neplăcut* este un cuvînt prea slab. Mă duc să mă rog.

Zicînd acestea, se ridică de pe scaun și, oftînd adînc, părăsi încăperea.

— Ce poate să însemne asta ? întrebă Emily, după plecarea ei.

— Nu înseamnă nimic neobișnuit, îi răspunse sora Frances ; se poartă adesea așa. Dar nu e nici o noimă în tot ce spune. Mintea i-e uneori rătăcită. N-ai mai văzut-o niciodată astfel ?

— Niciodată, zise Emily. Uneori, într-adevăr, mi s-a părut că zăresc în privirile ei tristețea smintelii, dar în vorbele ei n-am găsit niciodată lipsă de noimă. Biata de ea, am să mă rog pentru ea !

— Rugăciunile tale, fiica mea, se vor uni cu ale noastre, zise maica stareță ; căci are nevoie de ele.

— Maică stareță, vorbi domnișoara Feydeau, ce credeți despre răposatul marchiz ? Întîmplările ciudate ce s-au petrecut la castel mi-au trezit în asemenea măsură curiozitatea, încît rog să-mi fie iertată întrebarea. Care era nelegiuirea pe care a săvîrșit-o și despre ce pedeapsă vorbea sora Agnes ?

— Trebuie să ne arătăm prevăzători cînd ne spunem părerea, zise stareța cu un aer de rezervă și gravitate — trebuie să ne arătăm prevăzători cînd ne spunem părerea într-o problemă atît de gîngașă. Eu nu m-aș încumeta să afirm că răposatul marchiz a fost un nelegiuit, sau să vorbesc despre fărâdelegea de care era bănuir ; cît despre pedeapsa de care a pomenit sora Agnes, nu știu să fi sufe-

rit vreuna. Probabil că se gîdea la pedeapsa grea pe care ți-o poate da o conștiință încărcată. Feriți-vă, copilele mele, de a suferi o asemenea pedeapsă — este o adevărată caznă ! Pe răposata marchiză am cunoscut-o bine ; era o pildă vie pentru oricine, ba chiar și sfîntul nostru ordin n-ar roși să-i copieze virtuțile. Sfînta noastră mănăstire i-a primit rămășițele pămîntești ; iar sufletul i s-a înălțat, nu mă îndoiesc, la ceruri !

Pe cînd stareța rostea aceste cuvinte, se auzi ultima bătaie a clopotului de vecernie, și ea se ridică.

— Să mergem, copilele mele, zise ea, și să ne rugăm pentru cei păcătoși ; să mergem și să ne mărturisim păcatele, și să ne străduim să ne purificăm sufletele, ca să ajungem în cer, unde s-a dus și ea !

Emily, impresionată de solemnitatea acestui îndemn, își aminti de tatăl ei.

— Cerul unde s-a dus și el ! adăugă ea în șoaptă, înăbușindu-și un suspin și pornind în urma stareței și a călugărițelor spre capelă.

CAPITOLUL VIII

[Dintr-o scrisoare primită de la domnul Quesnel, Emily află că Montoni a murit în închisoare la Veneția și deci că proprietățile pe care acesta i le luase prin înșelăciune îi reveneau din nou ei în mod firesc.

Contele de Villefort, contrariat de dispariția lui Ludovico, se hotărăște să stea de veghe el însuși, împreună cu fiul său, în aripa de nord a castelului, pentru a risipi zvonurile superstițioase și a-l înfrunța pe eventualul răufăcător care le întreține.]

CAPITOLUL IX

Și gîndului glas să nu dai.

SHAKESPEARE — *Hamlet*

Baronul Saint Foix, pe care grija pentru prietenul său îl ținuse treaz, se sculă devreme, ca să afle ce se întîmplase în timpul nopții ; și cînd trecu pe lîngă cabinetul de lucru al contelui, auzi pași înăuntru și bătu la ușă, care îi fu deschisă chiar de prietenul său. Bucurîndu-se să-l vadă sănătos și curios să afle ce se petrecuse în timpul nopții, nu observă la început gravitatea neobișnuită care se întipărise pe trăsăturile contelui, și abia după primele răspunsuri rezervate ale acestuia își dădu seama. Contele, zîmbind, se strădui să trateze cu ușurință subiectul curiozității lui ; dar baronul rămînea serios și continua să-l întrebe cu atîta stăruință, încît contele, redevenind grav, vorbi :

— Te rog, prietene, să nu mai stărui asupra acestui subiect ; și o să-ți mai cer încă să păstrezi de acum înainte tăcerea asupra oricărui fapt care ți se va părea neobișnuit în comportarea mea viitoare. Nu preget să-ți spun că sînt necăjit și că veghea mea de azi-noapte nu m-a ajutat să-l descopăr pe Ludovico ; cît despre întîmplările din cursul nopții, trebuie să-mi ierți rezerva.

— Dar unde-i Henri ? întrebă baronul, surprins și dezamăgit de acest refuz.

— Se simte bine și e în odaia lui, răspunse contele. Și te rog să nu-l întrebi nimic în legătură cu acest subiect, căci îmi cunoști dorința.

— Firește, se învoi baronul, oarecum mîhnit, dacă asta te supără ; dar cred, prietene, că ai putea să te bizui pe discreția mea și să renunți la această rezervă neobișnuită. În orice caz, îngăduie-mi să cred că ai pricină să fii de acord cu teoria mea și că nu o mai privești cu atîta neîncredere ca mai înainte.

— Să nu mai vorbim despre asta, zise contele ; dar fii încredințat că nu o împrejurare obișnuită m-a silit la tăcere față de un prieten pe care-l socotesc astfel de aproape treizeci de ani ; și rezerva mea de acum să nu te facă să pui la îndoială stima, sinceritatea sau prietenia mea.

— Nu mă îndoiesc de nici una, zise baronul, deși va trebui să-mi îngădui să-mi exprim nedumerirea pentru această tăcere.

— Față de mine îți îngădui, replică contele ; dar te rog stăruitor să te stăpînești de a o aduce la cunoștință alor mei și de a le vorbi de orice altceva neobișnuit ai observa în purtarea mea față de ei.

Baronul îi făgădui de îndată ; și, după ce mai discutară cîtăva vreme despre tot felul de lucruri, coborîră la micul dejun ; contele se arătă plin de voioșie față de ai săi, ocotind sau luînd în zeflema întrebările și, cu un aer de veselie neobișnuită, îi încredință pe toți că nu există pricină de teamă în privința odăilor din aripa de nord, ținînd seama că el și Henri se putuseră întoarce nevătămați de acolo.

Totuși, Henri izbuti mai greu să-și ascundă emoțiile. Expresia de spaimă nu i se ștersese cu totul de pe chip ; tăcea tot timpul și rămînea dus pe gînduri ; și cînd încerca să rîdă de întrebările îngrijorate ale domnișoarei Bearn, nu izbuti defel.

Seara, după cum făgăduise, contele veni la mănăstire, și Emily rămase surprinsă cînd îl auzi vorbind de încăpe-

rile din aripa de nord pe un ton de zeflema și de rezervă. Despre ceea ce se întâmplase acolo nu-i pomeni însă nimic ; și când ea îndrăzni să-i aducă aminte că-i făgăduise să-i spună la ce rezultat ajunseseră cercetările și să-l întrebe dacă se găsisse vreo dovadă că încăperile acelea erau bîntuite de stafii, el păru o clipă s-o privească cu gravitate, dar parcă venindu-și repede în fire, zîmbi și spuse :

— Scumpa mea Emily, n-o lăsa pe maica stareță să te învețe cu astfel de fantasmagorii ; ar fi în stare să-ți spună că se poate găsi o fantomă în orice odaie întunecoasă. Dar crede-mă, adăugă el cu un oftat adînc, cel ce a murit nu apare pentru orice fleac, ca să-i înspăimînte sau să-i uimească pe fricoși. — Se întrerupse, căzu puțin pe gînduri și apoi adăugă : — Să nu mai vorbim despre asta.

Curînd după aceea, își luă rămas bun ; mai tîrziu, cînd Emily se alătură cîtorva călugărițe, rămase uimită dîndu-și seama că știa despre împrejurarea pe care ea se ferise cu grijă să le-o împărtășească și se arătau pline de admirație pentru curajul contelui de a fi petrecut o noapte în odaia de unde dispăruse Ludovico ; căci Emily nu ținuse seama de iuțeala cu care se răspîndește o poveste uimitoare. Călugărițele aflaseră ce se petrecuse de la țărani care aduceau fructe la mănăstire și care, de cînd dispăruse Ludovico, priveau cu întreaga luare-aminte tot ce se întâmpla la castel.

Acum ea asculta în tăcere diferitele păreri ale călugărițelor în legătură cu purtarea contelui și înțelese că unele o osîndeau, socotind-o nesăbuită și înfumurată, căci, ziceau ele, cine se amesteca în faptele unui spirit hain trebuia să se teamă de răzbunarea lui.

După părerea sorei Frances, contele dăduse dovadă de curajul unui om plin de virtute. Știindu-se fără vreo vină care să stîrnească minia unui spirit bun, de vrăjile spiritelor rele nu se temea, căci putea cere ocrotire de la Cel ce-i înfrîinează pe păcătoși și îi apără pe neprihăniți.

— Cei care au pe suflet o vină nu pot cere ocrotire, zise sora Agnes. Conteale ar trebui să-și cerceteze temeinic purtarea, ca să nu piardă ocrotirea ! Căci cine oare se poate încumeta să se socoată neprihănit ? — cînd neprihănirea pe pămînt e greu de găsit. Și totuși cît de departe se întind hotarele păcatului și cît de adînc putem cădea în el ! Oh !...

Spunînd aceste cuvinte, călugărița oftă din greu, uimind-o nespus pe Emily ; și ridicînd privirea, ea văzu că ochii sorei Agnes erau ațintiți spre ea ; după care călugărița se ridică, îi luă mîna, o privi cîteva clipe cu seriozitate în față și apoi zise :

— Ești tînără — și ești nevinovată ! Vreau să spun, nu ești împovărată încă de nici un păcat mai mare ! — Dar în inimă îți clocotesc patimi, — adevărați scorpioni : acum sînt adormiți — ferește-te să-i trezești ! — te vor înțepa, de moarte !

Emily, impresionată de aceste vorbe și de felul solemn în care fuseseră rostite, nu-și putu reține lacrimile.

— Ah ! Va să zică, așa e ? exclamă sora Agnes, cu trăsăturile mai blinde ; atît de tînără și atît de nefericită ! Sîntem surori, deci, cu adevărat. Dar nu există un legămint al bunătății între vinovați, adăugă ea, în timp ce în ochi îi apărea din nou acea expresie neîndurătoare ; nu există nici bunătate — nici pace, nici speranță ! Le-am cunoscut cîndva — ochii mei mai puteau să plîngă — dar acum îmi ard ; căci sufletul mi-e neclintit și neînfriecat ! — nu mă mai jeluiesc !

— Mai bine să ne pocăim și să ne rugăm, zise o altă călugăriță. Am învățat că rugăciunile și pocăința ne aduc mîntuirea. Speranța este hărăzită tuturor celor care se pocăiesc !

— Care se pocăiesc și se întorc spre dreapta credință, adăugă sora Frances.

— Tuturor, în afară de mine ! grăi solemn sora Agnes ; și după o pauză adăugă : Capul îmi arde ; cred că nu mă

sînt bine. Oh ! de-aş putea să-mi şterg din minte tot ce a fost cîndva — chipurile care se ridică, întocmai ca nişte furii, ca să mă chinuiască ! — le văd cînd dorm, şi le văd şi cînd sînt trează ; se află în faţa ochilor şi acum — şi acum !

Rămase locului încremenită de groază, cu privirea încordată rotindu-se încet în jurul odăii, ca şi cum ar fi urmărit ceva. Una dintre călugăriţe o luă cu blîndeţe de mînă, vrînd s-o scoată afară din odaie. Sora Agnes se linişti ; îşi trecu cealaltă mînă peste ochi, privi din nou şi, cu un suspin adînc, zise :

— S-au dus — s-au dus ! Am fierbinţeală, nu ştiu ce spun. Mă simt adesea aşa, dar îmi trece ; în curînd o să mă simt mai bine... Nu cumva s-a auzit clopotul de vecernie ?

— Nu, răspunse Frances, slujba de vecernie s-a terminat. Margaret o să te conducă în chilia dumatile.

— Că bine zici, se învoi sora Agnes, am să mă simt mai bine acolo. Noapte bună, dragele mele surori, să mă pome-niţi în rugăciunile voastre.

După plecarea lor, Frances, văzînd cît de impresionată rămăsese Emily, zise :

— Nu te speria, sora Agnes are mereu asemenea tulburări, deşi în ultimul timp n-am mai văzut-o atît de tulburată ; de obicei este doar melancolică. Simţeam de cîteva zile că o să izbucnească ; dar singurătatea şi tratamentul obişnuit o vor ajuta să-şi revină.

— Dar cu cîtă judecată vorbea la început ! remarcă Emily ; ideile i se înşiruiău în perfectă ordine.

— Da, adevări călugăriţa, asta nu-i ceva nou ; ba, uneori, am auzit-o spunînd nu numai vorbe chibzuite, dar şi pline de tîlc, ca apoi, după o clipă, să o vezi din nou cu mintea rătăcită.

— Conştiinţa pare să-i fie chinuită de ceva, zise Emily ; n-aţi aflat ce împrejurare anume a adus-o în starea asta jalnică ?

— Ba am aflat, spuse călugărița, dar apoi nu mai adăugă nimic ; și doar cînd Emily își repetă întrebarea, vorbi cu glas scăzut, privind plină de înțeles către celelalte călugărițe : Nu pot să-ți povestesc acum ; dar dacă crezi că merită osteneala, vino la noapte în chilia mea, cînd toată lumea se odihnește, și vei afla mai multe ; dar să nu uiți că trebuie să mergem la rugăciunile de la miezul nopții, așa că vino fie înainte, fie după miezul nopții.

Emily îi făgădui că așa va face ; și întrucît apărură imediat starea, nu mai vorbiră despre nefericita călugăriță.

Cît despre conte, întorcîndu-se acasă îl găsise pe domnul Du Pont într-unul din momentele de deznădejde în care îl aducea adesea afecțiunea ce i-o purta lui Emily și care dura de prea multă vreme ca să poată fi stăpînită cu ușurință, învingînd chiar și împotrivirea prietenilor lui. Domnul Du Pont o văzuse pentru prima dată pe Emily în Gasconia, pe vremea cînd trăia încă tatăl lui ; acesta descoperi slăbiciunea fiului său față de domnișoara St. Aubert și, cum averea ei era mult mai mică, îl oprise pe fiul său să-și declare dragostea, sau măcar să se mai gîndească la ea. Cît timp trăise tatăl lui, Du Pont respectase prima poruncă, dar socotise cu neputință să se supună celei de-a doua și își alinase uneori pasiunea vizitînd locurile pe unde îi plăcea ei să se plimbe ; printre acestea era și cabana de pescuit unde, de cîteva ori, îi dedicase stihuri, ascunzîndu-și însă numele, ca să-și țină astfel făgăduiala făcută tatălui său. Tot acolo cîntase Du Pont aria aceea patetică pe care ea o ascultase cu atîta uimire și admirație ; și tot acolo găsise el miniatura care de atunci îi hrănise pasiunea, atît de fatală pentru pacea inimii sale. În timpul expediției în Italia, tatăl lui murise ; dar libertatea și-o dobîndise într-un moment cînd nu putea profita de ea, căci aceea care o făcea neprețuită nu se mai afla pe aproape. S-a văzut mai înainte prin ce întîmplare o descoperise el pe Emily și o ajutase să scape din locul unde era întemnițată, precum și prin ce speranțe zadarnice

și încurajase el iubirea, ca și eforturile infructuoase pe care le făcuse de atunci ca să și-o domine.

Cît despre conte, cu un zel prietenos, încă se mai străduia să-l consoleze, arătîndu-i că răbdarea, perseverența și prudența îl vor ajuta în cele din urmă să dobîndească fericirea și pe Emily.

— Timpul, zicea el, va înlătura tristețea pe care i-a lăsat-o în suflet dezamăgirea, și ea va începe să-ți vadă meritele. Serviciile pe care i le-ai făcut i-au și trezit recunoștința, iar suferințele pe care le înduri — mila; crede-mă, prietene, într-o inimă atît de simțitoare ca a ei, recunoștința și mila vor duce la iubire. Cînd gîndurile i se vor fi scuturat de dezamăgirea de acum, va accepta cu dragă inimă omagiile unei ființe ca dumneata.

Du Pont ofta ascultînd aceste cuvinte; și încercînd să spere că prietenul său avea dreptate, primi cu dragă inimă invitația de a-și prelungi șederea la castel.

Acum însă vom părăsi castelul, și ne vom îndrepta atenția spre mănăstirea St. Claire. După ce călugărițele se retraseră să se odihnească, Emily se furișă spre întîlnirea ei cu sora Frances, pe care o găsi în chilia ei; călugărița se ruga ingenuncheată în fața unei măsute, pe care se afla icoana, iar deasupra o lumînare ce abia lumina încăperea. Cînd ușa se deschise, sora Frances se întoarse și îi făcu semn să intre; și Emily, după ce intră, se așeză în tăcere pe salteaua de paie a călugăriței, așteptînd-o să-și termine rugăciunea. În curînd călugărița se ridică din genunchi și luă lumînarea, așezînd-o pe măsută; și atunci Emily văzu acolo o țeastă omenească și cîteva oase așezate lingă o clepsidră; dar sora Frances, fără să bage de seamă emoția ei, se așeză pe saltea lingă ea și spuse:

— Ai venit la timp, soră, minată de curiozitate; dar nu vei auzi nimic deosebit în povestea sărmanei Agnes; m-am ferit să vorbesc despre ea în prezența surorilor mele laice, numai pentru că n-am vrut să fac cunoscut păcatul ei.

— Socot că-i o adevărată favoare încrederea pe care mi-o arăți, zise Emily, și te asigur că voi ști să fiu demnă de ea.

— Sora Agnes, reluă călugărița, provine dintr-o familie nobilă, după cum poate că ți-ai dat seama și singură după înfățișarea ei plină de demnitate ; dar n-am să le dezonorez familia dezvăluindu-ți numele ei. Dragostea a fost aceea care a dus la păcat și la nebunie. Eră iubită de un gentilom cu o situație mai modestă ; și tatăl ei, după cum am auzit, hărăzind-o unui nobil pe care ea nu îl putea suferi, patima nestăpînită a dus-o la pieire. Uitînd de răspunderile la care o sileau virtutea și datoria, a încalcat legămîntul căsătoriei ; dar vina i-a fost în curînd descoperită, și ar fi căzut pradă răzbunării soțului ei, dacă tatăl ei n-ar fi izbutit s-o scoată de sub autoritatea lui. Prin ce mijloace a făcut-o, n-am putut afla ; dar a ascuns-o în această mănăstire, și mai tîrziu a convins-o să se călugărească, lăsînd să se știe în afară că ea murise ; și tatăl, ca să-și salveze fiica, a întărit aceste zvonuri ; ba chiar, prin tot felul de mijloace, l-a convins pe soțul ei că ea căzuse victimă geloziei lui. Pari surprinsă, adăugă călugărița, observînd expresia de pe chipul lui Emily ; recunosc că povestea este neobișnuită, dar cred că nu este nemaîntîlnită.

— Te rog, povestește mai departe, o rugă Emily, căci mă interesează.

— Cam asta e toată povestea, zise călugărița ; o să mai adaug doar că zbuciumul ei îndelungat între dragoste, remușcare și sentimentul îndatoririlor pe care le avea intrînd în ordinul nostru călugăresc i-a tulburat, în cele din urmă judecata. O vreme, trecea mereu de la deznădejde la melancolie ; apoi a căzut într-o tristețe adîncă, neîncetată, rareori întreruptă de cîte un acces de rătăcire, pentru ca în ultimul timp rătăcirile acestea să fie tot mai dese.

Emily rămase nespus de tulburată de povestea călugăriței, mai ales că unele părți îi aminteau de soarta marchizei de Villeroi, silită și ea de tatăl ei să-și părăsească iubitul pentru un soț nobil, ales de el ; dar, din ceea ce îi povestise Dorothee, nu avea motiv de a bănuî că marchiza se temuse de răzbunarea unui soț, gelos, nici nu se îndoi o clipă de nevinovăția ei. Dar tot compătîmind-o pe biata călugăriță, Emily nu se putu împiedica să nu verse cîteva lacrimi și pentru nefericirea marchizei ; și cînd reîncepură să discute despre sora Agnes, o întrebă pe Frances dacă și-o amintea pe cînd era tinăra și dacă fusese frumoasă pe vremea aceea.

— Nu eram aici atunci cînd s-a călugărit, răspunse Frances ; toate acestea s-au petrecut atît de mult, încît puține dintre călugărițele de azi, cred, au fost martore la acea ceremonie ; ba nici chiar maica stareță nu se afla pe atunci la conducerea mănăstirii ; dar îmi pot aminti de sora Agnes pe cînd mai era încă o femeie foarte frumoasă. Are și acum înfățișarea aceea mîndră prin care se deosebește întotdeauna, dar frumutețea, după cum vezi, i s-a dus ; nu se poate vedea nici măcar o urmă din drăgălășenia care îi însuflețea cîndva trăsăturile.

— Lucru ciudat, vorbi Emily, dar în unele clipe chipul ei mi se pare cunoscut ! Ai să crezi că mă las dusă de închipuire ; și cred și eu la fel, căci e neîndoielnic că n-am văzut-o niciodată pe sora Agnes pînă am venit aici ; după cît se pare, am văzut pe cineva cu care seamănă foarte mult, deși nici de asta nu-mi amintesc.

— Ai fost impresionată de tristețea adîncă de pe chipul ei, zise Frances, și asta probabil că ți-a aprins imaginația ; și drept să-ți spun, mie mi se pare că văd o asemănare între dumneata și Agnes, la fel cum ți se pare și dumitale că ai văzut-o altundeva în afara mănăstirii, locul în care se adăpostește ea de aproape tot atîția ani cîți ai dumneata.

— De necrezut ! exclamă Emily.

— Da, adevări Frances ; și de ce te surprinde acest lucru ?

Emily păru să nu ia în seamă întrebarea, ci rămase câteva clipe dusă pe gânduri, ca apoi să spună :

— Cam prin aceeași vreme a murit și marchiza Villeroi.

— Aceasta e o remarcă ciudată, zise Frances.

Emily, trezită din reverie, zîmbi și schimbă vorba ; dar curînd se întoarse la subiectul nefericitei călugărițe și rămase în chilia sorei Frances pînă cînd auzi clopotul care chema la rugăciunea de la miezul nopții ; atunci își ceru iertare pentru că nu o lăsase să se odihnească pînă la acea oră tîrzie și părăsiră împreună chilia. Emily se întoarse în odaia ei, iar călugărița, în mîna cu o lumî-nare ce pîlpîia, se îndreptă spre capelă.

Trecură mai multe zile, în timpul cărora Emily nu-l văzu nici pe conte și nici pe altcineva din familia lui ; și cînd, în cele din urmă, acesta își făcu apariția, ea își dădu seama că avea un aer foarte tulburat și își arătă îngrijorarea.

— Mă simt hărțuit, răspunse el la întrebările ei neli-niștite, și am de gînd să-mi schimb pentru cîtăva vreme reședința, lucru care cred că-mi va aduce din nou liniș-tea sufletească. Fiica mea și cu mine îl vom însoți pe baro-nul Saint Foix la castelul său. Acesta se află într-o vale a Pirineilor care se deschide spre Gasconia, și m-am gîndit, Emily, că atunci cînd ai să pornești spre La Vallée, am putea să mîrgem o parte din drum împreună ; ar fi o plăcere pentru mine să te conduc spre casă.

Emily îi mulțumi contelui pentru grija sa priete-nească, dar din păcate trebuia să se ducă mai întîi la Toulouse, astfel încît nu-i putea primi invitația.

— Dar cînd veți fi la reședința baronului Saint Foix, adăuga ea, vă veți afla doar la o mică depărtare de La Vallée și, nădăjduiesc, domnule conte, că nu veți părăsi ținutul fără să-mi faceți o vizită ; nu mai este nevoie să

vă spun cu cîtă plăcere vă voi primi, pe dumneavoastră și pe Blanche.

— Nu mă îndoiesc, răspunse contele, și nu vom șovăi, nici eu și nici Blanche, să-ți facem o vizită dacă îți vei termina treburile și te vei afla la La Vallée cam în perioada cînd vom fi noi pe acolo.

Cînd Emily își exprimă speranța de a o vedea și pe contesă, fu bucuroasă în sinea ei să afle că această doamnă se ducea, însoțită de domnișoara Bearn, într-o vizită de cîteva săptămîni la o familie din Languedoc-ul de jos.

După ce mai discutară puțin despre proiectata călătorie a contelui și despre pregătirea călătoriei lui Emily, contele își luă rămas bun. Și nu trecură multe zile, cînd o a doua scrisoare din partea domnului Quesnel o informă pe Emily că el se afla la Toulouse, că La Vallée era liberă și că o sfătuia să pornească spre Toulouse, unde o aștepta să vină degrabă, deoarece propriile lui afaceri îl constrîngeau să se întoarcă în Gasconia. Emily nu șovăi să-i dea ascultare ; și, după ce își luă un călduros rămas bun de la familia contelui, din care domnul Du Pont era încă socotit a face parte, și de la prietenele ei din mănăstire, o porni spre Toulouse însoțită de nefericita Annette și escortată de un slujitor credincios al contelui.

CAPITOLELE X—XI

[La Toulouse, în fostul castel al doamnei Montoni, care acum îi revenise ei, Emily rămîne o bucată de timp, evocînd momentele fericite pe care le petrecuse aici cu Valancourt. Într-o seară, plimbîndu-se prin grădină, i se pare că-l zărește pentru o clipă printre copaci, iar după o săptămînă, Annette îi povestește că în seara precedentă grădinarul văzuse un necunoscut dînd tîrcoale prin parc și trăsese cu pușca în el, după care acesta dispăruse. Probabil însă că fusese rănit, căci rămăseseră cîteva urme de sînge. Emily este înspăimîntată în sinea ei, gîndidu-se că poate necunoscutul era Valancourt, și acum poate că era mort.

După cîteva zile, pleacă spre La Vallée, casa ei părintească, unde urmează să primească vizita contelui Villefort împreună cu fiica sa Blanche. Acolo o găsește pe bătrîna slujnică a tatălui ei, Theresa, și află că cel care s-a îngrijit de soarta și bunăstarea ei este tocmai Valancourt.]

CAPITOLUL XII

*...Lumina scade, corbul
Tircoale dă pădurii-nșelătoare ;
Orice făptură-a zilei stă s-adoarmă,
Iar fiara neagră-a nopții-și cată prada.*

SHAKESPEARE — *Macbeth*

În răstimp, contele de Villefort și Blanche petrecuseră două săptămîni plăcute la castelul Saint Foix, împreună cu baronul și baroneasa, făcînd dese plimbări prin munți și bucurîndu-se de sălbăticia romantică a peisajului din Pirinei. Contele își luă cu părere de rău rămas bun de la vechii săi prieteni, nădăjduind însă că în curînd vor face parte din aceeași familie ; căci se hotărîse ca domnului Săint Foix, care acum îi însoțea în Gasconia, să-i fie dată mîna lui Blanche cînd vor sosi la Château-le-Blanc. De-oarece drumul de la reședința baronului pînă în La Vallée străbătea cîteva dintre cele mai sălbatice locuri din Pirinei, pe unde nu trecuse niciodată vreo trăsură, contele tocmi catîri pentru el și ai săi, precum și două călăuze — doi bărbați voinici înarmați pînă în dinți, care cunoșteau toate trecătorile din munți și se lăudau că nici un tufiș și nici o rîpă din drum nu le erau necunoscute ; că puteau spune numele tuturor piscurilor mai înalte din lanțul

munților, că știau fiecare pădure ce se întindea de-a lungul văilor înguste, cele mai bune vaduri ale torenților pe unde urmau să treacă și cît aveau de străbătut pînă la fiecare cabană de păstor sau vînător pe lingă care șerpuia drumul — pentru acestea din urmă ei neavînd nevoie de prea mare ținare de minte, căci prea puține cabane erau răspîndite prin aceste pustietăți.

Contele părăsi castelul Saint Foix dis-de-dimineată, cu gîndul să mîie peste noapte la un mic han din munți, cam la jumătatea drumului spre La Vallée, despre care îi vorbisera călăuzele ; și cum nu se opreau acolo decît catîrgiilor din Spania venind spre Franța, firește că nu le putea oferi decît o găzduire sărăcăcioasă ; dar contele nu avea de ales, căci era singurul han din drum.

După o zi în care avuseseră parte de priveliști admirabile și de mare oboseală, călătorii se pomeniră, pe înserat, într-o vale împădurită, înconjurată din toate părțile de culmi povîrnite. Străbătuseră multe leghe fără să zărească nici o casă de om și nu auziseră decît, cînd și cînd, din depărtare, dangătul jalnic al unor turme de oi ; dar iată că răsună deodată o muzică veselă și în curînd zăriră, într-un adăpost înverzit între stînci, o ceată de munteni prinși în joc. Contele, care nu putea privi niciodată cu nepăsare fie că era vorba de fericirea sau de nenorocirea altora, se opri să se bucure de această scenă plină de prospețime. Avea în față țărani francezi și spanioli, din cătunul din apropiere ; cîțiva dintre ei jucau cu mare foc un dans vioi, femeile cu castaniete în mîini, după o melodie cîntată la lăută și tamburină, ca apoi, de la acest dans francez sprințar, muzica să se domolească într-o mișcare mai lentă, iar două dintre țărânci dansară o pavană spaniolă.

Contele, asemănînd scena din fața lui cu distracțiile pe care le văzuse la Paris, unde prostul gust sulemenea trăsăturile și, încercînd zadarnic să înlocuiască strălucirea naturii, ascundea doar farmecul vieții însuflețite, unde prefăcătoria schimonosea adesea înfățișarea, iar viciul

pervertea manierele — suspină la gîndul că grațiile firești și plăcerile nevinovate înfloreau în pustietăți sălbatice, vestejindu-se în îmbulzeala din societatea rafinată. Dar umbrele ce se lungeau tot mai mult le reamintiră călătorilor că nu aveau timp de pierdut ; părăsind ceata veselă de dansatori, își continuară drumul spre micul han care avea să le ofere adăpost pentru la noapte.

Razele în amurg poleiau acum pădurile de pini și castani, ce îmbrăcau coastele munților și făceau să strălucească crestele înzăpezite. Dar curînd ultimele raze se stinseră, și priveliștea, învăluită în umbrele înserării, căpătă o înfățișare mai înfricoșătoare. Acolo unde văzuseră torentul, nu se mai auzea decît apa prăvălindu-se ; acolo unde stîncile se sumetiseră în forme și atitudini diferite, acum apărea doar pata întunecată a munților ; și privirea nu mai putea străbate valea care jos, jos de tot, își deschidea abisul înfricoșător. O licărire slabă mai zăbovea încă pe vîrfurile cele mai înalte ale piscurilor, dominînd tihna adîncă a serii și părînd să sporească liniștea impresionantă a ceasului.

Blanche privea în tăcere această scenă și asculta cu încîntare foșnetul pinilor ce se înșiruiau, întunecați, pe crestele munților ; din cînd în cînd răsuna în văzduh chemarea caprei negre, printre stînci în aer. Dar încîntarea ei se prefăcu în neliniște cînd, odată cu întunericul tot mai des, privirea i se oprea asupra prăpăstiei ce mărginea drumul, părîndu-i-se că zărește în obscuritate tot felul de primejdii fără nume ; și îl întrebă pe tatăl ei cît mai era pînă la han și dacă drumul nu era de temut la această oră tirzie. Prima întrebare, contele o puse și el călăuzelor, care îi dădură un răspuns îndoielnic, adăugînd că, după ce se va mai întuneca, ar fi mai prudent să se odihnească pînă va răsări luna.

— Nici acum nu cred că e prudent să ne continuăm drumul, spuse contele.

Dar cum călăuzele îl asigurară că nu era nici o primejdie, își continuară drumul. Blanche, căreia îi veni înima la loc auzind vorbele lor, se lăsă din nou cuprinsă de gânduri plăcute, urmărind amurgul ce își întindea mantia-i colorată peste păduri și munți, și ascundea privirii amăruntele priveliștii, pînă cînd nu mai rămase decît conturul reliefului. Roua nopții se așternu, și fiecare floare sălbatică și ierburile mirositoare ce înfloreau printre stînci îi răspîndiră dulceața ; și după ce albina sălbatică își căută culcușul printre flori și se stinse și zumzetul gîzelor ce plutiseră vesele pe razele de soare, se auzi din depărtare și murmurul izvoarelor, acoperit pînă atunci de alte zgomote. Doar lilieci, dintre toate viețuitoarele păreau să se fi trezit ; și, văzîndu-i cum zboară deasupra drumului tăcut pe care mergea, Blanche își aminti de versurile pe care i le dăduse Emily :

CĂTRE LILIAÇ

Fugind de om și de lumina zilei,
Te-nvălui printre turla și ruine,
Sau prin umbroase văi și văgăuni,
În care lumi de vrajă-și ții misterul,
Și unde groaza stă la pîndă prin unghere.
Dar, în tăcerea ceasului de seară,
Cînd floarea-și pleacă fruntea să se culce,
Tu zborul ți-l pornești prin întuneric,
Rîzînd de cel ce vrea să te-urmărească,
Cotînd întruna ; mlădios și sprinten,
Tai calea trecătorului romantic,
Ce calcă pe poteci mustind de rouă,
Din Indii ai venit, cu carul verii ;
Iubită ți-este noaptea, iar steaua, călăuză !

Pentru o imaginație aprinsă, formele vagi ce plutesc ascunse de întuneric încîntă mai mult decît scenele limpezi, dezvăluite de lumina soarelui. În timp ce închipuirea hoi-

nărește astfel peste priveliști în parte făurite de ea, mintea e cuprinsă de o dulce mulțumire, și

Transformă totul în simțiri gingașe,
Și lacrimi curg din ochi, de fericire.

Vuietul îndepărtat al unui torent, susurul brizei printre copaci, sau un glas omenesc răsunînd departe sînt lucruri care înalță într-un mod surprinzător o stare de spirit și așa înflăcărată. Tînărul Saint Foix, înfierbîntat de o imaginație aprinsă și simțitor la izbucnirile de entuziasm, întrerupea uneori tăcerea pe care o păstrau ceilalți, arătîndu-i lui Blanche cele mai izbitoare înfățișări ale amurgului asupra peisajului ; iar Blanche, căreia temerile îi erau astfel alungate de iubitul ei, se lăsă purtată de înclinații atît de asemănătoare cu ale lui, și începură să vorbească pe un ton scăzut și stăpînit, mai degrabă în spiritul liniștii inspirate de amurg și de peisaj, decît de teamă de a nu fi auziți. Și, cum inima era astfel predispusă la tandrețe, Saint Foix găsi prilejul să adauge, pe lîngă admirația față de ținut, și cîte o aluzie la afecțiunea lui ; și continuă să-i vorbească, și Blanche să-l asculte, pînă ce munții, pădurile și iluziile fermecate ale amurgului fură cu totul uitate.

Umbrelor înserării le luă în curînd locul întunericul nopții, pe care îl precedară negurile care, adunîndu-se cu iuțeală în jurul munților, se rostogoleau întunecate pe pantele lor. Călăuzele stăruiră din nou să se oprească cu toții pînă cînd avea să răsară luna, adăugînd că s-ar putea să se apropie furtuna. Pe cînd cercetau în jur, căutînd un loc unde s-ar fi putut adăposti, zăriră prin umbrele serii o pată mai întunecată pe vîrfurile unei stînci, puțin mai la vale, și își ziseră că ar putea fi cabana unui vînător sau a unui păstor ; așa încît o porniră cu mare grijă într-acolo. Străduința nu le fu însă răsplătită, nici temerile liniștite ; căci, ajungînd lîngă stîncă pe care o zăriseră, văzură că

era o cruce uriașă, arătînd că locul fusese pîngărit de crime.

Întinericul nu le îngăduia să citească inscripția de pe cruce ; dar călăuzele știau că exista o cruce ridicată în amintirea unui conte de Beliard, ucis de o ceată de tîlhari ce-și făceau veacul prin acea parte a Pirineilor cu cîțiva ani înainte ; și mărimea neobișnuită a crucii părea să îndreptățească presupunerea că fusese ridicată pentru a cinsti amintirea unei persoane de rang înalt. Blanche se cutremură auzind amănuntele cumplite ale soartei contelui, căci o călăuză se apucase să le povestească pe un ton scăzut și reținut, de parcă propria sa voce l-ar fi înspăimîntat. Pe cînd zăboveau lîngă cruce, ascultîndu-i povestirea, un fulger brăzdă cerul, tunetul bubui în depărtare, iar călăarii, alarmați acum, părăsiră această scenă izolată a groazei, în căutarea unui adăpost.

Ajungînd iarăși pe drum, călăuzele se străduiră, în timp ce își continuau drumul, să stîrnească interesul contelui cu diferite povestiri despre jafuri, și chiar și crime, săvîrșite în locurile pe unde trebuiau neapărat să treacă, neuitînd să amintească de curajul lor neînfricat și de oamenii pe care-i salvaseră într-un mod miraculos. Șeful călăuzelor, sau, mai degrabă, acela dintre ei care era cel mai înarmat, smulgînd unul dintre cele patru pistoale pe care le avea la brîu, se jură că împușcase cu el trei tîlhari numai în cursul aceluia an. Scoase apoi un cuțit cu prăsele de o mărime neobișnuită și tocmai se pregătea să le povestească în ce fel ucisese tîlharii cu ajutorul lui, cînd Saint Foix îl întrerupse, întrucît văzuse cît de îngrozită era Blanche. Între timp contele, care rîdea pe ascuns de povestirile înfricoșătoare și de lăudăroșenia fără măsură a omului, se hotărî să îi cînte în strună și, șoptindu-i lui Blanche planul său, se apucă să povestească tot felul de isprăvi de-ale sale, care le întreceau cu mult pe cele relate de călăuză.

Și izbutea să zugrăvească atît de adevărat acele împrejurări uimitoare, încît curajul călăuzelor slăbi și își continuă în tăcere drumul multă vreme după ce contele încetase să mai vorbească. Limbuția principalului erou fiind astfel redusă la tăcere, privirea și auzul părăuă să i se ascută, și acum asculta, foarte neliniștit, tunetul care bubuia din cînd în cînd ; de asemenea, se oprea adesea, atunci cînd vîntul ce se stîrnise se năpustea printre pini. Dar cînd încremeni în fața unui pilc de arbori de plută ce le apărură în față și scoase un pistol, înainte de a se învrednici să îi înfrunte pe tîlharii care ar fi putut sta la pîndă în dosul copacilor, contele nu se mai putu stăpîni și izbucni în rîs.

Ajungînd în cele din urmă într-un loc adăpostit întrucîta de niște stînci înalte și de o pădure de zadă, ce se ridica deasupra unei prăpăstii aflate în stînga lor, iar călăuzele neștiind la ce depărtare era hanul, călătorii se hotărîră să se odihnească acolo pînă la răsăritul lunii, sau pînă cînd furtuna se va mai domoli. Blanche, readusă la clipa prezentă, privi îngrozită întunericul ce îi înconjura ; dar, dîndu-i mîna lui Saint Foix, descălecă, și întregul grup intră într-un fel de grotă, dacă se putea numi astfel, fiind de fapt doar o adîncitură între niște stînci ce se arcuiau amenințătoare. După ce scăpărară o lumină, aprinseră un foc și flăcările îi înveseliră și chiar le aduseră puțină mîngiere, căci, cu toate că ziua fusese călduroasă, aerul nopții era rece în această regiune muntoasă ; și tot focul avea să-i împiedice să se apropie pe lupii ce mișunau prin acele locuri sălbatice.

Merindele luate fură așezate pe o ieșitură a stîncii, și contele împreună cu tot grupul se ospătară cu o cină care, într-un loc nu atît de sălbatic, cu siguranță că nu li s-ar fi părut atît de grozavă. După ce cinară, Saint Foix, nerăbdător să vadă răsărind luna, o luă de-a lungul prăpastiei, pînă ajunse într-un loc îndreptat spre răsărit ; dar totul

mai era cufundat în întuneric, iar liniștea nopții n-o destrăma decît foșnetul pădurii fremătînd undeva dedesubt. sau tunetul îndepărtat și, din cînd în cînd, glasurile nedeslușite ale grupului de care se îndepărtase. Privea, mișcat de privescerea sublimă formele lungi ale norilor albicioși, ce pluteau în zonele mai înalte și cele mijlocii ale văzduhului, și fulgerele care izbucneau din ei, uneori tăcute și alteori urmate de bubuiturile neașteptate ale tunetului, repetate de ecouri tot mai slabe în munți, în timp ce tot cerul împreună cu abisul peste care se boltea, i se înfățișau într-o fulgerare de o clipă. Focul pe care-l aprinseseră în peșteră lumina întrucîtva bezna din jur, aruncînd cite un licăr pe stîncile din față și pe vîrfurile pinilor ce atîrnau deasupra stîncilor de dedesubt, în timp ce în adîncituri întunericul se aduna tot mai amenințător.

Saint Foix se opri să privească tabloul pe care-l forma grupul din grotă : silueta elegantă a lui Blanche, în contrast plăcut cu figura impunătoare a contelui, care se așezase lîngă ea pe o bucată de stîncă, făcînd împreună o impresie și mai profundă în comparație cu vestmintele grotești și cu trăsăturile aspre ale călăuzelor și celorlalți însoțitori, din fundalul scenei. Focul îi lumină de asemenea într-un fel interesant ; arunca o strălucire puternică, dar destul de palidă, pe siluetele din jur, și sclipea pe armele lor lucitoare ; în timp ce, pe frunzișul unei zăde uriașe ce își întindea umbra pe stîncă de deasupra, lăsa o pată roșie, întînecată, care se pierdea imperceptibil în bezna nopții.

În timp ce Saint Foix contempla această scenă, luna răsări, mare și galbenă, deasupra piscurilor de la răsărit, printre norii zdrențuiți ; înfățișa privirilor, într-o lumină difuză, grandoarea cerului, negurile ce se rostogoleau pînă în mijlocul prăpastiei de dedesubt și conturul nedeslușit al munților.

Cumplită bucurie, să privești,
Ca un naufragiat pe-un țarm pustiu,
Nețarmurita mare fremătind
De valuri, ce-orizontul îl cuprind !

Menestrelul

Din această romantică visare, îl treziră glasurile călăuzelor, care îl strigau repetîndu-i întruna numele, ce răsuna din stîncă în stîncă, pînă cînd părăură să-l cheme o sută de voci ; și se grăbi să liniștească spaima contelui și ale lui Blanche, întorcîndu-se degrabă în peșteră. Dar furtuna părea totuși că se apropie, așa că nu își părăsiră adăpostul ; iar contele, care se așezase între Blanche și Saint Foix, se strădui să abată temerile fiicei sale, prin discuții legate de istoria naturală a locurilor pe unde călătoreau. Vorbi despre substanțele minerale și fosile găsite în adîncurile acestor munți — filoane de marmură și granit în care abundau, straturi de cochilii descoperite aproape de vîrf, la mii de stînjeni deasupra nivelului mării și la mare depărtare de țărmul ei actual ; — de înspăimîntătoarele abisuri și caverne aflate dedesubtul stîncilor, de formele ciudate ale munților și de diferitele fenomene ce par să fi întipărit asupra lumii istoria potopului. De la științele naturale, trecu la evenimente și situații legate de istoria Pirineilor ; numi cîteva dintre cele mai remarcabile fortărețe ridicate de Franța și Spania în trecătorile din munți ; și povesti pe scurt cîteva asedii și conflicte celebre din vremurile de demult, cînd Ambiția vîrîse pentru prima dată spaima în Singurătate, alungînd-o din acestă cotloane ascunse, făcînd ca munții care răsunaseră pînă atunci doar de vuietul torentului să se cutremure de zăngănitul armelor, și cînd primii pași ai omului prin vizuinile ei sacre lăsaseră urme de sînge !

În timp ce Blanche urmărea cu luare-aminte povestirea, în care întîmplările trăiau de două ori mai însuflețite, și se lăsa copleșită de o emoție solemnă, zicîndu-și

că se află chiar în locurile pîngărite cîndva de acele evenimente, reveria îi fu brusc întreruptă de un sunet adus de vînt. Era lătratul îndepărtat al unui cîine de pază. Călătorii ascultară plini de speranță și, cum vîntul se întetea, își ziseră că sunetul nu vena de la mare depărtare ; călăuzele nu se mai îndoiiau acum că era un cîine de la hanul pe care îl căutau, și atunci contele hotărî să-și continue cu toții drumul. Prin spărturile norilor, luna lumina împrejurimile, deși destul de nesigur ; și călătorii, luîndu-se după lătratul cîinelui, o porniră pe marginea prăpastiei ; unul dintre oameni mergea în frunte cu o torță, ce se lua la întrecere cu lumina lunii ; din păcate, călăuzele, care crezuseră că vor ajunge la han curînd după apusul soarelui, nu luaseră mai multe torțe. Păstrînd o tăcere prudentă, înaintau ascultînd lătratul cîinelui, care nu se auzea decît din cînd în cînd și care, după un timp, încetă cu totul. Călăuzele se străduiră să păstreze direcția de unde se auzise sunetul, dar curînd nu se auzi decît vuietul puternic al unui torent și, după puțin timp, ajunseră în fața unei genuni înspăimîntătoare, ce părea să nu mai îngăduie nici un pas înainte. Blanche coborî de pe catîr, ca și contele și Saint Foix, în timp ce călăuzele păseau pe creastă, în căutarea unei punți oricît de rudimentare, care le-ar fi îngăduit să treacă în partea cealaltă ; după o vreme, însă, mărturisiră ceea ce contele începuse să bănuiască, și anume că începuseră să aibă îndoieli în privința drumului, ba chiar erau siguri acum că s-au rătăcit.

La o mică depărtare, dădură peste un pin uriaș căzut peste genune, care unea cele două părți ; trunchiul fusese doborît după cît se pare de vreun vîntător, ca să poată vîna mai lesne capre negre ori lupi, dar trecerea era destul de rudimentară, și plină de primejdie. În afară de călăuze, se înfiorară cu toții la gîndul de a trece peste o asemenea punte, fără nici un parapet ; alunecarea ar fi însemnat moartea. Cu toate acestea, călăuzele se pregătiră să treacă cu catîrii dincolo, în timp ce Blanche stătea tre-

murind pe margine, ascultind vijitul torentului ce se prăvălea de pe stîncile încununate cu pini de deasupra, pînă în genunile adînci, unde valurile înspumate luceau în lumina lunii. Bieții catiri porniră pe puntea atît de primejdioasă cu o prudență instinctivă, fără să se teamă de vuietul cascadei, sau să se lase înșelați de umbrele frunzișului amenințător ce cădeau de-a curmezișul drumului. Și iată cum singura lor torță, de prea puțin folos pînă atunci, deveni o comoară neprețuită ; speriată, codindu-se, dar încercînd să-și adune tot curajul și tăria de caracter, Blanche o porni și ea, pășind după Saint Foix, susținută de brațul tatălui ei și privind țintă lumina roșcată a torței, pînă cînd ajunseră la adăpostul stîncii din fața lor.

Acum, pe măsură ce înaintau, piscurile se apropiiau, formînd o trecătoare îngustă, la poalele căreia vuia torentul peste care tocmai trecuseră. Dar le veni inima la loc căci auziră lătratul unui ciine, care după cît se pare păzea turmele de pe munte, apărîndu-le de lupii ce dădeau năvală noaptea. Lătratul se auzea mult mai aproape decît înainte și, tot bucurîndu-se că vor ajunge curînd într-un loc unde să se poată odihni, zăriră într-adevăr o lumină licărind în depărtare. Lumina licărea mult mai sus decît drumul pe care mergeau ei, și dispărea și apărea mereu, ca și cînd ramurile unduitoare ale copacilor ba i-ar fi împiedecat, ba ar fi lăsat lumina să răzbată pînă la ei. Călăuzele dădură glas, strigînd tare, dar nu le răspunse nici o voce omenească ; și, după o vreme, ca să-și anunțe prezența într-un mod mai eficace, traseră un foc de armă. Ascultară cuprinși de o așteptare plină de neliniște, dar nu auziră decît focul de armă cum stîrnea ecouri printre stînci, stingîndu-se treptat, fără ca liniștea ce se înstăpîni să fie curmată de vreun glas omenesc. Totuși, lumina pe care o zăriseră mai înainte se vedea acum bine și, curînd, se auziră chiar glasuri nedeshușite aduse de vînt ; dar cum călăuzele își repetară chemarea, vocile încetară brusc și lumina dispăru.

Sărmana Blanche aproape că nu mai putea îndura apăsarea neliniştii, a oboselii şi temerilor, iar datorită eforturilor unite ale contelui şi ale lui Saint Foix, de-abia izbutea să nu-şi piardă de tot curajul. Tot înaintind ei aşa pe drum, zăriră în vârful unei stînci de deasupra lor o pată mai întunecată ; şi cînd razele luminoase ale lunii căzură asupra ei, se dovedi a fi un turn de pază. Ținînd seama de aşezarea sa şi de alte împrejurări, contele nu se mai îndoaia că era chiar un turn de pază şi, incredinciat că acolo licărise lumina, căută să-şi încurajeze fiica cu făgăduiala unui adăpost unde se vor putea odihni, căci deşi nu era decît un turn de pază ruinat, nu vor dormi sub cerul liber.

— În Pirinei au fost înălţate numeroase asemenea turnuri de pază, spuse contele, străduindu-se să-i abată atenţia fiicei sale de la temerile care o nelinişteau. După cum ştii, de aici se vestea apropierea duşmanului prin focuri aprinse în vârful turnului. Uneori, asemenea semnale au fost transmise din post în post, de-a lungul unei graniţe de sute de leghe. Apoi, dacă e nevoie, apar din fortăreţe şi păduri armate, care stătuseră la pîndă, şi se grăbesc să apere, poate, o trecătoare importantă ; se caţără pe culmea munţilor şi atacă duşmanul surprins care se află în valea de dedesubt, aruncînd bucăţi de stîncă, revărsînd asupra-i moartea şi înfrîngerea. Vechile forturi şi turnuri de pază ce domină trecătorile mai importante din Pirinei sînt păstrate cu grijă ; dar unele dintre cele aflate în locuri mai puţin însemnate au fost lăsate să cadă în ruină ; şi acum adesea stau în ele vînători sau păstori, care, după o zi de trudă, se retrag acolo şi, împreună cu cîinii lor credincioşi, uită, lingă un foc vesel, de oboseala vînătorii sau de grija de a-şi aduna turmele rătăcitoare, găsind astfel adăpost de furtuna nopţii.

— Dar oare întotdeauna sînt locuite de oameni paşnici ? întrebă Blanche.

— Nu, răspunse contele, uneori se refugiază acolo contrabandiști francezi sau spanioli, care trec peste munți cu tot felul de lucruri din țările lor ; sînt mulți asemenea contrabandiști, și împotriva lor se trimit uneori potere mari din armata regelui. Dar în fața hotărîrii disperate a acestor aventurieri, care, știind că odată prinși, vor ispăși fărădelegile lor printr-o moarte plină de cruzime, se strîng în cete mari și umblă înarmați pînă-n dinți, adesea soldații își pierd curajul. Contrabandiștii doresc să fie în siguranță și nu atacă niciodată, dacă pot să evite lupta ; cît despre ostași, ei știu că în aceste ciocniri primejdia e sigură, iar gloria aproape de neatins, așa că nu țin nici ei să pornească lupta ; de aceea, ciocnirile sînt foarte rare ; dar atunci cînd izbucnesc, nu se termină decît după lupte disperate și sîngeroase. Nu prea ești atentă, Blanche, adăugă contele, te-am obosit cu un subiect plicticos ; dar iată acolo, în lumina lunii, clădirea pe care o căutăm ; și avem noroc că am ajuns aici, căci furtuna stă gata să izbucnească.

Ridicînd privirea, Blanche văzu că se aflau la poalele stîncii în virful căreia se înălța clădirea, numai că acum nu se mai zărea nici o lumină ; și de cîtăva vreme încetase și lătratul cîinelui, iar călăuzele se cam îndoiu că ajunseră într-adevăr lîngă turnul pe care-l căutau. De la depărtarea unde se aflau ei, și cum luna se ascundea mereu printre nori, părea să fie ceva mai mare decît un simplu turn de pază ; dar părea să fie foarte greu să urci pînă acolo, iar pe povîrnișul abrupt nu părea să șerpuiască vreo cărare.

În timp ce călăuzele începură să cerceteze povîrnișul stîncii cu ajutorul torței, contele, care rămăsese la poalele ei, în umbra pădurii, împreună cu Blanche și cu Saint Foix, începu să discute în fel și chip, ca să treacă timpul mai repede ; dar cum neliniștea părea să o copleșească pe Blanche, el îl luă deoparte pe Saint Foix și se sfătui cu el dacă ar fi prudent, în cazul cînd găseau o cărare, să se

incumete a intra într-o clădire care putea adăposti niște tîlhari. Își făcură socoteala că ceata lor nu era prea mică și că mulți dintre ei erau înarmați ; și, după ce se gîndiră și la primejdiile pe care le-ar întîmpina petrecîndu-și noaptea sub cerul liber, unde se putea dezlănțui oricînd furtuna, nu mai avură nici o îndoială că trebuie să ceară găzduire în clădirea din vîrfurile stîncii, fără a ține seama de ce fel de oameni erau acolo ; dar întunericul și tăcerea de moarte din jurul turnului nu păreau a arăta că era locuit.

Se auziră strigînd ceva călăuzele, și, după cîteva minute, se întoarse un slujitor al contelui cu vestea că găsiseră o cărare ; așa că se grăbiră imediat cu toții să se alăture călăuzelor și începură să urce pe o potecă șerpuitoare tăiată în stîncă, printre hățișurile unei păduri pitice ; după multă trudă și oarecare primejdie, ajunseră în vîrf, unde în fața ochilor le apărură mai multe turnuri ruinate, înconjurate de ziduri groase, peste care ici-colo cădea lumina lunii. În jur totul era cufundat în tăcere ; locurile păreau părăsite, dar contele rămase prevăzător.

— Pășiiți cu grijă, spuse el cu glas coborît, pînă cînd aflăm ce fel de clădire e asta.

Făcură cîteva pași în mare liniște și se opriră în fața unei porți uriașe care părea înfricoșătoare chiar și în ruină și, după ce șovăiră o clipă, intrară în curte, dar se opriră din nou în capătul unei terase, care se întindea pînă spre buza unei prăpăstii. Deasupra se înălța clădirea principală, și acum se vădea bine că nu era turn de pază, ci una dintre acele vechi fortărețe care se năruise odată cu trecerea anilor, nefiind nici reparată vreodată. Cu toate acestea, mai existau părți care păreau să fi rămas întregi. Clădirea era durată din piatră cenușie, în stilul gotic saxon atît de greoi, cu imense turnuri rotunde, cu contraforturi trainice, iar arcada ușii celei mari, ce părea să dea în holul clădirii era rotunjită, ca și aceea a ferestrei de deasupra. Măreția ce trebuie să fi caracterizat clădirea

cînd se înălța mindră, era acum considerabil sporită de parapetele năruite, de zidurile pe jumătate dărîmate și de dărîmăturile împrăștiate peste tot, acum tăcute și peste care crescuse iarba. În mijlocul acestei curți se înălța ceea ce mai rămăsese dintr-un stejar uriaș, ce părea să fi crescut și năruit odată cu clădirea ; și puteai crede că o mai apără încă, amenințător, cu cele cîteva ramuri golașe și acoperite cu mușchi care îi mai rămăsese în vîrfurile trunchiului imens, care arăta cît de uriaș fusese copacul în vremurile trecute. Era limpede că fortăreața fusese cîndva foarte puternică și, așa cum se înălța în vîrfurile unei stînci și deasupra unei viroage adînci, dominase împrejurimile, fiind de neprețuit atît pentru a ataca, cît și pentru a rezista ; și tot cercetînd-o, contele se minuna că, deși foarte veche, fusese lăsată să cadă în ruină și fu copleșit de tristețe văzînd-o pustie și părăsită. Cuprins de emoție, crezu totuși că aude glasuri îndepărtate răzbătînd prin liniștea din fortăreață și îi cercetă din nou fațada cu o privire scrutătoare, dar nu zări nici o lumină. Se hotărî atunci să înconjoare fortul, pînă la aripa îndepărtată de unde credea că se auziseră glasuri, și să caute dacă nu se zărea vreo lumină, înainte de a se hotărî să bată în poartă. Păși deci pe terasă, unde pe zidurile groase se mai vedeau rămășițele unor turnuri, dar nu apucă să facă decît vre-o cîteva pași, cîci îl opri lătratul puternic al unui cîine dinăuntru, și contele se gîndi că era tot același cîine al cărui lătrat îi adusese pe călători într-acolo. Încredințat acum că fortăreața era locuită, contele se întoarse ca să se sfătuiască din nou cu Saint Foix dacă să ceară găzduire, cîci sălbăticia locului îi zdruncinase întru-cîtva prima hotărîre ; dar, și de data asta trebui să țină seama de motivele care îl convinseseră și mai înainte, întărite și de descoperirea cîinelui ce păzea fortul, ca și de tăcerea în care era cufundat. Drept care îi porunci unuia dintre slujitori să bată în poartă, și acesta tocmai se apropia de poartă ca să bată în ea, cînd apărură o lumină printre cre-

nelurile unuia dintre turnuri ; contele începu să strige tare, dar neprimind răspuns, se îndreptă el însuși spre poartă și lovi în ea cu un baston cu vârful de fier, în care se sprijinise când urcase pe povârniș. Când ecourile stîrnite de loviturile date încetară, singurul sunet care se auzi fu din nou lătratul — numai că acum nu mai lătra doar un singur ciine. Contele se dădu cîteva pași înapoi, încercînd să vadă dacă mai era lumină în turn și, înțelegînd că dispăruse, se întoarse la poartă ; și tocmai ridicase bastonul ca să bată din nou, cînd i se păru iarăși că aude murmur de voci înăuntru și se opri să asculte. Bănuiala i se adevăra, dar vocile erau prea îndepărtate pentru a se auzi altfel decît ca un murmur, așa încît contele izbi cu toată puterea cu bastonul în poartă ; urmarea fu că aproape imediat se lăsă o tăcere profundă. Era limpede că oamenii dinăuntru auziseră bătaia în poartă, dar că erau foarte prevăzători cînd trebuiau să lase niște străini să intre, lucru care făcu o impresie favorabilă asupra contelui.

— Sînt fie vînători, fie păstori, spuse el ; ca și noi, se pare că au căutat un adăpost pentru noapte în dosul acestor ziduri și se tem să lase niște străini, pentru că se tem să nu fie cumva tîlhari. Voi încerca să le risipesc temerile.

Spunînd acestea, strigă :

— Sîntem prieteni și cerem adăpost pentru noapte.

Peste cîteva clipe, înăuntru se auziră niște pași apropiindu-se, și apoi o voce întrebă :

— Cine-i acolo ?

— Prieteni, repetă contele ; deschideți poarta și veți afla mai mult.

Se auzi atunci trăgîndu-se zăvoare groase, și în poartă apărură un bărbat, înarmat cu o sulită de vînătoare.

— Ce vreți la ceasul ăsta tîrziu ? întrebă el.

Contele făcu un semn către însoțitorii săi și apoi răspunse că nu voia decît să afle care era drumul spre casa cea mai apropiată.

— Atît de puţin cunoaşteţi aceşti munţi, spuse omul, încît nu ştiţi că nu e nici o casă pe o distanţă de mai multe leghe ? Nu vă pot arăta drumul ; trebuie să-l căutaţi singuri — e lună.

Spunînd acestea, era gata să închidă poarta şi contele se întorsese, pe jumătate dezamăgit şi pe jumătate speriat, cînd se auzi o altă voce deasupra lor şi, ridicîndu-şi privirea, văzu o lumină şi chipul unui om după zăbrelele portalului.

— Stai, prietene ; ia spune, ai rătăcit drumul ? spuse vocea ; bănuiesc că sînteţi vînători, ca şi noi : cobor la voi pe dată.

Vocea se stinse şi lumina dispăru. Blanche se speriasse la apariţia omului care deschisese poarta şi îşi implora acum tatăl să părăsească degrabă locurile ; dar contele cercetase suliţa din mîna vînătorului, iar vorbele auzite în turn îl încurajaseră, şi se hotărî să aştepte şi să vadă ce se va întîmpla. În curînd poarta fu deschisă şi apărură mai mulţi oameni îmbrăcaţi ca vînători ; auziseră de sus vorbele schimbate şi, după ce îl ascultară un tip pe conte, îi spuseră că e binevenit şi că poate rămîne peste noapte acolo. Apoi îl îndemnară foarte curtenitor să intre şi să împartă cu ei cina, căci tocmai erau pe cale să mănînce. Contele, care îi cercetase cu mare grijă în timp ce vorbeau, rămase prevăzător şi oarecum bănuitor ; dar era de asemenea nespus de ostenit şi se gîndea cu teamă la furtuna care se apropia, ca şi la drumul în bezna nopţii prin cocolaurile prăpăstioase ale munţilor ; pe lîngă toate acestea, avea oarecare încredere în puterea şi numărul oamenilor ce-l însoţeau, drept care, după ce mai chibzui puţin, se hotărî să primească invitaţia. Luînd această hotărîre, îşi chemă slujitorii, care cercetaseră de jur împrejur turnul, iar unii dintre ei chiar ascultaseră în tăcere discuţia purtată, şi acum îşi urmară stăpînul, pe fiica lui şi pe Saint Foix în fortăreaţă. Străinii îi conduseră într-o sală mare, destul de dărăpănată, cu o masă mare

la mijloc, luminată în parte de un foc aprins la unul din capetele ei, în jurul căruia stăteau patru oameni în haine de vânătoare iar lângă ei dormeau mai mulți ciini ; pe foc fierbea o cizvîrtă de carne. Cînd contele se apropie, oamenii se ridicară în picioare, iar ciinii dădură și ei să se ridice, uitîndu-se fioros la străini ; dar auzind vocile stăpînilor lor, rămaseră pe locurile lor.

Blanche cerceta cu privirea sala întunecoasă, atît de întinsă ; apoi se uită la oameni și la tatăl ei, care, surîzîndu-i vesel, se adresă vînătorilor :

— E într-adevăr un cămin primitor, iar focul îți încălzește și inima după ce ai rătăcit atîta prin locuri sălbătice. Văd că-s tare obosiți ciinii — cum v-a fost norocul ?

— Ca de obicei, răspunse unul dintre oamenii care șezuseră în sală ; omorîm vînatul de la prima împușcătură.

— Oamenii aceștia sînt vînători ca și noi, vorbi unul dintre cei care îi aduseseră înăuntru, arătînd spre conte și însoțitorii săi ; s-au rătăcit, și le-am spus că e destul loc în fort pentru noi toți.

— Foarte adevărat, foarte adevărat, zise celălalt. Ați avut noroc la vînătoare, fraților ? Că noi am împușcat două capre negre, și, zic eu, e destul de bine.

— Faci o greșeală, prietene, vorbi contele ; noi nu sîntem vînători, ci călători ; dar, dacă ne primiți și pe noi la o masă vînătorească, vom fi foarte bucuroși și vă vom răsplăti cum se cuvine.

— Atunci, așază-te jos, frate, spuse unul dintre ei. Hei, Jacques, înteește focul, iedul o să fie gata îndată ; și adu un scaun pentru domnișoara. Ma'mselle, vreți să gustați din rachiul nostru ? E un rachiou adevărat de Barcelona, și cel mai limpede care a curs vreodată dintr-un butoiuș.

Blanche surîse sfioasă și se pregătea să refuze, dar tatăl ei i-o luă înainte și apucă el însuși, cu un aer vesel, cupa oferită fiicei lui ; iar domnul Saint Foix, care stătea

Îngă ea, îi strînse mîna și căută să o îmbărbăteze cu privirea ; dar ea nu-și putea deslipi ochii de la un om care stătea tăcut lingă foc, privindu-l țintă pe Saint Foix.

— Duceți o viață grozavă pe-aici, spuse contele. Viața de vînători e plăcută și sănătoasă ; și dulce e odihna după o astfel de trudă.

— Da, răspunse unul dintre oamenii din fort ; viața noastră e destul de plăcută. Ne petrecem aici doar vara și lunile de toamnă ; iarna locurile sînt tare pustii, iar torențele coboară umflate de pe înălțimi și împiedică vînătoria.

— E o viață liberă și plină de bucurii, urmă contele ; grozav mi-ar plăcea să-mi petrec o lună în felul ăsta.

— Și avem și la ce folosi armele, spuse unul dintre cei ce stăteau în spatele contelui ; se găsesc pe aici o mulțime de păsări cu carne bună, căci se hrănesc cu cimbrișor și cu ierburile care cresc în văi. Acum, că mă gîndesc mai bine, în galeria de piatră atîrnă două păsări vîinate ; Jacques, du-te și adu-le, să le gătim.

Contele îi întrebă apoi în ce fel se desfășoară vînătoria printre stîncile și prăpăstiile din acele locuri pustii, și tocmai i se relata un amănunt mai deosebit, cînd se auzi un sunet de corn la poartă. Blanche privi cu sfială la tatăl ei, care continua să discute despre vînătoare, dar pe chip i se întipărise oarecare neliniște și își întorcea adesea privirea spre acea parte a sălii care era mai aproape de poartă. Cornul sună din nou, urmat de o chemare puternică.

— Sînt cîțiva dintre tovarășii noștri, care se întorc după o zi trudnică pe coclauri, vorbi unul dintre oameni, îndreptîndu-se alene spre poartă ; și, după cîteva clipe, apărură doi bărbați cu pușca pe umăr și pistoale la cingătoare.

— Ce mai faceți, flăcăi ? Ce mai faceți ? spuseră aceștia, apropiindu-se.

— Ce noroc ați avut ? le-o întoarseră tovarășii lor ; ați adus ceva de mâncare ? Că altceva nu căpătați.

— Hei ! Pe cine naiba ați adus aici ? sună o întrebare într-o spaniolă stîlcită, cînd văzură grupul contelui. Sînt din Franța sau din Spania ? Unde i-ați întîlnit ?

— Ei ni s-au alăturat nouă și e o întîlnire plăcută, răspunse tare tovarășul lui, într-o franțuzească destul de corectă. Cavalerul acesta și ceata lui s-au rătăcit și ne-au cerut să-i adăpostim o noapte în fort.

Oamenii nu spuseră nimic ; aruncară jos un fel de raniță și scoaseră dinăuntru cîteva păsări vîinate. Sacul răsună greu cînd căzu pe podea, iar privirea contelui, prinzînd o strălucire de metal, se apucă să cerceteze cu mai multă luare-aminte pe omul care ținea ranița. Era un bărbat înalt și voinic, cu o expresie aspră pe chip, și avea părul negru, tăiat scurt, ce i se încrețea pe ceafă. În locul hainelor de vîinator, purta o uniformă militară ponosită ; în picioarele mari avea sandale cu șireturi, iar de la brîu în jos niște pantaloni pînă la genunchi. Pe cap avea o șapcă de piele, cu o formă ce aducea cu un vechi coif roman ; dar sprîncenele lui încruntate te duceau cu gîndul mai degrabă la barbarii care au cucerit Roma, decît la ostașii romani. După o vreme, contele își întoarse privirile de la el, rămînînd tăcut și gînditor, pînă cînd, ridicînd iarăși ochii, văzu că un bărbat, stînd într-un colț mai întunecat al sălii, nu-și lua ochii de la Saint Foix, care stătea de vorbă cu Blanche și nu-și dădea seama de nimic ; curînd însă, contele îl văzu pe același ins cercetîndu-l cu mare atenție chiar pe el însuși, peste umărul celui îmbrăcat cu haină ostășească. Cînd ochii contelui îi întîlniră pe ai săi, își întoarse repede privirea ; contele se simțea tot mai neliniștit, dar se temu să nu se trădeze prin expresia chipului și, străduindu-se să surîdă, începu să vorbească cu Blanche într-o doară despre lucruri obișnuite. Cînd se uită din nou în jur, observă că soldatul și tovarășul său dispăruseră.

Omul numit Jacques se întoarce acum din galeria de piatră.

— Am aprins focul acolo, spuse el, și păsările sînt jumulte ; o să punem și masa în galerie, căci e mai cald ca aici.

Tovarășii săi se arătară gata să se mute acolo și îi poftiră pe oaspeți să îi urmeze în galerie ; Blanche, abătută, rămase locului, iar Saint Foix privi spre conte, care spuse că preferă căldura facului lîngă care stătea. Vînătorii laudară însă căldura din cealaltă încăpere și stăruiră cu atîta amabilitate să treacă dincolo, încît contele, pe jumătate șovăind, pe jumătate temîndu-se să nu-și trădeze îndoielile, se învoi. Coridoarele lungi și ruinate prin care trecură îl deprimară, dar tunetul care bubuia cu putere afară îl convinse că era periculos să părăsească adăpostul ; așa că se stăpîni să-i provoace pe cei care îl conduceau arătîndu-le că nu avea încredere în ei. Vînătorii deschideau drumul cu un felinar ; contele și Saint Foix, vrînd să se facă plăcuți gazdelor prin dovezi de prietenie, duceau fiecare cîte un scaun, iar Blanche îi urma cu pași șovăitori. Pe cînd mergea așa, rochia i se agăță de un cui din perete și ea se opri, străduindu-se să o desprindă ; nici contele, și nici Saint Foix, discutînd aprins, nu-și dădură seama că ea se oprise și își urmară călăuza pe după un cot al coridorului, iar Blanche rămase în urmă pe întuneric. Tunetul îi împiedică să-i audă chemarea, dar, desprinzîndu-și rochia, ea îi urmă degrabă pe drumul pe care credea că îl luaseră. O lumină lucind în depărtare îi întări convingerea, așa că își continuă drumul pînă la o ușă deschisă de unde venea lumina, crezînd că încăperea era chiar galeria de piatră despre care vorbiseră oamenii. Auzind glasuri înăuntru, se opri la cîteva pași de ușă, ca să fie sigură că nu se înșală, și de acolo, la lumina unui felinar care atîrna din tavan, văzu patru bărbați așezați în jurul unei mese, aplecați deasupra ei, pîrînd să se sfătuiască. Își dădu seama că unul dintre ei era cel pe care

îl văzuse privindu-l țintă pe Saint Foix ; și care vorbea acum cu aprindere, deși cu glas coborît ; dar cînd unul dintre tovarășii lui păru să îl contrazică, începură să vorbească pe un ton mai ridicat și mai aspru. Blanche, alarmată că nici tatăl ei și nici Saint Foix nu se aflau în încăpere și îngrozită de înfățișarea sălbatică a acestor oameni, tocmai se întorcea grăbită, vrînd să caute galeria, cînd îl auzi pe unul dintre ei spunînd :

— Hai să nu ne mai certăm. Cine vorbește de primejdie ? Urmați-mi sfatul și nu o să fie nici una — puneți mîna pe ei, și ceilalți vor fi o pradă ușoară.

Blanche, izbită de aceste vorbe, se opri o clipă ca să audă mai mult.

— Nu e nimic de luat de la ceilalți, spuse unul dintre oameni ; eu nu sînt pentru vărsare de sînge cînd se poate și altfel — omorîți-i doar pe cei doi, și treaba e făcută ; ceilalți n-au decît să plece.

— Așa crezi ? exclamă primul tilhar, și scoase o înjurătură înspăimîntătoare. Cum ! ca să spună apoi în ce fel i-am aranjat pe stăpînii lor și să trimită trupele regelui să ne tragă pe roată ! ? Întotdeauna ai dat sfaturi grozave — pun prinsoare că nimeni dintre noi n-a uitat încă ajunul Sf. Toma de anul trecut.

Lui Blanche i se strînse inima de groază. Primul ei gînd a fost să fugă de lîngă ușă ; dar, cînd încercă să se miște, tremura atît de tare, că, după ce făcu cîțiva pași, clătînîndu-se, spre un colț mai întunecat al coridorului, fu silită să stea locului și să asculte vorbele cumplite ale celor despre care nu se mai putea îndoi că erau tilhari. În clipa următoare auzi aceste vorbe :

— De ce nu le-am face de petrecanie la toți ?

— Pun rămășag că viețile noastre fac cît ale lor, răspunse tovarășul lui. Dacă nu-i omorîm, o să ne spînzure ei pe noi ; așa că mai bine să moară ei, decît să ne spînzure pe noi.

— Mai bine, mai bine, strigară ceilalți.

— Când omori pe cineva, e un mod promițător să scapi de spînzurătoare ! spuse primul țîlhar. Cu toate astea, mulți inși cinstiți și-au vîrît capul în ștreang în felul ăsta.

Cîteva clipe se lăsă tăcerea, și cu toții părură să chibzuiască.

— Fir-ar să fie, exclamă deodată cu nerăbdare unul dintre hoți ; tovarășii noștri ar fi trebuit să fie acum aici ; or să vină cu vechea poveste, și fără nici o pradă — dacă erau aici, treaba noastră ar fi fost simplă și ușoară. Văd că n-o să fim în stare să facem nimic în noaptea asta, căci sîntem mai puțini decît oamenii ăștia, iar dimineța or să vrea să plece, și cum crezi că-i putem opri fără să folosim forța ?

— M-am gîndit la un plan care o să meargă, spuse unul dintre ei ; dacă putem să le facem de petrecanie pe tăcute celor doi cavaleri, o să fie ușor să-i biruim pe ceilalți.

— E un plan grozav, zău așa, spuse un altul rînjind disprețuitor. Dacă pot să rod zidul închisorii, o să fiu liber ! — Cum putem să le facem de petrecanie pe tăcute ?

— Cu otravă, răspunseră tovarășii săi.

— Bine zis ! O să meargă, se învoi al doilea țîlhar. O să se chinuie mult pînă o să moară, și o să mă răzbun și eu în felul ăsta. Baronii ar trebui să se teamă de răzbu-narea noastră !

— L-am recunoscut pe fiu din clipa cînd l-am văzut, spuse omul pe care Blanche îl văzuse privindu-l țîntă pe Saint-Faix, dar nu cred că el mă cunoaște ; cît despre tatăl lui, aproape că l-am uitat.

— Poți să spui ce vrei, intră în vorbă al treilea țîlhar, dar nu cred că el e baronul ; îl știu cît îl știți și voi, căci am fost unul dintre cei care l-au atacat, împreună cu bravii noștri flăcăi care au avut apoi de suferit.

— Și n-am fost și eu ? se răsti primul țîlhar. Vă spun că el e baronul ; dar ce contează dacă e sau nu ? — impor-

tant e să nu lăsăm toată prada să ne scape din mâini. Nu se întâmplă prea des să avem asemenea noroc. Când ne riscăm mereu viața ca să trecem prin contrabandă, câteva kilograme de tutun înșelându-i pe vameșii regelui, gata să ne fringem gîtul prin prăpăstii ca să vinăm ceva să ne astîmpărăm foamea ; jefuind din cînd în cînd cîte un alt contrabandist sau cîte un călător rătăcit, alegîndu-ne doar cu atît cît să avem pentru praful de pușcă pe care-l irosim trăgînd asupra lor — să lăsăm o asemenea plească să ne scape ? Păi, zic că ăștia au destul asupra lor cît să ne țină...

— Eu n-aș vrea să le facem de petrecanie, se băgă în vorbă al treilea hoț ; mai bine să profităm de pe urma lor. Numai că, dacă ăsta ziceți voi că e baronul, aș vrea să mă mai uit o dată bine la el, în amintirea bravilor noștri camarazi pe care i-a trimis la spînzurătoare.

— Bine, bine, n-ai decît să te uiți cît vrei, zise primul tîlhar ; dar îți spun că baronul e mai înalt de statură.

— Lăsați acum vorbăria, se răsti al doilea tîlhar ; ei, ce facem, îi lăsăm să plece au ba ? Dacă mai stăm mult aici, or să priceapă despre ce-i vorba și or s-o șteargă. Oricine ar fi oamenii știa sînt bogați, căci altfel de ce ar avea atîția slujitori ? Ați văzut inelul pe care îl avea pe deget ? ăla de-i ziceți voi că e baronul ? — Ei, era un diamant ; dar acum sînt sigur că nu-l mai are : m-a văzut chiorîndu-mă la el, și l-a scos.

— Da, și mai e și medalionul la gîtul fetei ; l-ați văzut ? Ea nu și l-a scos, zise primul tîlhar, îi atîrnă încă la gît ; dacă n-ar fi sclipit așa, nici nu l-aș fi văzut, cum era aproape ascuns în cutele rochiei ; și ăla are diamante, și trebuie să fie grozave, dacă sînt puse în jurul unui medalion atît de mare.

— Dar cum să ducem la capăt treaba ? întrebă al doilea ticălos ; hai să vorbim despre asta. Nu mi-e teamă mie că nu e pradă destulă, dar cum să punem mîna pe ea ?

— Da, da, se alăturară tovarășii săi, să ne sfătuim cum să facem, că nu avem timp de pierdut.

— Eu sînt tot pentru otravă, zise cel de-al treilea. Dar gîndiți-vă că sînt cam mulți ; vreo nouă sau zece, și încă bine înarmați. Cînd am văzut atîția la poartă, nici n-am vrut să-i las să intre, știți bine, cum n-ați vrut nici voi.

— Credeam că s-ar putea să fie dușmani de-ai noștri, îl lămuri cel de-al doilea ; nu că mi-ar fi păsat că erau mulți la număr.

— Dar acum trebuie să-ți pese, i-o întoarse tovarășul său, căci altfel va fi rău de tine. Noi nu sîntem decît șase, și cum am putea să-i răzbim pe toți zece cu forța ? Vă spun că cel mai bine e să le dăm la cîțiva otravă, și cu ceilalți ne răfuim noi pe urmă.

— M-am gîndit la o cale mai bună, zise celălalt, nerăbdător ; trăgeți-vă mai aproape.

Blanche, care ascultase discuția dintre ei cu o groază de nedescris, nu mai putu prinde vorbele lor, căci tilharii începuseră acum să șușotească ; dar însuflețită de speranța că i-ar putea salva pe prietenii ei de la moarte, dacă putea ajunge repede la ei, prinse puteri și o porni în căutarea galeriei. Dar cum spaima și întunericul păreau să se unească împotriva ei, după ce făcu cîțiva pași lumina slabă ce se strecura din odaie nu mai putu birui beznă și, împiedicîndu-se de o treaptă de pe coridor, căzu jos.

Zgomotul îi sperie pe tilhari, care tăcură pe dată și apoi se repeziră pe coridor, să vadă dacă nu cumva cineva auzise uneltirile lor. Blanche îi văzu apropiindu-se, mută de groază în fața privirilor lor sălbatice și lacome ; dar, înainte de a se putea ridica, o descoperiră și puseră mîna pe ea, tîrînd-o spre camera de unde ieșiseră și amenințînd-o că o pătește dacă nu încetează cu țipetele.

După ce ajunseră în odaie, începură să se sfătuiască ce să facă cu ea.

— Să vedem mai întâi ce-a auzit, zise șeful tilharilor. De cât timp erai pe coridor, domniță, și ce treabă aveai aici ?

— Mai întâi să punem mina pe medalion, zise unul dintre ei, apropiindu-se de Blanche, care tremura ca o frunză. Frumoasă domniță, cu voia dumitale, medalionul ăsta e al meu ; hai, dă-mi-l, că altfel îl iau singur.

Blanche, implorîndu-l s-o cruțe, îi dădu imediat miniatura, în timp ce un alt tilhar o întreba cu asprime ce auzise din discuția lor ; și înțelegînd din fisticăala și spaima ei ceea ce limba nu îndrăznea să exprime, bandiții se uitară cu înțeles unul la celălalt, și doi dintre ei se retraseră într-un colț mai îndepărtat al încăperii, ca să se sfătuiască.

— Astea-s diamante, pe legea mea ! exclamă omul, după ce examinează miniatura. Și mai e și un portret foarte drăguț, zău așa ; un cavaler tînăr și chipeș, așa cum ai vrea să vezi într-o zi de vară. Va să zică, ăsta-i bărbatul dumitale, domniță, căci el e cavalerul cu care stăteai pînă mai adineauri.

Blanche, moartă de spaimă, îl imploră să aibă milă de ea și, întinzîndu-i punga, îi făgădui să nu spună nimic din ce se întîmplase, dacă o va lăsa să se înapoieze la ai săi.

Omul rînji batjocoritor și se pregătea să-i răspundă, cînd atenția îi fu atrasă de un zgomot îndepărtat ; și, în timp ce asculta cu luare-aminte, o strînse mai tare pe Blanche de braț, de parcă i-ar fi fost teamă că o să-i scape, și ea țipă din nou după ajutor.

Zgomotele se auzeau tot mai aproape, și tilharii se grăbiră să vină din celălalt colț al odăii.

— Am fost descoperiți, strigară ei ; dar să ascultăm o clipă, poate că nu sînt decît tovarășii noștri care vin din munți. Și dacă e așa, treaba e ca și făcută ; hai să ascultăm !

O împușcătură ce răsună în depărtare îi adevăra o clipă bănuiala, dar imediat zgomotele răsunară tot mai aproape ;

se auzea acum zăngănit de săbii, ca și glasuri răstite și gemete surde, venind de pe aleea din afara încăperii. În timp ce țilharii își pregăteau armele, se auziră strigați de câțiva dintre tovarășii lor din depărtare, și apoi un corn răsună ascuțit, în afara fortăreței, semnal pe care se pare că îl înțeleseră foarte bine ; căci trei dintre ei, lăsând-o pe Blanche în grija celui de al patrulea, se repeziră imediat afară din încăpere.

În timp ce Blanche, tremurînd toată, cuprinsă de slăbiciune, se ruga să i se dea drumul, auzi în mijlocul vacarmului glasul lui Saint Foix, și abia scoase un strigăt, cînd ușa odăii se deschise și el apărură, desfigurat de răni din care curgea sîngele, și urmărit de câțiva țilhari. Blanche nu mai văzu și nu mai auzi nimic ; totul se învîrți în jurul ei, ochii i se împăienjeniră și căzu în nesimțire în brațele banditului care o ținuse.

Cînd își reveni, își dădu seama, la lumina slabă care pîlpîia în jurul ei, că se afla în aceeași cameră, dar nici contele nici Saint Foix și nici altcineva nu se zărea ; și ea rămase cîtva timp nemișcată, într-o stare de amorțeală. Dar pe măsură ce-i reveneau imaginile înspăimîntătoare de mai înainte, se strădui să se ridice, ca să-și caute prietenii, cînd un geamăt surd, nu prea departe de ea, îi aminti de Saint Foix și de starea în care îl văzuse intrînd în odaie ; și atunci își dădu silința să se ridice de jos și înaintă îngrozită spre locul de unde auzise geamătul ; pe jos zăcea un trup omenesc și la lumina slabă a unei luminări ce pîlpîia, recunoscua fața palidă și desfigurată a lui Saint Foix. Se poate lesne închipui ce groază a copleșit-o în clipa aceea. El tăcea, cu ochii pe jumătate închiși ; pe mîna pe care ea i-o strîngea cu deznădejde, se vedea sînge închegat. În timp ce îi repeta zadarnic numele și striga după ajutor, se auziră pași, și în cameră intră cineva — dar își dădu seama că nu era tatăl ei, contele ; spre marea ei uimire, cînd îl imploră să-i dea primele îngrijiri lui Saint Foix, văzu că era Ludovico ! Fără să piardă timp ca s-o recunoască, el începu să

lege imediat rănilor cavalerului și, înțelegând că leșinase fiindcă pierduse mult sânge, alergă după apă ; dar abia ieșise de câteva clipe, când Blanche auzi alți pași apropiindu-se și simți că era gata să-și piardă mințile de frica bandiților ; dar la lumina unei torțe care licări pe pereți, văzu că cel care se apropia era chiar contele de Villefort ; avea chipul îngrijorat, răsufla din greu și o striga întruna pe fiica sa. Auzindu-i glasul, Blanche se ridică și alergă în brațele lui, iar el, lăsând să-i cadă din mână spada însângerată, o strânse la piept într-o efuziune de recunoștință și bucurie ; după care se grăbi să se intereseze de starea lui Saint Foix, care începuse să dea semne de viață. Ludovico se întoarse curînd cu apa și rachiul ; apa i-o duse la buze, iar cu rachiul se apucă să-l frece la temple și pe mâini ; în cele din urmă, Blanche îl văzu deschizînd ochii, și apoi îl auzi întrebînd de ea ; dar bucuria îi fu de scurtă durată și o cuprinsese o nouă neliniște, căci Ludovico spuse că trebuie să-l ducă imediat pe domnul Saint Foix de acolo, adăugînd :

— Tilharii de afară, domnule conte, erau așteptați de o oră ; și dacă mai întîrziem, ne vor găsi cu siguranță. Sunețul acela ascuțit de corn, o știu ei prea bine, e un semnal dat de tovarășii lor aflați în mare primejdie și se aude în munți la multe leghe depărtare. Știu cazuri cînd s-au întors la chemarea lui chiar și de la Pied de Melicant. Oare stă cineva de pază la poarta cea mare, domnule conte ?

— Nimeni, răspunse contele. Dar toți oamenii mei sînt acum răsîpîdiți, nici nu știu pe unde. Du-te, Ludovico, adună-i și vezi dacă nu se aude și tropăitul catîrilor.

Ludovico ieși în grabă, iar contele se sfătui cum să-l transporte pe Saint Foix, care n-ar fi putut îndura să fie zguduit pe spinarea unui catîr, chiar dacă ar fi avut destulă putere ca să se țină în sa.

Pe cînd contele îi spunea că tilharii, pe care îi găsiseră în fortăreață, fuseseră închiși în turn, Blanche văzu că și el era rănit și că mîna stîngă îi atîrna țeapănă ; dar el zîmbi de neliniștea ei, asigurînd-o că nu era decît o zgîrietură.

Apărură îndată și slujitorii contelui, în afară de doi care rămaseră de pază la poartă, și curînd după aceea se înfățișă și Ludovico.

— Mi se pare că aud catirii apropiindu-se în vale, domnule conte, zise el, dar torentul vuiteste atît de tare că nu sînt sigur ; oricum, am adus ceva cu care să-l putem căra pe domnul cavaler, adăugă el, arătînd o piele de urs prinsă de două prăjini — după cît se pare folosite de tîlhari ca să aducă acasă pe vreunul de-al lor dacă se întîmplă să fie rănit în luptă.

Ludovico o întinse pe jos și, punînd peste ea cîteva piei de capră, făcu un fel de pat, în care îl culcară pe cavaler, care începuse să-și revină destul de mult. Călăuzele ridicară pe umeri prăjinile și o porniră, pășind cu dibăcie pe drumul povîrnit, astfel încît targa nu era deloc zdruncinată. Cîțiva dintre slujitorii contelui erau și ei răniți — dar foarte ușor și, după ce își legară rănile, porniră către poarta cea mare. Cînd trecură prin sală, din depărtare se auzi larmă, și Blanche rămase îngrozită.

— Sînt doar ticăloșii din turn, o liniști Ludovico.

— Numai să nu spargă ușa, zise contele.

— Nu, domnule conte, răspunse Ludovico, fiindcă ușa e de fier ; n-avem de ce ne teme din partea lor ; dar o să trec mai întîi eu și o să mă uit de pe metereze.

Îl urmară cu toții în grabă, și își găsiră catirii pascînd în fața porților ; ascultară cu mare grijă, dar nu auziră nici un zgomot, în afară de vuitetul torentului de dedesubt și de adierea brizei matinale suspinînd printre ramurile stejarului bătrîn din curte ; și fură bucuroși zăbind primele mijiri ale zorilor pe crestele munților. După ce încălecară pe catiri, Ludovico se oferi să-i călăuzească el și îi duse pînă în vale pe un drum mai ușor decît cel pe unde urcaseră mai înainte.

— Trebuie să ocolim valea spre răsărit, domnule conte, zise el, ca să nu dăm peste tîlhari ; pe acolo au plecat azi-dimineață.

În curînd, drumeții ieșiră din vale și se pomeniră într-o vilcea care se întindea spre miazănoapte și apus. Lumina dimineții se așternea peste munți și dezvăluia treptat dimburile înverzite de la poalele munților, unde creșteau în voie arbori de plută și stejari veșnic verzi. Norii de furtună se împrăștiaseră și lăsaseră cerul senin, așa că Blanche se simți însuflețită de verdeață, înviorată de ultima ploaie. Îndată răsări și soarele, și razele lui făceau să sclipească stîncile ude, cu tufișurile din vârful lor și povîrnișurile acoperite de iarbă. La capătul văii se învălătuceau ceturile, dar vîntul le împinse din fața drumeților, iar razele soarelui le siliră să urce spre vârful munților. Străbătura cam o leghe, cînd Saint Foix începu să se plîngă de o mare slăbiciune, și se opriră cu toții să-i dea ceva răcoritor și să lase oamenii care-l purtau să se mai odihnească. Ludovico luase din fortăreață cîteva sticle de vin vechi spaniol, care acum se dovedî un foarte bun întăritor nu numai pentru Saint Foix ci și pentru ceilalți din grup ; lui Saint Foix nu-i aduse însă decît o ușurare trecătoare, căci fierbințeala începu să-i crească și nu mai izbuti să-și stăpînească durerile cî-l chinuiau ; abia aștepta să se vadă ajuns la hanul unde plănuiseră în ajun să-și petreacă noaptea.

În timp ce se odihneau la umbra pinilor înalți, contele îi ceru lui Ludovico să-l lămurească pe scurt cum dispăruse din încăperea din aripa de nord, cum ajunsese în mîinile tilharilor și cum izbutise atît de bine să-l ajute pe el și pe ai lui, căci neîndoielnic lui i se datora eliberarea lor din mîinile tilharilor. Ludovico tocmai se pregătea să-i facă pe voie, cînd auziră răsunînd pe neașteptate o împușcătură, de pe cărarea pe care veniseră, și se ridicară îngrijorați, pornind degrabă la drum.

CAPITOLUL XHI

*Ah, cum Vademeneste soarta
Pe cai batute de furtuni,
Si-nchide bucuriei poarta !*

BEATTIE

În vremea asta Emily se gîndea mereu, plină de neli-niște, la soarta lui Valancourt ; dar Theresa, găsind în sfîrșit pe cineva căreia să-i destăinuie misiunea ei pe lîngă intendent, o înștiință că mesagerul avea să se întoarcă a doua zi ; și Emily îi făgădui să se ducă ea pînă la căsuță, Teresa fiind prea șubredă ca să poată veni.

Spre seară, Emily porni deci singură spre căsuță, înfiorată de o tristă presimțire cu privire la Valancourt, impresionată, poate, și de întunericul ce se lăsa. Era o seară cenușie de toamnă tîrzie ; neguri se țirau ici-colo pe munți, și un vînt rece, făcînd să foșnească pădurea de fagi, îi presăra cărarea cu ultimele frunze îngălbenite, care se învîrtejeau purtate de vînt și, prevestind apropierea iernii, îi aduceau pustiu în suflet, pîrînd să-i vestească moartea lui Valancourt. Gîndul acesta era atît de puternic, încît de mai multe ori era gata să se întoarcă acasă, neputînd înfrunta o certitudine pe care o presimțea ; dar, luptîndu-se cu sentimentele acestea, izbuti să și le stăpînească și își continuă drumul.

Și cum mergea așa tristă mai departe, urmărind involburarea norilor pe cer și rîndunelele purtate de vînt, ba dispărînd pe după norii de furtună, ba ieșînd o clipă ca să se rotească în văzduhul mai liniștit, i se păru că suferințele și încercările vieții ei din ultimul timp erau oglindite în aceste imagini trecătoare — tot astfel fusese și ea azvîrlită în ultimul an pe marea furtunoasă a nefericirii, bucurîndu-se doar de scurte răgazuri de tihnă, dacă amînarea nenorocirilor poate fi numită tihnă. Și acum, cînd scăpase din atîtea primejdii, cînd se eliberase de cei care o năpăstuiau și cînd se pomenise stăpîna unei mari averi, acum, cînd ar fi putut pe bună dreptate să se aștepte la fericire, vedea că este tot atît de departe de ea ca și înainte. S-ar fi învinuit de slăbiciune și nerecunoștință, lăsîndu-se astfel copleșită de o singură nenorocire, fără a ține seama de atîtea și atîtea daruri cu care fusese înzestrată, dacă această nenorocire ar fi afectat-o doar pe ea ; dar plîngînd din pricina lui Valancourt pe cînd fusese în viață, lacrimi de compasiune i se amestecaseră cu cele de regret ; și căinînd o ființă omească decăzută pînă la viciu, și deci pînă la calvarul suferinței, rațiunea și omenia îi storceau lacrimile, iar tîria nu o învățase încă să le despartă de cele ale dragostei ; totuși, în clipa de față, ceea ce o apăsă nu era certitudinea vinovăției, lui, ci teama că murise (moarte la care se pare că și ea, deși fără voie, contribuisese într-o oarecare măsură). Această teamă creștea pe măsură ce se apropia clipa cînd i se va adevări bănuiala ; și cînd zări căsuța Theresei, era atît de tulburată și cu hotărîrea zdruncinată de șovăială, încît nu se simți în stare să meargă mai departe și se așeză pe o bancă de lingă drum ; stînd acolo, i se păru că vîntul care gemea printre ramurile înalte de deasupra îi aducea o jelanie îndepărtată, și chiar cînd rafalele se opreau, își închipuia că aude vaiete slabe, înăbușite. Ascultînd cu mai multă luare-aminte, se convinge că nu era decît închipuire ; dar înserarea care se așternea peste tot o îndemnă să se ridice și, cu pași șovăielnici, se îndreptă iarăși spre căsuță.

Prin fereastră zări pîlpîind flăcările vesele ale focului ce ardea în cămin, iar Theresa, care o văzuse apropiindu-se, îi deschise uşa şi o întîmpină.

— E o seară răcoroasă, domnişoară, zise ea ; şi cum se apropie şi furtuna, m-am gîndit că n-ar strica puţin foc. Aşezaţi-vă pe scaunul acesta, de lîngă cămin.

Emily, mulţumindu-i pentru grija pe care i-o arăta, se aşează ; apoi, privind-o drept în faţa luminată de flăcări, fu izbită de expresia ei şi, neputînd scoate o vorbă, se rezemă de spătar cu o înfăţişare atît de îndurerată, încît Theresa pricepu ce o frămîntă, dar rămase tăcută.

— Ah ! exclamă în cele din urmă Emily, văd că nu trebuie să te mai întreb ce-ai aflat, căci tăcerea şi privirea explică totul ; — înseamnă că el este mort !

— Vai ! scumpă domnişoară, vorbi Theresa, în timp ce ochii i se umpleau de lacrimi, lumea asta e formată numai din suferinţe ! Bogaţii îşi au şi ei partea lor, ca şi oamenii sărmani ! Dar trebuie să ne străduim cu toţii să ne îndurăm soarta.

— E mort, deci ! o întrerupse Emily. Valancourt e mort !

— Vai ! mă tem că da, răspunse Theresa.

— Te temi ! zise Emily, doar te temi ?

— Vai ! da, domnişoară, mă tem că e mort ! Niciintendentul şi nici altcineva din familia Epourville n-a auzit nimic despre el de cînd a plecat din Languedoc ; contele e tare mîhnit din pricina lui, fiindcă avea întotdeauna grijă să trimită veşti despre el, şi acum n-a mai primit nici un rînd de cînd a plecat din Languedoc. Trebuia să se întoarcă de trei săptămîni, dar nici n-a venit şi nici n-a scris nimic, şi le e teamă că i s-a întîmplat o nenorocire. Vai ! cine-ar fi crezut că o să ajung să plîng la moartea lui ! Sînt bătrînă, şi puteam să mor fără să-i pese nimănui de mine, pe cînd el...

Cuprinsă de slăbiciune, Emily ceru puțină apă, iar Theresa, speriată de glasul cu care vorbise, se grăbi să-i dea îngrijiri și, în timp ce-i ducea apa la buze, continuă :

— Scumpă domnișoară, nu puneți totul la inimă ; cavalerul ar putea să fie totuși viu și sănătos ; să nu ne pierdem nădejdea !

— Oh, nu ! eu nu mai pot nădăjdui nimic, zise Emily ; cunosc unele împrejurări care nu-mi lasă nici o nădejde. Mi-am mai revenit acum și pot să ascult ce ai de zis. Spune-mi, te rog, mai amănunțit tot ce știi.

— Așteptați puțin pînă vă simțiți mai bine, domnișoară, căci arătați tare rău !

— Oh, nu, Theresa, spune-mi totul, cît mai am puterea să ascult, zise Emily. Spune-mi totul, te rog din suflet !

— Bine, am să vă spun ; dar intendentul nu mi-a povestit prea multe, căci Richard zicea că nu-i venea să vorbească despre domnul Valancourt, și tot ce-a aflat a fost de la Gabriel, unul dintre slujitori, care zice că a auzit de la valetul domnului conte.

— Ce-a auzit ? întrebă Emily.

— Păi, Richard nu prea are ținere de minte și nu-și amintește nici pe jumătate și, dacă nu i-aș fi pus o mulțime de întrebări, n-aș fi aflat mai nimic. Dar el zice că Gabriel zicea că el și toți ceilalți slujitori erau tare necăjiți din pricina domnului Valancourt, fiindcă era un gentilom atît de bun, că toți îl iubeau, de parcă le-ar fi fost frate — și acum, cînd te gîndești ce s-a ales din el ! Că tare mai era cumsecade cu toți și, dacă vreunul dintre ei greșea, domnul Valancourt era primul care-l ruga pe domnul conte să-l ierte. Și-apoi, dacă vreo familie de oameni sărmani era în nevoie, domnul Valancourt se grăbea primul să le vină în ajutor, deși alții, mai apropiați, ar fi avut mai multe mijloace s-o facă. Și-apoi, zicea Gabriel, era atît de binevoitor cu toată lumea și, deși avea o înfățișare atît de

mîndră, niciodată nu porunceă și nu striga la cei din jur, cum fac de obicei cavalerii nobili, dar oamenii nu-l respectau mai puțin din pricina asta. „Ba, zicea Gabriel, tocmai pentru asta îl respectam mai mult și am fi alergat cu toții să-i dăm ascultare, doar la o vorbă de-a lui, mai degrabă decît altora care ne tot sîcîiau întruna ce avem de făcut ; da, și ne feream mai mult să nu-l supărăm pe el, decît pe cei care se răsteau la noi.“

Emily, care nu mai socotea primejdios să asculte laude adresate lui Valancourt, nu încercă s-o întrerupă pe Theresa, ci rămase atentă la vorbele ei, deși durerea aproape o copleșise.

— Domnul conte, urmă Theresa, tare se mai frămîntă din pricina domnului Valancourt, mai cu seamă că, după cît se spune, a fost cam aspru cu el în ultima vreme. Gabriel zice că a auzit de la valetul domnului conte că domnul Valancourt s-a purtat destul de nesăbuit la Paris și a cheltuit o mulțime de bani, mult mai mult decît i-ar fi fost pe plac domnului conte, căci el nu-î cheltuitor ca domnul Valancourt, care a apucat-o pe căi greșite. Ba, după cît se pare, din pricina asta domnul Valancourt a și fost vîrît la închisoare la Paris, și domnul conte, zice Gabriel, nici n-a vrut să-l scoată de acolo, zicînd că merită să sufere ; și cînd bătrînul Gregoire, majordomul, a auzit de toate astea, și-a cumpărat un baston cu care să meargă pînă la Paris ca să-l vadă pe tînărul domnișor ; dar îndată după aceea am auzit că domnul Valancourt avea să se întoarcă acasă. O, ce bucurie a fost pe noi în ziua cînd a venit ! Numai că era tare schimbat, și domnul conte se purta nepăsător cu el, și domnul Valancourt era foarte trist. Curînd după aceea a plecat iarăși în Languedoc, și de atunci n-am mai auzit nimic despre el.

Theresa se opri din povestit și Emily, suspinînd din greu, rămase cu ochii ațintiți în pămînt, fără să scoată o

vorba. După o lungă tăcere, o întreabă pe Theresa ce mai aflate.

— Dar de ce aş mai întreba ? adăugă ea ; ceea ce mi-ai spus pînă acum îmi ajunge. O, Valancourt ! ai plecat — te-ai dus pe vecie ; şi eu... eu te-am ucis !

Aceste, vorbe, împreună cu expresia de deznădejde de pe chipul ei, o speriară foarte pe Theresa, care începu să se teamă că veştile pe care le auzise o impresionaseră prea tare şi îi zdruncinaseră mintea.

— Dragă domnişoară, linişteşti-vă, se rugă ea : şi nu mai spuneţi asemenea vorbe îngrozitoare. Cum să-l fi ucis pe domnul Valancourt — vai de mine !

Emily nu răspunse decît printr-un suspin adînc.

— Dragă domnişoară, mi se frînge inima să vă văd aşa, urmă Theresa ; nu mai staţi cu ochii în pămînt, atît de palidă şi de tristă ; mă sperii de moarte cînd vă văd aşa. — Emily continua să tacă, pîrînd să nu audă nimic din spusele ei. — Şi-apoi, domnişoară, adăugă Theresa, n-avem de unde să ştim că domnul Valancourt nu e în viaţă şi fericit.

La auzul numelui său, Emily ridică ochii şi îi aţinti, într-o privire rătăcită, asupra Theresei, ca şi cum ar fi încercat să înţeleagă ce-i spunea.

— Da, scumpă domnişoară, reluă Theresa, înţelegîndu-i greşit expresia, domnul Valancourt ar putea fi în viaţă şi fericit.

La repetarea acestor vorbe, Emily le pătrunse înţelesul dar, în loc să aibă urmarea dorită, părură doar să-i sporească suferinţa. Se ridică îndată de pe scaun şi începu să meargă de colo-colo prin odăiţă cu paşi repezi, oftînd mereu, frîngîndu-şi miinile şi frămîntîndu-se.

Văzînd-o în starea asta, Theresa cu o afecţiune simplă dar sinceră, se străduia s-o liniştească ; puse apoi mai multe lemne pe foc şi îl întepi pînă cînd se aprinse mai

bine, curăță vatra, așează scaunul pe care șezuse Emily mai aproape de foc și apoi scoase dintr-un dulap o sticlă de vin.

— E o seară vijelioasă, domnișoară, zise ea, și vîntul e rece — haideți, veniți mai aproape de foc și beți un pahar de vin ; o să vă facă bine, cum mi-a făcut și mie de multe ori, căci nu-i vin obișnuit ; e vin tare de Languedoc, și ultima din cele șase sticle pe care mi le-a trimis domnul Valancourt în seara cînd a plecat din Gasconia spre Paris. De atunci, l-am tot folosit ca întăritor și nu beau niciodată fără să mă gîndesc la el și la vorbele bune pe care mi le-a spus cînd mi-a dat sticlele de vin. „Theresa, mi-a zis, acum nu mai ești foarte tînără și trebuie să bei din cînd în cînd cîte un pahar de vin bun. Am să-ți trimit cîteva sticle și, cînd o să bei din ele, să-ți amintești de mine, prietenul tău.“ Da, chiar acestea au fost vorbele lui : „de mine, prietenul tău“ !

Emily continua să pășească prin odaie, fără să pară a auzi vorbele Theresei, care continuă :

— Și mi-am amintit de el, mereu, sărăcuțul ! — căci el mi-a dăruit căsuța asta, ca să am un adăpost, și vinul ăsta, ca să mă întărească. Ah ! și acum e în rai, împreună cu binecuvîntatul meu stăpîn, ca un adevărat sfînt !

Glasul Theresei se frînse ; începu să plîngă și așează jos sticla, nefiind în stare să toarne vinul. Durerea ei păru s-o trezească pe Emily din propria-i suferință, și se îndreptă spre bătrînă, dar apoi se opri locului și, privind-o o clipă, se întoarse copleșită de gîndul că cel pe care îl jelea Theresa era Valancourt.

Reîncepu să pășească prin odaie, cînd deodată răsună, acoperind șuierul vîntului, sunetul dulce al unui oboi, atît de duios încît Emily, impresionată, se opri o clipă să asculte ; sunetele line, purtate de vînt și pierzîndu-se apoi în cîte o rafală, se tînguiau cu o dulceață care-i merse la inimă, încît îi dădură lacrimile.

— Păi, vorbi Theresa, ștergîndu-se la ochi, e Richard, fiul vecinului, care cîntă din oboi ; și ce jalnic e să auzim tocmai acum o muzică atît de duioasă. — Emily continua să plîngă, fără să-i răspundă. — Băiatul cîntă adesea serile la oboi, adăugă Theresa, și uneori tinerii dansează după muzica asta. Dar, vă rog, scumpă domnișoară ! nu mai plîngeți atîta ; luați mai bine un pahar din vinul ăsta, urmă ea, turnînd puțin într-o cupă și întinzîndu-i lui Emily, care o luă fără tragere de inimă.

— Gustați-l, de dragul domnului Valancourt, zise Theresa, cînd Emily duse paharul la buze, căci el mi l-a dat, după cum știți.

Mîna lui Emily tremură atît de tare, încît-vărsă vinul cînd duse cupa la gură.

— De dragul cui ? — cine ți-a dat vinul ? vorbi ea cu glas șovăitor.

— Domnul Valancourt, domnișoară. Știam că o să vă facă plăcere. E ultima sticlă ce mi-a mai rămas.

Emily puse cupa cu vin pe masă și izbucni în plîns ; Theresa, dezamăgită și neliniștită, se strădui s-o liniștească, dar ea făcu doar un semn cu mîna, rugînd-o s-o lase singură, și începu să plîngă și mai tare.

Theresa vru să iasă, dar o bătaie în ușă o împiedică, și tocmai se pregătea să deschidă, cînd Emily o opri, cerîndu-i să nu lase pe nimeni să intre ; pe urmă își aminti că poruncise unui slujitor să vină și s-o însoțească spre casă, zise că nu putea fi decît Philippe și se grăbi să-și șteargă lacrimile, în timp ce Theresa deschidea ușa.

Glasul de afară o făcu pe Emily să asculte cu atenție. Își întoarse ochii spre ușă, unde îndată apărură un bărbat și, la lumina mai vie a flăcărilor din cămin, își dădu seama că era — Valancourt !

Văzîndu-l, Emily sări în picioare, începu să tremure și, prăbușindu-se pe scaun, își pierdu cunoștința.

Acum tipă și Theresa, și Valancourt înțelese că îl recunoscuse, deși în prima clipă vederea ei slabă și întunericul din odaie o împiedicaseră să-i distingă trăsăturile ; dar imediat atenția lui fu atrasă de aceea pe care o văzu prăbușindu-se jos de pe scaunul de lângă foc ; și, alergînd să-i vină în ajutor — văzu cu uimire că o sprijinea pe Emily !

Emoțiile felurite, care-l copleșiră la o întâlnire atît de neașteptată cu Emily, de care crezuse că se despărțise pentru totdeauna și pe care o vedea palidă și neînsuflețită în brațele lui — ar putea fi imaginate, dar nu puteau fi atunci exprimate, și nici acum descrise ; ca și senzațiile încercate de Emily cînd, în cele din urmă, deschizînd ochii și privind în sus, îl văzu iarăși pe Valancourt. În ochii lui plini de neliniște apăru într-o clipă o expresie de bucurie și dragoste, cînd îi întîlni privirea și își dădu seama că își revenea. Dar urmărind-o cum revine la viață, el nu putea decît să exclame, „Emily !“ — în timp ce ea își întorcea privirea și încerca să-și tragă mîna ; dar, în aceste clipe care urmau chinurilor îndurate la gîndul că el murise, uită de orice vină care mai înainte îi trezise indignarea și, văzîndu-l doar așa cum îi apăruse la început cînd îi cîștigase afecțiunea, nu simți decît dragoste și bucurie. Dar, vai ! totul nu dură decît cîteva clipe scurte ; amintirile se năpustiră, ca un nor amenințător, și, întunecîndu-i imaginea amăgitoare din suflet, în fața îi apăru iarăși Valancourt cel decăzut — Valancourt cel nedemn de stîmă și dragostea pe care i le dăruise cîndva ; tremurînd toată, își trase mîna și întoarse capul, pentru a-și ascunde durerea, în timp ce el, și mai stîmjenit și tulburat, rămase tăcut.

Simțînd ceea ce-și datora sieși, își stăpîni lacrimile și izbuti curînd să-și rețină sentimentele de bucurie, amestecată cu tristețe, care se luptau în inima ei ; în cele din urmă se ridică și, mulțumindu-i pentru sprijinul pe care i-l dăduse, îi spuse Theresei noapte bună. În timp ce se pregătea

de plecare, Valancourt, care păru că se trezește dintr-un vis, o imploră, cu un glas vrednic de milă, să-i acorde câteva clipe de atenție. Propria ei inimă pleda și ea tot atât de stăruitor, dar Emily avu destulă tărie să reziste amănunțuror, ca și rugămintilor zgomotoase ale Theresei de a nu se încumeta să plece singură pe întuneric, către casă; deschisese ușa, ea să iasă, când răpăitul ploii și vijelia de afară o siliră să țină seama de rugămintile ei.

Tăcută și stînjinită, se întoarse lângă foc, în timp ce Valancourt, tot mai tulburat, măsura cu pași mari odaia, ca și cum ar fi vrut să spună ceva, dar nu îndrăznea; cit despre Theresa, își exprima fără rezerve bucuria și uimirea de a-l revedea.

— Bunul meu domn, începu ea, în viața mea n-am fost atât de uluită și de bucuroasă. Tare mai eram mîhnite înainte de venirea dumneavoastră, căci socoteam că v-ați prăpădit și tocmai vorbeam despre asta și ne jeluiam, cînd ați bătut la ușă. Tînăra mea stăpînă, aici de față, plîngea de i se rupea inima...

Emily se uită cu multă nemulțumire la Theresa dar, înainte de a putea spune ceva, Valancourt, nemaifiind în stare să-și ascundă emoția pe care i-o pricinuiseră dezvoltările nesocotite ale Theresei, exclamă:

— O, iubita mea Emily! tot îți mai sînt drag! E adevărat că m-ai onorat cu un gînd — cu o lacrimă? O, ce rule! plîngi — plîngi și acum!

— Theresa, domnule, vorbi Emily cu un aer rezervat și încercînd să-și ștergă lacrimile, are motive să-și amintească cu recunoștință de dumneata și era îngrijorată pentru că în ultima vreme nu mai auzise nimic despre soarta dumitale. Îngăduie-mi să-ți mulțumesc pentru bunătatea pe care i-ai arătat-o și să-ți spun că, deoarece acum sînt eu aici, nu trebuie să-ți mai fie îndatorată.

— Emily, zise Valancourt, nemaiputîndu-se stăpîni, în felul acesta îl întîmpini pe cel căruia cîndva ai avut de

gînd să-i acorzi mîna — în felul acesta îl întîmpini pe cel care te-a iubit și a suferit pentru tine ? — Dar oare ce spun eu ? Iartă-mă, iartă-mă, domnișoară St. Aubert, nu știu ce vorbesc. Nu mai am nici un drept la sentimentele dumitale — am pierdut orice drept la stîmă și dragostea dumitale. Dă ! nu pot uita că am avut cîndva parte de dragostea dumitale, dar gîndul că am pierdut-o este pentru mine cea mai cumplită suferință. Suferință — dar ce spun eu ! — nu este decît un cuvînt prea blînd.

— Vai de mine ! se repezi Theresa, împiedicînd-o pe Emily să răspundă ; de ce spuneți că ați pierdut dragostea ei ? Păi, scumpa mea stăpînă vă iubește și acum, mai mult decît pe oricine în lumea asta, deși încearcă s-o tăgăduiască.

— E îngrozitor ! exclamă Emily ; Theresa, nu știi ce vorbești. Domnule, dacă îmi respecti liniștea, te rog să nu-mi prelungești această suferință.

— Respect prea mult liniștea dumitale, ca s-o curm cu bună știință, îi răspunse Valancourt, în pieptul căruia mîndria se lupta cu dragostea ; și n-am s-o mai tulbur cu prezența mea. Voiam să-ți cer cîteva clipe de bunăvoință — deși nu știu la ce bun. Ai încetat să mă mai stimezi, și dacă ți-aș povesti suferințele mele n-aș face decît să mă înjosesc și mai mult, fără să-ți trezesc nici măcar mila. Și totuși am fost, oh, Emily ! sînt, de fapt, foarte nenorocit ! adăugă Valancourt, cu un glas care din solemn deveni îndurerat.

— Cum ! scumpul meu stăpîn vrea să plece pe ploaia asta ! începu să se vaite Theresa. Nu, n-o să se miște un pas de-aici. Vai ! vai ! cum mă doare inima să văd cum nobilii dau cu piciorul fericirii ! Păi, dacă ați fi oameni din popor, asta nu s-ar întîmpla niciodată ! Vorbiți aici că unul nu-i vrednic de celălalt și că nu vă pasă unuia de altul, cînd știu eu bine că în toată provincia nu există nimeni cu o inimă atît de bună ca a domniilor voastre și nici care să se iubească atît, dacă e să spunem adevărul !

Emily, nespus de ofensată, se ridică de pe scaun.

— Trebuie să plec, zise ea, căci furtuna s-a oprit.

— Stai, Emily, stai, domnișoară St. Aubert ! o rugă Valancourt, adunîndu-și tot curajul ; n-am să te mai supăr cu prezența mea. Iartă-mă că nu ți-am dat ascultare mai devreme ; și, dacă poți, gîndește-te, uneori cu milă la cineva care, pierzîndu-te, a pierdut speranța de a mai avea pace vreodată. Fii fericită, Emily, oricît de nenorocit aș rămîne, fii fericită, așa cum ți-o doresc din toată inima !

La ultimele cuvinte, vocea i se frînse și chipul i se schimbă cînd, cu nespusă duioșie și durere, o privi o clipă, și apoi ieși din casă.

— Vai de mine și de mine ! strigă Theresa, urmîndu-l pînă la ușă. Domnule Valancourt ! cum mai plouă ! Să-l goniți pe o noapte ca asta ! Păi, o să se prăpădească, nu alta ; și abia adineaori îl plîngeați, domnișoară, crezînd că era mort. Dar după cîte văd, tinerele domnișoare își schimbă părerea într-o clipă !

Emily nu-i răspunse, fiindcă nici nu auzise ce-i spunea, ci, pierdută în gînduri triste, rămase pe scaunul de lîngă foc, cu ochii ațintiți în gol și cu imaginea lui Valancourt în față.

— Domnul Valancourt e tare schimbat, domnișoară, urmă Theresa ; a slăbit de nu-l mai recunoașteți ; și e atît de trist, și ați văzut că își ține și brațul într-o eșarfă.

La aceste vorbe, Emily ridică privirea, căci nu-i văzuse brațul în eșarfă ; nu se mai îndoia că Valancourt fusese rănit de împușcătura grădinarului ei din Toulouse ; această convingere îi redeșteptă mila față de el, și se condamnă că îl lăsase să plece din casă pe furtună.

Curînd după aceea sosiră slujitorii cu trăsura, și Emily, după ce o muștră pe Theresa pentru vorbele necugetate spuse lui Valancourt și îi porunci să nu le mai repete nici-odată, se înapoie acasă, gînditoare și nemîngîiată.

Cît despre Valancourt, se întorsese la micul han din sat, unde trăsesese doar cu puțină vreme înainte de vizita lui în căsuța Theresei ; venea de la Toulouse, în drum spre castelul contelui de Duvarney, unde nu mai fusese de cînd își luase rămas bun de la Emily la Château-le-Blanc ; și rămăsese în vecinătate multă vreme, neputînd găsi în el destulă tărie ca să părăsească un loc în care se afla cea mai dragă ființă a inimii lui. Erau momente cînd durerea și deznădejdea îl împingeau să i se înfățișeze din nou lui Emily și, neținînd seama de împrejurările potrivnice, să-și reînnoiască stăruințele. Mîndria, totuși, și căldura dragostei lui, care nu puteau îndura gîndul s-o facă părtașă la nenorocirile lui, triumfară în cele din urmă asupra pasiunii ; renunță deci la intenția lui disperată și părăsi Château-le-Blanc. Dar gîndurile îi reveneau mereu și mereu la scenele care fuseseră martore la începuturile dragostei lui și, în drum spre Gasconia, se opri la Toulouse ; cînd sosi Emily acolo, se ascunde, dar își dădu friu liber tristeții rătăcind prin grădinile pe unde petrecuse cîndva cu ea ceasuri atît de fericite ; și își amintea adesea, cu un regret zadarnic, de seara dinaintea plecării ei în Italia, cînd se întîlniseră pe neașteptate pe terasă ; și se străduia să-și amintească fiecare vorbă și gest care îl încîntaseră atunci, argumentele pe care le folosiseră ca s-o convingă să nu plece în călătorie, și căldura ultimului lor rămas bun. Asemenea triste aduceri aminte îl năpădiseră atunci cînd Emily apăruse pe neașteptate în fața lui pe aceeași terasă, în seara de după sosirea ei la Toulouse. Cu greu se poate imagina emoția lui, întîlnind-o astfel ; dar își înăbuși primele imbolduri ale dragostei și rămase ascuns, după care părăsi brusc grădina. Totuși, imaginea ei îl urmărea tot timpul ; se simți mai nefericit decît înainte, și singura alinare era de a se întoarce acolo în tăcerea nopții ; de a merge pe cărările pe unde credea că pășise ea în timpul zilei ; și de a pîndi în jurul casei în care se odihnea ea. Într-una din aceste plim-

bări pline de jale, se alesese el din partea grădinarului, care îl socotise tilhar, cu o împuşcătură în braţ, care îl reţinuse pînă în ultimul timp la Toulouse, sub îngrijirea unui chirurg. Rămăsese acolo, fără să-i pese de sine sau de prietenii săi, a căror purtare nesimţitoare îl convinsese că priveau cu nepăsare soarta lui, şi nu-i înştiinţase în ce situaţie se afla ; şi acum, fiind destul de întremat ca să poată călători, trecuse pe la La Vallée, în drum spre Estuvière, reşedinţa contelui, în parte ca să afle veşti despre Emily şi să se găsească iarăşi în apropierea ei, în parte vrînd să ştie ce mai era cu sărmana Theresa care, după cîte bănuia el, fusese lipsită de leafa ei, chiar şi așa puţină, cîtă era, şi se grăbise s-o caute în căsuţa ei, tocmai cînd Emily se întîmplase să fie acolo.

Întîlnirea aceasta neaşteptată, care îi dovedise atît dragostea ei cît şi tăria hotărîrii ei îi reînnoi toată deznădejdea sfîşietoare pe care o simţise la despărţire, şi pe care, oricîte eforturi ar fi făcut, nu izbutea s-o înăbuşe. Chipul, privirea ei, glasul ei melodios — toate îi stăruiau în minte, cu tot atîta putere ca în vremea cînd se aflase în prezenţa ei, gonindu-i din inimă orice alt sentiment în afară de iubire şi deznădejde.

Seara tîrziu, se întoarse la căsuţa Theresei, ca s-o asculte vorbindu-i despre Emily şi să stea în locul în care stătuse ea. Bucuria pe care o simţi şi căreia îi dădu glas bătrîna slujnică credincioasă se schimbă repede în tristeţe cînd îi văzu privirea rătăcită şi disperată, şi apoi jalea adîncă ce i se aşternu pe faţă.

După ce ascultă multă vreme tot ce-i povesti Theresa despre Emily, îi dădu aproape toţi banii pe care-i avea asupra lui, deşi ea nu voia să-i primească, încredinţîndu-l că stăpîna ei îi dădea mai mult chiar decît era nevoie ; şi-apoi, scoţînd din deget un inel scump, Valancourt i-l dădu, rugînd-o să-l înmîneze lui Emily, pe care o implora, ca o ultimă favoare, să-l păstreze de dragul lui, şi uneori,

cînd avea să se uite la el, să-și amintească de nefericitul care i-l dăruise.

Pe Theresa o podidiră lacrimile cînd luă inelul, dar mai degrabă din compasiune decît avînd presimțirea vreunei nenorociri ; și înainte de a putea să-i spună ceva, Valancourt plecă brusc. Alergă după el la ușă, strigîndu-l și implorîndu-l să se întoarcă ; dar nu primi nici un răspuns, și nu-l mai zări.

CAPITOLUL XIV

*Chemați-l pe cel ce n-a dus la liman
Povestea cu-ndrăznețul Cambuscan.*

MILTON — *Il Penseroso*

În dimineața următoare, pe cînd Emily ședea în salonul de lîngă bibliotecă, gîndindu-se la scena din seara trecută, Annette se năpusti în odaie și, fără o vorbă, se lăsă să cadă, gîfîind, pe un scaun. Abia după cîtva timp izbuti să-i răspundă lui Emily, care o întreba stăruitor ce-i pricinuisese o asemenea tulburare, dar nu putu decît să repete :

— I-am văzut fantoma, domnișoară, i-am văzut fantoma !

— Despre cine vorbești ? întrebă Emily cu neliniște în glas.

— Venea din hol, domnișoară, continuă Annette, în timp ce eu mă îndreptam spre salon.

— Despre cine vorbești ? repetă Emily. Cine venea din hol ?

— Și era îmbrăcat așa cum l-am văzut de atîtea ori, adăugă Annette. Ah ! cine ar fi crezut...

La capătul răbdării, Emily începu s-o certe pentru închipuirile ei fără rost, cînd o slujnică intră în odaie și o înștiință că un gentilom străin dorea să vorbească cu ea.

Numaidecît Emily se gîndi că străinul era Valancourt și îi trimise vorbă că era ocupată și nu putea să primească pe nimeni.

Dar după ce duse mesajul, slujnica se întoarce cu un alt mesaj din partea străinului, care își reînnoia cererea, adăugînd că avea ceva important de comunicat ; iar Annette, care stătuse pînă atunci tăcută și puțin buimăcită, sări deodată în sus, strigînd : „E Ludovico ! E Ludovico !“ și fugi afară din odaie. Emily o rugă pe slujnică să se ducă după ea și, dacă străinul era într-adevăr Ludovico, să-l poștească în salon.

După cîteva clipe, Ludovico își făcu într-adevăr apariția, însoțit de Annette care, uitînd de bucurie orice regulă de bună cuviință față de stăpîna ei, cităva vreme nu se auzi nimeni altul în afară de ea. Emily își arătă uimirea și satisfacția de a-l vedea pe Ludovico nevătămat, și emoția din prima clipă sînt, cînd el îi înmînă scrisori de la contele de Villefort și de la Blanche, în cunoștiință o despre ultima pătănie ; îi scriau că se aflau la un han din Pirinei, siliți să nu se miște de acolo din pricina rănilor domnului Saint Foix și a stării în care se găsea Blanche ; și Blanche adăuga că tocmai sosise baronul Saint Foix ca să-l ia pe fiul său și să-l ducă să fie îngrijit la castelul lor unde avea să rămînă pînă se va însănătoși pe deplin de rănilor primite, și apoi se vor întoarce cu toții în Languedoc, dar că tatăl ei și cu ea urmau să sosească la La Vallée chiar a doua zi. Mai departe, Blanche o poștea pe Emily să ia parte la nunta ei, care avea să aibă loc în curînd, și o rugă să se pregătească să plece împreună cu ei, peste cîteva zile, la Château-le-Blanc. Cît despre peripețiile de care avusese parte Ludovico, acesta i le va povesti chiar el ; și Emily, deși foarte curioasă să afle cum dispăruse din înăperea aflată în aripa de nord, cu multă răbdare își înfrîmă curiozitatea pînă i se va da ceva să îmbuoe și va sta de vorbă cu Annette, a cărei bucurie, văzîndu-l viu și ne-

vătămat, nu putea fi mai mare nici dacă l-ar fi văzut înviind din morți.

În vremea asta, Emily mai citi o dată scrisorile de la prietenii ei, ale căror dovezi de stimă și bunătate erau o adevărată mângâiere, atât de trebuincioasă pentru inima ei, căci ultima ei întrevvedere îi trezise puternice simțăminte de tristețe și regret.

Invitația la Chateau-le-Blanc fusese făcută cu atîta amabilitate stăruitoare de către conțe și fiica sa, la care se adăugase și un mesaj din partea contesei, iar prilejul era atât de important pentru prietena ei, încît Emily nu putu să nu o primească ; și deși dorea să rămînă în locurile tihnite și retrase ale regiunii ei natale, chiar dacă nu și-ar fi dat seama că nu se cuvenea să rămînă acolo singură, cît timp Valancourt se afla prin apropiere. Își mai zise de asemenea că schimbarea de decor și vederea prietenilor ei vor putea s-o ajute, mai mult decît izolarea, să-și regăsească liniștea.

Cînd în sfîrșit Ludovico apăru din nou, ea îi ceru să-i povestească ce se întîmplase în aripa de nord a castelului și să-i spună prin ce mijloace se însoțise cu tîlharii în mijlocul cărora îl găsise contele.

El se supuse imediat, iar Annette, care nu avusese încă răgazul să-l descoase asupra peripețiilor prin care trecuse, se pregăti să asculte, cu o expresie plină de curiozitate ; ba chiar îndrăzni să-i amintească stăpînei ei că nu crezuse în fantomele din castelul din Udolpho, pe cînd ea dăduse dovadă de deșteptăciune crezînd în ele ; la care Emily, roșînd la amintirea credulității ei de mai tîrziu, spuse că, dacă pătania lui Ludovico ar putea îndreptăți superstiția Annettei, atunci ei n-ar mai fi putut să fie de față ca s-o povestească.

Ludovico îi zîmbi Annettei și făcu o plecăciune spre Emily, iar apoi se apucă să povestească după cum urmează :

— Vă amintiți, domnișeară, că în noaptea cînd am stat în camera din aripa de nord, stăpînul meu, contele, și dom-

nul Henri m-au însoțit acolo ; și că, atîta timp cît au rămas acolo, nu s-a petrecut nimic care să-mi stîrnească neli-niștea. După ce-au plecat, am aprins focul în dormitor, dar nefiindu-mi somn, m-am așezat lingă cămin cu o carte pe care o adusesem cu mine ca să-mi treacă timpul. Mărturisesc că mă uitam din cînd în cînd în jurul odăii cu oarecare teamă...

— Sau cu ceva care semăna a teamă, îl întrerupse Annette ; și mai pot adăuga că, dacă e să spunem adevărul, tremurai din cap pînă în picioare.

— Nici chiar așa, i-o întoarse Ludovico zîmbind ; dar de cîteva ori, cînd vîntul șuiera în jurul castelului și făcea să zăngăne ferestrele dărăpănate, mi s-a părut că aud zgomote ciudate și, de vreo două ori, chiar m-am ridicat și am privit în jurul meu ; dar nu se zărea nimic, în afară de chipurile întunecate de pe tapiserii, care păreau că se încruntă la mine, cînd le priveam. Stăteam așa de vreo oră, urmă Ludovico, cînd iar mi s-a părut că aud un zgomot și m-am uitat imediat în jur, ca să văd de unde venea ; dar, cum nu am descoperit nimic, am început iarăși să citesc și, cînd am terminat povestirea pe care o începusem, mi s-a făcut somn și am adormit. Dar am fost trezit curînd de zgomotul pe care îl auzisem mai înainte, și care părea să vină din acea parte a încăperii unde se afla patul ; și atunci, fie că mă înrîurise povestirea pe care o citisem, fie că mă luasem după zvonurile ciudate care se șopteau despre acele încăperi, nu știu, dar, cînd m-am uitat din nou spre pat, mi s-a părut că văd fața unui om printre drapelele întunecate.

La auzul acestor cuvinte, Emily se înfioră, plină de neli-niște, amintindu-și de ceea ce văzuse ea însăși acolo, împreună cu Dorothée.

— Mărturisesc, domnișoară, că în clipa aceea curajul m-a părăsit, continuă Ludovico ; dar cum zgomotul pe care-l auzisem se repetă, am încetat să mă mai uit spre pat ; am auzit atunci limpede cum se răsucea o cheie în broască,

dar ceea ce mă nedumerea cel mai mult, era că nu vedeam nici o ușă de unde ar fi putut veni zgomotul. În clipa următoare, totuși, draperia de lîngă pat s-a ridicat încet, și din dosul ei a apărut un ins pătrunzînd printr-o ușiță în perete. S-a oprit o clipă, ca și cum ar fi vrut să se întoarcă, ținînd capul aplecat sub draperia care-i ascundea partea de sus a feței, în afară de ochii ce se încruntau de sub tapiserie, pe care o ținea cu mîna ; și apoi, ridicînd-o mai mult, am văzut și chipul altui om în spate, uitîndu-se peste umărul lui. Nu știu cum s-a făcut, dar deși sabia era pe masă în fața mea, n-am avut puterea s-o apuc, ci am rămas nemișcat, urmărindu-i cu privirea, cu ochii pe jumătate închiși, ca și cum aș fi fost adormit. Cred că așa și-au închipuit și ei, căci îi auzeam șușotind ce să facă, și au rămas așa preț de un minut ; dar iată că mi s-a părut că văd și alte chipuri ițindu-se în întunericul de după ușă, și că aud șoapte mai însuflețite.

— Mi se pare uimitor că era acolo o ușă, zise Emily, fiindcă, după cîte am înțeles, contele a pus să se dea la o parte draperia și au fost cercetați pereții, bănuindu-se că ar fi putut ascunde o trecere pe unde ai putut dispărea.

— Mie nu mi se pare lucru neobișnuit, domnișoară, vorbi Ludovico, că ușa a putut trece neobservată ; știți era tăiată într-un colț, de parcă ar fi fost parte din zidul exterior ; și chiar dacă domnul conte nu l-a trecut cu vederea, ar fi putut zice că e zadarnic să caute o ușă acolo unde nici un coridor nu putea duce afară ; numai că, de data asta, coridorul era tăiat chiar în zid. — Dar, să mă întorc la oamenii pe care-i zăream nedeslușit după ușă și care nu m-au lăsat prea multă vreme neștiutor asupra ceea ce aveau de gînd. S-au repezit cu toții în odaie și m-au înconjurat, dar înainte izbutisem să pun și eu mîna pe sabie, ca să mă apăr. Numai că, ce poate face un singur om, cînd se reped la el patru tîlhari ? M-au dezarmat într-o clipă și, după ce mi-au legat miinile și mi-au pus un căluș în gură, m-au împins prin ușița ascunsă ; iar sabia mi-au lăsat-o

pe masă, ca să aibă, după cum spuneau ei, cu ce să se lupte cu fantomele cei ce vor veni dimineța să mă caute. Apoi m-au purtat printr-o mulțime de coridoare înguste, după cît se pare tăiate toate în zid, căci nu le mai văzusem pînă atunci, și apoi pe șiruri întregi de scări, pînă am ajuns în beciurile de sub castel ; și apoi, împingînd o ușă de piatră, pe care n-aș fi putut-o deosebi niciodată de zidul de lîngă ea, am ieșit într-un coridor lung și, după ce am mers cît am mers, am coborît alte scări tăiate în stîncă tare, pînă cînd printr-o deschizătură am ajuns într-o peșteră. Și, străbătînd noi peștera pe un drum cotit și șerpuit, am ajuns la gura ei și m-am pomenit pe țărmlul mării, la picioarele falezei pe care se înalță castelul. O barcă aștepta acolo, și țîlharii s-au urcat în ea silindu-mă să-i urmez ; în curînd am ajuns la o mică corabie ancorată, unde au apărut alți oameni și, după ce m-au luat la bord, au urcat și doi dintre țîlharii care mă prinseseră, iar ceilalți doi au vîslit înapoi spre țarm, în timp ce noi ridicam pînzele. Aveam să aflu peste puțină vreme ce însemnau toate acestea și ce căutau oamenii aceia la castel. Am acostat la Rousillon și, după ce am așteptat cîteva zile lîngă țarm, au venit cîțiva dintre tovarășii lor din munți și m-au luat cu ei la fort, unde am rămas pînă în ziua cînd a sosit pe neașteptate domnul conte ; vezi bine, își luaseră toate măsurile ca să nu pot fugi, căci mă legaseră la ochi pe drumul pînă acolo și, chiar dacă nu m-ar fi legat, nu cred că aș fi putut găsi drumul spre vreun oraș, prin locurile acelea sălbatice pe care le străbătuserăm. După ce am ajuns la fort, am fost păzit ca un prizonier, și nu ieșeam niciodată fără să mă însoțească doi sau trei țîlhari, și eram atît de sătul de viață, încît adesea mă gîndeam să-mi pun capăt zilelor.

— Păi, dacă te lăsau să vorbești, nu se mai putu stăpîni Annette, și nu ți-au mai pus căluș în gură după ce te-au scos din castel, nu vād ce pricină aveai să fii atît de

sătul de viață ; ca să nu mai vorbim că puteai nădăjdui să mă revezi într-o zi.

Ludovico zîmbi, și Emily de asemenea, și apoi îl întrebă de ce oare îl luaseră oamenii aceia cu ei.

— Am aflat în curînd, o lămuri Ludovico ; știți, erau pirați, care de mulți ani își ascundeau prada în beciurile castelului, căci se afla aproape de țărm și asta le venea foarte la îndemînă. Ca să nu se facă cercetări, răspîndiseră zvonul că în castel bîntuiau fantomele și, după ce găsiseră drumul secret spre încăperile din aripa de nord, care rămăseseră încuiate după moartea marchizei, treaba mergea foarte ușor. Îngrijitoarea și bărbatul ei, singurii care mai stăteau de cîtiva ani la castel, se speriară atît de tare de zgomotele ciudate pe care le auzeau noaptea, încît nu mai vrură pentru nimic în lume să rămînă acolo ; curînd s-a răspîndit zvonul că bîntuiau fantomele la castel, și în tot ținutul s-a crezut cu ușurință acest lucru, zic eu, pentru că, după cîte se spunea, răposata marchiză avusese o moarte ciudată, și domnul marchiz nu s-a mai întors după aceea acolo.

— Dar de ce, întrebă Emily. pirații nu se mulțumeau cu peștera — de ce au socotit de cuviință să-și ascundă prada în beciurile castelului ?

— Peștera, domnișoară, răspunse Ludovico. era deschisă, că putea nimeri oricine acolo, și comorile lor n-ar fi rămas multă vreme nedescoperite, pe cînd în beciurile castelului erau în siguranță atîta vreme cît oamenii credeau că sînt bîntuite de fantome. Va să zică, aduceau ei în miez de noapte prada pe care o capturau pe mare și o țineau acolo pînă izbuteau s-o vîndă cu profit. Pirații aceștia erau în legătură cu contrabandiștii și tîlharii spanioli ce-și fac veacul prin văgăunile Pirineilor și se ocupă cu tot felul de negoțuri, cum nici prin minte nu ți-ar trece ; și am rămas cu ceata asta de tîlhari pînă cînd a sosit domnul conte. N-am să uit niciodată ce-ăm simțit cînd l-am văzut — nu credeam că o să mai scape cu viață ! dar știam

că, dacă mă trădam, tilharii or să afle cine este și or să ne omoare pe toți, ca să nu se descopere taina lor de la castel. De aceea, m-am ținut departe de domnul conte, dar urmăream toate mișcările tilharilor, și-mi ziceam că dacă foloseau violența împotriva lui sau a familiei sale, o să mă arăt cine sînt și o să lupt pentru viețile noastre. Curînd după aceea, i-am auzit pe cîțiva dintre ei punînd la cale un plan diabolic, cum să-i omoare și să-i jefuiască pe toți, și am izbutit să vorbesc cu unul dintre slujitorii domnului conte, destăinuindu-i ce se plănuia, și ne-am sfătuit ce trebuia făcut ; între timp, domnul conte, alarmat de absența domnișoarei Blanche, i-a întrebat unde era, și cînd tilharii începură să dea din colț în colț, domnul conte și domnul Saint Foix s-au înfuriat, așa că mi-am zis că venise timpul să dezvălui toată uneltirea și, repezindu-mă în odaie, am strigat : „Trădare ! domnule conte, apărați-vă !“ Domnia sa și cavalerul și-au tras îndată spadele și ne-am luptat din greu, dar în cele din urmă am biruit, după cum, domnișoară, nu se poate să nu fi aflat de la domnul conte.

— Au fost, cu adevărat, peripeții neobișnuite, zise Emily, și meriți toată lauda, Ludovico, pentru prevederea și curajul tău. Mai sînt însă unele împrejurări care privesc încăperile din aripa de nord, asupra cărora am nelămuriri — poate că vei putea să mi le explici. I-ai auzit pe tilhari povestind lucruri neobișnuite despre acele încăperi ?

— Nu, domnișoară, răspunse Ludovico, nu i-am auzit niciodată vorbind despre încăperile acelea, decît ca să-și bată joc de naivitatea bătrînei îngrijitoare, care odată a fost cît p-aci să-l și prindă pe unul dintre pirați ; asta a fost după sosirea contelui la castel, zicea el, și rîdea de se prăpădea cînd povestea festa pe care i-a jucat-o.

Emily simți cum i se aprind obrazii, și îl rugă pe Ludovico să explice mai în amănunțime.

— Păi, domnișoară, zise el, în timp ce omul acela se afla într-o noapte în dormitor, a auzit pe cineva pășind în

odaia alăturată și, nemaiavînd vreme să tragă draperia și să deschidă ușa secretă, s-a ascuns în pat. A stat acolo cîtva timp, tot atît de speriat, zic eu...

— Ca și tine, îl întrerupse Annette, cînd ai avut cîte-
zanța să stai de veghe singur.

— Da, zise Ludovico, tot atît de speriat ca și alții din
pricina lui ; și-apoi, îngrijitoarea și încă cineva s-au apro-
piat de pat, iar el, temîndu-se că or să cerceteze patul, și-a
zis că singura lui scăpare era să le sperie ; așa încît a ri-
dicat cuvertura, și nu numai atît, dar și-a scos și capul
deasupra, și atunci au fugit amîndouă, zicea el, de parcă îl
văzuseră pe diavol, așa că a putut după aceea să iasă din
odaie nedescoperit.

Emily nu se putu stăpîni să nu zîmbească auzind expli-
cația adevărată a întîmplării care o speriasse lăsînd-o pradă
superstițiilor și se miră că putuse să fie atît de îngrozită,
dar își spuse că, atunci cînd mintea e copleșită de super-
stiții, orice fleacuri o impresionează cu forța unei convin-
geri. Totuși, își mai aminti cu spaimă și de muzică miste-
rioasă pe care o auzise, în miez de noapte, lîngă Château-
le-Blanc, și îl întrebă pe Ludovico dacă știa ce putea să
însemne ; dar el nu știa.

— Tot ce pot să vă spun, domnișoară, adăugă el, e că
nu trebuie pusă pe seama piraților, căci i-am auzit rîzînd
de ea și spunînd că, după cît se pare, și dracul era în cîr-
dășie cu ei.

— Da, pot să jur că el era, zise Annette, bucuroasă că
avusese dreptate ; am fost tot timpul sigură că dracul și
ajutoarele lui își făceau mendrele în odăile acelea din
aripa de nord și acuma vedeți, domnișoară, că așa e.

— Nu se poate tăgădui că dracii își făceau mendrele
în partea aceea a castelului, îi făcu pe plac Emily, zîm-
bind. Dar mă mir, Ludovico, că pirații îi dădeau înainte
cu planurile lor chiar și după venirea contelui ; la ce se
așteptau, decît să fie descoperiți ?

— Am pricină să cred, domnișoară, răspunse Ludovico, că nu aveau de gînd să rămînă mai mult decît era nevoie pînă îşi vor fi cîrat proviziile aflate în beciurile castelului ; şi se pare că asta au tot făcut după ce a sosit contele ; dar, cum nu aveau decît puţine ceasuri în timpul nopţii ca să facă treaba şi îi mai aşteptau între timp şi alte treburi, beciurile fuseseră doar pe jumătate golite cînd au pus mîna pe mine. S-au bucurat grozav că m-au răpit, căci asta în-tărea zvonurile şi superstiţiile în legătură cu încăperile din aripa de nord ; ştiţi, ei aveau grijă să lase totul aşa cum găseau, ca să înşele cît mai bine oamenii, şi adesea, în felul lor batjocoritor, rîdeau de uimirea celor de la castel după dispariţia mea, şi tocmai ca să nu am putinţa să scap şi să le trădez secretul, m-au dus la o depărtare atît de mare. Din vremea aceea ei socoteau castelul aproape al lor ; dar am aflat din nişte vorbe care le-au scăpat că, deşi la început aveau mare grijă să nu-şi trădeze prezenţa, o dată au fost cît p-aci să fie descoperiţi. Se duseseră ei într-o noapte, ca de obicei, în camerele din aripa de nord, ca să facă zgomotele acelea care îi înspăimîntau pe slujitori, şi tocmai cînd se pregăteau să descuie uşa secretă, au auzit glasuri în dormitor. Domnul conte mi-a povestit după aceea că, împreună cu domnul Henri, se afla atunci în odaie şi că au auzit nişte vaiete neobişnuite, scoase ca de obicei de piraţi, ca să răspîndească groaza ; şi domnul conte a mărturisit că a fost atunci mai mult decît surprins ; dar, liniştea familiei sale cerea să nu se observe nimic, a trecut sub tăcere întîmplarea şi i-a impus să nu spună nimic şi fiului său.

Emily, amintindu-şi de schimbarea observată în atitudinea contelui, după noaptea cînd stătuse de veghe în aripa de nord, înţelese acum pricina ; şi, după ce mai puse cîteva întrebări în legătură cu acea stranie întîmplare, îl lăsă pe Ludovico să plece şi se duse să dea porunci ca să se facă pregătirile trebuincioase pentru găzduirea prietenilor ei în ziua următoare.

Seara, Theresa, neputincioasă cum era, veni totuși să-i aducă inelul pe care i-l încredințase Valancourt ; și cînd i-l oferi, Emily se simți tare tulburată, căci își aduse aminte cum îl văzuse adesea în degetul lui în zile mai fericite. Nu-i făcu însă deloc plăcere că Theresa îl primise, și ea refuză cu hotărîre să-l accepte, deși dacă s-ar fi lăsat convinsă l-ar fi purtat cu o plăcere plină de melancolie. Theresa o imploră, îi reproșă îndărătnicia și apoi îi descrie tristețea lui Valancourt cînd îi dăduse inelul, repetîndu-i vorbele pe care o rugase să i le transmită ; și Emily nu putu să ascundă tristețea pe care i-o pricinui toată povestea și izbucni în plîns, rămînînd după aceea pierdută în gînduri.

— Vai, scumpa mea domnișoară ! se jelui Theresa, cum de ați ajuns aici ? Vă cunosc încă de cît erați o copilă, și se poate spune că vă iubesc ca și cum ați fi copilul meu, și tare mult doresc să fiți fericită. Pe domnul Valancourt, firește, nu-l cunosc de atîta vreme, dar tot am pricină să-mi fie drag ca propriul meu fiu. Știu cît de mult țineți unul la altul, și atunci de ce toate aceste plîsete și vaiete ?

Emily îi făcu semn cu mîna să tacă, dar Theresa, neținînd seama, urmă :

— Și ce bine vă potriviți la fire și în toate alea, și, dacă v-ați căsători, ați fi perechea cea mai potrivită din tot ținutul — și atunci, ce vă împiedică să vă căsătoriți ? Mă doare inima să văd cum dau unii cu piciorul la fericire și apoi plîng și se jeluiesc, ca și cum n-ar fi din vina lor, de parcă ar simți mai multă plăcere să se jeluie și să plîngă, decît să fie mulțumiți. Învățătura, firește, e lucru bun, dar dacă nu-i învață pe oameni decît atît, mai bine te lipsești de ea ; dacă i-ar învăța să fie mai fericiți, aș mai zice, atunci ar fi pe lîngă învățătură și înțelepciune.

Virsta și anii îndelungați de cînd o slujea îi dădeau Theresei dreptul să vorbească așa, dar Emily căută să-i stăvilească vorbăria ; și deși simțea că spusele ei erau în

parte adevărate, nu vru să-i explice ce anume o făcea să se poarte astfel cu Valancourt. Așa că îi spuse doar Theresei că n-ar mai vrea să audă vorbindu-se de acest subiect ; că avea motive să se poarte așa, negăsind însă de cuviință să le dezvăluie și că inelul trebuie-să i-l restituie, asigurînd-o că nu se cuvenea să-l primească ; și în același timp, o opri pe Theresa să mai vină cu vreun mesaj din partea lui Valancourt, dacă ținea la prețuirea și la bunăvoința ei. Theresa rămase tare mîhnită și mai încercă o dată, nu prea convinsă, să-i trezească interesul pentru Valancourt, dar nemulțumirea de pe chipul lui Emily o sili în cele din urmă să renunțe, și plecă nedumerită și întristată.

Pentru a mai izgoni puțin amintirile dureroase care o năpădeau, Emily începu să facă pregătiri pentru călătoria în Languedoc ; și în timp ce Annette, care o ajuta, vorbea plină de bucurie și dragoste de întoarcerea cu bine a lui Ludovico, Emily se gîndea cum ar putea să le fie de folos în fericirea lor ; și se hotărî, dacă simțămintele lui erau tot atît de neschimbate ca și ale nevinovatei și cinstitei Annette, să le dea o dotă și un colțisor de pe domeniul ei, unde să se stabilească. Aceste gînduri o făcură să-și aducă aminte de domeniul strămoșesc al tatălui ei, pe care situația averii lui îl silise mai înainte să-l cedeze domnului Quesnel și pe care tare mult ar fi vrut ea să-l redobîndească, neputînd uita cum se plîngea St. Aubert că principalele domenii ale strămoșilor săi trecuseră în mîinile altei familii, deși acolo se născuse el și de ele se legau amintirile copilăriei. La moșia din Toulouse, ea nu ținea în mod deosebit și ar fi vrut chiar să o vîndă, ca să poată cumpăra domeniile strămoșești, dacă domnul Quesnel putea fi înduplecat să le cedeze ; și întrucît el vorbea mult că se gîndește să trăiască în Italia, planul ei s-ar fi putut înfăptui.

CAPITOLUL XV

[După cîteva zile, Emily pleacă împreună cu contele de Villefort și cu Blanche la Château-le-Blanc, unde se află și contesa, Henri și domnul Du Pont. Vizitînd mănăstirea din apropiere, Emily află că sora Agnes este pe moarte și se hotărăște să se ducă a doua zi s-o vadă.]

CAPITOLUL XVI

*Boli nefirești
Nasc fapte nefirești ; gîndul bolnav
Se spovedește-n taină pernei surde.
I-ar trebui duhovnic, și nu doctor.*

SHAKESPEARE — *Macbeth*

În seara următoare, văzînd turllele mănăstirii care se înălțau prin pădurea umbroasă, Emily își aminti de călugărița a cărei stare o impresionase atît de mult ; și, dornică să știe cum se mai simțea, precum și să revadă pe cîteva din fostele ei prietene, își prelungi împreună cu Blanche plimbarea pînă la mănăstire. La poartă se afla o trăsură, care, ținînd seama de înfățișarea obosită a cailor, părea tocmai să fi sosit ; dar o liniște neobișnuită domnea în curtea și chiliile pe lingă care trecură Emily și Blanche în drum spre sala cea mare ; o călugăriță, trecînd spre scară o lămuri pe Emily că sora Agnes, deși mai era încă în viață și cu simțurile lucide, se credea că nu va mai apuca ziua de mîine. În salon dădură peste cîteva dintre pensionarele mănăstirii, care se bucurară s-o vadă pe Emily și îi povestiră tot felul de întîmplări ce avuseseră loc la mănăstire după plecarea ei, și ea le ascultă cu luare-aminte, căci erau legate de ființe care îi fuseseră dragi. În timp ce stăteau astfel de vorbă, intra

stareța, care se arată bucuroasă s-o vadă pe Emily ; dar atitudinea ei era neobișnuit de gravă, și chipul abătut.

— Sălașul nostru, zise ea, după ce isprăviră cu salutarile obișnuite, este cu adevărat un sălaș de jale — o fiică își plătește acum-tributul ce se cuvine firii. Ai auzit, poate, că fiica noastră Agnes nu mai are mult de trăit ?

Emily se arată sincer mîhnită.

— Aici moartea ne învață o mare și cumplită lecție, urmă stareța ; s-o învățăm și să n-o uităm niciodată ; să fim astfel pregătite pentru schimbarea care ne așteaptă pe toți ! Ești tînără, și-ți stă în putere să-ți dobîndești „pacea mai presus de orice înțelegere“ — pacea conștiinței. Dobîndește-o din tinerețe, ca să te mîngîie la bătrînețe ; căci zadarnice, vai ! și lipsite de har sînt faptele bune de la sfîrșitul vieții, dacă cele de la început au fost cu păcat !

Emily era gata să-i răspundă că faptele bune, după cum nădăjduia ea, nu sînt niciodată zadarnice ; dar ținu seama că stareța era cea care vorbea și păstră tăcerea.

— Ultimele zile ale sorei Agnes, urmă stareța, au fost exemplare ; fie ca ele să răscumpere greșelile ei de mai înainte ! Suferințele ei de acum sînt, din păcate, mari ; să nădăjduim că ele îi vor aduce pacea ! Am lăsat-o cu confesorul ei și cu un gentilom pe care dorea de mult să-l vadă și care tocmai a sosit de la Paris. Nădăjduiesc că vor putea să-i aducă mîngîierea după care sufletul ei a tînjit atît.

Emily își alătură cu ardoare și urările ei.

— În timpul bolii, ți-a pomenit de cîteva ori numele, reluă stareța ; poate că i-ar face bine să te vadă ; după ce vor pleca vizitatorii, vom merge în odaia ei, dacă nu crezi că vederea ei te va întrista prea mult. Dar, de fapt, trebuie să ne obișnuim cu astfel de împrejurări, oricît de dureroase ar fi, căci sînt binevenite pentru suflet și ne pregătesc pentru ceea ce ne este sortit fiecăruia să îndurăm.

Emily se întristă, amintindu-și la vorbele stareței de ceasurile pline de suferință cînd murise tatăl ei iubit, și își dori încă o dată să plîngă pe locul unde fuseseră înmormîntate rămășițele lui pămîntești. După ce stareța tăcu, revăzu în minte numeroase amănunte dinaintea morții lui — emoția de care fusese cuprins cînd își dăduse seama că se afla în apropiere de Chateau-le-Blanc — rugămintea lui de a fi îngropat într-un anumit loc din biserica acestei mănăstiri — și însărcinarea solemnă pe care i-o dăduse ei de a distruge anumite hîrtii, fără să le cerceteze conținutul. Își mai aminti și de acele cuvinte misterioase, teribile, pe care îi căzuseră ochii fără voie ; și deși acum, ca ori de cîte ori își amintea de ele, îi trezeau o mare și dureroasă curiozitate, tînjind să afle deplina lor înțeles și motivele poruncii tatălui ei, se simțea mîngîiată că îi dăduse ascultare și nu-i încălcase porunca.

Stareța nu mai spuse nimic, părăind prea tulburată de dureroasa împrejurare, pentru a mai dori să stea de vorbă, iar Emily și Blanche păstrară și ele tăcerea, cînd gîndurile în care se cufundaseră le fură risipite, de intrarea unui străin, domnul Bonnac, care tocmai ieșise din camera sorei Agnes. Părea foarte răvășit, dar Emily avu impresia că înfățișarea sa trăda mai degrabă sentimente îngrozite decît îndurerate. O chemă pe stareță într-un colț mai îndepărtat al sălii și stătu cîtăva vreme de vorbă cu ea ; stareța părea să-l asculte cu luare-aminte, iar el părea să-i vorbească cu precauție și cu un mare interes. După ce termină, se înclină în tăcere către celelalte persoane aflate de față și părăsi odaia. Îndată după aceea, stareța o chemă pe Emily să meargă în camera sorei Agnes, și ea se învoi, deși parcă n-o trăgea inima, iar Blanche rămase jos cu celelalte pensionare ale mănăstirii.

Din camera sorei Agnes tocmai ieșea confesorul, și cînd la apropierea lor își înalță fruntea, Emily îl recunoscu : era același preot care îl asistase pe tatăl ei pe

patul de moarte ; dar el trecu mai departe fără a părea s-o vadă, și ele intrară în odaie, unde, pe o saltea, zăcea sora Agnes, vegheată de o călugăriță. Fața ei era atît de schimbată, încît Emily n-ar fi recunoscut-o dacă n-ar fi știut cine este ; de o paloare cadaverică, avea pe față întipărită groaza ; ochii tulburi, adînciți în orbite, erau ațintiți asupra unui crucifix pe care-l ținea pe piept ; și era atît de cufundată în gîndurile ei, încît nici nu-și dădu seama că stăreța și Emily intraseră în odaie, pînă nu fură chiar lingă ea. Atunci, întorcîndu-și privirea încețoșată, o aținti cu o groază nespusă spre Emily ; și scoțînd un țipăt, exclamă :

— Ah ! viziunea asta mă urmărește și în ceasul morții !

Emily se dădu un pas înapoi, înapăimîntată, uitîndu-se întrebător la stareță, care-i făcu semn să nu se sperie ; și se adresa liniștită sorei Agnes :

— Fiica mea, am adus-o pe domnișoara St. Aubert ; credeam că te bucuri s-o vezi.

Agnes nu răspunse nimic ; dar continuînd s-o privească pe Emily cu ochii rătăciți, exclamă :

— E chiar ea ! Oh ! fascinația aceasta din ochii ei m-a dus la pieire ! Ce mai vrei ? — Ce-ai venit să-mi ceri ? — Vrei răzbunare ? — În curînd se va împlini — s-a și împlinit. Cîți ani au trecut de cînd nu te-am văzut ! Crima mea parcă a fost ieri. — Și totuși am îmbătrînit sub povara ei ; în timp ce tu ești tînără și înfloritoare — înfloritoare ca atunci cînd m-ai silit să săvîrșesc fapta aceea îngrozitoare ! Oh ! dacă aș putea s-o uit ! — dar, la ce bun ? — fapta e săvîrșită !

Emily, zguduită, ar fi vrut să părăsească odaia ; dar stareța, luînd-o de mîină, căută s-o îmbărbăteze și o rugă să mai stea cîteva clipe, pînă se va liniști și Agnes, pe care încerca acum s-o mîngîie. Dar aceasta, pîrînd să nu o ia în seamă, rămase cu ochii ațintiți spre Emily și începu iar să spună :

— La ce-au slujit anii de rugăciuni și căință ? Ei nu-mi pot spăla păcatul de a fi săvârșit o crimă ! — Da, o crimă ! Unde-i el — unde-i el ? — Uită-te acolo — acolo — vezi cum se furișează în odaie ! De ce vii să mă mai chinui acum ? urmă Agnes, cu ochii stinși ațintiți în gol ; de ce n-am fost pedepsită mai înainte ? — Oh, nu te încrunta atât de tare ! Ah ! iat-o din nou ! De ce te uiți cu atîta milă la mine — și mai și zîmbești ? Zîmbești ? Ce geamăt a fost ăsta ?

Și Agnes se prăbuși ca moartă, iar Emily, nemaiputînd să se țină pe picioare, se rezemă de pat, în timp ce stareța și călugărița de la căpătii îi dădeau muribundeii îngrijirile obișnuite.

— Nu vorbi ! zise stareța, cînd Emily se pregăti să spună ceva ; delirul a trecut ; în curînd își va reveni. A mai fost în starea asta, fiica mea ?

— Da, acum cîteva săptămîni, îi răspunse călugărița ; dar a tulburat-o foarte, prezența gentilomului, pe care ținea atît de mult să-l vadă.

— Da, zise stareța, neîndoielnic că asta a surescitat-o pînă la delir. Cînd se va simți mai bine, o să plecăm ca s-o lăsăm să se odihnească.

Emily consimți cu dragă inimă ; dar, deși nu era de prea mare ajutor, n-ar fi vrut să părăsească odaia cît timp putea fi nevoie de ea.

Cînd Agnes își reveni în simțiri, își aținti din nou ochii spre Emily ; acum însă privirea rătăcită dispăruse, făcînd loc unei tristeți adînci. Trecură cîteva clipe pînă cînd avu destulă putere ca să vorbească, și apoi zise cu glas slab :

— Asemănarea e uimitoare ! — fără îndoială că nu se poate să fie o simplă închipuire. Te impor spune-mi, adăugă ea, vorbind către Emily, deși numele ți-e St. Aubert, nu cumva ești fiica marchizei ?

— A cărei marchize ? se arată Emily uimită ; căci își închipuise, după înfățișarea liniștită a sorei Agnes, că își redobîndise judecata.

Stareța îi aruncă o privire plină de înțeles, dar Emily repetă întrebarea.

— A cărei marchize ? exclamă Agnes ; dar nu cunosc decît una — marchiza de Villeroi.

Emily își aminti acum de tulburarea răposatului ei tată cînd auzise pomenindu-se numele acestei doamne și de rugămîntea lui de a fi așezat lîngă mormîntul familiei Villeroi ; și, dornică să dezlege taina, o rugă pe sora Agnes să-i explice ce vrusese să spună. Stareța ar fi vrut acum s-o ducă pe Emily afară din odaie, dar ea era cuprinsă de o vie curiozitate și își repetă rugămîntea.

— Adu-mi caseta aceea, soră, zise Agnes ; am să ți-o arăt pe marchiză ; deși n-ai nevoie decît să te uiți în oglindă, ca s-o vezi ; nu mă îndoiesc că ești fiica ei ; asemenea asemănare izbitoare nu există decît între rude apropiate.

Călugărița aduse caseta ; și Agnes, după ce-i arătă cum s-o descuie, îi ceru să scoată din ea o miniatură, la fel cu aceea pe care o găsise printre hîrțiile tatălui ei. Agnes întinse mîna și o luă, privind-o cîteva clipe în tăcere ; și apoi, cu o înfățișare deznădăjduită, își ridică ochii spre cer, rugîndu-se tăcută. După ce termină, îi dădu miniatura lui Emily.

— Păstrează-o, zise ea ; ți-o dăruiesc, căci cred că ți se cuvine. Mi-am dat seama de mult de asemănarea dintre voi ; dar niciodată, pînă astăzi, nu m-a izbit atît de puternic ! Stai, soră, nu lua caseta — mai este acolo un portret pe care vreau să-l arăt.

Văzînd-o pe Emily cum tremura de nerăbdare, stareța iarăși ar fi vrut s-o ducă afară de acolo.

— Agnes mai are încă mintea rătăcită, zise ea ; vezi cum vorbește fără noimă. Cînd e în starea asta, spune

vrute și nevrute și nu se dă înapoi, după cum ai văzut, să se învinuiască de cele mai groaznice crime.

Emily avea însă impresia că deslușește ceva mai mult decît rătăcire în vorbele fără noimă ale sorei Agnes ; iar pomenirea marchizei și portretul acesteia o interesară atît de mult, încît se hotărî să mai dobîndească și alte lămuriri, dacă se putea, în această privință.

Călugărița îi dădu iarăși caseta ; și după ce Agnes îi arătă un sertăraș secret, scoase de acolo o altă miniatură.

— Iată, zise Agnes întinzîndu-i-o lui Emily, învață cel puțin o lecție de vanitate ; uită-te bine la acest portret și vezi dacă poți descoperi vreo asemănare între ce am fost și ce sînt.

Emily luă cu nerăbdare miniatura, dar abia își aruncă ochii asupra ei, că era gata s-o scape din mîinile tremurătoare — era chiar portretul signorei Laurentini, copia aceluia pe care-l văzuse în castelul din Udolpho — castelana care dispăruse într-un fel atît de misterios, bănuindu-se că Montoni pusese să fie ucisă.

— De ce te uiți atît de încruntată la mine ? zise Agnes, înțelegînd greșit tulburarea care o cuprinsese pe Emily.

— Am mai văzut chipul acesta, zise în cele din urmă Emily ; ți-a semănat oare cîndva ?

— Ești îndreptățită să pui această întrebare, răspunse sora Agnes, dar cîndva era socotit de o asemănare izbitoare. Uită-te bine la fața mea și vezi ce-a făcut din mine păcatul. Pe atunci eram nevinovată ; patimile păcătoase din adîncul meu erau adormite. Soră ! — adăugă ea pe un glas solemn, întinzînd mîna rece și umedă spre Emily, care se înfioră la atingerea ei — soră ! ferește-te de prima izbucnire a patimilor ; ferește-te de ea ! Năvala patimilor, dacă n-o curmi pe loc, te copleșește — forța lor nu mai poate fi stăpînită — și ne duce unde nici nu gîndim — ne duce poate și la săvîrșirea unor

crîme, pe care ani întregi de rugăciuni și pocăință nu le mai pot ispăși ! Atît de mare poate fi forța unei patimi, încît cuprinde totul în jur și îți împietrește inima față de orice alt simțămînt. Ne stăpînește ca un demon, ne face să ne purtăm ca un demon, uitînd ce e mila și conștiința. Și cînd își împlinește scopul, tot ca un demon ne lasă să fim chinuite de acele simțăminte pe care puterea lui ni le-a scos pentru o vreme din inimă — nu le-a nimicit de tot — chinuiți de compasiune, remușcare și conștiință. Apoi, ne trezim ca dintr-un vis și vedem o lume nouă în jurul nostru — o privim cu uimire și groază — dar fapta a fost săvîrșită ; nici toate forțele cerului și ale pămîntului n-o mai pot întoarce la loc — și spectrul conștiinței nu ne dă pace ! Ce preț mai au bogățiile — măreția — chiar și sănătatea, pe lingă luxul unei conștiințe curate, pe lingă sănătatea sufletului ! Și ce însemnătate pot avea suferințele sărăciei, dezamăgirii, disperării, pe lingă chinul unei conștiințe încărcate ! Oh ! cît de multă vreme a trecut de cînd am cunoscut acest lux ! Credeam că suferisem chinurile cele mai cumplite ce-i pot fi date omului în dragoste, gelozie și deznădejde — dar ce chinuri erau asemuite cu muștrările de conștiință îndurate mai tîrziu. Am gustat și din ceea ce se numește dulceața răzbunării — dar a fost trecătoare, s-a stins chiar odată cu cel ce-a pricinuit-o. Ia aminte, soră, că patimile sînt semințe atît ale viciilor, cît și ale virtuților, din care pot răsări și unele și altele, după cum le hrănești. Vai de cei care n-au învățat cum să le înfrîneze !

— Oh ! nefericita de ea ! oftă stareța ; văd că nu înțelege învățătura Domnului !

Emily o asculta pe Agnes într-o tăcere respectuoasă, continuînd să privească miniatura și încredințîndu-se că într-adevăr semăna foarte mult cu portretul de la Udolpho.

— Chipul acesta mi-e cunoscut, zise ea, dornică să afle de la călugăriță mai multe lămuriri, dar temîndu-se să-i dezvăluie pe neașteptate că avea cunoștință de castelul din Udolpho.

— Te înșeli, vorbi Agnes; cu siguranță că n-ai mai văzut niciodată acest portret.

— Nu pe acesta, răspunse Emily, dar am văzut unul foarte asemănător.

— Cu neputință, zise Agnes, pe care noi o putem numi de acum înaintea doamna Laurentini.

— Era în castelul din Udolpho, continuă Emily, privind-o stăruitor.

— Din Udolpho? exclamă Laurentini; Udolpho din Italia?

— Chiar acolo, răspunse Emily.

— Atunci mă cunoști, zise Laurentini, și ești fiica marchizei.

Emily rămase destul de uimită de această afirmație neașteptată.

— Sînt fiica răposatului domn St. Aubert, zise ea; și doamna despre care îmi vorbești mi-e cu totul necunoscută.

— Cel puțin așa crezi, afirmă doamna Laurentini.

Emily o întrebă ce pricină putea avea ca să creadă altfel.

— Aerul de familie pe care-l ai de la ea, zise călugărița. Marchiza, se știe, ținea la un gentilom din Gasconia, atunci cînd a primit să se mărite cu marchizul, la porunca tatălui ei. Ce soartă nenorocită a avut biata femeie!

Emily, amintindu-și de puternica emoție a lui St. Aubert cînd se pomenise de marchiză, ar fi fost acum mai mult decît surprinsă, dacă n-ar fi avut o încredere totală în integritatea tatălui ei; așa însă, nu putea crede nici o clipă în ceea ce insinua doamna Laurentini; totuși, o

interesa foarte mult ceea ce afirma, așa că o rugă să explice spusele el.

— Nu mă sili să vorbesc despre asta, zise călugărița, că pentru mine e ceva cumplit ! De-aș putea să mi-l șterg din amintire !

Oftă din greu și, după o clipă, o întrebă pe Emily cum de izbutise să-i descopere numele.

— După portretul aflat în castelul din Udolpho, cu care această miniatură seamănă izbitor, răspunse Emily.

— Înseamnă că ai fost la Udolpho ! zise călugărița cu o mare emoție. Vai ! ce amintiri îmi retrăiesc în minte — scene de fericire — de suferință și de groază !

În clipa aceea, Emily își aminti de acel lucru cumplit pe care-l văzuse într-o cameră a aceluia castel ; și se înfioră uitându-se la călugăriță — și amintindu-și de vorbele ei, că „ani de rugăciuni și căință nu pot spăla păcatul de a fi săvârșit o crimă“. Își dădea seama acum că toate acestea aveau o altă cauză decît delirul. Cuprinsă de o groază care aproape că o făcu să-și piardă cunoștința, începu să creadă că avea în față o ucigașă. Întreaga atitudine a călugăriței părea să-i adeverească această bănuială ; totuși, neputîndu-se descurca printre atîtea nedumeriri și neștiind cum să pună întrebările care s-o ducă la cunoașterea adevărului, nu putu decît să le sugereze prin frînturi de fraze.

— Plecarea dumitale neașteptată de la Udolpho... începu ea.

Doamna Laurentini gemu.

— Zvonurile care s-au răspîndit apoi, urmă Emily, camera din aripa de apus... vâlul negru... obiectul pe care îl ascunde !... Cînd sînt săvîrșite crime...

Călugărița scoase un țipăt.

— Cum ! iarăși ? strigă ea, sforțîndu-se să se ridice, în timp ce ochii îngroziți păreau să urmărească ceva în jurul odăii. Iat-o că iese din mormînt... Ce ! Sînge... și iarăși sînge !... N-a curs sînge... nu poți să spui așa ceva !... Nu, nu zîmbi... nu zîmbi cu atîta milă !

Rostind ultimele cuvinte, ea fu cuprinsă de spasme ; și Emily, nemaiputînd îndura grozăvia acestei scene, ieși în grabă și rugă cîteva călugărițe să se ducă s-o ajute pe stareță.

Blanche și pensionarele mănăstirii care se aflau în salon o înconjurară pe Emily și, neliniștite de înfățișarea ei speriată, îi puseră nenumărate întrebări, la care ea evită să răspundă, spunînd doar că, după cîte se părea, sora Agnes era pe moarte. Ele o socotiră o explicație suficientă a spaimei ei și apoi oferiră ceva s-o mai întărească ; simțindu-se mai înviorată, dar încă destul de tulburată de bănuiele cumplite și frămîntată de îndoiile trezite de unele vorbe ale călugăriței, Emily nu era în stare să întrețină o conversație, și ar fi părăsit imediat mănăstirea dacă n-ar fi dorit să știe dacă doamna Laurentini va supraviețui ultimei crize. După ce așteptă cîtva timp, i se aduse la cunoștință că spasmele încetaseră și că biata de ea părea să-și revină ; Emily și Blanche se pregăteau să plece, cînd apăru stareța și, luînd-o pe Emily deoparte, îi spuse că are ceva important să-i comunice, dar cum se făcuse prea tîrziu n-o mai reținea și o ruga să revină a doua zi.

Emily îi făgădui să vină și, luîndu-și rămas bun, se îndreptă cu Blanche spre castel ; dar întinericul adînc din pădure o sperie pe Blanche, care se plînsese că se făcuse atît de tîrziu ; căci deși le însoțea o slujnică, liniștea din jur și bezna erau înfricoșătoare ; Emily era însă prea preocupată de grozăvia scenei la care asistase, pentru a mai fi impresionată de întineric, altfel decît să-i întrețină trista reverie în care se cufundase ; totuși, în cele din urmă, Blanche o trezi din visare, arătîndu-i la oarecare depărtare, pe cărarea întunecoasă, două umbre ce se apropiau. Era cu neputință să le ocolească fără a se afunda în pădure, unde oricum ar fi fost cu ușurință urmărite ; dar toate temerile li se risipiră cînd Emily

desluși glasul domnului Du Pont, și apoi își dădu seama că însoțitorul lui era gentilomul pe care-l văzuse la mănăstire, fiind amîndoi prinși într-o discuție atît de aprinsă, încît nu observară imediat apropierea lor. Cînd Du Pont li se alătură, străinul își luă rămas bun ; și ei își continuară drumul spre castel, unde contele, auzind de domnul Bonnac, spuse că-l cunoștea ; și după ce află cu ce prilej trist venise în Languedoc și că era găzduit la un mic han din sat, îl rugă pe domnul Du Pont să-l poftească la castel.

Domnul Du Pont fu încîntat să se ducă după el și după ce-i înlătură rezervele de a accepta invitația, o porniră spre castel, unde amabilitatea contelui și vioiciunea fiului său izbutiră să risipească tristețea ce-l copleșea pe străin. Domnul Bonnac, care era notar în slujba Franței, părea să aibă vreo cincizeci de ani ; era un bărbat de statură înaltă și impunătoare, cu maniere alese, și avea ceva deosebit de interesant în înfățișarea sa ; căci peste trăsăturile care în tinerețe trebuie să fi fost extrem de atrăgătoare, se așternuse o tristețe care părea mai curînd a fi urmarea unei îndelungate nefericiri, decît a firii sau a temperamentului său.

Conversația pe care o întrețină la cină se vedea a fi din politete, și erau intervale cînd, neputîndu-și înfrîna sentimentele care-l deprimau, recădea în tăcere, cu gîndurile departe, din care contele îl trezea uneori într-un fel atît de delicat și binevoitor, încît Emily, observîndu-l, îl asemuia aproape cu răposatul ei tată.

Mesenii se despărțiră devreme ; și apoi, în singurătatea odăii ei, Emily retrăi din nou scenele la care asistasese, cu o vigoare teribilă. Faptul că în călugărița muribundă o descoperise pe signora Laurentini, care nu fusese ucisă de Montoni, ci era, după cît se pare, ea însăși vinovată de cine știe ce crimă cumplită, o îngrozea și o surprindea nespus ; dar nu o interesaseră mai puțin, deși într-un fel deosebit, nici aluziile călugăriței la căsă-

toria marchizei de Villeroi, ca și întrebările puse lui Emily cu privire la obârșia ei.

Povestea pe care o spusese sora Frances mai înainte despre Agnes părea acum a fi neadevărată ; dar Emily nu-și putea explica pentru care motiv fusese născocită — decît doar pentru a ascunde mai bine adevărul. Interesul cel mai mare i-l stîrnea acea parte a povestirii despre marchiza Villeroi care era legată de viața tatălui ei ; căci era limpede că exista o legătură între ei, dovedită de durerea lui St. Aubert cînd auzise numele ei, de rugămîntea lui de a fi înmormîntat lîngă ea și de portretul ei, găsit printre hîrțiile lui. Uneori Emily se gîndea că el era, poate, bărbatul pe care se spunea că-l iubise marchiza, cînd fusese silită să se mărite cu marchizul de Villeroi ; dar nu putea crede nici o clipă că după aceea el mai nutrise o pasiune pentru ea. Hîrțiile pe care îi ceruse pe un ton atît de solemn să le nimicească, își închipuia acum că aveau legătură cu acea împrejurare și dorea mai mult ca oricînd să știe pentru ce socotise necesară această măsură ; și dacă ar fi avut mai puțină încredere în principiile tatălui ei, ar fi crezut că exista în nașterea ei o taină dezonorantă pentru părinții ei, și pe care acele hîrtii ar fi putut să o dezvăluie.

Aproape toată noaptea mintea îi fu frămîntată de gînduri ca acestea ; și cînd, în cele din urmă, se cufundă într-un fel de somnolență, îi apăru ca o vedenie imaginea călugăriței muribunde și se trezi la fel de îngrozită ca mai înainte.

În dimineata următoare era prea abătută ca să se ducă la întîlnirea cu stareța, și înainte de sfîrșitul zilei află că sora Agnes își dăduse obștescul sfîrșit. Domnul Bonnac păru foarte îngrijorat cînd auzi această veste ; dar Emily își dădu seama că nu era atît de afectat ca în seara trecută, cînd ieșise din odaia călugăriței, moartea ei părăindu-i-se probabil mai puțin teribilă decît conșesiunea la care fusese chemat să asiste. Oricum ar fi

fost, se mîngîiase poate într-o oarecare măsură descoperind, că-i fusese lăsată și lui o moștenire, căci avea o familie numeroasă și nesocotința unora din ei îi adusese mari necazuri, ba chiar și grozăvia închisorii ; și de fapt chiar supărarea pricinuită de viața destrăbălată a fiului său favorit, împreună cu grijile bănești și nenorocirile ce le-au urmat, îi dăduseră înfățișarea aceea abătută care trezise interesul lui Emily.

Și acum domnul Bonnac se apucă să povestească prietenului său, domnul Du Pont, amănunte ale suferințelor prin care trecuse ; se văzu astfel că fusese închis cîteva luni într-una din închisorile Parisului, cu puține speranțe de a fi eliberat și fără mîngîierea de a o putea vedea pe soția sa, aflată la țară, străduindu-se în zadar să dobîndească ajutor de la prieteni. Cînd, în cele din urmă, soția lui avu voie să-l viziteze, o impresionă atît de tare înfățișarea lui schimbată datorită îndelungatei întemnițări și suferințelor îndurate, încît se îmbolnăvi grav, fiind chiar în primejdie să-și piardă viața.

— Situația noastră i-a mișcat pe cei care au avut prilejul să fie de față, continuă domnul Bonnac ; și un prieten generos, care se afla la închisoare în același timp cu mine, și-a folosit după aceea prima clipă de libertate pentru a obține și eliberarea mea. A izbutit ; datoria grea care mă apăsă a fost achitată ; și cînd am vrut să-mi exprim recunoștința, binefăcătorul meu a dispărut și nu l-am mai putut găsi. Am motive să cred că a căzut victimă propriei sale generozități și că a fost iarăși virît în închisoarea din care mă eliberase pe mine ; oricum, toate căutările mele au rămas zadarnice. Bunul și nefericitul Valancourt !

— Valancourt ! exclamă Du Pont. Din ce familie ?

— Din familia Valancourt, care sînt și conți Du-varney, răspunse domnul Bonnac.

Cu greu se poate închipui emoția domnului Du Pont, cînd descoperi că generosul binefăcător al prietenului

său nu era altul decît rivalul său în dragoste ; dar, trecînd peste primele clipe de uimire, îi risipi temerile domnului Bonnac, făcîndu-i cunoscut că Valancourt era liber şi că fusese chiar de curînd în Languedoc ; după care, îndemnat de afecţiunea sa pentru Emily, începu să-i pună întrebări în legătură cu conduita rivalului său pe cînd se afla la Paris, despre care domnul Bonnac părea să fie bine informat. Răspunsurie primite îl convinseră că Valancourt fusese zugrăvit greşit ; şi oricît de dureros i-ar fi fost sacrificiul, îşi jură să n-o mai urmărească pe Emily cu stăruinţele sale, lăsînd locul unui iubit care, după cum se vedea acum, nu era nevrednic de stima cu care îl onora ea.

Discuţia cu domnul Bonnac dezvălui că, la scurt timp după ce sosise la Paris, Valancourt căzuse în capcanele pe care i le întinsese viciul şi că timpul îi era împărţit mai cu seamă între petrecerile unei fermecătoare marchize şi jocurile de noroc la care camarazii săi ofiţeri nu se dădeau în lături să-l atragă, fie din invidie, fie din lăcomie. În aceste jocuri pierduse mari sume de bani, tot încercînd să recîştige pagubele mai mici ; şi la aceste pierderi fuseseră adesea martori contele de Villeroi şi Henri. În cele din urmă resursele lui fuseseră vlăguite ; şi contele, fratele său, înfuriat de purtarea sa, nu-i mai trimise mijloacele băneşti necesare acestui fel de viaţă ; şi Valancourt, din pricina datoriilor făcute, fusese azvîrlit la închisoare, unde fratele său îl lăsă să zacă, nădăjduind că pedeapsa va aduce o schimbare a purtărilor greşite, care nu deveniseră încă obişnuinţă.

În singurătatea închisorii, Valancourt avu tot răgazul să chibzuiască asupra conduitei sale şi să regrete ; tot aici, imaginea lui Emily, care în vîltoarea oraşului pălise, dar nu îi dispăruse din inimă, reînvie cu tot farmecul ei de inocenţă şi frumuseţe, parcă reproşîndu-i că îşi jertfise fericirea şi îşi irosise aptitudinile cu preocupări pe care mai înainte, în nobleţea-i sufletească, le-ar

fi socotit pe cît de lipsite de gust pe atît de degradante. Dar deşi se lăsase ademenit de pasiuni, inima nu îi era desfrînată, şi nici obişnuinţa nu-l ferecase cu lanţuri care să atîrne greu asupra conştiinţei sale ; şi, cum avea încă voinţa necesară pentru a rupe lanţurile, în cele din urmă se scutură din încătuşarea viciului, dar cu eforturi mari şi cu grele suferinţe.

După ce fratele său îl eliberă din închisoare, unde fusese martor la întîlnirea mişcătoare dintre domnul Bonnac, pe care-l cunoştea de mai multă vreme, şi soţia lui, felul cum îşi folosi prima clipă de libertate constitui o pildă izbitoare a omeniei, dar şi a nesăbuintei sale ; căci cu aproape toţi banii primiţi de la fratele său, se duse la o casă de joc şi îi jucă pe toţi, ca o ultimă şansă de a-l putea elibera pe prietenul său şi a-l reda familiei. Norocul îi surise ; dar pe cînd aştepta rezultatul jocului, îşi jură solemn să nu mai fie niciodată sclavul viciului distrugător şi fascinant al jocurilor de noroc.

Redîndu-l familiei fericite pe venerabilul domn Bonnac, eroul nostru a plecat de îndată de la Paris la Estuvière ; şi în bucuria de a-i fi făcut fericiţi pe cei aflaţi în suferinţă, a uitat pentru moment de propriile sale necazuri. Curînd, însă, trebui să-şi aducă aminte că îşi risipise averea fără de care nu mai putea spera să se poată căsători cu Emily ; iar viaţa, fără ea, i se părea de nesuportat ; căci blîndeţea, gingăşia şi candoarea inimii ei făceau, dacă se poate spune, ca frumuseţea să-i pară şi mai încîntătoare decît înainte. Experienţa îl învăţase să preţuiască pe deplin însuşirile ei ; mai înainte doar le admirase, dar prin contrast cu caracterele pe care le întîlnise în lume, acum ajunsese să le adore ; şi aceste gînduri, sporindu-i chinurile remuşcării şi ale regretului, îl cufundaseră în adîncă depri-mare ce nu-l părăsise nici în prezenţa lui Emily, de care nu se mai socotea vrednic. Valancourt nu ajunsese niciodată la josnicia de a se fi îndatorat băneşte la marchiza de Chamfort, sau alte doamne intrigante, după cum fusese

informat contele de Villefort, sau de a se fi amestecat în urzelile necinstite ale cartoforilor ; acestea erau doar scorneli scandaloase, care adesea se amestecă cu adevărul împotriva celor năpăstuiți. Contele de Villefort le primise din izvoare de care nu avea motive să se îndoiască și pe care comportarea imprudentă, observată chiar de el la Valancourt, îl ajutase să-i dea crezare. Și întrucît Emily nu îi spusese cavalerului de ce greșeli era învinuit, el nu avusese prilejul de a le infirma ; și cînd îi mărturisise singur că se socotește nedemn de stima ei, nici nu bănuia că în felul acesta îi confirmă cele mai îngrozitoare calomnii. Confuzia fusese reciprocă și rămăsese astfel pînă cînd domnul Bonnac îi dezvălui lui Du Pont adevărul despre comportarea generosului, dar imprudentului său prieten ; iar Du Pont, însuflețit de simțul dreptății, se hotărî nu numai să-i spună contelui totul, dar și să renunțe la orice speranță de a o mai cuceri pe Emily. Un asemenea sacrificiu al dragostei lui merita o răsplată nobilă, și domnul Bonnac, dacă n-ar fi putut uita pe binevoitorul Valancourt, tare mult ar fi dorit ca Emily să-l accepte pe cinstitul Du Pont.

Cînd contele fu înștiințat de greșeala pe care o săvîrșise, se simți extrem de tulburat la gîndul urmărilor credulității sale ; și din relatarea domnului Bonnac despre situația prietenului său, pe cînd se afla la Paris, înțelese că Valancourt căzuse în capcana unor tineri desfrînați, cu care meseria lui de ostaș mai degrabă îl silise să se asocieze, decît înclinarea către viciu ; și, încîntat de omenia și nobila, deși nesăbuita, generozitate de care dăduse dovadă în purtarea sa față de domnul Bonnac, îi iertă greșelile vremelnice ce-i dezonorase tinerețea, repunîndu-l în înalta stimă cu care îl privise cînd îl cunoscuse la început. Dar cum ultima compensație pe care i-o putea da acum lui Valancourt era de a-i oferi prilejul să-și explice conduita față de Emily, îi trimise imediat o scrisoare

În care îi cerea iertare pentru răul pe care i-l făcuse fără
voie, și îl poftea la Chateau-le-Blanc. Din delicatețe sufle-
tească, nu o înștiință pe Emily de această scrisoare și de
tot ceea ce aflase despre Valancourt, ca să nu-i dea pricină
de frământare pînă la sosirea lui ; și această precauție o
scuti de o tulburare și mai adîncă decît își închipuia con-
tele, căci el nu cunoștea starea de disperare a lui Valan-
court, pe care purtarea lui din ultima vreme o trădase.

CAPITOLUL XVII

Dar de-astă dată

*Primim aici și-osînda ; noi doar dăm
Indemnul singeros, ce-apoi se-abate
Pe cel ce l-a scornit ; căci judecata
Ne duce cupa cu licoarea otrăvita
La buze.*

SHAKESPEARE — *Macbeth*

Unele împrejurări de o natură cu totul deosebită abătută acum gîndurile lui Emily de la propriile ei necazuri, trezindu-i noi emoții care o făceau să treacă de la uimire la groază.

La cîteva zile după moartea signorei Laurentini, testamentul ei fu deschis la mănăstire, în prezența maicilor și a domnului Bonnac, cu care prilej se făcu cunoscut că o treime din averea ei o lăsase celei mai apropiate rude în viață a răposatei marchize de Villeroi și că acea persoană era Emily.

Stareța cunoștea de multă vreme taina familiei lui Emily ; dar la cererea clară a lui St. Aubert pe care călugărul ce-l îngrijise pe patul de moarte îl cunoștea, fiica lui nu trebuia să afle de legătura ei de rudenie cu marchiza. Numai că unele vorbe scăpate de signora Laurentini în

timpul ultimei ei întrevederi cu Emily, precum și mărturisirea cu totul neobișnuită pe care o făcuse în ceasul morții, o hotărîse pe stăreț să stea de vorbă cu tînăra ei prietenă asupra subiectului pe care mai înainte nu se încumetase să-l discute ; în acest scop îi ceruse s-o viziteze în dimineța ce urmasse întrevederii ei cu călugărița. Cum a doua zi Emily nu se simțise prea bine, discuția nu avusese loc ; dar acum, după ce testamentul fusese deschis, Emily fu chemată la mănăstire, și veni imediat, aflînd astfel o serie de circumstanțe care o impresionară puternic. Însă cum în povestirea stăreței lipsesc multe amănunte asupra cărora cititorul ar vrea să fie informat, și cum povestirea călugăriței are o legătură directă cu soarta marchizei de Villeroi, vom lăsa deoparte conversația purtată în salonul mănăstirii și vom introduce în relatarea noastră o scurtă istorie a signorei Laurentini din Udolpho, care a fost copil unic la părinți și moștenitoarea străvechii familii Udolpho din republica Veneției. Primul mare nenoroc al vieții ei, care a dus la toate suferințele de mai tîrziu, a fost că părinții ei, care ar fi trebuit să-i înăbușe pasiunile prea puternice și s-o învețe cum să și le stăpînească, le-au întreținut din fragedă copilărie printr-o prea mare îngăduință. Dar ei își încurajau astfel și propriile lor slăbiciuni, purtarea lor nefiind urmarea unei bunătăți raționale ; și cînd îngăduiau ori condamnau ardoarea fiicei lor, nu făceau decît să-și satisfacă propriile lor pasiuni. Astfel încît, fie îi arătau o slăbiciune îngăduitoare, fie o mustrau fără măsură ; firea ei era îndîrjită de vehemența lor, în loc să fie corijată de înțelepciunea lor ; și împotrivirile lor deveneau prilej de luptă pentru a obține victoria, în care duiosia firească a părinților și îndatoririle afectuoase ale copilei erau deopotrivă uitate ; dar cum dragostea părinților îi făcea pînă la urmă să-și uite resentimentele, era lăsată să creadă că ea învinsese, și firea ei pătimașă era tot mai nestăpînită, cu fiecare efort făcut pentru a o înfrîna.

Moartea tatălui și a mamei ei, care a avut loc în același an, a lăsat-o de capul ei, în situația primejdioasă creată de tinerețea și frumusețea ei. Îi plăcea să aibă societate în jurul ei, dorea să fie admirată, deși disprețuia părerea celorlalți despre ea, când era potrivnică înclinațiilor ei ; avea un spirit vioi și scilpitor și stăpînea arta de a fascina. Purtarea ei era întocmai cum era de așteptat, ținînd seama de slăbiciunea principiilor și de forța pasiunilor ei.

Printre numeroșii admiratori ai tinerei moștenitoare se afla și răposatul marchiz de Villeroi care, în călătoria sa prin Italia, a văzut-o la Veneția, unde își avea obișnuita reședință, și a devenit adoratorul ei pasionat. Captivată și ea de înfățișarea și purtarea marchizului, care era în vremea aceea unul dintre cei mai distinși nobili de la curtea Franței, ea își ascunse cu atîta măiestrie trăsăturile primejdioase ale firii și cusururile purtării ei din ultima vreme, încît el o ceru în căsătorie.

Înainte de nuntă, signora Laurentini se retrase la castelul din Udolpho, unde o urmă în curînd și marchizul ; dar renunțînd la buna cuviință pe care, plină de prefăcătorie, o arătase în ultimul timp, purtarea ei îl făcu să-și dea seama de prăpastia pe marginea căreia se afla. Făcînd cercetări mai atente decît găsisese necesar la început, se convinsese că se înșelase asupra caracterului ei ; și astfel ea, pe care și-o alesese să-i fie soție, îi deveni în scurtă vreme ibovnică.

După ce petrecu cîteva săptămîni la Udolpho, marchizul se văzu chemat pe neașteptate în Franța și plecă fără tragere de inimă, căci era încă fascinant de farmecele ei, deși, sub diferite pretexte, amînase căsătoria ; dar, ca s-o împace cu despărțirea, îi făcu repetate făgăduieli că se va întoarce pentru încheierea căsătoriei, imediat ce treburile urgente pentru care era chemat în Franța i-o vor îngădui.

Oarecum liniștită de asigurările lui, îl lăsă să plece ; și curînd după aceea sosi la Udolpho Montoni, care-i era

rudă și care își reînnoi atențiile stăruitoare refuzate de ea mai înainte ; atenții pe care le respinse și acum. Gîndurile ei erau îndreptate neîncetat spre marchizul de Ville-roi, și suferea toate chinurile unei dragoste pătimașe, spornite de singurătatea în care se izolase ; căci pierduse acum gustul pentru plăcerile vieții în societate și ale distracțiilor ușuraticе. Se lăsă în voia dorului care o chinuia, și suspina și plîngea privind un mic portret al marchizului ; de asemenea se ducea să revadă locurile care fuseseră martore ale fericirii lor ; și își revărsa prea-plinul inimii în scrisori pe care i le trimitea lui ; și număra săptămînile, zilele, care mai rămîneau pînă în ziua cînd el îi făgăduise că avea să se întoarcă. Dar ziua aceasta trecu fără să i-l aducă înapoi ; săptămîni la rînd trecură apoi într-o așteptare grea, insuportabilă. În acest timp, imaginația ei, preocupată neîncetat de o singură idee, o luă razna ; și inima fiind dăruită toată unei singure ființe, începu să urască viața, cînd își închipui că pierduse ființa la care ținea.

Trecură astfel cîteva luni, în timpul cărora nu auzi nimic despre marchizul de Villeroi ; și zilele îi erau marcate ba de frenezia pasiunii, ba de deprimarea deznădejdei. Nu mai primi pe nimeni, și uneori rămînea săptămîni în șir în odaia ei, nevrînd să stea de vorbă cu altcineva, în afară de slujnica ei favorită ; începea scrisori pe care le lăsa neterminate, le recitea mereu pe cele pe care le primise de la marchiz, vîrsînd lacrimi deasupra portretului lui și vorbindu-i, ceasuri în șir, muștrîndu-l, reproșîndu-i și mîngîindu-l, rînd pe rînd.

În cele din urmă ajunse pînă la ea vestea că marchizul se căsătorise în Franța ; și după ce suferi toate chinurile iubirii, geloziei și exasperării, luă hotărîrea disperată de a pleca pe ascuns în țara lui și, dacă știrea era adevărată, de a se răzbuna cumplit. Îi împărtăși doar slujnicei ei favorite planul călătoriei și îi ceru să vină cu ea. După ce își adună bijuteriile, care, provenind din mai multe ra-

muri ale familiei ei, aveau o valoare imensă, și toți banii, care se ridicau de asemenea la o sumă foarte mare, puse totul într-un cufăr, care a fost trimis pe ascuns într-un oraș apropiat ; în acel oraș se duse și signora Laurentini, însoțită de slujnică, și de acolo plecară pe ascuns la Livorno, de unde se imbarcară pentru Franța.

Cînd ajunse în Languedoc, află că marchizul de Villeroi era cu adevărat căsătorit de cîteva luni, și disperarea aproape o făcu să-și piardă mințile ; plănui de mai multe ori la rînd, și tot de atîtea ori îl abandonă, planul de a-l ucide pe marchiz și pe soția lui și apoi să-și ia viața. În cele din urmă, izbuti să-i iasă în cale, pregătindu-se să-l învinuiască pentru purtarea lui și să se înjunghie apoi, chiar în fața lui ; dar cînd îl văzu din nou pe cel ce nu-i părăsise o clipă gîndurile, afecțiunea i se trezi iar, și resentimentul cedă iubirii ; sovăi în hotărîrea ei ; tremură sub tumultul emoțiilor care îi năpădeau inima și își pierdu cunoștința.

Marchizul nu rămase nesimțitor la frumusețea și la emoția ei ; toată violența iubirii lui de la început izbucni, căci pasiunea îi fusese dominată de prudență, și nu stinsă de nepăsare ; și deoarece onoarea familiei lui nu i-ar fi permis să se căsătorească cu ea, se străduise să-și înăbușe iubirea ; și pînă atunci izbutise, astfel încît își alesese de soție pe actuala marchiză, pe care la început o iubise cu o afecțiune calmă și cuminte. Dar virtuțile pline de blîndețe ale acestei femei plăcute nu-l recompensau pentru indiferența ei, care ieșea la iveală, oricît s-ar fi străduit ea s-o ascundă ; și tocmai cînd el începuse a bănui că afecțiunea ei era dăruită altuia, signora Laurentini ajunse în Languedoc. Această italiancă isteată observă curînd că își redobîndise puterea asupra lui ; și, liniștită de descoperirea făcută, se hotărî să trăiască, folosindu-și toate farmecele pentru a obține consimțămîntul lui la fapta diabolică, pe care o socotea necesară pentru a-și asigura fericirea.

Își duse planul la îndeplinire cu multă ipocrizie și o perseverență răbdătoare ; și, după ce înstrăină cu totul simțăminte marchizului pentru soția sa, a cărei bunătate și blîndețe încetară de a-i mai place în contrast cu farmecele italienei, ea se apucă să-i trezească în suflet gelozia orgoliului, căci nu mai putea fi vorba de aceea a dragostei, și chiar îi indică și pe cel căruia, afirma ea, marchiza își sacrificase onoarea ; mai înainte, însă, signora Laurentini îi smulsese fîgăduiala solemnă de a nu se răzbuna pe rivalul său. Aceasta era o parte importantă a planului ei ; căci știa că dacă dorința de răzbunare era înăbușită față de unul, ea va arde cu și mai multă forță împotriva celui alt, și astfel poate îl va hotărî să o ajute în fapta cumplită de a înlătura singura piedică ce îl oprea s-o ia pe ea de soție.

Nevinovata marchiză își dădu seama între timp cu multă durere de schimbarea din atitudinea soțului ei. Era rezervat și îngîndurat în prezența ei ; se purta cu ea aspru, și uneori chiar grosolan ; și o lăsa, ceasuri de-a rîndul, să plîngă din cauza înverșunării lui, chinuită de gîndul cum să-i recîștige afecțiunea. Purtarea lui o întrista cu atît mai mult cu cît, din porunca tatălui ei, îi acceptase mîna, deși afecțiunea ei se îndrepta spre altul, a cărui fire plină de blîndețe, avea ea motive să creadă, i-ar fi asigurat fericirea. Acest amănunt îl descoperise signora Laurentini curînd după sosirea ei în Franța și se folosise din plin de el în planurile ei ce-l priveau pe marchiz ; și îi aduse asemenea dovezi despre infidelitatea soției sale, încît în furia oarbă a mîndriei rănite, el consimți s-o ucidă pe soția sa. I se dădu o otravă oare lucra încet, și ea căzu victimă geloziei și vicleniei signorei Laurentini, ca și slăbiciunii vinovate a soțului ei.

Dar clipa triumfului după care tinjise signora Laurentini, clipa pe care o așteptase să-și împlinească toate dorințele ei, se dovedi a fi doar începutul unei suferințe de care nu mai scăpă pînă în ceasul morții.

Dorința de răzbunare, care în parte o îndemnase la săvârșirea acestei fapte cumplite, se stinse chiar în clipa când își găsi împlinirea și o lăsă pradă chinurilor pricinuite de milă și de remușcări zadarnice, care i-ar fi otrăvit probabil toți anii pe care se aștepta să-i petreacă alături de marchizul de Villeroy, dacă speranțele ei de a se căsători cu el s-ar fi realizat. Dar și el, la rîndul lui, găsi că momentul răzbunării se transformă într-unul al remușcării, ca și în ură față de părtașa sa la crimă ; convingerea lui că procedase drept se spulberase ; și fu uimit și înspăimîntat, dîndu-și seama că nu rămînea nici o dovadă a infidelității soției sale, acum după ce suferise pedeapsa vinovăției. Chiar cînd i se aduse la cunoștință că ea era pe moarte, avu deodată, fără să știe cum, convingerea că era nevinovată ; și nici asigurarea ei solemnă pe patul de moarte nu-l convinse mai puternic că purtarea ei fusese îreproșabilă.

În prima clipă îngrozitoare de remușcări și deznădejde, se simți înclinat să se denunțe pe sine și pe femeia care-l împinsese în abisul crimei, lăsîndu-se în seama justiției ; dar după ce paroxismul suferinței trecu, își schimbă intențiile. Totuși, pe signora Laurentini nu o mai văzu decît o singură dată după aceea, și doar pentru a o blestema că-l instigase la crimă și a o înștiința că îi cruță viața numai dacă-și va petrece restul vieții în rugăciuni și pocăință. Copleșită de dezamăgire și văzînd că nu are parte decît de disprețul și repulsia bărbatului de dragul căruia nu se dăduse înapoi de la a-și mînji conștiința cu sînge omenească, și tulburată de grozăvia crimei zadarnice pe care o săvîrșise, renunță la această lume și se retrase în mănăstirea St. Claire, victimă teribilă a patimii sale nestăvilate.

Marchizul, imediat după moartea soției sale, părăsi Château-le-Blanc, unde nu se mai întoarse niciodată, și încercă să uite crima de care se făcuse vinovat în vîltoarea războaielor, sau a vieții de plăceri a capitalei. Dar zadarnice îi fură eforturile ; era apăsător de o tristețe fără

leac, pe care cei mai buni prieteni ai săi nu și-o puteau explica ; și în cele din urmă se stinse, chinuit de suferințe aproape egale cu cele pe care avea să le îndure signora Laurentini. Medicul care o văzuse murind pe nefericita marchiză își dăduse seama că era ceva ciudat în înfățișarea ei, dar fusese mituit să tacă ; și cum bănuielile câtorva slujitori nu duseseră decât la șoapte, cazul nu mai fu cercetat. Nu se știe în ce măsură aceste zvonuri au ajuns la urechile tatălui marchizei, și chiar dacă au ajuns, greutatea de a obține dovezi l-a împiedicat să-l urmărească în justiție pe marchizul de Villeroi ; dar moartea ei a fost deplînsă profund de o parte a familiei ei, și mai cu seamă de fratele ei, domnul St. Aubert ; căci acesta era gradul de rudenie dintre tatăl lui Emily și marchiză ; și e neîndoielnic că el a bănuțit cauza morții ei. Multe scrisori au fost schimbate între el și marchiz, după moartea iubitei sale surori al căror conținut nu ne este cunoscut, dar există pricină să credem că aveau legătură cu cauza morții ei ; și acestea erau hîrțiile, împreună cu cîteva dintre scrisorile marchizei, în care ea îi destăinuia fratelui ei motivele nefericirii ei, pe care St. Aubert îi ceruse atît de solemn fiicei sale să le distrugă. Se pare că tocmai grija pentru liniștea ei sufletească îl împinsese la asta : ca ea să nu afle trista poveste la care făceau ele aluzie. Atît de mare a fost durerea lui la moartea timpurie a surorii sale iubite, a cărei nefericită căsătorie îi trezise de la început mila plină de duioșie, încît nu putea să audă pronunțîndu-i-se numele, și nici el însuși nu putea să-l pomenească după moartea ei, decît doar doamnei St. Aubert. Ferindu-se să trezească în Emily o prea mare sensibilitate, el ascunsese cu atîta grijă povestea și numele ei, încît ea nici nu știuse pînă acum despre rudenia ei cu marchiza de Villeroi ; tot din același motiv îi impusese el tăcere și singurei sale surori în viață, doamnei Cheron, care îi respectase cu strictețe cererea.

Și cînd îl văzuse Emily plîngînd pe St. Aubert în ajunul plecării ei din La Vallée, tocmai recitea cîteva dintre ultimele scrisori patetice ale marchizei, și portretul ei îl mîngîia cu atîta drag. Moartea ei cumplită ar putea explica emoția pe care și-o trădase el auzindu-i numele pomenit de La Voisin, ca și rugămintea de a fi îngropat lîngă mormîntul familiei Villeroi, unde se aflau și rămășițele ei pămîntești, dar nu și cele ale soțului ei, care fusese îngropat acolo unde murise, în nordul Franței.

Confesorul care-i ușurase ultimele sale clipe lui St. Aubert, își amintise că era fratele răposatei marchize, iar St. Aubert, din dragoste pentru Emily, îl conjurase să tăinuiască acest fapt și s-o roage același lucru și pe stareța, în grija căreia i-o încredința în mod deosebit pe fiica sa ; rugămintea care fusese întocmai respectată.

Signora Laurentini, la sosirea ei în Franța, ascunsese cu grijă numele și familia din care făcea parte și, pentru a ascunde mai bine adevărata ei situație, răspîndise chiar ea, cînd intrase la mănăstire, povestea falsă pe care o crezuse sora Frances ; și s-ar putea ca stareța, care nu conducea încă mănăstirea atunci cînd intrase novice signora Laurentini, să nu fi cunoscut nici ea adevărul. Dar remușcările profunde care începură s-o chinuiască, împreună cu suferințele pasiunii dezamăgite, căci încă îl mai iubea pe marchiz, îi tulburaseră mintea ; și după ce trecu prima criză a disperării, o tristețe grea și apatică o copleși, rareori întreruptă de accese de nebunie, pînă ajunse în clipa morții. Ani de zile, singura ei desfătare fusese să se plimbe prin pădurea de lîngă mănăstire, în ceasurile pustii ale nopții, și să cînte din lăută, la care uneori se adăugau și sunetele melodioase ale vocii ei, dînd glas celor mai grave și mai triste arii din țara ei natală, modulate cu toată simțirea puternică din inimă. Medicul care o îngrijise îi ceru stareței să-i îngăduie acest capriciu, ca singurul mijloc de a-i potoli fanteziile bolnăvicioase ; așa încît era lăsată să se plimbe în orele singurate ale nopții, însoțită doar

de slujnica ce o urmasese din Italia ; dar cum îngăduința aceasta era împotriva canoanelor mănăstirii, era ținută în mare taină ; și astfel muzica misterioasă căreia îi dădea glas, alăturată de alte împrejurări, dusese la zvonul că nu numai castelul, ci și împrejurimile sale erau bântuite de fantome.

La puțină vreme după ce intrase în acel sfânt lăcaș, și înainte de a da dovadă de vreun semn de tulburare a minții, ea făcu un testament, în care, după ce lăsa un legat considerabil mănăstirii, își împărțea restul averii, între care și bijuterii foarte prețioase, între soția domnului Bonnac, italiancă și rudă cu ea, și cea mai apropiată rubedenie în viață a răposatei marchize de Villeroi. Cum Emily St. Aubert era nu numai cea mai apropiată, dar singura rubedenie a marchizei, moștenirea îi revenea ei, și astfel ea înțelese întregul mister al conduitei tatălui ei.

Asemănarea dintre Emily și nefericita ei mătușă nu trecuse neobservată de signora Laurentini, și asta și explica purtarea ei neobișnuită și chiar și neliniștea ei ; dar abia în ceasul morții, când conștiința vinovată o făcea s-o vadă mereu pe marchiză, această asemănare o tulbură mai mult ca oricând și în rătăcirea ei nu o mai vedea doar semănând cu aceea căreia îi luase viața, ci ca pe însăși marchiza. Și când își venise în simțiri și afirmase deodată că Emily era fiica marchizei de Villeroi, se pare că așa chiar își închipuia ; căci, știind că rivala ei, când se căsătorise cu marchizul, ținea la un alt bărbat, nu ezitase să creadă că nefericita de ea se lăsase, ca și ea însăși, dezonorată de o patimă neînfrînată.

Se cuvine să amintim că într-o încăpere din Udolpho atârna un văl negru, a cărui ciudățenie trezise curiozitatea lui Emily ; ridicînd vălul, i-a apărut în față ceva care a umplut-o de groază ; căci, în locul tabloului la care se aștepta, a găsit în acea nișă din perete, un cadavru de o paloare sepulcrală, întins cît era de lung, și îmbrăcat în

veșmintele mortuare. Grozăvia spectacolului era sporită de faptul că fața părea în parte putrezită și mâncată de viermi, care apăreau și pe obraz, și pe mâini. La un asemenea lucru, e ușor de crezut că nimeni nu poate să privească de două ori. Emily, se cuvine să amintim, lăsase vâlul să cadă după ce aruncase o singură privire, și spaima o împiedicase să mai repete experiența cumplită pe care o avusese. Dacă ar fi îndrăznit să se mai uite o dată, oroarea și spaima i s-ar fi risipit pe dată, căci și-ar fi dat seama că nu era o figură omenească, ci una de ceară. Povestea ei este oarecum neobișnuită, deși nu fără precedent în analele cumplitelor rigori pe care superstiția monahală le impunea uneori oamenilor. Un membru al familiei Udolpho, aducând o jignire prerogativelor bisericești, fusese osîndit la penitența de a contempla, timp de câteva ore pe zi, o figură de ceară, făcută să semene cu un trup omenesc în starea în care ajunge după moarte. Această penitență, aducându-i mereu sub ochi condiția în care va ajunge el însuși, fusese destinată să pedepsească trufia marchizului de Udolpho, care mîniase peste măsură biserica catolică ; și el nu numai că respectase cu sfîințenie această penitență, prin care credea că va dobîndi iertarea păcatelor, dar o trecuse ca o clauză în testament, pretinzînd urmașilor săi să păstreze figura de ceară, sub pedeapsa de a pierde parte din domeniul familiei în favoarea bisericii, pentru a profita și ei de lecția de umilință pe care o cuprindea. De aceea, figura de ceară fusese lăsată în nișa ei din peretele încăperii, deși urmașii săi s-au sustras de la respectarea penitenței ce-i fusese dată înaintașului lor.

Această figură de ceară părea atît de îngrozitor de adevărată, încît nu e de mirare că Emily crezuse că era un cadavru ; și după ce auzise povestea neobișnuită a dispariției castelanei, și cunoscînd și caracterul lui Montoni,

crezuse pe dată că era trupul signorei Laurentini, pe care Montoni o ucisese.

Împrejurarea în care îl descoperise la început o uimise și o nedumerise nespus de mult ; dar grija cu care au fost mai apoi încuiate ușile încăperii în care se afla o făcuse să creadă că Montoni, neîndrăznind să împărtășească nimănui taina morții fostei castelane, lăsase rămășițele ei pămîntești să putrezească în acea cameră întunecoasă. Totuși prezența vâlului, ca și faptul că ușile fuseseră lăsate descuiate chiar și numai cîteva clipe, îi pricinuiseră multă uimire și oarecari îndoieli, dar nu îndeajuns ca să înlătore bănuielile ei în legătură cu vinovăția lui Montoni ; și teama de răzbunarea lui cumplită fusese aceea care îi pecetluisese buzele, așa că nu destăinuise nimănui ce văzuse în camera din aripa de apus.

Acum, descoperind că marchiza de Villeroi fusese sora domnului St. Aubert, Emily era cuprinsă de sentimente diferite ; dar, cu toată tristețea pricinuită de moartea ei timpurie, scăpase de neliniștea și îngrijorarea ce-o apăsau după afirmația nesăbuită a signorei Laurentini ce punea la îndoială împrejurările nașterii ei și onoarea pămîntescă. Avea atîta încredere în principiile lui St. Aubert, încît nu-l putea bănuî de fapte necinstite ; și îi era cu neputință să creadă că era fiica alteia decît a aceleia pe care întotdeauna o socotise și o iubise ca pe o mamă. Totuși, asemănarea pe care i se tot spusese că o avea cu răposata marchiză, atitudinea bătrînei îngrijitoare Dorothée, afirmația signorei Laurentini și misteriosul atașament pe care descoperise că-l avea St. Aubert pentru marchiză, îi treziră îndoieli în privința legăturii dintre ei, și rațiunea nu le putuse nici înlătura, nici confirma. De toate aceste bănuieli, în orice caz, scăpase acum, și amănuntele purtării tatălui ei îi apăreau pe deplin explicate ; dar își simțea inima apăsată, gîndindu-se la soarta tristă a biete marchize și la lecția teribilă pe care o cuprindea povestea

călugăriței, a cărei patimă neînfrînată o dusesse treptat chiar la săvîrșirea unei crime ; și se gîndi că, dacă cineva i-ar fi prezis în tinerețe signorei Laurentini ce-o aștepta, s-ar fi dat înapoi îngrozită și ar fi exclamat că așa ceva nu era cu putință ! — o crimă de care ani întregi de căință și de cea mai severă penitență nu fuseseră în stare să-i ușureze conștiința.

CAPITOLUL XVIII

— Noi lacrimi

*I-au curs pe-obraji, ca picuri de nectar
Pe crinul rupt ce stă să se-ofilească.*

SHAKESPEARE — Titus Andronicus

După ultimele dezvăluiri, Emily ajunse să fie tratată la castel de conte și de familia lui ca făcând parte din casa de Villeroi, și primi, dacă este cu puțință, și mai multe dovezi de caldă prietenie decît pînă acum.

Contele de Villefort era tare uimit că nu primea răspuns la scrisoarea pe care i-o adresase lui Valancourt la Estuvière, dar, în același timp, îi părea bine că se arătase prevăzător neîmpărtășindu-i lui Emily ceea ce aflase, astfel încît era doar el singur îngrijorat ; deși, cînd o vedea copleșită în continuare de efectul vechii sale erori, avea nevoie de întreaga sa hotărîre ca să nu-i spună adevărul, care ar fi liniștit-o imediat. Apropiata nuntă a fiicei sale Blanche îi distrăgea acum atenția de la acest subiect de neliniște ; căci toți la castel erau preocupați de pregătirile pentru acest eveniment, și așteptau din zi în zi sosirea domnului Saint Foix. Emily se străduia zadarnic să ia parte la bucuria din jur, căci era deprimată de ultimele întîmplări și de neliniștea pentru soarta lui Valancourt,

căci aflate în ce stare se afla cînd îi trimisese inelul. Era acum încredințată că el era pradă unei crunte disperări ; și cînd se gîdea la ce l-ar fi putut împinge deznădejdea, inima i se strîngea de spaimă și durere. Nesiguranța pentru soarta lui, care după părerea ei avea să dureze pînă cînd ea se va întoarce la La Vallée, i se părea de neîndurat ; și în astfel de momente, nu putea nici măcar să ascundă îngrijorarea care îi rodea inima ; adesea îi părăsea brusc pe cei împreună cu care se găsea, și încerca să-și găsească liniștea în singurătatea adîncă a pădurii de la țarmul mării. Aici murmurul valurilor înspumate care se spărgeau dedesubt și foșnetul surd al vîntului printre ramurile din jur se armonizau cu gîndurile ei ; se așeza pe cîte o stîncă, sau pe treptele căzute în ruină ale foșorului unde-i plăcea cel mai mult să stea, urmărind culorile schimbătoare ale norilor în amurg și întunericul lăsîndu-se peste mare, pînă cînd crestele albe ale valurilor, izbindu-se de țarm, abia se mai puteau deosebi pe apele întunecate. Versurile săpate de Valancourt în piatra acestui foșor, ea le repeta adesea cu o tristă însuflețire, după care se străduia să-și înăbușe amintirile și durerea pe care i-o provocau, căutînd să se gîndească la subiecte mai indiferente.

Într-o seară, rătăcind cu lăuta spre acest loc favorit, intră în turnul ruinat și urcă o scară în spirală, ce ducea la o cămăruță mai puțin dărăpănată decît restul clădirii, și de unde admirase adesea largă perspectivă a mării și a pămîntului de dedesubt. Soarele apunea acum pe acele creste ale Pirineilor ce despart provincia Languedoc de Roussillon ; și așezîndu-se în fața unei ferestruici zăbre-lite, care, la fel ca și vîrfurile copacilor de jos și valurile de dedesubt, strălucea de razele purpurii ale amurgului, atinse coardele lăutei într-un acord grav, și apoi prinse să acompanieze cu glasul una din ariile simple și mișcătoare pe care, în vremuri mai fericite, Valancourt le asculta adesea cu încîntare, însoțind-o cu următoarele versuri :

Tu duh al iubirii, al tristeții — salut !
 Solemnul tău glas de departe l-aud,
 Plutind pe a serii-adiere molcomă ;
 Te salut, cu-aste lacrimi de jale și dor.

Oh ! la ceasul de tihnă și liniște-al serii,
 Când ziua-și închide geana-n tăcere,
 Trezește-ți lăuta, cu vraja ei dulce
 Să cheme la ea Fantezia s-asculte ;

Să dea chip și glas la romantice gânduri
 Ce deapănă ochiul visător de poet,
 Când pe malul umbros al pîrîului tainic
 Își șoptește iubitei cu-ardoare suspinul.

O, duh singuratic ! cîntarea ta dulce
 Mi-arată în noapte lăcașul tău sfînt,
 Sub bolți de biserică în raza de lună,
 În care fantome cîntarea-și răsună !

Aud al lor bocet ușor cum se-nalță !
 Apoi, cum coboară de-odată-n tăcere,
 Pe cînd, de la schit, din chilii se strecoară
 Alaiuri de umbre plutind pe-ntuneric !

Du-mă-n pădurea înaltă de pini
 În care cărarea în beznă se pierde,
 Și luna cu licărul palid și rece
 Zadarnic prin frunze lumina și-o cerne.

Du-mă pe falnice creste de munte,
 Unde jos, departe, în umbra adîncă,
 Se-așterne pădurea, cîmpia, cătunul,
 Și clopotul trist al vecerniei sună, .

Sau du-mă s-aud plescăitul de visle
Ce liniştea nopţii-nterupe în vale,
Şerpuind lângă ţărm căutîndu-şi cărarea
Spre corabia ce-aşteaptă departe-n ocean ;

Pe maluri pietroase, spălate de mare,
Ce valuri puternice bat ne-ncetat,
Cu stînci innegrite, ieşite din ape,
Pe care le mătură vîntul de toamnă.

Acolo, te-opreşte-n tîrziu ceas de noapte
Şi-ascultă vuind a furtunii suflare ;
Şi prinde fugarele raze de lună
Pe marea-nspumată şi pînza din zare.

Tihna plină de dukceaţă a priveliştii de dedesubt, unde
briza de seară încreţea uşor faţa apei, ori umfla pînza
corabiei în care se prindea ultima rază de soare, şi unde,
din cînd în cînd, bătaia vislelor tulbura tremurul uşor al
mării, se îmbină cu melodia duioasă a lăutei ei, pentru a-i
domoli gîndurile într-o blindă reverie ; şi ea continuă să
dea glas cîntecelor melancolice ale vremurilor trecute,
pînă cînd amintirile trezite fură prea puternice pentru
inima ei, lacrimile începură să-i picure peste lăuta peste
care stătea aplecată, glasul i se frînse, şi se văzu silită să
se oprească.

Deşi soarele coborîse acum în spatele munţilor, şi
chiar şi lumina răsfrîntă se stîngea încet pe crestele cele
mai înalte, Emily nu părăsi foişorul, ci se lăsă în voia
îngîndurării ei visătoare, pînă cînd un zgomot de paşi la
mică depărtare o făcu să tresară ; şi, uitîndu-se printre
zăbrelile ferestruicii, văzu un bărbat plimbîndu-se în
jurul turnului ; crezu însă că era domnul Bonnac şi se
lăsă iarăşi pradă reveriei pe care paşii lui o întrerupse-
seră. După cîtva timp, atinse din nou coardele lăutei şi
începu să cînte aria ei favorită ; dar un nou zgomot de

pași o tulbură și, oprindu-se să asculte, auzi pe cineva urcînd scara foișorului. Întinericul din acest ceas al înserării o făcu să simtă oarecare teamă, care altfel poate că nu ar fi cuprins-o, socotind că doar cu cîteva momente mai înainte îl văzuse trecînd pe domnul Bonnac. Pașii erau repezi și sprinteni, și în clipa următoare ușa odăiței se deschise, lăsînd să intre un bărbat ale cărui trăsături erau învăluite în întinericul înserării, dar al cărui glas nu putea fi ascuns, căci era glasul lui Valancourt ! La auzul lui, care întotdeauna o emoționa profund, ea tresări de spaimă, uimire și bucurie reținută ; văzîndu-l că se apropie de ea, se prăbuși pe scaun, copleșită de emoții felurite care se înfruntau în sufletul ei, aproape insensibilă la glasul acela ale cărui chemări stăruitoare și tremurate păreau că încearcă s-o readucă în simțiri. Valancourt, stînd în picioare lîngă Emily, regreta nerăbdarea nesăbuită care-l făcuse să vină astfel și s-o ia prin surprindere. Căci, sosind la castel, fusese prea nerăbdător să mai aștepte întoarcerea contelui, care, după cum i se spusese, se afla prin parcul castelului, și pornise în căutarea lui — cînd, trecînd pe lîngă foișor, auzise glasul lui Emily, și urcase imediat.

Trecu destulă vreme pînă cînd Emily își veni în fire ; dar, neputînd uita trecutul, îi respinse atențiile printr-o atitudine rezervată și îl întrebă, cu aerul cel mai nemulțumit pe care putea să-l arboreze în aceste prime clipe după apariția lui, cu ce prilej venise la castel.

— Ah, Emily ! exclamă Valancourt, privirea aceasta, vorbele acestea — vai ! înseamnă că nu pot nădăjdui nimic — dacă ai încetat să mă mai stimezi, ai încetat și să mă mai iubești !

— Foarte adevărat, domnule, răspunse Emily, străduindu-se să-și stăpînească tremurul glasului ; și dacă mi-ai fi prețuit stima, nu mi-ai mai fi dat acest nou prilej de stînjeneală.

Chipul lui Valancourt se schimbă brusc, de la o expresie de îndoială și frământare la surprindere și consternare ; tăcu câteva clipe, și apoi zise :

— Mi se spusese că pot nădăjdui la o primire cu totul diferită ! Deci e adevărat, Emily, că am pierdut pentru totdeauna prețuirea ta ? Să cred oare că, deși aş putea ciștiga iar stima ta — afecțiunea n-o voi mai putea dobîndi ? O fi plănuit oare contele cruzimea aceasta, care acum mă chinuie ca o a doua moarte ?

Tonul cu care rosti acestea o neliniști pe Emily, tot atît cît o surprinseră spusele lui, și îl rugă, tremurînd de nerăbdare, să se explice.

— Mai este oare nevoie de o explicație ? zise Valancourt ; nu știi cu cîtă cruzime a fost răstălmăcită purtarea mea ? Că faptele de care m-ai crezut cîndva vinovat (și, oh, Emily ! cum ai putut să mă cobori atît de jos în opinia ta, chiar și pentru o singură clipă ?) — aceste fapte îmi fac tot atîta silă și oroare ca și ție ? Oare nu ai aflat că contele de Villefort a descoperit calomniile care mi-au răpit tot ce aveam mai scump pe acest pămînt și că m-a chemat aici la castel, ca să te lămuresc asupra conduitei mele anterioare ? Oh, e cu neputință să nu ai cunoștință de toate acestea, și iarăși mă chinui cu speranțe zadarnice !

Tăcerea lui Emily îi confirmă această presupunere ; căci întunericul adînc nu-i îngăduia bietului Valancourt să distingă uimirea ce se lupta cu bucuria pe chipul ei. O clipă ea nu fu în stare să scoată o vorbă ; apoi suspină adînc, pîrînd să găsească în el oarecare ușurare, și spuse :

— Valancourt ! pînă în clipa asta nu am avut cunoștință de ceea ce îmi spui ; emoția pe care o încerc acum trebuie să te încredințeze că spun adevărul ; și că, deși am încetat să te stimez, n-am izbutit pe de-a întregul să te uit.

— Clipa aceasta ! șopti Valancourt cu glas coborît, sprijinindu-se ca să nu cadă pe marginea ferestrei — clipa

aceasta îmi aduce o convingere care mă copleșește ! — așadar, îți mai sînt drag — încă îți mai sînt drag, iubita mea Emily !

— Mai e nevoie să ți-o spun ? răspunse ea ; mai e nevoie să-ți declar că acestea sînt primele clipe de bucurie pe care le-am cunoscut de la plecarea ta și că ele mă răsplătesc pentru toată durerea pe care am suferit-o de atunci ?

Valancourt oftă adînc, neînstare să spună ceva ; dar cînd duse la buze mîna ei, lacrimile ce-i căzură pe ea vorbiră mai grăitor decît orice cuvinte.

Emily, mai liniștită, îi propuse să se întoarcă amîndoi la castel ; și atunci, pentru prima dată, își aminti că, invitîndu-l pe Valancourt, contele îi ceruse să-și explice conduita, și că încă nu primise nici o explicație. Dar în timp ce se gîdea astfel, inima ei nu o lăsa să se îndoiască nici o clipă de virtuțile lui : privirea, glasul, gesturile lui, toate exprimau sinceritatea plină de noblețe care îi atrăsese și în trecut atenția ; și din nou se lăsă copleșită de o bucurie mai puternică decît simțise vreodată.

Nici Emily și nici Valancourt nu-și dădură seama cum au ajuns la castel, pînă unde parcă îi purtase o zîină prin vraja ei, căci nu-și aminteau nimic ; și abia cînd ajunseră în sala cea mare, își amintiră că mai existau și alți oameni pe lume în afară de ei doi.

Sosi apoi și contele, surprins, și cu o bunăvoință plină de bucurie, îi ură bun-venit lui Valancourt și îi ceru iertare pentru nedreptatea pe care i-o făcuse ; curînd acestui grup fericit i se alătură și domnul Bonnac, care împreună cu Valancourt fură foarte bucuroși să se regăsească.

După ce se terminară primele felicitări, și bucuria generală se mai domoli puțin, contele se retrase împreună cu Valancourt în bibliotecă, unde avu loc între ei o lungă discuție, în care acesta din urmă se justifică atît de clar, pentru acele aspecte nelegiuite din conduita sa care i se imputau, și atît de sincer își mărturisi și deplinse fap-

tele nesăbuite pe care le săvîrșise, încît contele nu se mai îndoi că speranțele îi erau întemeiate ; și intrucît deslûși atîtea virtuți nobile la Valancourt și înțelese că experiența îl învățase să deteste nebuniile pe care mai înainte le privise doar cu îngăduință, își întări convingerea că își va trăi viața cu demnitatea unui om înțelept și bun, și că putea să-i încredințeze fericirea viitoare a lui Emily St. Aubert, pentru care avea simțămintele unui părinte. După aceasta îi vorbi și ei, într-o scurtă conversație, după plecarea lui Valancourt. În timp ce Emily asculta ce sprijin îi adusese Valancourt domnului Bonnac, ochii i se umplură de lacrimi de bucurie ; și apoi spusele contelui de Villefort îi risipiră orice îndoială asupra conduitei lui, trecute și viitoare, și îi acordă din nou, fără teamă, toată stima și afecțiunea pe care i le dăruise la început.

Cînd veniră cu toții la cină, contesa și Blanche îl întîmpinară pe Valancourt cu sincere felicitări ; iar Blanche se bucură atît de tare s-o vadă pe Emily iarăși fericită, încît pe moment uită că domnul Saint Foix încă nu sosise la castel, deși îl așteptau de cîteva ceasuri ; dar simpatia ei atît de generoasă se văzu în curînd răsplătită, prin apariția lui. Era acum în întregime întremat de pe urma rănilor primite cu prilejul primejdioasei călătorii în Pirinei ; și amintirea acelor zile nu făcu decît să le sporească sentimentul fericirii lor prezente. Urmară alte urări de bine, și în jurul cinei se aflau acum numai chipuri zîmbitoare de fericire, dar de o fericire care avea la fiecare un caracter diferit. Blanche zîmbea deschis și vesel, pe cînd Emily, duios și gînditor ; zîmbetul lui Valancourt era, pe rînd, extatic, duios și vesel ; cel al domnului Saint Foix era plin de voioșie ; iar al contelui, pe cînd îi privea pe toți cei din jurul său, exprima satisfacția calmă a bunăvoinței ; în timp ce trăsăturile contesei, ale lui Henri și ale domnului Bonnac dezvăluiau mai puțină însuflețire. Bietul domn Du Pont nu putea, prin prezența lui, să arunce o umbră de regret asupra celor prezenți, căci după ce

descoperise că Valancourt nu era nedemn de stima lui Emily, se hotărîse cu toată seriozitatea să-și înăbușe iubirea fără speranță și plecase imediat de la Château-le-Blanc — un gest pe care acum Emily îl înțelege și îl răsplăti cu admirația și compasiunea ei.

Contele și oaspeții săi rămaseră împreună pînă la o oră tîrzie, neputînd rezista tentațiilor unei societăți vesele și bucuriilor prieteniei. Cînd Annette auzi de sosirea lui Valancourt, Ludovico abia o putu ține să nu se ducă și ea să-și arate bucuria, și spunea sus și tare că nu se mai bucurase atît de tare de ceva, din momentul cînd îl găsisese pe Ludovico.

CAPITOLUL XIX

*Rostu'-acum mi-l împlinesc
Pot să zbor, sau să gonesc
Iute pînă-n cap de țară,
Unde bolta-n jos coboară ;
Și de-acolo, să mă-ntorn
Pînă sus, pe-al lunii corn.*

MILTON — Comus

Căsătoriile celor două tinere, Blanche și Emily, au fost oficiate în aceeași zi, cu tot fastul nobiliar, la Château-le-Blanc. Ceremoniile au avut loc în marea sală a castelului, care cu acest prilej a fost împodobită cu o tapiserie nouă, nespus de frumoasă, zugrăvind faptele de arme ale lui Carol cel Mare și ale celor doisprezece pairi ai săi : într-un loc se puteau vedea sarazinii, cu căștile lor îngrozitoare, înaintînd în luptă ; în altul se arătau ceremoniile stranii și isprăvile miraculoase ale vrăjitorului Jarl în fața împăratului. Somptuoasele stindarde ale familiei Villeroi, care zăcuseră multă vreme acoperite de praf, au fost din nou arborate și fluturau deasupra arcurilor gotice ale ferestrelor cu vitralii ; și muzica răsuna în toate ungherele, prin fiecare galerie și colonadă a vastului castel.

Cînd Annette privi de pe culoar în jos spre sala cea mare, cu arcadele și ferestrele pline de lumini strălucitoare, și văzu rochiile minunate ale dansatoarelor, livrelele scumpe ale slujitorilor, baldachinele de catifea purpurie

și aurie, și auzi acordurile vesele plutind pe sub bolta acoperișului, aproape că se crezu într-un palat fermecat, și se jură că nu mai văzuse un loc care s-o vrăjească atât de mult, de pe vremea poveștilor cu zîne ; ba, nici chiar zînele, în petrecerile pe care le dădeau noaptea în această străveche sală, n-ar fi putut împlini ceva mai minunat ; pe cînd bătrîna Dorothée, privind această scenă, oftă și zise că acum castelul arăta așa cum era în vremea tineretii ei.

După ce se bucurară cîteva zile de serbările de la Château-le-Blanc, Valancourt și Emily își luară rămas bun de la prietenii lor și o porniră spre La Vallée, unde credincioasa Theresa îi primi cu o bucurie neprefăcută ; aici pădurile umbroase le trezeau mii de amintiri duioase și dragăstoase ; și în timp ce rătăceau împreună prin locurile în care își duseseră atîta vreme veacul domnul și doamna St. Aubert, și Emily îi arăta cu dragoste melancolică ungherele lor preferate, simțea că fericirea ei de acum ar fi primit întreaga lor binecuvîntare, dacă ar mai fi fost în viață.

Valancourt o conduse la platanul de pe terasă, unde se încumetase pentru prima dată să-i declare dragostea sa ; amintirea chinurilor prin care trecuse atunci și evocarea tuturor primejdiilor și nenorocirilor pe care le întâmpinaseră fiecare dintre ei, în răstimpul care trecuse de la ultima oară cînd șezuseră sub ramurile lui cuprinzătoare, le exaltă fericirea de acum ; și, în acest loc, sfințit prin amintirea lui St. Aubert, își jurară solemn să facă totul ca să-și merite fericirea — încercînd să fie la fel de binevoitori ca și el, neuitînd că cu cît te înalți mai sus ai îndatoriri mai mari, și oferindu-le semenilor lor, odată cu sprijinul pe care bogăția îl datorează celor năpăstuiți, exemplul unei vieți pline de recunoștință și mulțumire față de Cel-de-Sus, închinată de asemenea grijii și dragostei pentru creaturile sale.

Curînd după întoarcerea lor la La Vallée, fratele lui Valancourt veni să-i ureze fericire în căsătorie și să-i prezinte lui Emily omagiile sale ; și se arată atît de încîntat de soția fratelui său, ca și de perspectiva fericirii pe care această căsătorie părea să i-o aducă lui Valancourt, încît îi cedă imediat o parte din bogatul său domeniu, care urma să-i revină în întregime la moartea sa, intrucît nu avea urmași.

Proprietățile din Toulouse fură vîndute, și Emily cumpără de la domnul Quesnel vechiul domeniu al tatălui ei, unde, după ce-i dădu o dotă ca să se poată mărita, o angajă pe Annette intendentă, și pe Ludovico administrator ; dar cum Valancourt, la fel ca și ea, prefera locurile umbroase din La Vallée fastului de la Epourville, o păstrară ca reședință, petrecînd totuși cîteva luni pe an și în locul natal al lui St. Aubert, în semn de respect plin de duioșie pentru memoria lui.

Cît despre moștenirea ce-i fusese lăsată de signora Laurentini, Emily îl rugă pe Valancourt să-i îngăduie să i-o cedeze domnului Bonnac ; și Valancourt, auzindu-i rugămintea, simți întreaga valoare a omagiului pe care-l cuprindea. Castelul din Udolpho îi reveni de asemenea soției domnului Bonnac, căci era singura urmașă în viață a acelei familii ; și astfel bogăția îi readuse domnului Bonnac pacea în suflet și bunăstarea în familie.

Oh ! ce plăcut este să vorbești despre fericirea ce-i copleşe pe Valancourt și pe Emily ; să povestești cum, după ce au suferit sub oprimarea celor răi și sub disprețul celor slabi, au fost în sfîrșit redați unul altuia — locurilor iubite din țara lor natală — celei mai tihnite mulțumiri a acestei vieți, aceea de a aspira la desăvîrșire morală și de a tinde spre împlinire spirituală — plăcerilor unei societăți cultivate și împlinirii faptelor bune, care le însuflețise întotdeauna inimile ; în timp ce La Vallée adăpostea din nou omenia, înțelepciunea și binecuvîntarea casnică !

Oh ! cit de folositor ar fi să fi arătat că, deși cei răi pot uneori să pricinuiască suferințe fără număr celor buni, puterea lor este trecătoare și pedeapsa neîndoielnică ; și că nevinovăția, deși oprimată de nedreptate, va izbuti, sprijinită de răbdare, să triumfe în cele din urmă asupra nenorocirilor !

Iar dacă mâna nevolnică ce a așternut pe hîrtie această povestire a izbutit, prin scenele înfățișate, să aducă puțină mîngîiere celui îndurerat, sau prin morala sa l-a învățat cum s-o rabde — atunci strădania, oricît de umilă, nu a fost zadarnică și nici scriitorul nu a rămas nerăsplătit.

CUPRINSUL

[illegible]

Lector : CORNEL SIMIONESCU
Tehnoredactor : VASILE CIUCA

Bun de tipar 13.06.1983. Coli ed. 12,93. Coli tipar 9.

Comanda nr. 30 141
Combinatul poligrafic „Casa Scintei”
București — Piața Scintei nr. 1
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025

